

MANİSA'DA YATIRIM REHBERİ

teşvik belgesi
ar-ge
organize sanayi bölgesi
kümelenme
istihdam
TR33
gümrük vergisi muafiyeti
teşvik
ticaret
kalkınma
manisa
kobi
proje
kdv istisnası
büyük ölçekli yatırım
sanayi
yatırım
girişimcilik
vergi indirimi
yatırım yeri tahsisi

Proje Sahibi

Manisa Ticaret ve Sanayi Odası

Mali Destekleyici Kuruluş

T.C. Zafer Kalkınma Ajansı

Proje Ekibi

Prof. Dr. C. Yenal KESBİÇ	-	CBÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Mustafa ÖKMEN	-	CBÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi
Salih İNCİ	-	Proje Koordinatörü
Erdoğan KARAKÖSE	-	İl Planlama Uzmanı
Nedim ZURNACI	-	Ziraat Mühendisi

Yüklenici Firma

ERSA Danışmanlık

Utku Mahallesi Çimentepe Cd. No:45/7 Şehzadeler - MANİSA

İletişim: 0.236. 231 96 22 - 0.554 776 37 41

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
1. GİRİŞ	6
2. GENEL TANITIM	8
2.1. Coğrafi Yapı.....	8
2.2. Nüfus ve Demografi.....	9
2.3. Eğitim.....	12
2.4. Gençlik ve Spor.....	14
2.5. Sağlık.....	15
2.6. İşgücü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik.....	16
2.7. Ulaştırma.....	18
2.8. Kültür.....	20
3. SEKTÖREL BAKIŞ	21
3.1. Tarım.....	21
3.2. Ormancılık.....	33
3.3. Sanayi ve Ticaret.....	34
3.4. Madencilik.....	44
3.5. Enerji.....	49
3.6. Turizm.....	53
4. İLÇELERE GÖRE ÖNE ÇIKAN SEKTÖRLER VE YATIRIM ORTAMI	56
4.1. Merkez İlçe(Şehzadeler ve Yunusemre).....	57
4.2. Ahmetli İlçesi.....	62
4.3. Akhisar İlçesi.....	66
4.4. Alaşehir İlçesi.....	70
4.5. Demirci İlçesi.....	75
4.6. Gölarmara İlçesi.....	79
4.7. Gördes İlçesi.....	83
4.8. Kırkağaç İlçesi.....	87
4.9. Köprübaşı İlçesi.....	91
4.10. Kula İlçesi.....	95
4.11. Salihli İlçesi.....	99
4.12. Sarıgöl İlçesi.....	104
4.13. Saruhanlı İlçesi.....	108
4.14. Selendi İlçesi.....	112
4.15. Soma İlçesi.....	116
4.16. Turgutlu İlçesi.....	121
5. MANİSA YATIRIM ORTAMI SWOT ANALİZİ	126
6. SANAYİ, TARIM, MADEN, ENERJİ VE TURİZM SEKTÖRLERİNDEKİ POTANSİYELLERİN DEĞERLENDİRİLMESİYLE SAĞLANACAK KATMA DEĞER	129
7. BÖLGEDE YATIRIM TEŞVİKLERİ VE DESTEKLER	131
8. MANİSA'DA İŞ KURMAK	159
9. MANİSA İL'İNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER	160
10. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	168
11. YARARLANILAN KAYNAKLAR	170

ÖNSÖZ

Bir yatırımı gerçekleştirirken belki de en önemli konu yatırım yerinin seçimidir. Manisa, 2000'li yıllardan itibaren uluslararası piyasalara hitap eden tarıma dayalı sanayi ürünleri yanında, elektronik ve beyaz eşya başta olmak üzere yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretimiyle önemli bir büyüklüğe ulaşmıştır. Ege bölgesinde İzmir'den sonra en çok ihracat yapan 2. il olup, ülke genelinde de 7. sıradadır. 2014 yılında ihracatını yüzde 7 arttıran Manisa 4 milyar 311 milyon dolarlık tutara ulaşmıştır.

Organize Sanayi Bölgesi'nde kurulu bulunan sanayi tesislerinde, özellikle elektrik, elektronik, iklimlendirme, beyaz eşya, makine ve oto yan sanayi dallarında dünya markası sanayi ürünleri üretilir düzeye gelmiştir. İl'de altyapı sorununun yaşanmaması, ulaşım kolaylığı, arsaların ucuz olması, enerji sorununun olmaması, hammadde temin kolaylığı, kalifiye insan gücü gibi avantajlar 2004 yılında Manisa'nın, Financial Times dergisinin düzenlediği proje yarışmasında 200 Avrupa kenti arasında "Avrupa'da Geleceğin En Uygun Yatırım Kenti" seçilmesini sağlamıştır.

Manisa kurutmalık üzüm, sofralık üzüm ve tütün üretiminde ülke birincisi, kiraz, ceviz, zeytin, yumurta ve tavuk eti üretiminde ise ülke ikincisi konumundadır. Manisa tarım ile sanayii çok iyi entegre eden bir il olup 2014 yılı itibarıyla 1.861 adet tarım ve tarıma dayalı işletmesi vardır. Yaş ve kuru sebze ve meyve, zeytin ve zeytinyağı ve su ürünleri ve hayvancılık ürünleri ihracatta önemli yer tutmaktadır.

Çandarlı Limanı'nın yakın bir gelecekte devreye girecek olması, Ankara-İzmir arasında kurulacak hızlı tren hattı, İstanbul-İzmir ve Ankara-İzmir otoyolunun tamamlanması Bölge'deki üreticilerin hem ulusal hem de uluslararası pazarlara erişimini büyük ölçüde kolaylaştıracaktır. Büyük Anadolu Lojistik Organizasyonları (BALO) projesi ile Anadolu-Avrupa arasında haftada 3 gün karşılıklı blok tren çıkarılmaktadır.

Her türlü tarım ürününün yetiştirilebileceği verimli toprakları, Organize Sanayi Bölgeleri, hammaddeye erişim kolaylığı, ulaşım altyapısı ve lojistik avantajları, genç ve yüksek eğitilmiş iş gücü, kurumsal kapasitesi ile önemli bir yol kat etmiş olan Manisa, var olan potansiyelini en üst seviyeye çıkarmak için yerli ve yabancı yeni yatırımcıları halen bölgeye çekmektedir.

Zafer Kalkınma Ajansı 2014 Yılı Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında gerçekleştirilen Manisa'da Yatırım Rehberi projesi ile; Manisa'nın potansiyeli yüksek sektörleri, yatırım ortamı, tarım, sanayi ve hizmet sektörlerindeki fırsatlar ve uluslararası işbirliği imkanları tanıtılmış ve yatırımcılara yol gösterebilecek bir rehber hazırlanmıştır. Çalışmanın mevcut ve muhtemel yatırımcılara yol gösterici olması, Manisa'nın ve ülkemizin kalkınmasına katkı sağlaması temennisi ile saygıları sunarım.

Adnan ERBİL
Manisa Ticaret ve Sanayi Odası
Yönetim Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

Bu projenin amacı Manisa genelinde varolan tarım ve hayvancılık, sanayi, turizm, maden ve enerji kaynaklarının mevcut durumlarını ortaya koymak, bölgedeki mevcut yatırım fırsatlarını, ilçelerin yatırım ortamı olarak mukayeseli üstünlüklerini değerlendirmek, kısacası yatırımcıların Manisa İl'inde hangi sektörde ne tür yatırım yapabilecekleri konusunda yol haritası oluşturmaktır.

Tüm ilçelerin sahip olduğu yer altı ve yer üstü zenginlikleri, lojistik avantajları, yatırım maliyetleri, insan kaynakları ortamını, arsa, enerji maliyetleri gibi yatırım kriterlerini oluşturan tüm konularda odaklanmış bilgi sunan 'Manisa Yatırım Rehberi'; büyük, orta ve küçük hacimli yatırım kararlarına kısa vadede etki edilmesine, yabancı yatırımcıların ilgisinin bölgemize çekilmesine katkı sağlayacak detaylı bilgiler sunacaktır.

Çalışmanın katılımcılık boyutunu tamamlamak amacıyla, ilçelerin ekonomik potansiyeli ve geleceği üzerine söyleyecek sözü olduğu düşünülen sektör temsilcileriyle, Akhisar, Alaşehir, Demirci, Gördes, Salihli, Soma, Turgutlu Ticaret ve Sanayi Odalarında toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılarda ilçe üzerine mini swot analizleri gerçekleştirilmiş ve katılımcılara anket uygulanmıştır. Ayrıca ilçelerin yatırım ortamı olarak değerini ve geleceğini inceleyen daha önce yapılmış teknik ve bilimsel çalışmaların dokümanları derlenmiş, bunların kimi bulguları da çalışmaya dahil edilmiştir.

Günümüz küreselleşen Dünyasında; Ulaştırma ve iletişim alanlarında yaşanan hızlı gelişim ile birlikte mal, hizmet, emek ve sermaye hareketlerinde ciddi bir serbestleşme yaşandığı görülmektedir. Bu hızlı gelişim, ülkelerin, şehirlerin ve dolayısıyla sektörlerin ve firmaların rekabetçiliğini son zamanların en önemli gündem maddelerinden biri haline getirmiştir. Serbest piyasa ekonomisinin olmazsa olmazı olan rekabet, beraberinde işletmeleri ve sektörleri var olan pozisyonlarından daha da ileriye götürecek bir itici güç ve yatırım kararlarında en önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, hem bölgelerin hem sektörlerin sahip olduğu rekabetçilik düzeyinin belirlenerek yükseltilmesi, sürdürülebilir bir rekabet avantajı sağlamada şehirler ve sektörler için çok önemlidir.

Üretimin ulusal özelliğinin yanı sıra uluslararası bir özellik kazanması, ticaretin de bu özelliğinin önemli ölçüde artmış olması üretim ve talep koşullarını değiştirmiştir. Ülke genelinde yaşanan bu gelişimin paralelinde, Manisa ilinde de tarım, imalat sanayi, enerji, madencilik ve turizmde pek çok yatırım alanı ön plana çıkmıştır. Sektörlerde yer alan üretim alanlarının rekabetçi özelliklerinin anlaşılması; rekabet yapısının, değişkenlerinin, dinamiklerinin ve mevcut potansiyellerinin ortaya konulması, söz konusu sektörlerle ilişkin yeni yatırımların cazip hale gelmesi açısından önem arz etmektedir. Bu amaçla yapılan çalışmamızda klasik ekonomi teorilerinin günümüz ulusal - uluslararası rekabet olgusunu açıklamada yetersiz kalmasından dolayı yeni ve popüler bir yaklaşım olarak kabul edilen Porter'ın Elmas Modeli rekabet gücünün ölçülmesinde kullanılmıştır.

Porter, 1990 yılında yayınladığı "Ulusların Rekabet Avantajı" (Competitive Advantage of Nations) isimli kitabında bazı ulusların neden belirli endüstrilerde diğerlerine göre daha rekabetçi olduğu sorusuna yanıt vermeye çalışırken elmas modelini oluşturmuştur. Porter, geliştirdiği Elmas Modeli'yle bir ülkenin belirli endüstrilerde başarılı ve diğerlerinde başarısız olmasının nedenlerini açıklamıştır. Buna göre ülkeler en verimli olduğu endüstri ve endüstriyel alanlarda başarıya ulaşmaktadır. Bu modelde, ülkelerin rekabet gücünü etkileyen dört ana faktör belirlemiştir (Porter M. E., 1990, s. 78):

* **Faktör Koşulları:** Ülkenin belirli bir endüstride rekabet etmesi için gerekli olan nitelikli işgücü ve alt yapı gibi üretim faktörlerinin düzeyini gösterir.

* **Talep Koşulları:** Endüstri içerisindeki ürün veya hizmetlere olan talep yapısıdır.

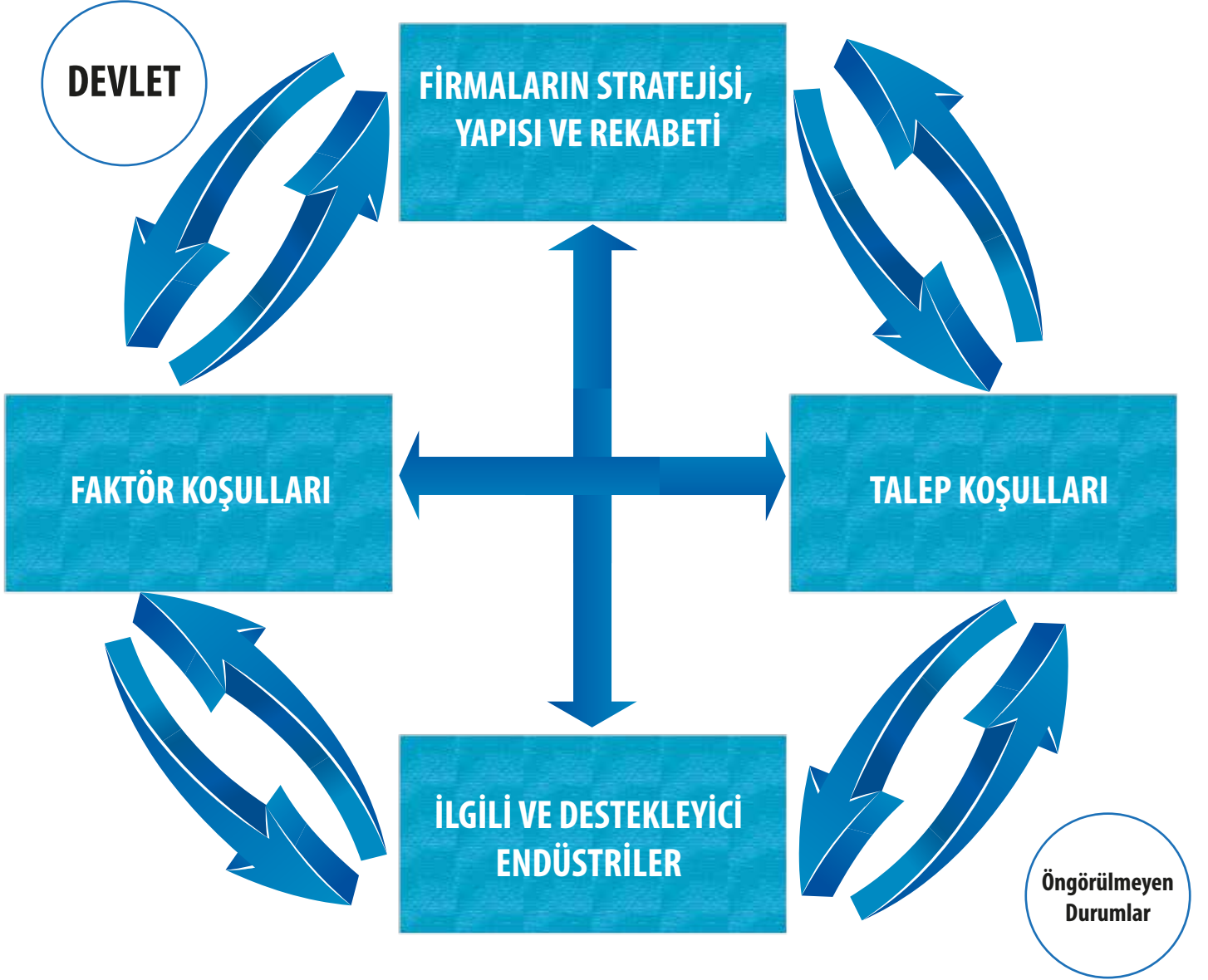
* **Firmaların Stratejisi, Yapısı ve Rekabeti:** Ekonomideki rekabet ortamı ve bu ortamı belirleyen şartlardır.

* **İlgili ve Destekleyici Endüstriler:** Bir ülkede yer alan bir endüstrinin küresel piyasada rekabet edebilirliğini destekleyecek olan yan endüstrilerdir.

Porter, rekabet gücünün belirleyicisi olarak ortaya koyduğu bu dört ana faktörün dışında ayrıca dışsal faktörler olarak iki ilâve değişkene daha değinmiştir (Koç & Özbozkurt, 2014, s. 89):

Devlet: Genel olarak işletmelerin uluslararası pazarlarda rekabet gücü yaratmalarında devletin üzerine düşen görevler vardır. Bunlar geliştirilmiş standartlar ile işletmeleri performanslarını yükseltmek için cesaretlendirmek, talep görecekt ürünleri önceden tespit edip modellemek, özelleştirilmiş girdi üretimine odaklamak, bölgesel rekabeti engelleyecek doğrudan birliktelikleri (tekelleşme) kısıtlandırmaktır.

ÖngörülmeYen Durumlar: Savaş, doğal afet ya da pazar yapısının değışmesi gibi kontrol edilemeyen ve sektörü etkileyip rekabet ortamındaki pozisyonları değıştiren olaylar olarak görülmektedir. Bu değışim mevcut rekabetçi avantajların ortadan kalkmasına veya firmaların yeni koşullara uyum sağlayarak avantajların farklı alanlarda elde edilmesine yol açabilmektedir (Arıç, 2013, s. 93).

Çalışma ile, Manisa iline ait on yedi ilçenin, Porter'ın Elmas Modeli Analizine tabi tutularak öne çıkan yatırım alanları, rekabet güçleri açısından ortaya konulmuştur. Sektör temsilcileri, Meslek Odaları, Kamu Kurum Temsilcileri katılımı ile yapılan alan çalışmaları sonucu; Manisa ili tarım, sanayi, turizm ve madencilik sektörlerine ait farklı yatırım alanlarının rekabetçilik düzeyi Elmas Modeli'nin temel faktörleri ve alt faktörlerine göre değerlendirilmiştir. Rehber; söz konusu sektörlerin, ortaya konulan potansiyel üretim alanlarında, rekabetçilik düzeyinin belirlenmesi; kalkınma planlarının geliştirilmesi, mevcut potansiyellerin aktifleştirilmesi, kaynakların etkin tahsisi gibi bölgesel, şehirselle ve sektörel bazda alınacak yatırım kararlarında önemli bir yol gösterici olması açısından önem arz etmektedir. Manisa Yatırım Rehberi; Manisa ili özelinde sektörel rekabetçilik açısından literatürde var olan eksikliği giderecek, bölgeye yeni yatırımların çekilmesi açısından katkı sağlayacaktır.

2. GENEL TANITIM

2.1. Coğrafi Yapı

2.1.1. Konum:

Manisa, coğrafi olarak 27 08' ve 29 05' doğu boylamları ile 38 04' ve 39 58' kuzey enlemleri arasında yer alır. Türkiye'nin batısında, Ege Bölgesinin, Ege Bölümünde yer almaktadır. İl topraklarının büyük bir bölümü Gediz Havzası içinde, küçük bir bölümü de kuzey batıda Ege (Bakırçay) Havzası içinde bulunmaktadır. İlin doğusunda en uç noktası Selendi-Kürkçü köyü, Batıda en uç noktası Merkez ilçede Düzlen köyü, Kuzeyde en uç noktası Soma- Türkali köyü, Güneyde en uç noktası Sarıgöl Aşağıkızılçukur köyüdür.

Yüzölçümü:

Manisa ilinin yüzölçümü (su yüzeyleri dahil) 13.292 km²'dir. Su yüzeyleri hariç yüzölçümü ise 13.096 km²'dir. İl alan olarak Türkiye'nin %1,7'sini teşkil eder. Alan büyüklüğü yönünden 81 il arasında 17'nci sıradadır.

2.1.2. Su Kaynakları:

İl sınırlarındaki akarsuların çoğunluğu Gediz havzasında olup, az bir kısmı Ege Havzasında yer almıştır. 12 önemli çaydan 7 adedi Gediz havzasında, diğerleri ise Soma, Kırkağaç ve Yuntdağı bölgesinde yer almaktadır. Gediz Irmağı ve Bakırçay en önemli akarsulardır. Manisa ilinde; Marmara adıyla bir doğal göl, Demirköprü, Buldan, Avşar, Sevişler ve Gördes adlarıyla 5 adet baraj gölü bulunmaktadır. Belirtilen göl ve barajlardan tarımsal sulama amacıyla yoğun biçimde yararlanılmaktadır.

2.1.3. Ovalar:

İl'deki en verimli tarım topraklarının çok büyük bölümü Gediz Ovası ve Bakırçay Ovası olarak adlandırılan iki ova içinde yer alır. Gediz Ovası, Sarıgöl'den Menemen Boğazına kadar uzanan 150 Km. uzunluk ve 10-20 Km. genişliğinde bir ovadır. Kalın bir alüvyon tabakası ile kaplı olan bu ova, yabancı kaynaklarda "Altın Ova" olarak adlandırılır. Ovanın marka değeri "çekirdeksiz Sultaniye üzüm"dür. Bakırçay Ovası, Kırkağaç'tan başlayıp Soma'ya doğru uzanan 30 Km. uzunluğunda, 10 Km. genişliğinde yine ağırlıklı olarak alüvyonlu topraklarla kaplı bir ovadır. Her türden bitki yetiştirmeye uygun olan ovanın marka değeri "Kırkağaç Kavunu"dur.

2.1.4. Komşuları:

İdari yönden, doğudan Uşak ve Kütahya, batıdan İzmir, kuzeyden Balıkesir, güneyden Aydın, güneydoğudan Denizli illeri ile çevrilidir. İlin komşu illere olan uzaklıkları; Aydın 156 km. Balıkesir 137 km, Denizli 206 km, İzmir 36 km, Kütahya 316 km, Uşak 193 km' dir.

2.1.5. İklim:

Ege Bölgesi içinde geniş bir alanı kapsayan Manisa'da, Akdeniz iklimi ile beraber İç Anadolu'nun karasal iklim özellikleri egemendir. Ovalar ve ovaları çevreleyen vadilerde, karasal nitelikli Akdeniz iklimi görülürken, yüksek dağlık bölgeler ve platolar ile kuzey ve kuzey doğusundaki dağlar ve platolarda İç Anadolu'nun karasal nitelikli ikliminin etkileri görülür.

Manisa ovalarına hâkim olan iklim, Akdeniz kara iklim tipi olarak da adlandırılır. Yaz aylarında sıcaklık yükselirken, yağışlar kış aylarında yoğunlaşır. Ovaların çevresindeki dağlar, deniz etkisini kesecek kadar yüksek olmadığından ve denize dik konumlarından dolayı denizin etkisi batıdan doğuya doğru azalan ölçüde hissedilir.

Ovalık kesimlerin ikliminde denize yakınlık nedeniyle yumuşama söz konusudur. Ancak Manisa şehri Manisa Dağı'nın etkisi altındadır. Dağın şehre bakan çıplak ve sarp yüzü yazın yakıcı, kışın dondurucu bir etki yapmaktadır.

Manisa'nın büyük bölümünde karasal nitelikli Akdeniz ikliminin özellikleri egemen olduğundan yaz ayları oldukça sıcak geçer. Manisa merkezde, yılda ortalama olarak 151 gün açık güneşli gün olarak tespit edilmiştir. Sıcaklığın sıfırın altına düştüğü, yıllık ortalama gün sayısı 22 civarındadır. Yıllık ortalama sıcaklık 16,3° C'dir.

Batı Anadolu Bölgesi, Akdeniz iklim tipinin yağış özelliklerini taşır. Yağışlar genelde kış aylarında görülürken yazlar kurak geçer. Yılın ortalama 72 günü yağışlı geçmektedir. Ortalama yağış miktarı (mm) 705,8 kg.' dir.

İl topraklarında yükselti ve yeryüzü şekillerine bağlı olarak iklim şartları değişiklik gösterdiğinden, ovalar ve vadilerde seyrek görülen kar yağışı dağlık ve yüksek kesimlerde daha fazla gerçekleşmektedir.

Tablo 1. Meteorolojik Veriler (1954-2013)

MANİSA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen Ortalama Değerler (1954-2013)												
Ortalama Sıcaklık (C)	6,7	8	10,7	15,2	20,5	25,5	28,1	27,7	23,3	17,9	12,2	8,4
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (C)	10,8	12,5	16,1	21,1	27,1	32,2	34,9	34,8	30,5	24,2	17,3	12,3
Ortalama En Düşük Sıcaklık (C)	3	3,7	5,5	9,1	13,5	17,9	20,8	20,6	16,3	12,1	7,5	4,7
Ortalama Güneşlenme Süresi (Saat)	2,5	3,4	5,1	6,1	8,2	10,2	11,1	10,2	8,5	6,2	4,6	2,2
Ortalama Güneşli Gün Sayısı	12,3	11	10,2	9,7	6,7	3,1	1,1	0,8	2,4	5,9	9,9	14,2
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (kg/m2)	119,6	107,7	80,2	58,1	36,7	15,8	5,8	4,9	15,4	47,4	90,8	142,9
Uzun Yıllar İçinde Gerçekleşen En Yüksek ve En Düşük Değerler (1954-2013)												
En Yüksek Sıcaklık(C)	24	24,8	31,6	34,7	39,1	41,8	45,5	44,5	40,3	37,3	29,9	26,4
En Düşük Sıcaklık(C)	-13,1	-8,9	-5,2	-2	4	7,6	12,5	12,1	6,2	1,2	-4,9	-6,6

Günlük Toplam En Yüksek Yağış Miktarı 23.12.1986 163.5 kg/m2 Günlük En Hızlı Rüzgar 22.12.1966 153.0 kg/sa En Yüksek Kar 13.02.2004 23.0 cm

Kaynak; Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2013

2.2. Nüfus ve Demografik Yapı

Yüzölçümü : 1.326.900 ha.
 İlçe Sayısı : 17
 Toplam Mahalle Sayısı : 1.088
 Nüfusu : 1.367.905
 Erkek : 686.379
 Kadın : 681.526
 Nüfus Yoğunluğu : 104
 Nüfus Artış Hızı Oranı : Binde 6,2
 (Türkiye Binde 13,3)

Ortalama Hane Halkı : 3,23
 (Türkiye Binde 3,63)
 Doğum : 18.355
 Ölüm : 8.768
 Evlenme : 9.704
 Boşanma : 2.216

Tablo 2. İlçelere Göre Nüfus (2013-2014)

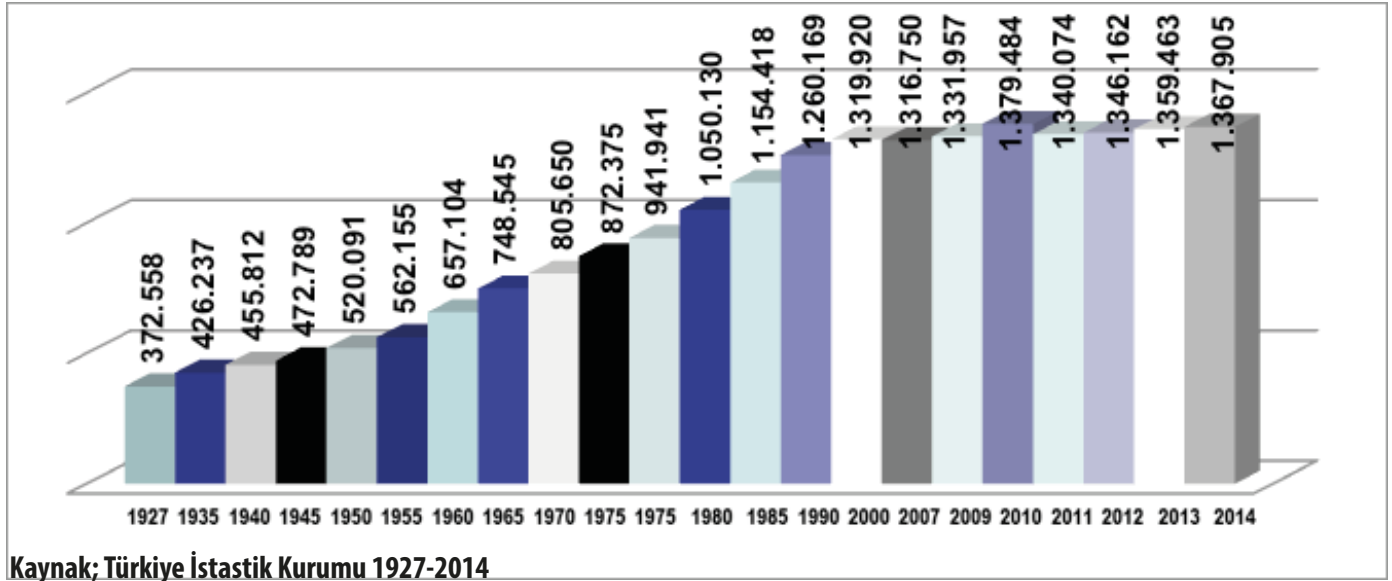
İLÇE	2013	2014	ARTIŞ HIZI (%)
Toplam	1.359.463	1.367.905	6,2
Ahmetli	16.266	16.104	-10
Akhisar	161.918	163.107	7,3
Alaşehir	99.504	99.962	4,6
Demirci	43.628	43.027	-13,9
Gölmarmara	15.449	15.384	-4,2
Gördes	30.341	29.768	-19,1
Kırkağaç	46.160	45.730	-9,4
Köprübaşı	14.045	14.191	10,3
Kula	45.892	45.587	-6,7
Salihli	156.330	156.861	3,4
Sarıgöl	36.209	36.206	-0,1
Saruhanlı	53.821	53.684	-2,5
Selendi	22.047	21.437	-28,1
Soma	105.391	105.518	1,2
Şehzadeler	148.130	166.443	10,8
Turgutlu	164.649	150.460	-15,6
Yunusemre	199.683	204.436	23,5

İl, 2014 yılında Büyükşehir statüsü ile 17 ilçe ve 1088 mahalleden oluşan yeni bir idari yapıya kavuşmuştur. Nüfusun kadın erkek dağılımı Türkiye Nüfusuna benzerlik gösterir. Erkek nüfus 686.379, Kadın nüfus ise 681.526'dır. İlin nüfus yoğunluğu 104'tür. Nüfus artış hızı oranı binde 6,2 ile Türkiye ortalama nüfus artış hızı olan binde 13,3'e göre nüfusu az artan iller içindedir. Ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,23'dür. Bu değer 3,63 olan Türkiye ortalama hanehalkı büyüklüğüne göre daha düşük bir değerdir. İlin hanehalkı büyüklüğü en küçük ilçeleri sırasıyla: Köprübaşı 2,75, Gördes: 2,88, Sarıgöl:2,94 ilçeleridir. Manisa nüfus büyüklüğü itibarıyla 81 il arasında 14. Sırada yer alır.

Kaynak; Türkiye İstatistik Kurumu 2013-2014

TÜİK 2014 verilerine göre Manisa'nın nüfusu 1.367.905 kişidir. 204.436 kişi ile Yunusemre nüfus varlığı yönüyle en büyük ilçedir. 14.191 nüfus ile Köprübaşı ilin en az nüfuslu ilçesidir. İlin nüfus artış hızı oranı binde (6,2) olup, Türkiye ortalamasına göre daha düşük bir seyir izlemektedir. Selendi binde (-28,1) oranı ile nüfus artış hızı oranı en düşük ilçedir. Yine Yunusemre binde 23,5 artış hızı oranı ile nüfusu en hızlı artan ilçedir. Nüfusu artan ilçeler sırası ile: Yunusemre, Turgutlu, Şehzadeler, Köprübaşı, Akhisar, Alaşehir, Salihli, Soma'dır. Nüfusu azalan ilçeler ise: Selendi, Gördes, Demirci, Ahmetli, Kırkağaç, Kula, Gölmarmara, Saruhanlı, Sarıgöl ilçeleridir.

Tablo 3. 1927-2014 Nüfus Durumu

Yukarıdaki grafikte görüldüğü üzere il nüfusu, 1927-2014 yılları arasındaki 87 yıllık dönemde sürekli ve kararlı bir artış seyri izlemiştir. 1927 yılında 372.558 olan toplam il nüfusu 3,7 kat artışla 2014 yılında 1.367.905'e ulaşmıştır. 1927-1985 yılları arasında nüfus artış hızı daha yüksek iken, 1990-2014 yılları arasında artış hızı önemli ölçüde yavaşlamıştır.

Tablo 4. Manisa İli Göç Durumu (2014)

Toplam Nüfus	1.367.905
Net Göç Hızı	-2,1
Manisa Nüfusuna Kayıtlı Olup Manisa'da Yaşayan Kişi	1.005.276
Manisa Nüfusuna Kayıtlı Olup Diğer İllerde Yaşayan Kişi	362.629
Başka İl Nüfusuna Kayıtlı Olup Manisa'da İkamet Eden İlk Dört İl	Balıkesir:41.817 İzmir: 26.881 Muş: 21.268 Kütahya:21.201
Manisa Nüfusuna Kayıtlı Olup İl Dışında İkamet Edilen İlk Dört İl	İzmir: 198.890 İstanbul: 45.915 Ankara: 15.160 Balıkesir:11.724
Toplam Aldığı Göç	35.570
Toplam Verdiği Göç	38.432

Kaynak; Türkiye İstatistik Kurumu 2014

Manisa olumlu ve olumsuz etkileri ile artık göç olayının sorun olmaktan çıktığı bir ildir. Net göç hızı binde (-2,1) oranı ile negatif seyre girmiştir. İl nüfusunun % 75 'ini Manisa nüfusuna kayıtlı olup, Manisa'da yaşayanlar teşkil etmektedir.%25 'ini ise başka il nüfusuna kayıtlı olup,Manisa'da ikamet edenler oluşturmaktadır.İlin 2014 yılı itibari ile aldığı toplam göç 35.570 kişi, verdiği göç ise 38.432 kişidir.Her ne kadar bilimsel araştırmalarla test edilmemişse de giden nüfusun varsıl ve eğitimli gelen nüfusun ise daha sınırlı sosyo- kültürel niteliklere sahip olduğu belirtilebilir. İl, Nüfus artış hızındaki yavaşlama ve göç olayı ile yaşadığı insan kaynakları alanındaki sorunsalı, metropol kent İzmir'in olanakları ile telafi etmektedir. Manisa'nın 198.890 kişi ile en fazla göç verdiği il İzmir'dir. Başka il nüfusuna kayıtlı olup Manisa'da ikamet eden nüfus arasında Balıkesir 41.817 kişi ile ilk sırada yer almaktadır.

2.3. Eğitim

Saruhanogulları'nın 1313 yılında Manisa'yı yurt edinip beylik merkezi yapmalarından itibaren Manisa eğitim ve kültür hayatında önemli bir canlanma yaşamıştır. Türk İslam Mimarisi alanında Manisa'nın ilk anıtsal yapısı olan Ulucami Külliyesi ibadet yanında eğitimin de odağı olmuştur. Fethiye ya da İshakiye adı ile tanınan Ulucami Medresesi ilin ilk önemli eğitim kurumudur.

15. ve 16. yüzyılda Şehzade Sancağı Manisa adeta bir ilim, irfan ve kültür merkezi durumuna yükselmiştir. Cihan hükümdarlarının imparatorluk yönetimini öğrendikleri ve Manisa'yı yönettikleri bu ikbal devrinde Sinanbey, İbrahim Çelebi, Ayni Ali, Muradiye ve Sultan Medreseleri dönemin seçkin eğitim kurumları olarak kendilerini göstermişlerdir.

Manisa eğitim alanında geçmişte sahip olduğu önemini günümüzde de devam ettirmek için eğitim alanında iyileştirici çalışmaları hızla devam sürdürmektedir. İl'de son yıllarda eğitim alanında büyük atılım yapılmış, özellikle "Eğitime % 100 Destek" ve "Haydi Kızlar Okula" projeleri ile okullaşma oranı, derslik başına düşen öğrenci ve öğretmen sayıları gibi göstergelerde önemli başarılar sağlanmıştır.

Tablo 5. Eğitime İlişkin Temel Veriler (2014)

EĞİTİM KADEMESİ	OKUL SAYISI	ÖĞRENCİ SAYISI	ÖĞRETMEN SAYISI	DERSLİK SAYISI
Okulöncesi	59	17.998	978	881
İlkokul	533	81.218	4.525	4.276
Ortaokul	313	75.956	4.971	2.742
Ortaöğretim	156	69.466	5.282	2.685
Diğer	52	3.525	414	183
Toplam	1113	248.163	16.166	10.767

Kaynak; Türkiye İstatistik Kurumu 2014

Derslik başına öğrenci sayısı 23, Öğretmen başına öğrenci sayısı 15 olup, bu konuda öngörülen standartlara erişilmiştir. Yukarıda görüldüğü üzere İl Nüfusunun yaklaşık %20'si olan 248.163 öğrenci eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanmaktadır. İl'de toplam 1.113 muhtelif derece ve statüdeki okulda bulunan 10.767 derslikte, 16.166 öğretmen ile eğitim-öğretim çalışmaları sürdürülmektedir.

Tablo 6. Okullaşma Oranı (2014-2015)

	OKULÖNCESİ (%)	İLKÖĞRETİM (%)	ORTAÖĞRETİM (%)
Toplam	64,20	102,32	82,18
Erkek	65,42	102,01	81,94
Kız	62,91	102,65	82,44

Kaynak; Türkiye İstatistik Kurumu 2014-2015

Yukarıda tabloda görüldüğü üzere okullaşma oranında İlköğretim kademesinde hedeflere ulaşılmış olup, ortaöğretimde ve okulöncesi eğitimde okullaşma oranını artırıcı çabalar sürdürülmektedir.

Tablo 7. Okuma Yazma Oranı (%)

TOPLAM	96,53
Erkek	98,91
Kadın	94,43

İl'de okuma –yazma oranı 96,53 olup, geçmişte çok önemli sorun olarak yaşanan bu alandaki eksiklik tamamıyla giderilmiştir. Başarıya açılan özel kampanyaların büyük katkısı olmuştur. Son 10 yılda “Haydi Kızlar Okula Kampanyası” ile 2.183 kız çocuğunun okula devamı sağlanmış olup, “Ana-Kız Okuldayız Kampanyası” çerçevesinde ise okuma-yazma öğretilen kişi sayısı 65.544’tür.

Kaynak; Türkiye İstatistik Kurumu 2014

Diğer Eğitim Kurumları:

ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI

- Toplam Kurum Sayısı : 72
- Öğrenci Sayısı : 9.906

YAYGIN EĞİTİM KURUMLARI

- Toplam Yaygın Eğitim Kurumu Sayısı : 25
- Açılan Kurs Sayısı(2014-2015) : 1.900
- Kursiyer Sayısı : 36.696

Önemli bir kısmı ticaret ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren değerli iş adamı hayırseverler olmak üzere “Eğitime % 100 Destek Kampanyası” kapsamında toplam 182 adet protokol yapılarak 176.660.385 TL. katkı sağlanmış, Manisa’ya 1.553 derslik ve 12 atölye kazandırılmıştır.

Tablo 8. Celal Bayar Üniversitesi

Fakülte Sayısı	10
Yüksekokul Sayısı	5
Enstitü Sayısı	3
Meslek Yüksekokulu Sayısı	15

Celal Bayar Üniversitesi; toplam 10 fakülte ile eğitim vermekte olup, bünyesinde 5 yüksekokul, 15 meslek yüksekokulu ve 3 enstitü bulunmaktadır.

Tablo 9. Akademik Personel Durumu

GENEL TOPLAM		2.821
AKADEMİK PERSONEL TOPLAM		1.532
AKADEMİK PERSONEL	Profesör	188
	Doçent	143
	Yrd. Doçent	350
	Öğretim Görevlisi	204
	Okutman	74
	Araştırma Görevlisi	552
	Uzman	21
İDARİ PERSONEL		1289

Kaynak; Celal Bayar Üniversitesi 2015

Üniversitede toplam akademik personel sayısı 1.532'dir. Bunların 188'si profesör, 143'ü doçent, 350'i yardımcı doçent, 552'si araştırma görevlisi, 204'ü öğretim görevlisi, 74'ü okutman ve 21'i uzmandır. İdari işler ise 1.289 personel tarafından yürütülmektedir.

Tablo 10. Üniversite Öğrenci Sayıları

Toplam Öğrenci Sayısı	43.878
Fakülte Öğrenci Sayısı	16.570
Yüksekokul Öğrenci Sayısı	5.443
MYO Öğrenci Sayısı	18.664
Enstitü Öğrenci Sayısı	3.201

Kaynak; Celal Bayar Üniversitesi 2015

Celal Bayar Üniversitesi'nde 2014–2015 eğitim-öğretim yılında 43.878 öğrenci öğrenim görmektedir. Fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin toplamı 16.570, Yüksekokullarda öğrenim gören öğrenci sayısı 5.443, Meslek Yüksek Okullarında öğrenim gören öğrenci sayısı 18.664 ve 3 Enstitüde öğrenim gören öğrenci toplamı ise 3.201'dir.

İl genelinde mevcut 12 adet Yüksek Öğrenim Yurtlarının toplam kapasitesi 7.916 kişidir. Yurtlarda kalan öğrenci sayısı toplam 6.567 olup, doluluk oranı %83'tür.

2.4. Gençlik ve Spor

Manisa'da 246 spor kulübü, muhtelif türlerde 65 adet spor tesisi, 16 profesyonel spor kulübü bulunmaktadır. İl'deki lisanslı sporcu sayısı; 37.427'si erkek, 18.562'si kadın olmak üzere 55.989'dur. Spor adamları olarak 563 hakem, muhtelif branşlarda 1.928 antrenör il sporuna hizmet etmektedir.

Sporcular ve Spor Kulüpleri

1. Spor Adamları Sayısı	: 2.491
Toplam Hakem Sayısı	: 563
Toplam Antrenör Sayısı	: 1.928
2. Lisanslı Sporcu Sayısı	: 55.989
Kadın Sporcu	: 18.562
Erkek Sporcu	: 37.427
3. Spor Kulüpleri Sayısı	: 246
4. Profesyonel Spor Kulüpleri	: 16

Spor Tesisleri Toplam	: 65
Futbol Stadyumu (Çim)	: 13
Kapalı Spor Salonu	: 20
Futbol Sahası (Çim)	: 6
Futbol Sahası (Toprak)	: 3
Atletizm Pisti	: 1
Yüzme Havuzu	: 2
Tenis Kortu	: 2
Gençlik Merkezi	: 8
Özel Amaçlı Spor Salonu	: 10
Kamp Eğitim Merkezi	: 1 (40 yatak)

Atatürk Yüzme Kompleksi

Manisa şehir merkezinde 75. Yıl ve Şehzadeler, ilçelerde ise altı adet (Turgutlu, Ahmetli, Salihli, Kula, Saruhanlı ve Akhisar) gençlik merkezi faaliyet göstermektedir. Turgutlu ilçesinde mevcut gençlik merkezi haricinde inşaatı devam eden bir gençlik merkezi bulunmaktadır. Ayrıca Soma ilçesinde Bakanlıkça, Soma Kaymakamlığı ve Soma Belediyesi ile ortak bir gençlik merkezi oluşturulacaktır. Gençlik merkezlerinin yanında Kırkağaç ilçesinde bir "Gençlik Kampı" inşaatı devam etmektedir. Manisa Gençlik Merkezlerinin toplam olarak 5184 üyesi bulunmaktadır. Döneminde, ağırlıklı olarak İl Özel İdaresi kaynaklarıyla bir spor kompleksi şeklinde yaptırılan "Atatürk Olimpik Yüzme Havuzu" sektörü için bir prestij tesistir. Bu tesis Yunusemre ilçesinde tüm birimleriyle hizmet vermeyi sürdürmektedir. Büyükşehir Belediyesince Yunusemre ilçe merkezinde yapılmakta olan Spor Salonu+Yüzme Havuzu kompleksi şehrin spor altyapısını daha da güçlendirecektir.

2.5. Sağlık

Tablo 11. Sağlık Kurum ve Kuruluşları 2014

	Sağlık Bak.	Özel	Üniversite	Toplam
Hastane Sayısı	18	8	1	27
Dispanser Sayısı	3	-	-	3
Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi	4	-	-	4
Aile Hekimi Sayısı	403	-	-	403
Toplum Sağlığı Merkezi	17	-	-	17
Aile Sağlığı Merkezi Sayısı	162	-	-	162
Sağlıkevi Sayısı	124	-	-	124
Fiili Yatak Kapasitesi	2.960	540	559	4.059

Kaynak; Manisa Valiliği İl İstatistikleri 2014

İlde toplam hastane sayısı 27 olup, bunların 8'i Özel, 1'i Üniversite, 18'i Sağlık Bakanlığına bağlı hastanedir. Aile sağlığı merkez sayısı 162 olup, buralarda toplam 403 aile hekimi görev yapmaktadır. Toplam fiili yatak sayısı 4.059 olup bunun 2.960'ı Sağlık Bakanlığı hastanelerine, 540'ı özel hastanelere, 559'u Celal Bayar Üniversite Hastanesine aittir.

Bölgesel düzeyde çok sayıda İl'e hizmet veren bir ihtisas hastanesi olarak tarihi kökleri Bimarhane'ye dayanan 500 yıllık "Manisa Akıl ve Ruh Sağlığı Hastanesi" il'deki en özellikli sağlık kurumudur.

2.5.1. SAĞLIĞA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER

Bebek Ölüm Oranı(Binde)	: 6,7 (Türkiye 10,8)
Hasta Yatağı Başına Düşen Nüfus	: 353
Pratisyen Hekime Düşen Nüfus	: 1.805
Uzman Hekime Düşen Nüfus	: 1.150

Bebek ölüm oranı hızı Türkiye'de binde 10,8 iken Manisa'da 6,7 olmasını ilin sağlık alanında önemli başarısı olarak vurgulamak gerekir. İl'de hasta yatağına düşen nüfus 353 olup, pratisyen hekime düşen nüfus 1.805, uzman hekime düşen nüfus 1.150'dir.

2.5.2. SAĞLIK PERSONELİ

Toplam Hekim Sayısı	: 1.891
- Pratisyen Hekim	: 728
- Uzman Hekim	: 1.163
Diş Hekimi Sayısı	: 310
Eczacı Sayısı	: 491
Ebe Sayısı	: 1.151
Hemşire Sayısı	: 2.347
Sağlık Memuru-Teknisyeni	: 1.822
TOPLAM	: 8.012

İl genelinde 8.012 sağlık personeli görev yapmaktadır. Bunlardan 1.891'i hekim olup, pratisyen hekim sayısı 728, uzman hekim sayısı 1.163'tür. Diş hekimi 310, Eczacı ise 491'dir. Yardımcı sağlık personelinin ebe sayısı 1.151, hemşire sayısı 2.347, sağlık memuru sayısı 1.822'dir.

2.6. İş Gücü Çalışma ve Sosyal Güvenlik

2.6.1. İŞGÜCÜ VE ÇALIŞMA

İşgücüne Katılma Oranı	: % 55,5 (Türkiye % 50,8) (2013)
İşsizlik Oranı	: % 5,1 (Türkiye % 9,7) (2013)
	İşsizlik oranı en düşük 3.ildir.
İstihdam Oranı	: % 52,7 (Türkiye % 45,9) (2013)
Kayıtlı İşsiz	: 47.444

İşgücü Eğitim Faaliyetleri

Açılan Kurs Sayısı	: 306
Toplam Kursiyer Sayısı	: 2.958
İşsizlik Ödemeleri (Kişi)	: 15.108 (Ödeme Miktarı: 30.038.238 TL)

TR 33 Bölgesinde İstihdamın Sektörel Dağılımı (2013)

- Tarım	% 44,6
- Hizmetler	% 32,3
- Sanayi	% 23,1

İl'de işgücüne katılım oranı, %55,5 ile Türkiye ortalaması olan %50,8'in üstündedir. İşsizlik oranı %5,1, Türkiye ortalamasının (%9,7) altındadır ve Manisa işsizlik oranı en düşük 3'ncü il'dir. Kayıtlı işsiz sayısı 47.444'dür. Toplam 15.108 kişiye işsizlik ödemesi yapılmış olup, söz konusu ödemenin tutarı 30.038.238 TL'dir.

Manisa ilinde 2013 yılı itibariyle 15-64 yaş grubunda bulunan çalışma çağındaki nüfus 944.4951 olup, toplam nüfusun %69,1'ini oluşturmaktadır. 0-14 yaş grubundaki nüfus ise 285.468 olup, toplam nüfusun %20,9'unu oluştururken, 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus 137.486 olup toplam nüfusun %10,1'ini oluşturmaktadır.

2014 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre Manisa ili toplam yaş bağımlılık oranı %44,8 olup, il bu değerle toplam yaş bağımlılık oranı en düşük 22'nci, Ege Bölgesinde ise 6'ncı il konumundadır. Manisa %14,6 yaşlı bağımlılık oranı ile yaşlı bağımlılık oranı en düşük 42'nci, Ege Bölgesinde ise 3'ncü il iken; %30,2 genç bağımlılık oranı ile genç bağımlılık oranı en düşük 33. Ege Bölgesinde 6. il konumundadır.

Tablo 12. 5084 Sayılı Teşvik Kanunu Sonrası İl Yatırım ve İstihdamındaki Gelişmeler 2014

YIL	YATIRIM TEŞVİKLİ BELGE SAYISI (Adet)	SABİT YATIRIM (TL.)	İSTİHDAM (Kişi)
2009	58	789.000.000	2.399
2010	123	1.571.000.000	5.111
2011	100	1.072.000.000	3.566
2012	103	1.479.000.000	2.995
2013	118	1.004.000.000	5.399
2014	114	3.632.000.000	4.183

Kaynak; Manisa Çalışma ve Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü 2014

2002 yılından bugüne kadar İl genelinde sabit yatırım tutarı toplam 11.551.000.000 TL. olan, 1.024 adet yatırım teşvik belgesi verilmiş, bu yatırımlar sayesinde İl genelinde toplam 45.519 kişiye istihdam sağlanmıştır.

2.6.2. SOSYAL GÜVENLİK**Sosyal Güvenlik Kurumuna Göre Sigortalılar**

GSS Kapsamında Gelir Testi Uygulanan Hane : 24.690

5510/4-A Kapsamındaki Sigortalılar (SSK)

- Sigortaya Ait Toplam İşyeri Sayısı	:25.440
- Toplam Aktif Sigortalı Sayısı	:225.066
- Toplam Pasif Sigortalı Sayısı	:104.150
- Prim Tahsilat Uygulamaları	
Prim Tahakkuk Tutarı (TL)	:1.417.226.224
Prim Tahsilat Tutarı (TL)	:1.454.969.636

5510/4-B Kapsamındaki Sigortalılar (BAĞ-KUR)

- Toplam Aktif Sigortalı Sayısı	: 80.341
- Toplam Pasif Sigortalı Sayısı	: 79.514

5510/4-C Kapsamındaki Sigortalılar (Emekli Sandığı)

- Toplam Aylık Alanlar	: 30.997
- İştirakçi (Em. San. Tabi Çalışan.)	: 42.812

Manisa ilinde 4-A kapsamında 225.066 aktif çalışan, 104.150 pasif sigortalı bulunmaktadır. Sigortalı işyeri sayısı 24.690'dır. 4-B kapsamında (Bağ-Kur) 80.341 aktif sigortalı, 79.514 pasif sigortalı sistem içindedir. 4-C (Emekli Sandığı) bağlı olarak 42.812 aktif sigortalı, 30.997 pasif sigortalı bulunmaktadır. Gelir testi uygulanan hane sayısı 24.690'dır. konumundadır.

2.7. Ulaştırma

2.7.1. Karayolları

Manisa ili, iki önemli ulaşım bağlantısı olan İstanbul-Bursa-İzmir ve Ankara-İzmir Karayolu üzerinde yer almaktadır. Bu yol bağlantıları ülkenin ekonomik değeri en yüksek ve trafik yoğunluğu en fazla yol bağlantılarıdır. İl devlet yolları yıllık ortalama günlük trafik yükü itibariyle değerlendirildiğinde: 31.000 araç ile İzmir-Manisa yolunun trafik yoğunluğu en fazla olan güzergâh olduğu anlaşılmaktadır. Bu yolu 26.000 araç ile Manisa-Akhisar yolu, 18.200 araç ile Turgutlu-Salihli yolu izlemektedir.

Manisa'nın Bölgedeki diğer illere uzaklığı;

Manisa İl Merkezinin Aydın İline karayolu uzunluğu 156 km, Balıkesir İline 137 km, Denizli İline 208 km, İzmir İline 36 km, Kütahya İline 317 km. ve Uşak İline 195 km'dir.

Manisa'nın önemli merkezlere uzaklığı:

Manisa karayolu ile; Adana'ya 884 km, Ankara'ya 563 km, Antalya'ya 428 km, Bursa'ya 286 km, Gaziantep'e 1089 km, İstanbul'a 525 km, Konya'ya 534 km, Kayseri'ye 832 km uzaklıktadır.

Manisa'nın ilçelere göre uzaklığı;

İl merkezi ilçe ve ilçeler bağlantısı ve ilçeler arasındaki bağlantı tamamen asfalt yol ile sağlanmaktadır. Manisa il merkezi ile ilçeler arasındaki uzaklık aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 13. İlçelerin İl'e Uzaklıkları

Manisa															
52	Ahmetli														
48	86	Akhisar													
110	57	101	Alaşehir												
159	122	109	132	Demirci											
66	55	28	74	126	Gölmarmara										
107	107	59	118	51	87	Gördes									
75	113	27	128	153	55	80	Kırkağaç								
123	71	95	82	57	88	36	116	Köprübaşı							
118	66	111	28	132	83	126	132	89	Kula						
71	19	63	38	102	36	88	190	52	47	Salihli					
131	76	120	19	159	93	145	247	109	47	57	Sarıgöl				
17	69	33	101	142	51	92	60	115	110	63	120	Saruhanlı			
155	83	148	65	57	115	108	210	114	37	64	84	127	Selendi		
88	126	40	141	166	68	93	13	129	145	203	260	73	267	Soma	
31	21	79	78	143	76	128	106	92	87	40	97	48	104	119	Turgutlu

Kaynak; Manisa Karayolları 23. Şube Şefliği 2015

İl Karayolları 2.Bölge Müdürlüğüne bağlı, Merkezde 23.Şube Şefliği ve Şube Şefliğine bağlı Akhisar, Ahmetli ve Demirci Bakımevleri ile hizmet vermektedir. 2. Bölge Müdürlüğü İzmir- Manisa, Uşak, Muğla, Aydın, Denizli illeri ile Balıkesir ilinin bir kısmına hizmet vermektedir.

Tablo 14. Niteliklerine Göre Devlet ve İl Yolları Uzunluğu (Km) 2014

	Asfalt	Stabilize	Toplam
Devlet Yolları	578	-	578
İl Yolları	511	2	513
Toplam	1.089	2	1.091

Kaynak; Manisa Karayolları 23. Şube Şefliği 2014

Manisa ilinde karayolları verilerine göre, 578 km devlet yolu, 511 km ve stabilize 2 km il yolu mevcuttur. İl karayolları ağı toplam 1.091 km'dir.

Yatırım Programında olup yapım çalışmaları devam eden: Bergama-Soma-Akhisar, Akhisar-Gölmarmara-Salihli, Salihli-Alaşehir-Denizli yolu "Bergama-Antalya Turizm Yolu" adıyla çok önemli bir tur ve turizm güzergâhına işaret etmektedir.

Yine yatırım programında bulunan ve proje çalışmaları devam eden İzmir-Ankara Otoyolu ile yapım çalışmaları İzmir ve Kocaeli Körfez Geçişi Köprü yapımı üzerinden devam eden İzmir-İstanbul Otoyolu, Bölge ile birlikte Manisa'yı yeni bir yüzyıla taşıyacak büyüklük ve önemde projelerdir.

2.7.2. Demiryolları

Toplam Demiryolu Ağı	: 265 Km.
Toplam Gar Sayısı	: 5
Toplam İstasyon Sayısı	: 10
Günlük Sefer Sayısı	: 20 (Yolcu) 6 (Yük)
Toplam Yolcu Sayısı	: 1.488.095
Toplam Yük Miktarı (ton)	: 832.047

Manisa, Türkiye demiryolları tarihi açısından önemli bir yer işgal etmektedir. 1860'lı yıllarda hizmete giren İzmir-Aydın demiryolunu takiben, İzmir-Kasaba hattı ile ülkenin demiryolu ulaşımına kavuşan 2.İli olmuştur. İl'de toplam demiryolu ağı uzunluğu 265 km'dir. Gar sayısı 5, istasyon sayısı 10 olup, günlük 26 tren seferi yapılmaktadır.

İlin demiryolu ağı, İzmir-Balıkesir, İzmir-Uşak güzergâhları üzerinde yer almaktadır. Bu hatlarda yol, sinyalizasyon ve elektrifikasyon iyileştirme çalışmaları hızla sürdürülmektedir. Yakın yıllarda Manisa OSB'nin demiryolu ağına bağlanması çok büyük lojistik kolaylıklar getirmiş, yalnızca bu nedenle İzmir-Manisa devlet karayolunda trafik güvenliği %100 artmıştır. Akhisar ve Salihli OSB'lerinin de demiryolu ile irtibatlandırılmaları büyük bir ihtiyaç olarak kendini göstermekte ve bu konuda çabalar sürdürülmektedir.

Ankara Hızlı Tren Projesi: Mevcut yol uzunluğu 824 km. ve süre 13-14 saattir. Bu projenin gerçekleşmesiyle birlikte yol uzunluğu 624 km.ye seyahat süresinin 3 saat 20 dakikaya düşecektir. 3 etap halinde ihale edilecek olan projenin 1. Etapı olan Ankara-Afyon kısmı 700 milyon TL'ne ihale edilmiş, yer tahsisi yapılmış ve yol yapımına Ankara üzerinden başlanmıştır. 2. Etapı Afyon-Uşak kısmı ve 3. Etapı ise Uşak-Manisa-İzmir kısımları için çalışmalar devam etmektedir. Projenin 2016 yılında bitirilmesi ve saat başı sefer yapılması planlanmıştır.

2.8. Kültür

Manisa ve çevresi Paleolitik, Lidya, Helenistik, Roma, Bizans, Saruhan Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu dönemlerine ait birçok doğal zenginlik ve tarihi dokuya sahiptir. Manisa Saruhanoğulları Beyliği döneminde beylik merkezi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise Saruhan Sancağı ve bir dönem de Saruhan Eyaleti olmak üzere, hemen her dönem idari, iktisadi ve kültürel önemini korumuştur.

Yörede bilinen en eski kütüphane, Saruhanoğulları'ndan İshak Çelebi tarafından 1378 yılında yaptırılmış olan Fethiye Medresesi bünyesindeki kitaplıktır. Osmanlı döneminde ise Fatih Sultan Mehmet'in şehzadeliği sırasında, 1445 yılında Sarayı-ı Amire bünyesinde ve sonraki yıllarda da Manisa merkezde, Akhisar, Turgutlu, Alaşehir, Soma, Kırkağaç ve Gördes ilçelerinde çeşitli kütüphaneler oluşturulduğu bilinmektedir.

İl geneline bakıldığında; 30 kütüphane, 341.708 kitap, 646.664 okuyucu, 236 sit alanı, 1.966 taşınmaz kültür varlığı, 2 müze, 34.703 tarihi eser, 2 yerel televizyon kanalı, 21 radyo istasyonu, 37 yerel gazete, 22 dergi, 8 sinema salonu ve 2 tiyatro bulunmaktadır.

Manisa il genelinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı 21 ve mahalli idarelerce açılan 9 olmak üzere toplam 30 kütüphanede 2013 yıl sonu itibarıyla kitap sayısı 341.708 ve okuyucu sayısı da yıllık 646.664'dür. İl Merkezinde İl Halk Kütüphanesi ve ona bağlı olarak 2 çocuk kütüphanesi bulunmaktadır.

İl'de halk kütüphanelerinin dışında, Yazma Eserler Konya Bölge Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veren Manisa Yazma Eserler Kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphanede 8.048 adet eski harfli yazma eser, 6.103 adet eski harfli basma eser bulunmaktadır.

Birbiri üzerine kaynaşıp gelen uygarlıkların izlerini taşıyan Manisa oldukça zengin taşınmaz kültür varlığı mirasına sahiptir. İl'de 229 adet tescilli sit alanı, tek yapılar 1.555 olmak üzere 1.784 adet taşınmaz kültür varlığı bulunmaktadır.

Manisa Müzesi; Sultan III.Murat tarafından 1585'de yaptırılan ve Mimar Sinan'ın Ege Bölgesindeki tek eseri olan Muradiye Cami'nin Külliyesi 1937 yılından itibaren Manisa Müzesi olarak ziyarete açılmıştır. Muradiye Külliyesi'nin İmarethane bölümünde hizmet veren Müzenin Arkeoloji Bölümü, onarım yapılmak üzere 2002 yılında ziyarete kapatılmıştır. Halen Külliye'nin Medrese Bölümü'nde 18 Mayıs 2011 günü yeni düzenlemesiyle açılışı yapılan Etnografya Seksiyonu hizmetini sürdürmektedir.

Manisa Müzesinde arkeolojik (10.413 adet), etnografik (2.667 adet), sikke (20.857 adet), 11 adet (yazma eser) ve ayrıca 31 adet (arkeolojik mühür ve mühür baskısı) olmak üzere toplam 33.979 adet eser mevcuttur. 2013 yılı sonu itibarıyla ilimizdeki müze ve öğrenim yerlerini gezen ziyaretçi sayısı 103.707 kişidir. Manisa Müzesinde mevcut kitap sayısı 2.586'dır. Manisa'nın zengin kültür mirasını sergilemeye elverişli olmayan bugünkü müzenin yerine yeni müze yapım çalışmalarına başlanmıştır. Halen Manisa Müzesi'ne bağlı olarak hizmet veren Akhisar Müzesi'nde toplam 689 adet eser mevcuttur.

"Mesir Macunu Festivali" 2012 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne kaydedilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Şehzade Sancağı konumunda bulunan Manisa özellikle bu özelliğinden dolayı, Türkiye'de 15 il ile birlikte "Kültür Marka Kenti" kapsamına alınmıştır. Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Türkiye Turizm Stratejisi Eylem Planı (2007-2013) çalışmaları çerçevesinde "Marka Kent Eylem Planı" çalışmaları devam etmektedir.

Sardes Antik Kenti

Uluslararası Mesir Macunu Festivali

3. SEKTÖREL BAKIŞ

3.1. Tarım

Manisa, bir sanayi şehri olmasının yanında, geniş bitkisel ve hayvansal ürün yelpazesi ile Türkiye tarımında çok önemli bir yere sahiptir. İlimiz bereketli toprakları, uygun iklimi ve coğrafi konumuyla bitkisel ve hayvansal üretimde üreticilerimiz için büyük avantajlar içerir. Bu avantajları iyi değerlendiren üreticilerimiz 514 bin hektar tarım alanında üretilen birçok üründe ortalamanın üzerinde verim alabilmektedir.

İlimiz kurutmalık üzüm, sofralık üzüm, tütün ve hindi üretiminde ülke birincisi, kiraz ve tavuk eti üretiminde ülke ikincisi, zeytin ve yumurta üretiminde ise ülke üçüncüsü konumundadır. İlimizin 75 bin hektar bağ, 90 bin hektar zeytin, 274 bin hektar hububat, 23 bin hektar meyve, 33 bin hektar sebze üretim alanı mevcuttur, 240 bin adet büyükbaş, 900 bin küçükbaş hayvana sahip olan ilimizde, 70.613 kayıtlı üreticimiz ülkemiz çekirdeksiz kuru üzüm üretiminin % 94' ü, tütünün % 33'ü, zeytinin % 12'si, beyaz etin % 14'ü, yumurtanın % 15'ini üretmektedir.

Türkiye'de Tarım istihdamı sayısı % 22,7'lik oran ile 5.531.000 kişidir. İlimizde ise bu oran % 40,7 olup 212.000 kişi istihdam edilmektedir. Bu da tarım sektörünün Manisa için ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. İlimizde 2013 yılı sonu itibarıyla 2.034 gıda üretim işletmesi, 13.207 satış ve toplu tüketim yeri işletmesi ve 313 mevcut diğer işletmeler olmak üzere toplam 15.554 gıda işletmesi mevcuttur. Bu rakamlar göz önüne alındığında Manisa bir tarım şehridir. Üretilen tarımsal ve hayvansal ürünlerin katma değerinin yüksek olduğunu da unutmamamız gerekir. Üretilen ürünlerin ihracata yönelik olması 2013 yılında ilimize 613,8 Milyon dolarlık ihracat geliri sağlamıştır.

Tablo 15. Tarımsal Arazi Kullanımı (2013)

	HEKTAR	%
Tarla	274.339,20	53,39
Sebze	33.650,30	6,55
Meyve(Bağ ve Zeytin Dahil Değil)	23.461,50	4,57
Bağ Alanı	75.400,90	14,67
Zeytin	90.873,00	17,68
Tarıma Elverişli Olup Kullanılmayan Arazi	4.663,70	0,91
Nadas	11.488,80	2,24
TOPLAM	513.937,40	100,00

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Sultani Üzüm

Zeytin

Manisa ili, 2013 yılı verilerine göre 75 401 hektarlık bağcılık alanı ile Türkiye'nin en fazla bağ alanına, 90.873 hektarlık zeytin alanına sahip 4. il konumundadır. 2013 yılında toplam tarımsal alanı 513.937 ha'dır.

Tablo 16. Manisa Tarımı'nın Türkiye İçindeki Yeri (2013)

ÜRÜN TÜRÜ	TÜRKİYE ÜRETİMİ 2013 (TON)	MANİSA ÜRETİMİ 2013 (TON)	ORANI %
Kurutmalık Çekirdeksiz Üzüm	957.049	901.265	94,17
Tütün	90.000	29.799	33,11
Üzüm (Toplam)	4.011.409	1.212.471	30,23
Sofralık Üzüm	2.132.602	302.236	14,17
Tavuk Eti	1.723.919	229.501	13,31
Yumurta (Adet)	14.910.773.947	1.927.918.300	12,93
Zeytin	1.676.000	207.112	12,36
Mısır (Dane)	5.900.000	480.755	8,15
Domates	11.820.000	866.934	7,33
Kiraz	494.325	34.993	7,08
Kavun	1.699.550	108.940	6,41
Süt (İnek)	7.932.485	470.327	5,93
Karpuz	3.877.324	124.265	3,20
Buğday	22.050.000	391.057	1,77

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Manisa ili, 2013 yılı verilerine göre toplam sofralık-çekirdeksiz, kurutmalık-çekirdeksiz üzüm ve tütün üretiminde Türkiye'de en fazla üretime sahip olan il olup, zeytin (sofralık), kornişon salatalık, zeytinyağı, domates (salçalık), biber (salçalık), brokoli, kekik, susam, kiraz, çilek, kavun, mısır (dane), ıspanak, sivri biber, zeytin (yağlık), kestane gibi ürünlerin üretiminde ise Türkiye'de en fazla üretim yapan iller arasında yer almaktadır. Yine, kırmızı et, yumurta, süt ve süt ürünleri gibi hayvansal ürünler üretiminde de başta gelen illerden birisidir.

Tablo 17. Tarımsal İşletmeler (2013)

İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜ (DEKAR)	AİLE SAYISI (ADET)
1-20	21.184
21-50	27.539
51-100	14.829
101-200	4.943
201-500	1.412
500'den Büyük	120
TOPLAM	70.613

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Kişi başına düşen arazi büyüklüğü düşerken çiftlik gelirlerinin düşmesinin yanı sıra teknolojik değişiklikler tarımdaki istihdamı aşağıya çekmiştir. Manisa'da Sanayileşmenin ve kentleşmenin güçlü değişimi, kırsal toplumun ekonomik ve politik konumunu son 30 yıldır durmadan değişikliğe uğratmaktadır. Kentlerde hizmet ve sanayi sektörlerinin düşük vasıflı işgücü talebi de, kırsal alandaki genç nüfusun kente göç etme eğilimini artırmakta olup kırsal alan nüfusu giderek yaşanmaktadır.

İl genelinde 70.613 kayıtlı çiftçi işletmesi bulunmakta olup, 357.810 parsel bulunmaktadır. Tarım işletmelerinin kullandıkları arazilerin ortalama büyüklüğü 47,5 dekar olup, işletmeler 5 parselden oluşmaktadır.

Tablo 18. Genel Tarımsal Ürünlerin Üretim Değerleri (2013)

ÜRETİM NEV'İ		ÜRETİM DEĞERİ (TL)
BİTKİSEL ÜRÜNLER ÜRETİMİ	TARLA ÜRÜNLERİ	1.255.249.050
	SEBZELER	581.715.743
	MEYVELER	2.334.143.150
HAYVANSAL ÜRÜNLER ÜRETİMİ		2.337.774.640
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİ		6.891.836
TOPLAM		6.515.774.419

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tablo 19. Tarım ve Tarıma Dayalı Sanayi Ürünleri (2013)

TARIM VE TARIMA DAYALI SANAYİ			
KONUSU	SAYISI	KONUSU	SAYISI
Süt ve Süt Ürünleri	69	Yemek Fabrikası	45
Et ve Et Ürünleri	33	Baharat	4
Un Fabrikası	38	Ekmek Fırını	479
Meyve-Sebze, Konserve ve Salça	142	Fermente ve Salamura	226
Bitkisel Yağ	115	Alkollü İçecek	12
Şekerli Mamuller	44	Arıcılık Ürünü	4
Alkolsüz İçecek	16	Yumurta Paketleme	29
Gıda Ambalajı	32	Unlu Mamüller	371
Kuruyemiş, Çerez, Cips	54	Tasnif Dışı	148
TOPLAM			1.861

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tarıma dayalı sanayide en fazla tesise sahip olan meyve sebze konserve sanayisinde ilçelere göre hammadde üretim kapasitelerini incelediğimizde, il genelinde toplam 336.503 dekar arazide 1.426.028 ton sebze üretimi gerçekleştirilmektedir. En fazla ekilişi gerçekleştirerek öne çıkan Salihli'nin 45 bin dekar arazide sebze tarımı yapmakta olduğu, Turgutlu 38 bin dekar, Akhisar 37 bin dekar, Manisa Merkezinin 35 bin dekar ve Saruhanlı ilçesinin ise 30 bin dekar sebze üretimiyle konserve sanayisinin hammaddesini sağlayan en önemli ilçeler olduğu görülmektedir.

İl genelinde toplam 1.897.354 dekar meyve üretimi yapılan arazide 1.533.790 ton meyve üretimi gerçekleştirilmektedir. Alan açısından öne çıkan Akhisar'ın 436 bin dekar arazide zeytin ağırlıklı üretim yaptığı, Alaşehir ilçesinin 222 bin dekarlık alanda üzüm ağırlıklı, Saruhanlı'nın 206 bin dekar, Salihli'nin 201 bin dekar, Manisa Merkezin 158 bin dekar, Turgutlu'nun 129 bin dekar arazide tarıma dayalı işletmelerinin hammaddelerini büyük ölçekte üreten ilçelerimizdir.

Tablo 20. Tarla Ürünleri Üretim Değerleri (2013)

ÜRÜNÜN ADI	EKİLİŞ MİKTARI (Da)	ÜRETİM MİKTARI (Ton)	BİRİM FİYATI (Kg/TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
TÜTÜN	430.863,00	29.799	13	387.387.000
MISIR (Dane)	358.280,00	480.755	0,58	278.837.900
BUĞDAY	1.113.146,00	391.057	0,65	254.187.050
FİĞ (yeşil ot)	182.398,00	191.925	0,5	95.962.500
MISIR (Silaj)	104.195,00	465.315	0,13	60.490.950
ARPA	328.030,00	84.077	0,57	47.923.890
PAMUK	31.400,00	17.950	1,62	29.079.000
NOHUT	93.007,00	8.261	3,2	26.435.200
SUSAM	49.470,00	2.335	5	11.675.000
PATATES	5.593,00	12.804	0,8	10.243.200
YONCA (Yeşil ot)	20.101,00	67.437	0,15	10.115.550
SARIMSAK	1.207,00	973	6	5.838.000
MERCİMEK (kırmızı)	25.957,00	2.139	1,9	4.064.100
KEKİK	1.425,00	570	5,5	3.135.000
SOĞAN	2.832,00	3.917	0,8	3.133.600
YEM ŞALGAMI	2.269,00	8.373	0,35	2.930.550
HAŞHAŞ (Tohum)	15.050,00	580	4,5	2.610.000
MERCİMEK (Yeşil)	12.150,00	1.132	2,25	2.547.000
FASULYE (Kuru)	4.900,00	650	3,5	2.275.000
ÇAVDAR	17.953,00	3.612	0,58	2.094.960
BAKLA (yemeklik)	7.240,00	1.134	1,75	1.984.500
MISIR (Hasıl)	4.080,00	9.630	0,2	1.926.000
BÖRÜLCE	7.664,00	715	2,5	1.787.500
HAŞHAŞ (Kapsül)	16.475,00	548	3	1.644.000
BURÇAK (dane)	10.236,00	704	1,75	1.232.000
SORGUM (yeşil ot)	245	1.050	0,85	892.500
TRİTİKALE (dane)	5.704,00	1.608	0,55	884.400
HAYVAN PANCARI	35	63	0,4	643.200
FİĞ (Dane)	3.761,00	340	1,75	595.000
ŞEKER PANCARI	427	2.349	0,2	469.800
YULAF (dane)	2.900,00	635	0,68	431.800
MÜRDÜMÜK (Yeşil ot)	3.100,00	2.560	0,15	384.000
TRİTİKALE (yeşil ot)	2.145,00	2.131	0,15	319.650
TATLI PATATES	300	450	0,6	270.000
AYÇİÇEĞİ (Yağlık)	785	145	1,5	217.500
BURÇAK (yeşil ot)	1.776,00	1.003	0,15	150.450
KORUNGA (yeşil Ot)	939	902	0,15	135.300
AYÇİÇEĞİ (Çerezlik)	120	19	6,5	123.500
BEZELYE	597	79	1,5	118.500
YER FISTIĞI	100	15	4,5	67.500
YULAF (yeşil ot)	50	35	0,15	5.250
BAKLA (hayvan yemi)	9	1	1,25	1.250
TOPLAM				1.255.249.050

Tablo 21. Sebze Ürünleri Üretim Değerleri (2013)

ÜRÜNÜN ADI	EKİLİŞ MİKTARI (Da)	ÜRETİM MİKTARI (Ton)	BİRİM FİYATI (Kg/TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
DOMATES (Salçalık)	94.994,00	690.855	0,2	138.171.095
BİBER (Salçalık)	33.532,00	128.764	0,65	83.696.600
DOMATES (Sofralık)	37.464,00	176.079	0,4	70.431.600
KAVUN	42.146,00	108.940	0,45	49.023.090
BİBER (Sivri)	14.505,00	36.220	1	36.220.000
HIYAR (Turşuluk)	12.143,00	32.354	1	32.354.000
KARPUZ	38.960,00	124.265	0,22	27.338.300
LAHANA (Beyaz)	7.619,00	21.617	1	21.616.750
KARNABAHAAR	3.221,00	6.313	2,25	14.203.260
SOĞAN (Taze)	3.872,00	6.851	2	13.702.000
PATLICAN	8.710,00	19.491	0,7	13.643.700
FASULYE	7.262,00	6.738	1,5	10.107.000
ISPANAK	7.892,00	10.079	1	10.078.500
HIYAR (Sofralık)	4.975,00	11.788	0,65	7.661.875
BROKOLİ	2.378,00	4.750	1,5	7.125.000
BİBER (Dolmalık)	3.300,00	8.703	0,65	5.656.625
KABAK (Şakız)	3.487,00	7.131	0,75	5.348.550
PIRASA	2.700,00	6.394	0,75	4.795.500
BAMYA	1.665,00	926	3,75	3.473.438
KEREVİZ	955	1.841	1,75	3.220.875
BÖRÜLCE	2.049,00	1.247	2,5	3.117.125
MARUL (Göbekli)	1.586,00	2.713	1	2.713.000
BAKLA	1.926,00	1.354	1,75	2.369.325
SARIMSAK (Taze)	927	933	2,5	2.333.000
BARBUNYA	1.296,00	1.154	2	2.308.200
BEZELYE	2.359,00	1.403	1,5	2.104.800
MARUL (Kıvırcık)	1.242,00	1.902	1	1.901.600
LAHANA (Kırmızı)	735	1.257	1,5	1.885.500
ENGİNAR	445	668	2,5	1.668.750
BAL KABAĞI	440	693	1,25	866.250
TURP (Kırmızı)	483	821	0,75	615.825
TURP (Bayır)	280	486	0,75	364.500
HAVUÇ	197	334	0,8	267.360
MAYDANOZ	166	94	2,75	259.600
ACUR	205	345	0,75	258.750
PANCAR (Kırmızı)	100	175	1	175.000
NANE	102	51	2,75	140.250
LAHANA (Brüksel)	50	55	2,5	137.500
ROKA	88	41	2,75	112.750
ŞALGAM	50	150	0,75	112.500
TERE	72	39	2,75	105.875
DEREOTU	20	11	2,75	28.875
SEMİZOTU	5	3	0,6	1.650
TOPLAM			581.715.743	

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tablo 22. Meyve Üretim Değerleri (2013)

ÜRÜNÜN ADI	TOPLAM MEYVE VEREN AĞAÇ SAYISI	ÜRETİM MİKTARI (Ton)	FİYATI (Kg/TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
KUR.Ç.SİZ ÜZÜM (Ha.)	56.010,20	901.265	1,25	1.126.581.250
ZEYTİN (SOFRALIK)	13.338.519	147.011	2,6	382.228.600
SOF. Ç.SİZ ÜZÜM (Ha.)	15.591,30	259.198	1,25	323.997.500
KİRAZ	2.031.927	34.993	4	139.972.000
SOF. Ç.Lİ ÜZÜM (Ha.)	2.792,20	43.038	1,75	75.316.500
ZEYTİN (YAĞLIK)	3.671.772	60.101	1	60.101.000
CEVİZ	166.272	3.759	13	48.867.000
ÇİLEK (Ha)	544,5	16.307	1,75	28.537.250
ANTEP FISTIĞI	697.336	1.681	15	25.215.000
BADEM	194.940	2.984	8	23.872.000
ERİK	499.775	8.695	2,25	19.563.750
KESTANE	57.825	2.546	6	15.276.000
ŞEFTALİ	323.790	12.394	1	12.394.000
ARMUT	243.150	6.876	1,75	12.033.000
ŞAR.ÜZÜM (Ha.)	902,2	7.920	1	7.920.000
NAR	231.198	5.676	1	5.676.000
İNCİR	75.604	2.129	2,5	5.322.500
KAYISI	109.206	2.587	1,5	3.880.500
AYVA	81.970	2.192	1,25	2.740.000
ELMA (GOLDEN)	78.885	2.519	1	2.519.000
ELMA (STARKİNG)	69.970	2.504	1	2.504.000
VİŞNE	50.475	1.186	2	2.372.000
KUR.Ç.Lİ ÜZÜM (Ha.)	105	1.050	1,75	1.837.500
ELMA (DİĞER)	118.680	2.792	0,65	1.814.800
DUT	43.371	796	1,75	1.393.000
ELMA (G.SMITH)	10.930	359	1,75	628.250
NEKTARİN	10.200	264	1,75	462.000
İĞDE	19.263	273	1,5	409.500
MUŞMULA	9.370	224	1	224.000
ELMA (AMASYA)	7.180	240	0,75	180.000
ZERDALİ	6.708	129	1	129.000
TRABZON HURMASI	3.060	71	1,5	106.500
BÖĞÜRTLEN (Ha)	6	31	2,25	69.750
TOPLAM			2.334.143.150	

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tarla Ürünleri Üretimi

2013 yılı tarla ürünleri üretimi il topraklarının 2.743.992 dekarlık bölümünde gerçekleştirilmiştir. İl genelinde tarla ürünlerinin en başında 1.113.146 dekar alanda Buğday yetiştirilmiş olup 391.057 ton buğday mahsulü elde edilmiştir. 2000'li yıllara kadar pamuk ekilen arazilerin büyük bir bölümü daha sonra ürün değişikliğine giderek 466.255 dekar arazide ikinci sırada Mısır (dane, hasıl, silaj) ekilmiş olup toplam 955.700 ton ürün elde edilmiştir. Tarla ürünleri arasında 430.863 dekarlık alan ile üçüncü sırada tarımı yapılan Tütün bitkisi 29.799 ton üretilmiştir.

Sebze Ürünleri Üretimi

İl genelinde Sebze ürünleri olarak; domates, biber, kavun, karpuz, hıyar, patlıcan ve lahana en fazla yetiştirilen belli başlı ürünlerdir. 2013 yılı sebze ürünleri içerisinde en fazla yetiştiriciliği yapılan Domates bitkisidir. 132.458 dekar arazide sofralık ve salçalık olarak toplam 866.934 ton ürün elde edilmiştir. Taze tüketimde, konserve ve turşu olarak değerlendirilen Biber 48.337 dekarda 173.687 ton üretilmiştir. Kavun ve karpuz ekilen 81.106 dekar arazide toplam 233.105 ton ürün elde edilmiştir.

Meyve Ürünleri Üretimi

Manisa ilçelerinde 74.498 hektar arazide sultani kuru üzüm, sofralık ve şaraplık üzüm olmak üzere toplam 1.204.551 ton ürün elde edilmiştir. Akhisar, Saruhanlı, Salihli, Kırkağaç ilçeleri ağırlıkta olmak üzere yağlık ve sofralık zeytin üretimi yapılan arazide 19.541.993 adet ağaç varlığı bulunmaktadır. 147.011 ton sofralık zeytin üretimi gerçekleştirilmekte olup, 60.101 ton zeytin yağı üretilmektedir.

Tablo 23. Tarım Ürünlerinde Manisa-Türkiye Karşılaştırmalı Üretim Miktarları (2013)

Gösterge Adı	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Payı (%)	Türkiye'deki Sırası
Tütün	Ton	90.000	27.681	30,8	1
Üzüm (Sofralık-Çekirdeksiz)	Ton	498.006	260.544	52,3	1
Üzüm (Kurutmalık-Çekirdeksiz)	Ton	957.049	854.117	89,2	1
Zeytin (Sofralık)	Ton	390.000	76.415	19,6	2
Domates (Salçalık)	Ton	3.878.220	690.257	17,8	3
Meyveler, İçecekler ve Baharat Bitkilerinin Alanı	Dekar	32.320.346	1.907.930	5,9	4
Sebze Bahçeleri Alanı	Dekar	8.084.876	341.932	4,2	5
Süs Bitkileri Alanı	Dekar	45.037	764	1,7	8
Zeytin (Yağlık)	Ton	1.286.000	52.787	4,1	9
Bitkisel Üretim Değeri	Bin TL	92.489.688	2.609.546	2,8	9
Toplam Tarım Alanı	Dekar	238.106.715	5.010.556	2,1	10
Canlı Hayvan Değeri	Bin TL	57.656.092	1.257.336	2,2	10
Hayvansal Ürünler Değeri	Bin TL	40.459.321	291.758	0,7	30

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tablo 24. Hayvansal Ürünler Üretim Değerleri (2013)

ÜRÜNÜN CİNSİ	YILLIK ÜRETİM MİKTARI	BİRİM FİYATI (Kg/TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
TAVUK ETİ	248.526,87 Ton	4,65	1.155.649.946
YUMURTA	2.573.087.400 Adet	0,19	496.605.868
İNEK SÜTÜ	528.101,50 Ton	0,83	438.324.245
SIĞIR ETİ	9.991,50 Ton	15,07	150.571.905
KOYUN SÜTÜ	62.094,72 Ton	1,3	80.723.136
KEÇİ SÜTÜ	16.942,69 Ton	1,44	24.397.474
KOYUN ETİ	768,32 Ton	17,86	13.722.195
BAL	797,98 Ton	15	11.969.700
DERİ (sığır)	42.832 Adet	84	3.597.888
YAPAĞI	622,32 Ton	1,3	809.016
BALMUMU	29,92 Ton	20	598.400
DERİ(koyun+keçi)	45.386 Adet	10	453.860
KEÇİ ETİ	10,07 Ton	19	191.330
KIL	228,11 Ton	0,7	159.677
TOPLAM		2.377.774.640	

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tablo 25. Su Ürünleri Üretim Değerleri (2013)

ÜRÜNÜN ADI	ÜRETİM MİKTARI (Kg.)	BİRİM FİYATI (Kg/TL)	TOPLAM ÜRETİM DEĞERİ (TL)
ALABALIK	985.000 Kg	4,5	4.432.500
YAVRU ALABALIK	4.500.000 Kg	0,18	810.000
SAZAN	112.303 Kg	5	561.515
MAVİ-YEŞİL ALG	2.000 Kg	270	540.000
AYNALI SAZAN	50.000 Kg	8,5	425.000
AKVARYUM BALIĞI	100.000 Kg	0,5	50.000
YAYIN	7.371 Kg	6	44.226
HAVUZ BALIĞI	24.314 Kg	1	24.314
KOLYOZ	927 Kg	3	2.781
BIYIKLI BALIK	300 Kg	4,5	1.350
SUDAK	25 Kg	6	150
TOPLAM			6.891.836

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

3.1.2. HAYVANCILIK

Tablo 26. İlçelere Göre Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Varlığı (2013)

İLÇE ADI	SİĞİR				KÜÇÜKBAŞ		
	KÜLTÜR	MELEZ	YERLİ	TOPLAM	KEÇİ	KOYUN	TOPLAM
AHMETLİ	1.329	1.865	158	3.352	1.051	6.745	7.796
AKHISAR	1.700	8.900	2.420	13.020	27.000	33.300	60.300
ALAŞEHİR	5.910	5.294	397	11.601	21.369	59.977	81.346
DEMİRCİ	3.215	12.120	2.515	17.850	9.510	62.380	71.890
GÖLMARMARA	1.852	1.082		2.934	2.525	11.588	14.113
GÖRDES	6.640	13.125	1.360	21.125	13.748	45.717	59.465
KIRKAĞAÇ	4.183	1.990	1.000	7.173	15.350	34.163	49.513
KÖPRÜBAŞI		3.128	1.043	4.171	2.900	29.100	32.000
KULA	929	32.689	5.867	39.485	26.939	188.056	214.995
MERKEZ	14.021	3.536	3.022	20.579	19.352	57.065	76.417
SALİHLİ	2.347	35.555	2.197	40.099	9.090	75.353	84.443
SARIGÖL	13.478		54	13.532	6.820	26.950	33.770
SARUHANLI	5.050		135	5.185	17.550	28.565	46.115
SELENDİ	11.238	3.493	508	15.239	7.170	40.770	47.940
SOMA	199	2.550	1.128	3.877	3.698	9.197	12.895
TURGUTLU	18.919	1.200	1.181	21.300	7.200	9.200	16.400
TOPLAM	91.010	126.527	22.985	240.522	191.272	718.126	909.398

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Hayvancılık sektörü yeterli ve dengeli beslenme, milli gelire yaptığı katkı, sağladığı döviz, kırsal nüfusun önemli bir kesimi için geçim kaynağı olması itibarıyla bölgemiz açısından çok önemli bir yere sahiptir. Manisa ili tarımsal faaliyetleri içinde hayvancılık özel bir ağırlığa sahiptir. Geniş bir alana yayılan Manisa il toprakları hayvancılık için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Genelde küçük ve orta ölçekli bitkisel üretim yapan çiftçilerin ikinci bir faaliyet kolu olarak hayvancılığa yönelmelerine neden olmuştur. Özellikle 1990'lı yıllarda pamuk ekilen arazilerde pamuk yerine silajlık mısır yetiştiriciliğinin giderek artmasıyla büyükbaş hayvancılık işletmelerinin yaygınlaşmaya başlamıştır. İlde bulunan toplam 32.664 adet büyükbaş hayvan işletmesinden tarımsal işletme başına 7,83 adet büyükbaş hayvan düşmektedir. İl genelinde 21.650 adet küçükbaş hayvan işletmesinden işletme başına 41.72 adet küçükbaş hayvan düşmekte olup, Türkiye genelinde ise tarımsal işletme başına 3.6 adet büyükbaş hayvan düşerken, 9 adet de küçükbaş hayvan düşmektedir. Manisa ili hayvan varlığı içerisinde ağırlıklı olarak küçükbaş hayvanlar bulunmaktadır. Küçükbaş hayvanlar içerisinde ise ilk sırayı 718.126 adet ile koyun yetiştiriciliği almakta olup, 188 bin adet ile en fazla koyun'a sahip olan Kula ilçesidir. Özellikle geniş mera alanlarının ve dağlık ve tepelik arazilerin yoğun olduğu yerlerden olan Salihli 75 bin, Demirci 62 bin, Alaşehir 59 bin, Merkez ilçeler 52 bin, Gördes 45 bin, Selendi 40 bin koyun varlığı ile çiftçi aileleri için önemli bir ekonomik uğraştır. Manisa genelindeki 240.522 adet büyükbaş hayvan varlığı içerisinde 40 bin adet ile en fazla sığira sahip olan Salihli ilçesidir. Bölgede 191.272 adet keçi varlığı içerisinde 27 bin adet ile en fazla keçiye sahip olan Akhisar'dır.

Tablo 27. İlçelere Göre Kanatlı Kümes Hayvanları Varlığı (2013)

İLÇE	İŞLETME	KÜMES	BROİLER KÜMES		HİNDİ KÜMES		YUMURTACI KÜMES	
	SAYISI	SAYISI	SAYISI	KAPASİTE	SAYISI	KAPASİTE	SAYISI	KAPASİTE
AHMETLİ	26	45	44	722.000	-	-	1	10.000
AKHİSAR	83	196	154	2.441.310	-	-	30	4.110.728
ALAŞEHİR	55	97	55	1.024.000	42	205.300	-	-
DEMİRCİ	46	55	55	917.416	-	-	-	-
GÖLMARMARA	5	11	11	296.430	-	-	-	-
GÖRDES	60	65	62	1.070.500	-	-	3	18.000
KIRKAĞAÇ	15	39	19	397.000	-	-	8	280.000
KÖPRÜBAŞI	59	74	74	1.151.500	-	-	-	-
KULA	60	59	59	980.610	-	-	-	-
MERKEZ	19	73	60	1.277.030	6	36.500	7	302.000
SALİHLİ	150	326	229	5.034.367	43	59.500	43	1.175.256
SARIGÖL	7	15	15	296.000	-	-	-	-
SARUHANLI	30	213	94	1.306.328	-	-	42	2.481.420
SELENDİ	10	16	16	280.000	-	-	-	-
SOMA	27	65	65	1.525.420	-	-	-	-
TURGUTLU	108	240	194	3.513.412	42	128.650	4	264.600
TOPLAM	760	1.589	1.206	22.233.323	133	429.950	138	8.642.004

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Manisa'da kümes hayvanları yetiştiriciliğinde daha ziyade etçi tavuk yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlde toplam 1.206 işletmede, 22 milyon adet Broiler (et tavukçuluğu) üretimi bütün ilçelerde yapılmakla birlikte, Salihli, Turgutlu, Akhisar, Saruhanlı ilçelerinde daha yaygındır. Broiler yetiştiriciliğinde Türkiye Geneline Manisa 2. Sıradadır. Yumurta tavukçuluğunun zayıf olduğu Manisa'da toplam 138 işletmede 8.6 milyon adet yumurta üretiminde Akhisar, Saruhanlı, Salihli ilçeleri ön plana çıkmaktadır. Yumurta üretiminde Manisa 3. Sıradadır. Manisa ilinde diğer kanatlı hayvanlardan Hindi yetiştiriciliğinde ise Salihli, Alaşehir ve Turgutlu ilçelerinde yetiştirilen 429 bin Hindi üretimi ile Türkiye genelinde Manisa 1. Sıradadır.

Tavukçuluk

Yumurta Tavukçuluğu

Tablo 28. İhracat Miktarları (2013)

Ürün Adı	Miktar (Ton)
Kuru Üzüm	196.603,65
Taze Üzüm	184.088,50
Taze Kiraz	39.741,69
Yumurta	3.250 (54.167.400 adet)
Bitkisel Yağ - Zeytinyağı	18.725,92
Kanatlı Eti ve Ürünleri	42.000
Taze Domates	11.234,85
Taze Şeftali	9.482,23
İşlenmiş Et ve Et Ürünleri	8.852,33
Taze Kayısı	8.718,93
Kuru Domates	8.309,03
Zeytin	7.193,70
Taze Armut	4.107,87
İşlem Görmüş Meyve - Sebze	3.065,95
Mısır Tohumu	2.395,27
Alkolsüz İçecek	2.095,66
Fermente ve Salamura Ürün	1.639,79
Diğer Ürünler	116.573,36
TOPLAM	668.078,73

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

3.1.1. TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI

Alaşehir ilçesinde 2006 yılında kurulan Gümrük Müdürlüğü bölgede üretilen tarımsal ve hayvansal ürünler ile işlenmiş gıdaların Avrupa Birliği ülkeleri, Rusya Federasyonu ve diğer ülkelere ihraç yapılabilecek 12 ihraç kapısından biridir.

Manisa'nın Dünya ülkelerine açılan ihraç kapısı Alaşehir'den 668 bin ton taze, kurutulmuş ve işlenmiş gıda ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'den ihraç edilen toplam çekirdeksiz kuru üzümün % 80'i Manisa bölgesinden gerçekleştirilmektedir. 2013 yılında toplam tarım ürünleri ihracatının % 57'sini 380 bin ton ile Sultani Üzüm oluşturmaktadır. 196 bin ton kuru üzüm ihracatından 300 milyon dolar, 184 bin ton sofralık yaş üzüm ihracatından 200 milyon dolar olmak üzere toplam 500 milyon dolar ihracat geliri sağlanmıştır.

Tablo 29. Tarımsal Araç Gereçler (2013)

CİNSİ	MİKTARI
TRAKTÖR	75.984
TRAKTÖR PULLUĞU	74.115
DİSKLİ TRAKTÖR PULLUĞU	3.749
TRAKTÖRLE ÇEKİLEN ÇAPA MAKİNESİ	17.859
EKİM MAKİNELERİ (Kombine +Pnömatik+Üniversal)	6.327
RÖMORK	59.583
DİSKİ TIRMIK	20.056
HAYVAN PULLUĞU	9.263
KARASABAN	905
SELLEKTÖR	14
KİMYEVİ GÜBRE DAĞITICI	13.944
SIRT PÜLVERİZATÖRÜ	58.820
ATOMİZÖR	16.147
MOTOPOMP (Termik ve Elektromotopomp)	20.530
SÜT SAĞIM MAKİNESİ	9.551
SU TANKERİ	21.338
DİĞERLERİ	122.745

Kaynak; Manisa Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü 2013

Tarımsal Aletler

3.2. Ormancılık

Manisa ili genelindeki bitki örtüsünün sık rastlanan başlıca türleri şunlardır. Karaçam, Kızılçam, Ardıç, Kavak, Söğüt, Ceviz, Kestane, Gürgen, Meşe, Palamut, Karaağaç, Dut, Defne, Çınar, Kayaarmudu, Taşayvası, Orman çileği, Yabani elma, Vişne, Ahlat, Böğürtlen, Üvez, Geven, Erguvan, Korunga, Yonca, Katır Tırnağı, Üçgül, Beyaz tırıl, Sütleglen, Somak, Hatmi, Menengeç, Ebegümeci, Ilgın, Çiğdem, Ladin, Mersin, Sarmaşık, Sandal ve Turp, Meyankökü, Gelincik, Yüksükotu, Sığırkuyruğu, Hindiba, Isırgan, Kuzukulağı, Labada, Horozibiği, Menekşe gibi bitkilerdir.

Son yıllarda, yüksek kesimlerdeki doğal bitki örtüsünü olumlu yönde etkilemek ve ekonomik fayda sağlamak amacıyla, delice zeytin aşılması, menengeçe, antepfıstığı aşılması, ceviz, kestane, fıstık çamı yetiştiriciliği yapılmaktadır.

3.2.1. ORMANLIK ALANLAR

Toplam Orman Alanı	: 534.650 ha (%41)
Orman Köyü(Mahalle)	: 628 (%58)
Kadastro Yapılacak Alan	:183.150 ha (%34)

2014 (10 Yıllık)

- Toplam Ağaçlandırma	: 17.245 ha.
- Toplam Fidan Üretimi	: 59.878.276 adet
Toplam Orman Yolu	: 4.357 km.

Orman Teşkilatlanması

- İşletme Müdürlüğü Sayısı	: 4
- Fidanlık Müdürlüğü Sayısı	: 1
- Şeflik Sayısı	: 41

Orman Ürünleri Üretimi (2014)

- Endüstriyel Odun	: 512.543 m3
- Yakacak Odun	: 76.496 Ster

Manisa ilinde toplam ormanlık saha 534.650 hektardır ve il genelinin %40'ını kapsamaktadır. Toplam kadastro yapılacak alan 201.514 ha olup, toplam orman alanının %41'ini oluşturmaktadır.

Söz konusu orman varlığına, son 60 yılda yapılan ağaçlandırma ve erozyon önleme çalışmaları sonucu erişilmiştir. Manisa'nın ormanlık alan yönünden iyi durumda iller arasında olduğu söylenebilir. Ağaç türü olarak, ibrelilerden kızılçam, karaçam, asli türler olarak başta gelmekte olup yapraklı tür olarak meşe baltalığı ve diğer maki formasyonu gelmektedir.

Tablo 30. İl Orman Varlığı (2013)

NORMAL KORU (Ha.)	BOZUK KORU (Ha.)	NORMAL BALTALIK (Ha.)	BOZUK BALTALIK (Ha.)
265.995	260.539	4.510	3.606

Kaynak; Manisa Orman İşletme İl Müdürlüğü 2013

İl orman alanlarının yaklaşık yarısı bozuk niteliktedir. Bozuk koru (260.539 hektar) ve bozuk bataklık (3.606 hektar) alandan oluşmaktadır. Normal koru 265.995 ha., normal baltalık 4.510 ha.lık sahadır. TKİ-ELİ Müessesesi tarafından Soma ilçesindeki kömür dekapaj sahalarının yoğun biçimde ağaçlandırılması, çevrenin geri kazanımı yönüyle Türkiye'deki ilk ve örnek uygulamalar arasındadır.

3.3. Sanayi ve Ticaret

3.3.1. SANAYİ

Manisa; Organize Sanayi Bölgeleri, buralarda üretim yapan dünya markası kuruluşları, bitmeyen yatırım ve üretim heyecanı ile Ege Bölgesinde ve Türkiye'de örnek ve önder illerin başında gelir. Özellikle Manisa OSB'de; elektronik, beyaz eşya ve otomotiv yan sanayiinde gözlenen teknolojik gelişme ve yabancı sermaye işbirlikleri Manisa imalat sanayiini bir başka boyuta taşımaktadır. Bu arada tarımsal sanayinin, ilin tarımsal üretimine bağlı olarak gösterdiği hızlı gelişme, ihracat eğiliminin tüm işletmelerde giderek yükselmesi, beyaz et ve yumurta üretiminde her yıl katlanarak artan büyüme, yabancı yatırımcıların birçok sektördeki artan ilgisi Manisa'yı çok önemli bir yatırım ve üretim ili haline getirmektedir. Her yeni yatırımın kuruluş yeri gerekçeleri ve elde ettiği başarılı sonuçlar, yeni yatırımlar için müteşebbislerin yatırım kararı almalarında temel belirleyici olmaktadır.

3.3.2. SEKTÖRE İLİŞKİN TEMEL VERİLER

Sanayi Sicil Belgeli Tesis Sayısı	: 2.037
500+ işçi Çalıştıran Tesis Sayısı	: 25
Organize Sanayi Bölgesi Sayısı	: 7 (4 faal+3 kuruluş)
Toplam İstihdam	: 52.585 (kişi)
Küçük Sanayi Sitesi Sayısı	: 19
İşyeri Sayısı	: 5.577
İstihdam	: 12.738

İSO tarafından yapılan ve her yıl yayınlanan "Türkiye'nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu" konulu araştırmada, Manisa ilinden 29 adet sanayi kuruluşunun bu listeye girmeyi başardığı görülmektedir.

2014 yılı sonu itibarıyla Manisa İli genelinde 2037 adet sanayi sicil belgesi almış firma bulunmaktadır. Bu firmalarda toplam 83.714 kişi çalışmaktadır. Selendi5, Köprübaşı 10 kuruluş ile İl'in en az sanayi kuruluşuna sahip ilçeleridir. En fazla sanayi kuruluşuna sahip ilçeler ise bu çalışmada Merkez olarak nitelendirilen Şehzadeler ve Yunusemre ilçeleridir. Bu iki ilçenin bulunduğu Merkezde toplam 686 sanayi sicil belgeli firma mevcuttur. Bu ilçeleri 311 kuruluş ile Akhisar, 295 kuruluş ile Turgutlu, 215 kuruluş ile Salihli izlemektedir. Merkezdeki sanayi kuruluşlarında 46.275, Soma'daki kuruluşlarda 12.917, Turgutlu'da 7.011, Akhisar'da 6.113, Salihli'de 4.602 kişi çalışmaktadır. Firmaların sektörel dağılımına bakıldığında 659 firmanın gıda, 305 firmanın metal eşya ve makina, 151 firmanın inşaat ve toprak sanayi, 307 firmanın diğer sektörlerde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Deri sektöründe 59 firma ile Kula, gıda sektöründe 166 firma ile Akhisar, inşaat ve toprak sanayi sektöründe 49 firma ile Turgutlu, zirai aletler sektöründe 18 firma ile yine Turgutlu'nun öne çıktığı görülmektedir. İl'deki 36 ambalaj sektörü kuruluşundan 24'ü, elektrik ve elektronik sektöründeki 59 firmadan 54'ü, kimya sektöründeki 38 firmadan 25'i, metal eşya ve makine sektöründeki 305 kuruluştan 183'ü Merkez de yer almaktadır. Görüldüğü üzere gerek sayı, gerekse istihdam ve ölçek büyüklüğü ile Merkez diğer tüm ilçelerin önünde yer almaktadır. Sanayi sicil belgeli toplam 2.037 tesisin içinde 25'den fazla işçi çalıştıran 451 tesis bulunmaktadır. 500'den fazla işçi çalıştıran büyük ölçekli firma sayısı 25'dir. Kömür ve enerji üretimindeki özel konumu nedeniyle firma sayısına kıyasen en fazla işçi çalıştıran ilçe Soma'dır.

Tablo 31. SANAYİ SİCİL BELGELİ FİRMALARIN(Sektörlere-İlçelere göre) DAĞILIMI VE ÇALIŞAN SAYILARI (2014)

	AMBALAJ	ÇİRCİR	DERİ	DOKUMA TEKSTİL	ELEK- ELEKTRO NİK	GIDA	İNŞ- TOPRAK	KİMYA	METAL EŞYA- MAKİNA	ORMAN ÜRÜNLERİ	OTOYAN	PLASTİK ÜRÜNLER	YEM	ZİRAİ ALET	DİĞER	İLÇELERE GÖRE İŞYERİ SAYISI	İLÇELERE GÖRE ÇALIŞAN SAYISI
AHMETLİ						9						2		1	1	13	121
AKHISAR	3	1		9	2	166	20	2	27	13	2	16	2	6	42	311	6113
ALAŞEHİR	1					53	7		2	2		11	1	3	16	96	1902
DEMİRCİ				22		6	2			2					4	36	649
GÖLMARMARA		1		4		2	2							2		11	190
GÖRDES						12	2	3	2			1			12	32	267
KIRKAĞAÇ						18	1					1		1	4	25	209
KÖPRÜBAŞI						6						2			2	10	37
KULA			59	8		32	4	2	22	5		1		2	21	156	965
MERKEZ	24	4	37	13	54	101	31	25	183	13	16	67	4	16	98	686	46275
SALİHLİ	3	4	10	3	1	98	24	1	15	6	4	8	6	8	24	215	4602
SARIGÖL	1					9	1			1		2		1		15	293
SARUHANLI	2	4		1		39	2		2					12	7	69	2077
SELENDİ						5										5	86
SOMA	1					27	6	2	6		1	4			15	62	12917
TURGUTLU	1	2		1	2	76	49	3	46	12	7	10	7	18	61	295	7011
SEKTÖRLERE GÖRE İŞYERİ SAYISI	36	16	106	61	59	659	151	38	305	54	30	125	20	70	307	2037	
SEKTÖRLERE GÖRE ÇALIŞAN SAYISI	1760	159	1129	2037	20597	13430	7416	1396	10452	794	1651	4162	595	793	17343		83714

Sanayi Sicil Belgesi Alan tesis: 2037
 25'ten Fazla İşçi Çalıştıran Tesis: 451
 500'den Fazla İşçi Çalıştıran Tesis: 25

Kaynak; Manisa Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü 2014

3.3.3. MANİSA ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Kuruluş Tarihi	: 1964
Toplam Alan (5 kısım)	: 9.591.600 m ²
Metrekare Fiyatı	: Peşin 200,00 TL Taksitli 250,00 TL
Toplam İstihdam	: 45.500 kişi
Dış Ticaret Hacmi	: 8.100.000.000 \$

İşletme Sayısı	
Toplam Tesis Sayısı	: 216
Faal Tesis Sayısı	: 183
Kapalı Tesis Sayısı	: 11
İnşaat Halinde Tesis	: 10
Tahsisi Yapılmış Tesis	: 15

Tüketim Değerleri

Elektrik Tüketimi	: 1.039.927.382 kWh	Su Tüketimi	: 11.802.525 m ³
Doğalgaz Tüketimi	: 268.227.517 Sm ³	Buhar Tüketimi	: 40.384.880 ton
Sıcak Su Tüketimi	: 47.644.504 (1000 kcal)	Arıtma Tesisi	: 21.500m3/gün
Enerji Santrali	: 140 MW		

Kuruluş tarihi 1970 olan organize sanayi bölgesinin toplam alanı 9.591.600 m², toplam istihdam sayısı 44.500, toplam tesis sayısı 216, toplam elektrik tüketimi 1.039.927.382 kWh'dir. Bölgenin 21.500 m³/gün kapasiteli bir atık su arıtma tesisi mevcut olup, doğalgaz çevrim santrali şeklinde çalışan enerji santralinin kurucu gücü 140 Mw'dır.

Manisa, 2005 -2006 yıllarında Financial Times dergisi tarafından iki kez üst üste Avrupa'da "Yatırım Yapılabilir En Uygun Kent" olarak seçilmiştir. Ayrıca 2007'de dünyanın en uygun yatırım yapılabilir 10 bölgesini belirlemek amacıyla Çin'in, uluslararası derecelendirme kuruluşlarıyla yaptığı, herhangi bir sıralamaya dayalı olmayan resmi araştırmada, Manisa OSB, dünyada yatırım yapılabilir en uygun 10 bölge arasına girmiştir. 2008 yılında da Manisa OSB, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından Türkiye'nin en çevreci OSB'si seçilmiştir. 2014 yılı Dünya Ekonomik Forumu Kentlerin kendi ticaret, doğrudan yabancı yatırım, turizm politikalarını oluşturup yabancı ülkelerdeki yetenekleri çekerek küresel çapta ilerlemeleri gerektiğini belirterek," bu formülde başarılı olana kentleri Singapur, Dubai, MANİSA, Haydarabad, Ahmedabat ve Ningbo olarak saymıştır.

Manisa OSB, sahibi olduğu MOS Lojistik Merkezi ile dünyada demiryolu ve deniz otobanı ile taşımacılık yapan ilk OSB'dir. Manisa OSB; İzmir Alsancak Limanına 30 km, İzmir Adnan Menderes Havalimanına 50 km, şehir merkezine 5,5 km uzaklıktadır.

Avrupa'daki toplam TV üretiminin % 30'u, Türkiye'deki TV üretiminin %65'i, bisiklet üretiminin %35'i, buzdolabı üretiminin % 26'sı Manisa Organize Sanayi Bölgesinde gerçekleşmektedir. Tek merkezde toplam buzdolabı üretiminde ise Manisa Organize Sanayi Bölgesi dünya da birincidir.

Manisa Organize Sanayi Bölgesindeki sanayi kuruluşlarının yapısı ve ihtiyaçları paralelinde "kalıpcılık" alt sektöründe önemli gelişmeler ve üretim artışı yaşanmaktadır. İl'de 100'e yakın kalıp firması bulunmaktadır. Zafer Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan "Bölge Planı"nda Manisa Makine ve Teçhizat Sektörü, kümelenme potansiyeli olan tek alt bölge olarak belirlenmiştir. Bu itibarla bir başlangıç olmak üzere, Kümelenmenin getireceği ilave yapısal ve teknolojik yararlar da gözetilerek, Zafer Kalkınma Ajansı desteğiyle "Manisa Kalıpcılık Kümelenmesi" adlı bir proje üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Kümelenmenin olumlu sonuçlarını, yakın gelecekte elektronik ve otomotiv sanayi kuruluşlarının da değerlendirecekleri düşünülmektedir.

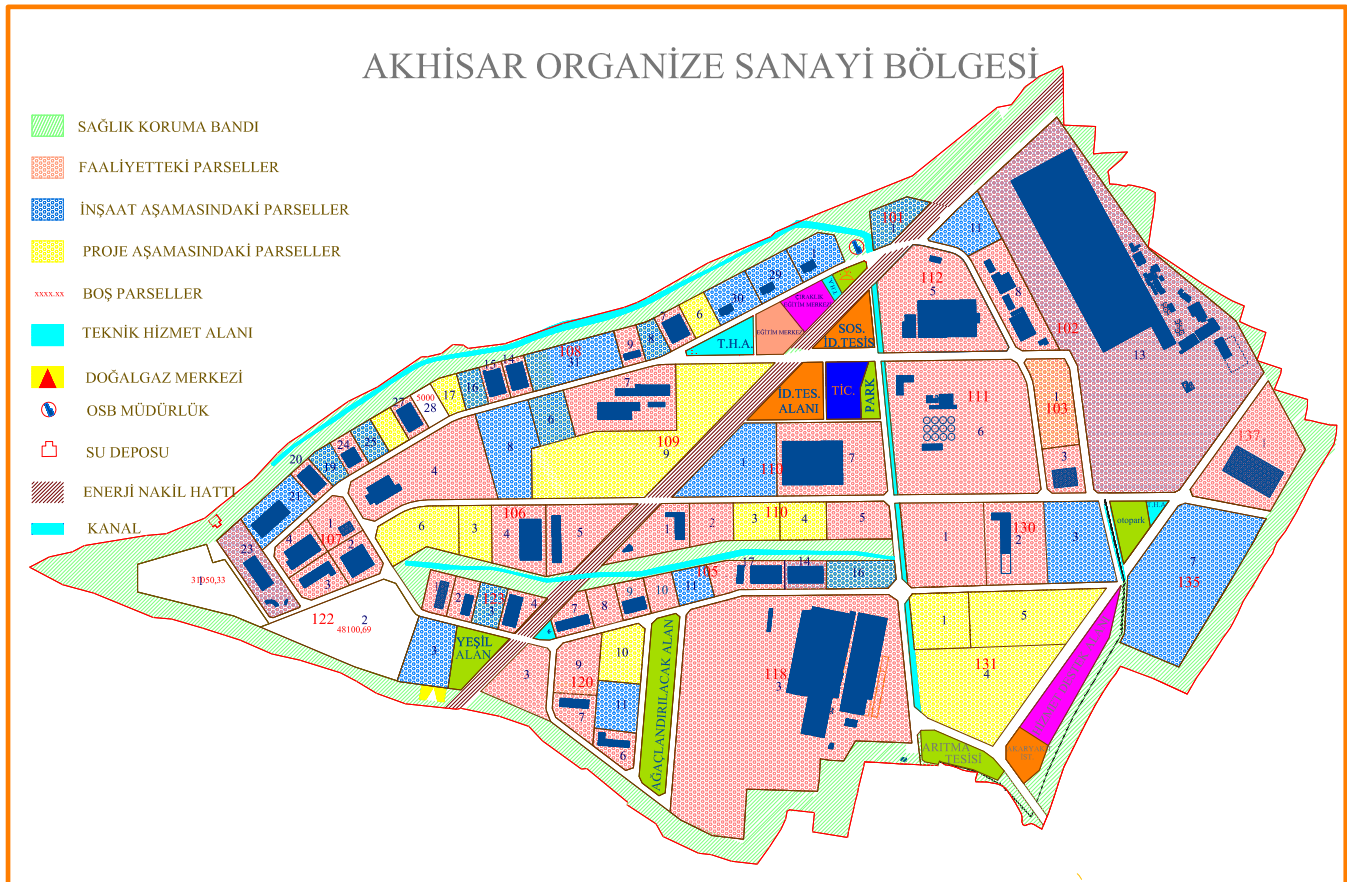
3.3.4. İL'DEKİ FAAL DİĞER ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

3.3.4.1. AKHİSAR ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Kuruluş Tarihi	: 1991
Toplam Alan	: 1.914.553 m2
Metrekare Fiyatı	:Peşin 30,00 TL Taksitli 45,00 TL
Toplam İstihdam	: 2.027 kişi
Toplam Parsel Sayısı	: 77
Faal Tesis Sayısı	: 41
Dış Ticaret Hacmi	:60.000.000 TL

İzmir-İstanbul Devlet Karayolu, İzmir-Bandırma ve İzmir-Ankara Demiryolu hattı üzerindedir. Akhisar Organize Sanayi Bölgesi'ndeki işletmelerin Ulusal ve Uluslararası Pazarlara daha ekonomik ulaşabilmesi için Kapaklı istasyonundan ayrılmak suretiyle bağlantı hattının yapılması proje çalışmaları devam etmektedir. Liman kenti İzmir'den AB ülkeleri Rusya, Orta Doğu ve Orta Asya ülkelerine ihracat şansı vardır. Akhisar Organize Sanayi Bölgesi 28.08.2002 tarihinden beri DOĞALGAZ kullanılmaktadır. Aliğa PETKİM (Petro Kimya Tesislerine) 100 km. yakınlıktadır.

Bölgede, sektörünün en önde gelen kuruluşları olarak Graniser Granit Seramik A.Ş., Yıldız Entegre Ağaç Sanayi A.Ş., Keskinoğlu Tavukçuluk A.Ş. üretim yapmaktadır. Atıksu arıtma dahil tüm altyapılar 2014 yılı sonu itibariyle tamamlanmıştır. Doğalgaz kullanımı mevcut olan bölgede iki kuruluş elektriğini kendisi üretmektedir. Bölgeye demiryolu bağlantısı sağlanması konusunda çalışmalar sürdürülmektedir. Yapımı devam eden İzmir-İstanbul Otoyolu ve Çandarlı Limanı projeleri tamamlandığında Akhisar OSB çok daha büyük yatırımcı tercihi ile karşılaşacaktır.

3.3.4.2. SALİHLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

Kuruluş Tarihi	: 1997
Toplam Alan	: 2.500.000 m ²
Metrekara Fiyatı	: Peşin 20,00 TL
Toplam İstihdam	: 3.000
Toplam Parsel Sayısı	: 159
Faal Tesis Sayısı	: 42
Dış Ticaret Hacmi	: 63.690.212 \$

Salihli Organize Sanayi Bölgesi Salihli'ye 16 km uzaklıkta, Ankara E-96 karayoluna cepheli bir konumdadır. Salihli Organize Sanayi Bölgesi İzmir'e 112km, Manisa ya 88km, Balıkesir'e 139km, Uşak'a 104km, İzmir Limanına 112km, İzmir Adnan Menderes Hava Limanına 125km, Ege Serbest Bölgesine 130 km. uzaklıktadır. Antalya-İstanbul yolunun kesiştiği kavşak noktasıdır.

Bölgede konserve çeşitleri, dondurulmuş gıda, Alkol, bitkisel yağ, süt ve süt ürünleri, yem (büyükbaş ve küçükbaş), evcil hayvan yemleri, yaş meyve-sebze işleme, kuru domates, salamura zeytin, turşu, unlu kaplama malzemeleri, tahin helva ve meyve suyu gibi ürünler ağırlıkta olup, Bağlantı elemanları(vida,cıvata,somun) ve ortapedik gereçler imal edilmektedir.

Salihli Organize Sanayi Bölgesindeki firmalarda 1700 ile 2500 kişiye iş imkânı sağlanmaktadır.

Bölgenin temel altyapıları Atıksu arıtma dahil 2014 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır. Başlangıçta karma OSB olarak planlanan bölge yatırımcı tercihleri doğrultusunda hızla gıda sanayi ihtisas bölgesi olma yoluna girmiştir. Bölgede 3 adet yabancı sermayeli şirket üretim yapmaktadır. Yürütülen 2. etap çalışmalarıyla OSB'nin 135 ha. büyütülmesi planlanmıştır. Bu alanın 93 hektarlık bölümü, 99 sanayi parseli olarak yatırımcının istifadesine sunulacaktır. Yapımı süren Ankara-İzmir Hızlı Tren projesi, Ankara-İzmir Otoyolu projeleri tamamlandığında; Salihli OSB belki de Türkiye'nin en değerli tarımsal Gıda İhtisas OSB olarak faaliyet gösterecektir. Konumu, hinterlandı, üretim büyüklüğü ve çeşitliliği, bu beklentiyi güçlendiren diğer faktörlerdir.

3.3.4.3. TURGUTLU ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

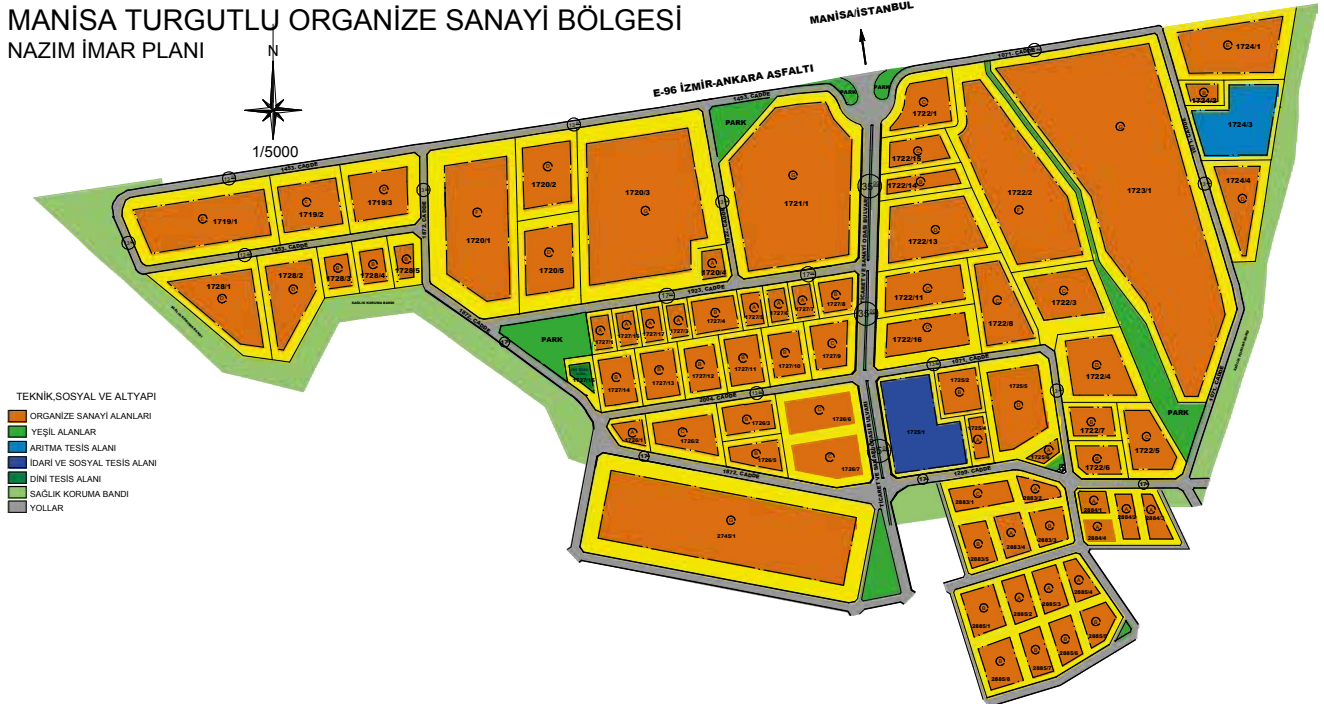
Kuruluş Tarihi	:1996
Toplam Alan	: 3.340.000 m ²
Metrekare Fiyatı	:Peşit 40,00 TL Taksitli 60,00 TL
Toplam İstihdam	: 3.000
Toplam Parsel Sayısı	: 72
Faal Tesis Sayısı	: 38
Dış Ticaret Hacmi	:6.735.223 €

Manisa/Turgutlu 1.Organize Sanayi Bölgemiz Turgutlu'ya 3 Km mesafede Çepnidere mevkiinde 1996 yılında yer seçimi yapılarak kurulumu gerçekleşmiştir. İzmir-Ankara E-96 karayolu üzerinde, İzmir limanına 45 km, Manisa'ya 26 Km, Adnan Menderes Hava Limanına 60 Km, Turgutlu DDY İstasyonuna 4 Km ve Manisa Organize Sanayi Bölgesi Gümrüğüne 30 km mesafede olup ulaşım yönüyle Yerli ve Yabancı yatırımı için tercih edilen merkez konumundadır. Bölgede doğalgaz hatları bulunmakta olup, tüm parsellere doğalgaz hattı yüzde doksan oranında ulaştırılmıştır.

Organize Sanayi Bölgesinde tahsis edilmiş 72 adet parseldeki katılımcının sektörel dağılımı şu şekildedir. 25 adet makine, 20 adet gıda 4 adet ambalaj, 2 adet boya, 2 adet cam, 2 adet parke-tuğla 2 adet sağlık gereçleri 7 adet seramik ve 9 adet diğer sektörlerde firmalarımıza arsa tahsisi yapılmıştır.

Yatırımcı taleplerini her anlamda karşılamaya hazır bir yatırım alanıdır. Atıksu arıtma dahil tüm altyapıları tamamlanmıştır. İzmir'e yakınlığı en değerli tercih faktörüdür. Yapımı devam eden Kemalpaşa Lojistik Köyü, Ankara-İzmir Otoyolu ve Ankara-İzmir Hızlı Tren projeleri, bölgenin yatırım ortamı olarak değerini hızla artıracaktır. Adeta bütünleşmiş olduğu kuruluş aşamasındaki Bağyurdu OSB ve Kemalpaşa OSB ile birlikte, bu üç bölge çok büyük bir sanayi üretim odağı olma yolundadırlar.

MANİSA TURGUTLU ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI

Tablo 32. İmalat Sektörü İstihdamının Teknoloji Düzeyine Göre Dağılımı (%)

	MANİSA	AYDIN	BALIKESİR	DENİZLİ	İZMİR	UŞAK	TÜRKİYE
Yüksek Teknoloji	7,8	1	0,8	0,2	1,3	0,2	1,4
Orta-Yüksek Teknoloji	25,7	15,4	12,8	2,2	17,6	2,7	14,9
Orta-Düşük Teknoloji	35,5	26,9	28	26,1	30,9	16	31,8
Düşük Teknoloji	31	56,7	59,4	71,5	50,2	81,1	51,9

(Manisa İli Yerel Ekonomik Gelişme Programı 2014-2016) 1.Taslak)**Kaynak:** SGK İstatistik Yıllığı (2012), Zafer Kalkınma Ajansı Hesaplamaları

Tabloda görüldüğü üzere Manisa, imalat sektörü istihdamının teknoloji düzeyine göre dağılımı açısından ülke geneli ve bölge illeri arasında çok iyi bir konumdadır. Ülke genelinde %1,4 olan yüksek teknoloji sektörünün istihdamdaki payı Manisa'da %7,8'dir. İl bu yönüyle Ülke genelinde ilk sırada yer almaktadır. Benzer şekilde İl'de Orta-yüksek teknoloji sektörünün payı %25,7 olup, bu oranda ülke ve çevre illerin üzerindedir. Söz konusu durum; ildeki makine, elektrik-elektronik ürünler sektörlerindeki yoğunlaşma ile açıklanabilir.

3.3.5. KURULUŞ AŞAMASINDAKİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

İl'de; Bakanlıkça tescili onaylanmış, kuruluş çalışmaları muhtelif düzeylerde devam eden, yatırımcı kabulüne henüz başlamamış üç adet Organize Sanayi Bölgesi mevcuttur. Bunlar:

- 1- Akhisar İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (Zeytin)
- 2- Kula İhtisas Organize Sanayi Bölgesi (Deri)
- 3- Soma Organize Sanayi Bölgesi'dir.

Tütün ekim alanlarının daraltılmasına takiben Akhisar başta olmak üzere il genelinde zeytincilik çok hızlı bir gelişme göstermiştir. Zeytin işleme tesislerinin dağınıklığı üretim ekonomisi ve çevre nedeniyle sorunlar yaratmaya başladığından dolayı Akhisar'da bir Zeytin ihtisas Organize Sanayi Bölge kurulması ihtiyacı doğmuştur. Bölge yatırım programına alınmış, müteşebbis heyet kurulmuş ve yer seçimi yapılmıştır. Kısa sürede faaliyete geçecek bölgede araştırma laboratuvarları, ortak kullanım tesisleri bulunacak olup, bölge sayesinde zeytinciliğin ihraç imkanları artacak ve yeni marka yatırılması mümkün olacaktır.

Soma ekonomisi kömür ve enerjiye dayalı, gelişme imkanları nispi olarak kısıtlı bir ilçedir. Yaşanan son maden faciası yatırım programındaki organize sanayi bölgesinin isabetini ortaya koymuştur. Bu bölge ile İlçe'nin üretimi çeşitlenecek, 100.000'i aşan nüfusunu geleceğe dönük istihdam sorunları aşılabilecektir. Soma kuruluş çalışmaları süren Çandarlı Limanı ve yapımı devam eden İzmir-İstanbul otoyolu sayesinde yatırım ortamı olarak değeri çok hızla artan bir ilçedir. Kuruluşu takiben müteşebbisler tarafından büyük teveccüh göreceği beklenmektedir. İlçe gerek OSB gerekse diğer kuruluş yeri avantajlarıyla lojistik merkez teşkiline de çok elverişli koşullar taşımaktadır. Soma'nın geleceği Linyit yanında OSB ile de şekillenecektir.

3.3.5.1. Toprak Sanayi

Çok zengin ve uygun nitelikli hammadde kaynakları sebebiyle, Manisa ili; Türkiye'nin toprak sanayi yönünden en gelişmiş birkaç ili arasındadır. İl'de, Toprak sanayinin tarihsel kökleri Lidya uygarlığı ve başkent Sardes'e kadar dayanmaktadır. Modern anlamda ilk tuğla fabrikası 1925 yılında Turgutlu'da faaliyete başlamıştır. İl'de toplam 58 adet tuğla ve kiremit fabrikası üretim yapmaktadır. Uzun süredir sektörde yaşanan darboğaz sebebiyle bir o kadarı da kapanmıştır. Üretimini sürdüren fabrikaların 37'si Turgutlu'da, 17'si Salihli'de, 3'ü Alaşehir'de, 1'i Akhisar'da bulunmaktadır. Manisa, ülke toplam tuğla kiremit üretiminin %18'ini karşılamaktadır. Sektör, sağladığı doğrudan 6.000, dolaylı 30.000 kişilik istihdam ile il ekonomisinde oldukça önemli bir yer işgal etmektedir.

3.3.5.2. Marka ve Patent

İl'de sanayileşmeye paralel olarak yenilikçi uygulamalar ve teknolojik gelişme çabaları da sürmektedir. Endüstriyel tasarım tescil belgesi almış tasarım sayısının 69 olması (10'ncu İl), tescil belgesi almış faydalı model sayısının 52 olması (8'nci İl), tescil belgesi almış marka sayısının 520 olması (17'nci İl), tescil belgesi almış patent sayısının 44 olması (6'ncı il); Manisa imalat sanayinin yapısal bir dönüşüm çabası içinde olduğunu göstergeleridir. Bu konuda 57 ilin 3'den az patent tescili almış olması Manisa'daki çabaların değerliliğini ortaya koymaktadır.

3.3.6. TİCARET

Manisa, Ege Bölgesi'nin önemli ticaret merkezlerinden birisidir. Önceleri zengin tarımsal ürünleri, demiryolu ve karayolu üzerinde bulunması nedeni ile ticaret ve sanayi merkezi olarak geniş bir alana yayılan Manisa, karayolu ulaşımının gelişmesiyle birlikte bu özelliğini yitirmiş ve Manisa'ya çok yakın olan ülkenin üçüncü büyük şehri konumundaki İzmir'in etki alanına girmiştir. İl'deki büyük ticari işletmeler genellikle merkezleri İzmir ve İstanbul'da bulunan işletmelerin yerel temsilcileri ve birimleri şeklinde yapılanma göstermişlerdir. 1997 yılından itibaren büyük sanayi kuruluşlarının merkezlerini Manisa'ya taşımalarıyla bu görünüm değişmiş, ticari hayatta canlanma gözlenmiştir.

1908'de Manisa Livası Mutasarrıfı Mehmet Galip Bey'in buyruğuyla kurulan Manisa Ticaret ve Sanayi Odasında tüccarla birlikte sanayici de örgütlenmişti. Cumhuriyet dönemine kadar ticaret azınlıkların uğraşı olduğundan kurulan oda yeterince etkili çalışma yapamamıştır.

Manisa Ticaret Odasını 1923'te kurulan Akhisar Ticaret Odası, 1960'ta kurulan Demirci Ticaret Odası, 1963'te kurulan Salihli Ticaret Odası, 1965'te kurulan Soma Ticaret Odası, 1974'te kurulan Alaşehir Ticaret Odası ve 1975'te kurulan Gördes Ticaret Odası izlemiştir. İl'de 8 adet Ticaret ve Sanayi Odası bulunmaktadır.

TİCARİ HAYATA İLİŞKİN VERİLER

Şirket Sayısı	: 7.557
A.Ş. Sayısı	: 1.418
Komandit Şirket	: 14
Ltd. Şti. Sayısı	: 6.068
Koll. Şti. Sayısı	: 57
Esnaf Sanatkârlar Odası	: 94
Toplam Üye sayısı	: 43.193

Kooperatif Sayısı	: 686
Banka Sayısı	: 18
Şube Sayısı	: 171

Ticaret Borsası Sayısı	: 5
Ticaret ve Sanayi Odası Sayısı	: 8

İl'de toplam 7.557 şirket, 686 kooperatif, 5 ticaret borsası, 94 esnaf ve sanatkâr odası faaliyet göstermektedir. Manisa, SEGE 2011 gelişmişlik endeksine göre 81 il arasındaki gelişmişlik sırası 23'tür. Ekonomik göstergeler açısından bunca yetkin olan İl'in, genel gelişme açısından 23 sırada yer almasını, sosyo-kültürel faktörlerin geriletici etkisi ile açıklamak mümkündür.

DIŞ TİCARET

Manisa dış ticarete pozitif bakiye veren bir ildir. İhracatın ithalatı karşılama oranı %124'tür. İhracat büyüklüğünde Manisa 81 il içinde 7. sıradadır.

İhracat	: 4.311.379.000 \$
İthalat	: 3.484.774.000 \$

Manisa Gümrük

İthalat	: 1.045.006.903 \$
İhracat	: 862.872.472 \$

Alaşehir Gümrük

İhracat	: 214.342.974 \$
----------------	------------------

Kaynak; Manisa Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

Alaşehir gümrüğü gıda ürünleri ve taze sebze-meyve ihracatında bir bölge gümrüğü niteliği taşımaktadır. Her yıl artan biçimde yapılanmakta, ürün ambalaj ve hazırlama tesisleri, soğuk hava depoları ile Alaşehir, ilin tarımsal anlamda en canlı dış ticaret merkezi olma yolunda ilerlemektedir. Özellikle sofralık yaş üzüm ihracatı, değer ve miktar olarak her yıl artan bir büyüme içindedir.

Manisa Gümrük Müdürlüğü verilerine göre; Manisa'dan başta Almanya, Fransa, İtalya, Ukrayna, Rusya Federasyonu, Kazakistan, Kıbrıs, Bulgaristan, Romanya, Irak, Portekiz, İngiltere olmak üzere dünyanın bütün ülkelerine ihracat yapılmaktadır. İthalat yapılan ülkeler arasında AB üyesi ülkeler, Uzak Doğu ve Orta Amerika ülkeleri başta gelmektedir.

Dış ticaret işlemleri değerlendirildiğinde; ihracatta elektrik-elektronik ve tarımsal nihai ürünlerin ön plana çıktığı, ithalatta da ağırlığın üretime dönük hammadde ve ara malı ithalatında olduğu görülmektedir.

İhraç Malları: Tarımsal ve hayvansal ürünlerde; zeytin, tavuk ürünleri, ayçiçeği tohumu, köpek maması, tarım aletleri, elektronik eşyalarda; TFT TV, buzdolabı, gazlı ocak, fırın, çamaşır makinesi, bulaşık makinası, ankastre ürünleri, kombi, klima, otomotiv ürünleri; jant, akümülatör, diğerleri; plastik saklama kapları, ambalaj kutusu, tarım aletleri, kaynak elektrotları, bahçe mobilyası, kraft kâğıttır.

İthal Mallar: Elektronik eşya (çamaşır, bulaşık, TFT panel) yedek aksam ve parçaları, davlumbaz aksamı, kombi aksamı, kompresör, MDF üretim makinesi, DVD, mikrodalga fırın, plastik ve demir-çelik hammaddesi.

3.3.7. YABANCI SERMAYE

Yabancı sermayeli şirketlerin il'deki toplam yatırım tutarı yönünden Manisa ilinin 81 il arasında 6'ncı, yatırım proje sayısı yönünden 7'nci sırada olmasını, Manisa'nın uluslararası yatırımcılar nezdindeki yatırım itibarının yüksekliği açısından çok önemli bir gösterge olarak değerlendirmek gerekir.

Yunusemre, Akhisar, Salihli, Saruhanlı, Soma ve Turgutlu ilçelerinde toplam 51 adet muhtelif sektörlerde üretim yapan yabancı sermayeli kuruluş bulunmaktadır.

Bunlardan 36 adedi %100 yabancı sermayeli kuruluştur. 15 kuruluşta ise muhtelif sermaye payları ile yabancı sermaye ortaklığı mevcuttur. Yabancı sermayeli şirketler 18 farklı ülkeye aittirler. Bu kuruluşların çoğunluğu İtalya ve Almanya kökenlidir. İl'deki yabancı sermayeli kuruluşlar aşağıda ilçelere göre gösterilmiştir.

3.3.8. MANİSA OSB DEKİ YABANCI SERMAYELİ KURULUŞLAR:

%100 YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR

1. Indesit Company (İtalya)
2. Bosch Termoteknik (Almanya)
3. Rexam Paketleme (İngiltere)
4. Imperial Tobacco (İngiltere)
5. Comital Isı (İtalya)
6. Componenta (Finlandiya)
7. Bitron (İtalya) 8. İlpea (İtalya)
9. Sanpan (İsviçre)
10. Schneider Elektrik (Fransa)
11. Klimasan (Brezilya)
12. Tafe (Hindistan)
13. Ferrero Çikolata (İtalya)
14. Sabaf (İtalya)
15. Bundy Refrigeration (Amerika)
16. Mubea (Almanya)
17. Ntn (Japonya)
18. Viessmann (Almanya)
19. Polidoro (İtalya)
20. Webasto (Almanya)

YABANCI ORTAKLI FİRMALAR

1. Hayes-Lemmerz Jantaş (Brezilya)
2. Hayes-Lemmerz İnci (Brezilya)
3. Oerlikon (İsviçre)
4. Vestel Elektronik (Hollanda)
5. Teleset (İsviçre)
6. Messer Aligaz (Almanya)
7. Selkasan (Hollanda)
8. Ruba Fermuar (Belçika)
9. Daussan-Çukurova (Fransa)
10. Mondit-Tire Kutsan (Avusturya)
11. Warma (İngiltere)
12. Accel (Hollanda)

Salihli’de Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Lacroix Ambalaj (%99 Fransa) **2.** Allco İçecek Sanayi (%10 Yabancı) **3.** Aller Petfood Hayvan Gıda Ürünleri (%100 Danimarka) **4.** Özlem Tarım (%60 Almanya)

Akhisar’da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Ergun Hidrolik(%100 ABD) **2.** TURKA Tarım Ürünleri(%100 Yabancı) **3.** BAERLOCHER Kimya(%100 Yabancı) **4.** GRANİSER Granit Seramik(%75 Yabancı) **5.** DORABOX Polistrem Ambalaj (%100 Yabancı) **6.** GMS Uluslararası Tahıl Depolama (%50 Yabancı) **7.** BRATOFODDS Gıda (%100 Yabancı)

Turgutlu’da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Austrotherm Yalıtım (%100 Avusturya) **2.** Burakcan Gıda (%100 Almanya) **3.** C.P.Standart Gıda (%100 Tayland) **4.** FCMP TR Metal (%100 Fransa) **5.** Sunvalue Pv Üretim Enerji (%33 Almanya)

Soma’da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Nitromak DNX Kimya (%100 Avustralya) **2.** Kimtaş Kireç (%38 Macaristan,%62 Belçika)

Saruhanlı’da Faaliyette Bulunan Yabancı Sermayeli Kuruluşlar

1. Macolive Tarım Ürünleri (%60 Almanya)

3.3.9. YABANCI YATIRIMI ÇEKME VE BAŞARIDA DÜNYA'YA MANİSA ÖRNEĞİ

Dünya Ekonomik Forumu, kentlerin kendi ticaret, doğrudan yabancı yatırım, turizm politikalarını oluşturup yabancı ülkelerdeki yetenekleri çekerek küresel çapta ilerlemeleri gerektiğini belirterek, bu formülde başarılı olan ülke ve kentleri Singapur, Dubai, **Manisa**, Haydarabad, Ahmedabad ve Ningbo olarak saydı.

Dünya Ekonomik Forumu'nun "Şehirlerin Rekabeti" başlıklı raporu yayınlandı. Raporda kendi ekonomilerini ülkeleri ve diğer kentlerle ayırtarak büyük gelişme sağlayan kentler incelendi. Türkiye'den ise sağladığı büyük ekonomi başarıyla Manisa ekonomik gelişmede diğerleriyle ayrılan kentlere örnek gösterildi.

Raporda Manisa "Yabancı yatırımı çekme ve başarı" başlığı altında bir "**örnek olay**" olarak incelenirken şöyle denildi:

"-Manisa'nın özel karakteristiği nüfusu ve ekonomisinin çok merkezli yapısıdır. İl merkezinde nüfusun sadece yüzde 26'sı yaşıyor. Manisa kendisine ekonomik büyüklük ve gücünü veren önemli nüfus barındıran ilçelere sahip. Kentin hâkim sektörü sanayi ancak Akhisar, Salihli ve Turgutlu gibi birkaç ilçesi tarım ve yardımcı sanayilerde uzmanlaşmış. Sonuçta bölgedeki komşu ekonomik merkezlerden farklı olarak Manisa, sanayi, tarım ve hizmet sektörlerini içeren daha çeşitli bir ekonomik yapıya sahip olmakla övünüyor.

3.4. Madencilik

Manisa, maden varlıkları yönünden zengin sayılabilecek bir ildir. Özellikle nikel, titanyum, zeolit, uranyum, cıva, linyit rezervleri itibariyle ülkenin en önde gelen birkaç ili arasındadır. Bunlardan nikel, linyit, zeolit madenleri üzerinde üretim faaliyetleri sürdürülmektedir. Kaolen ve feldspat gibi seramik sanayi ana hammaddeleri, kum ve çakıl gibi inşaat malzemeleri ve toprak sanayi hammaddeleri yönünden de il, bölgenin ve ülkenin kaynak zengini önemli üretici illeri arasındadır.

Tablo 33. Manisa İli Maden Kaynakları ve Rezervleri -1

Maden Türü	Türkiye Rezervi	Bölge Rezervi	İlçe	Manisa Rezervi	Cevher Tenörü	Üretim	Bölge Rezervine Göre Oranı	Türkiye Rezervine Göre Oranı
Altın	710 ton ^{GM}	151 ton ^{GMM}	Sathi-Sart	20milyon m ³ ^{GMM}	96 mgm ³	Üretim var	1,55	0,33
	3 1.17 ton Au							
	6.500 ton ^P		Sathi-Bozdağ	847.670 ton ^{GMM}	1.38 g/ton			
				1.17 ton Au				
Asbest	29.646.379 ton ^{GM}		Sathi			Üretim yok Geçmişte 10 ton üretim yapılmıştır.		
Cıva	3.820 ton ^{GM}	2590 ton Hg	Alaşehir	796.478 ton ^M Hg	%0.25 hg	Üretim yok Geçmişte üretim yapılmıştır.	88,45	59,96
Çimento Ham.				180.000.000 ton	İyi kalite			
Bakır	1.462.580 Cu	207783,78	Selendi	749.400 ton	%0.72 Cu		2,6	0,37
Kurşun	795.201.ton Pb	35275,98 Pb	Selendi	749.400 ton	% 0,93 pb		19,76	0,88
Çinko	1.659.502 ton Zn	58746,24 Zn	Selendi	749.400 ton	% 7,46 Zn		95,16	3,37
Disten	3.840.000 ton Al ₂ O ₃ ^{GM}	562.775 ton Al ₂ O ₃	Demirci	5.627.750 ton ^G	% 5-15 Al ₂ O ₃	Üretim yok	100	14,65
Feldspat	372.790.701 ton	41.524.077 ton ^M	Demirci					
		Gördes	1.765.740 ton ^M (Na-K Feldspat)	%4,5-2 K ₂ O	Üretim yok	7,42	0,82	
				% 5-1.4 Na ₂ O				
Fosfat	70.500.000 ton		Demirci	Zuhur	%25 P.O5	Üretim yok		
Kaolen	420.647.806 ton		Gördes-Zuhur		% 11-13 Al2O3			
					% 0,8-1 Fe2O3			
Kum-Çakıl		24.301.183 m3	Akhisar-Gördes	10.000.000 m2	Stabilize Mal.		41,97	
				200.000 m2	İnşaat Kalite			

MTA Genel Müdürlüğü İl İl Türkiye'nin Yeraltı Kaynakları 2002

GMM Görünür + Mümkün + Muhtemel, G Görünür, M Muhtemel, P Potansiyel

Tablo 34. Manisa İli Maden Kaynakları ve Rezervleri -2

Maden Türü	Türkiye Rezervi	Bölge Rezervi	İlçe	Manisa Rezervi	Cevher Tenörü	Üretim	Bölge Rezervine Göre Oranı	Türkiye Rezervine Göre Oranı
Kükürt	625.700 ton	29.500 ton	Demirci	15.000 ton		Üretim yok	51	2,4
Mangenez	3.200.000 ton ^{GM}	63.480 ton	Kula	180 ton	%40 Mn		0,28	0.006
Manyezit	206.438.500 ton	103.590.000 ton	Saruhanlı	8.500 ton 690.000 ^{GM}	%47.7 Mg		0,67	0,34
Mermer	5.137.342.751 m ²	8.725.000 m ²	Demirci Akhisar	1.000.000 m ² 25.000 m ²			11,75	0,02
Nikel	106.578.500 ^{GMM}	106.400.000 ton	Çaldağ	37.900.000 ^{GM}	%1 .14 Ni	Deneme Üretimi	100	99,8
			Gördes	68.500.000 ^{GM}	>% 1 Ni			
			Gördes	1.272.000 ton ^G	%1,11 TiO ₂			
			Kuyumezarder	45.000.000 ton ^M	%0 ,5 TiO ₂			
			Gördes-Benieli	1.700.000 ton ^M	%0,5 TiO ₂			
			Demirci Çayı	6.800.000 ton ^M	%0,5 TiO ₂			
			Gördes Çayı	30.000.000 ton ^P	%4,95- 5.22			
			SalihliTurgutlu	29.230.128 ton				
			Alaşehir					
Titanyum	195.710.510 ton ^{GM}	126.002.128 ton				Üretim yok	90,48	64,38
Tuğla Hammaddesi			Turgutlu	247.862.000 ton ^{GM}	Orta ve iyi kalite	Üretim var		
Zeolit	344.217.073 ton ^{GM}	307.574.000 ^M	Gördes	307.574.000 ton ^M	%80 -90 (Klinoptiolit)	15000 ton/yıl	100	89,36
Zımpara (Korund Margarit Diyasporit)	3.607.564 ton	11.400 ton	Akhisar	5.400 ton ^M	-	-	47,37	0,15
Uranyum	9,129 ton	3,362 ton	Köprülübaşı	2.852 ton	%0,05 U ₂ O ₈	Geçmişte üretilmiştir.	84,83	31,24
Linyit	11.445.420.000 ton ^{GMM}	-	Soma -Gördes	624.345.000 ton ^{GMM}	-	ELİ+Özel	-	-

Manisa ilinde zengin yeraltı kaynaklarının başında linyit yatakları sayılabilir. Toplam rezervi 650 milyon ton dolayında olan linyit yataklarının büyük bölümü Soma yöresindedir. İlin madencilik tarihini, Lidya uygarlığı dönemindeki Sardes altın işletmeciliğine dayandırmak mümkündür.

Turgutlu-Çaldağ lateritik Nikel yatağı ülkemizin önemli nikel yataklarından biridir. Yatakta %1,37 Ni tenörlü 50.000.000 Ton (görünür+muhtemel+mümkün) rezerv vardır. Salihli ilçesinde halen işletilen Sart altın yatağı ve Bozdağ potansiyel altın sahaları da ildeki önemli baz metal cevherleşmeleridir. Plaser tip Sart altın yatağında 96 mg/m³ Au tenörlü 20 milyon m³ altın rezervi (metal altın içeriği 1,9 Ton), Bozdağ altın sahasında ise 1,38 Gr/Ton tenörlü 847 670 Ton (görünür+muhtemel+mümkün) Au rezervi (metal altın içeriği 1,17 Ton) tespit edilmiştir.

İldeki diğer metalik maden cevherleşmeleri bakır-kurşun-çinko, cıva, manganez ve uranyumdur. Manisa Akhisar ve Turgutlu sahalarında demir yatakları tespit edilmiştir. Akhisar-Eskiciler K., Çiçekli K. ve Fındıcak Köylerinde % 35 Fe, % 1.72 Ni 'e kadar çıkan 72.500.000 ton potansiyel rezerv, Turgutlu-Çaldağ Mevkiinde ise, 36 180 ton görünür rezerv bulunmaktadır. Bakır-kurşun-çinko ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda Selendi-Rahmanlar Köyü'nde % 7,46 Zn, % 0,93 Pb, % 0,72 Cu tenörlü, 174 150 Ton görünür rezerv saptanmıştır. Geçmiş yıllarda yataktan 2.000 Ton üretim yapılmıştır.

Cıva oluşumları ise Alaşehir ilçesinde yer almakta olup, Kozluca sahasında % 0,25 Hg tenörlü, 796.478 Ton mümkün cıva rezervi tespit edilmiştir. Manisa'nın Merkez, Muradiye, Kula ve Turgutlu ilçelerinde manganez zuhurları yer almaktadır. Bunlardan Manisa Merkez, Muradiye ve Kula ilçelerindeki zuhurlarda % 40 Mn tenörlü 180 Ton görünür rezerv belirlenmiştir. Köprübaşı ve Demirci ilçelerinde düşük ve yüksek tenörlü çok sayıda uranyum zuhuru tespit edilmiştir. Köprübaşı ilçesinin sadece Kasar zuhurunda rezerve yönelik yapılan çalışmalarda % 0,05 U308 tenörlü 2 850 ton rezerv tespit edilmiştir.

Manisa ili özellikle endüstriyel hammadde kaynakları açısından önemli potansiyele sahiptir. Bölgede çok sayıda çalışma yapılmış ve bunların sonucunda başta mermer, zeolit ve feldspat olmak üzere, kaolen, kum-çakıl, tuğla-kiremit, titanyum, çimento hammaddeleri, disten, zımpara taşı, fosfat, pirofillit ve kükürt oluşumları ortaya çıkarılmıştır. Manisa mermer açısından da önemli potansiyele sahiptir. Demirci ilçesinde sarı-açık yeşil ile yer yer koyu kahve renkli ve tamamen aragonit kristallerinden oluşmuş Demirci Oniks mermeri, Alaşehir'de 2.740.000 m³ görünür, 99 800 m³ muhtemel traverten (mermer), Akhisar'da ise Ege Kahve olarak tanımlanan koyu kahve- kırmızı renkli mermer oluşumları mevcuttur. Sadece Efkafeke'de 19.291.820 m³ görünür mermer ve 1.567.500 m³ görünür traverten, Soma-Yağcılı'da 12.375 m³ görünür mermer rezervi hesaplanmıştır.

Manisa'daki feldspat yataklarının büyük bir kısmı halen işletilmekte olup, bölge ülkemizin önemli feldspat potansiyel alanlarından birisidir. Akhisar ilçesinde 2.430.000 Ton görünür, Alaşehir ilçesinde 8 580 000 Ton görünür ve Gördes ilçesinde ise 25 600.000 Ton görünür feldspat rezervi tespit edilmiştir. Demirci ilçesindeki K-feldspat sahalarında % 7-10,4 K₂O tenörlü, seramik sanayinde sır ve massede kullanılabilir kalitede 425.665 Ton görünür feldspat rezervi saptanmıştır. Ayrıca % 2-4,5 K₂O, % 1,4-5 Na₂O tenörlü orta ve düşük kaliteli, 1.765.740 Ton muhtemel feldspat rezervi belirlenmiştir. Demirci ilçesindeki bir diğer önemli endüstriyel hammadde oluşumu, geçmişte işletilen disten yataklarıdır. Bunlardan en önemlisi % 5-15 disten tenörlü 5 627 750 Ton görünür rezerve sahip Üşümüş sahasıdır. Demirci ilçesinde aynı zamanda fosfat, kükürt ve zeolit cevherleşmeleri de bulunmaktadır. Bunlardan fosfat oluşumlarına Ragıllar Kaletepe mevkiinde rastlanmaktadır. Maksimum % 25 P₂O₅ tenörlü bu saha, küçük boyutlu bir zuhurdur. İlçede İrişler sahasındaki kükürt oluşumları zuhur niteliğindedir ve rezerve yönelik çalışma yapılmamıştır. Zeolit minerali olarak % 50 ile %70 arasında klinoptilolit içeren Demirci-Akdere zeolit sahasında 225.000 Ton görünür rezerv tespit edilmiştir. Zeolit oluşumlarına ayrıca Gördes ilçesinde de rastlanmaktadır. Gördes zeolit yatakları ülkemizin ekonomik olarak işletilen ve özellikle hayvan altlığı olarak tüketilen tek yatağıdır. İlçedeki zeolit sahalarındaki mineral türü höylandit ve klinoptilolit olup, % 80-90 höylandit ve % 60-95 klinoptilolit içeren Gördes Akdere sahaları, Arkatlı damları, Evciler K., Fındıcak K.-Mollahüseyin Damları, Güneşli K., Kiranköy, Kuşluk K.-Çatalca Tepe ve Olduk 'ta tespit edilen yatakların toplam görünür rezervi 1.200.000 Ton, mümkün rezervi ise 307.574.000 Ton olarak hesaplanmıştır. Manisa ilinde çok sayıda perlit zuhuru bilinmekle beraber, Saruhanlı ilçesi Tatlıpınar yaylasında genişleme oranı 1,3-3 arasında değişen 5 000 000 ton görünür, 10.000.000 Ton muhtemel perlit rezervi, Örekkaya (Demirci) 'de genişleme oranı 1.3-3 olan 700.000 Ton görünür ve 2. 000. 000 Ton muhtemel perlit rezervi hesaplanmıştır. Manisa-Kulada ise 94.404.870 m³ görünür pomza rezervi olduğu bilinmektedir.

Manisa Merkez ve birçok ilçede kum-çakıl zuhuru bulunmaktadır. Stabilize malzeme özelliğindeki kum ve çakıllar yol yapımı ve inşaatlarda kullanılmaktadır. Sadece Manisa Merkez zuhurlarından yılda 3.992.618.206 Ton Kum-Çakıl üretimi yapılmaktadır. İlçeler içinde en çok üretim 102.813.670 Ton/yıl ile Salihli'ye aittir. İldeki kaolen oluşumları da zuhur niteliğindedir. Manisa-Gördes Doğanpınar, Güneşli ve Kabaklar zuhurlarında % 11-13 Al₂O₃ ve % 0,8-1 Fe₂O₃ tenörlü kaolen oluşumları tespit edilmiştir. Manisa titanyum potansiyeli açısından ülkemizin en önemli illerinden biridir. Manisa-Gördes-Kuyumezardere'de % 1,11 TiO₂ tenörlü 1 272.000 Ton görünür, Benlieli Ovası'nda 0,5 TiO₂ tenörlü 45.000.000 ton, Kulalar ve Salur sahalarında 45.000.000 ton muhtemel TiO₂ rezervleri ilçedeki önemli titan yataklarından bazılarıdır. Ayrıca, Salihli Sart ve Mersindere'de % 1 TiO₂ tenörlü 30.000.000 Ton potansiyel plaser tipi titanyum zenginleşmeleri bulunmaktadır. Ülkemizin verimli tarım alanlarının bulunduğu bu aktüel çökeller içindeki titan birikimleri ekonomik değildir.

Manisa-Alaşehir-Azıtepe'de yüzeylenen Menderes Masifi gabro, metagabro ve amfibolit kütlelerinde saçılmış şekilde % 4,95-5,23 TiO₂ tenörlü primer tip titanyum cevherleşmeleri saptanmıştır. Ancak günümüz koşullarında mineral tipi, tane boyu, cevher minerallerinin yapı ve dokusu nedeniyle henüz ekonomik olarak zenginleştirilememektedir. Bu sahada MTA tarafından tespit edilen % 4,95-5,23 TiO₂ tenörlü 29.230.128 Ton (görünür+muhtemel+mümkün) titanyumlu kayaç rezervi vardır.

Manisa Merkez, Alaşehir ve Soma ilçelerinde çimento hammadde yatakları bulunmaktadır. Alaşehir-Yeşilyurt-Kavaklar'da 99.734.000 Ton çimento hammadde, Soma'da 180.000.000 ton iyi kalite marn ve Manisa Merkez'de 116.100.000 ton görünür çimento kili rezervi hesaplanmıştır. Tuğla-kiremit hammadde aramalarına yönelik çalışmalarda Manisa'nın Kula ilçesindeki sahalarda 720.000 Ton seramik hammadde görünür rezervi, Salihli ilçesindeki sahalarda 41.894.170 Ton görünür kil rezervi, Turgutlu ilçesindeki sahalarda orta-iyi kalitede 20m³ kil rezervi bulunmaktadır. Akhisar ilçesinde geçmiş yıllarda işletilmiş Akçaalan zımpara taşı sahasının muhtemel rezervi 5 400 Ton olup, cevher minerali korund, margarit ve diyasporittir. İldeki tek manyezit cevherleşmesi Saruhanlı ilçesinde olup, Heybeli sahasında %47,7 MgO tenörlü 8.500Ton görünür, 690.000 Ton (görünür+muhtemel) rezerv tespit edilmiştir. Manisa Merkez, Gördes, Kula, Salihli ve Selendi ilçelerinde kuvars ve kuvars kumu tespit edilmiştir.

Bunlardan Manisa Merkez sahalarında 1.116.420 Ton görünür kuvars kumu, Gördes-Yeşilyurt sahasında 5.821.875 Ton ve Selendi-Kaplık-Rahmanlar sahalarda %9,2 tenörlü 198.497 Ton görünür kuvars rezervi hesaplanmıştır.

3.4.1. MANİSADAKİ ÖNEMLİ MADEN REZERVLERİ

Nikel:

Rezerv: 106.400.000 ton
(Türkiye rezervine oranı %99,8)
2 Firma üretim hazırlığında
(Turgutlu Çaldağı-Gördes)

Titanyum:

Rezerv: 114.002.128 ton
(Türkiye rezervine oranı %64,38)

Zeolit:

Rezerv: 307.574.000 ton
(Türkiye rezervine oranı %89,36)

Uranyum:

Rezerv: 2.852 ton
(Türkiye rezervine oranı %31,24)

Cıva:

Rezerv: 796.478 ton
(Türkiye rezervine oranı %59,96)

Linyit:

Rezerv: 704.178.449 ton
(Türkiye rezervine oranı %6,15)

Manisa ilinin en eski ve kurumsal madencilik kuruluşu; Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumuna bağlı olarak Soma ilçesinde faaliyet gösteren Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesidir. Kuruluş dev bir üretim kuruluşu olarak 1.801 kişiye doğrudan istihdam sağlamaktadır. 2014 yılı satılabilir kömür üretimi 10.122.433 ton olarak gerçekleşen Müessese, bu üretimin 6.874.259 tonunu SEAŞ Termik santrallerine vermiş, kalanı da sanayinin ihtiyacı ve ısınma amaçlı olarak ülkenin diğer illerine gönderilmiştir. ELİ, üretimleri ve milli ekonomiye sağladığı katma değer ile çok önemli bir madencilik kuruluşu olup, her yıl Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları listelerine girmektedir.

MANİSA İLİ MADEN HARİTASI / MINERAL MAP OF MANİSA

MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GENERAL DIRECTORATE OF MINERAL RESEARCH AND EXPLORATION
ANKARA / TÜRKİYE

Genel Müdür / General Director : Mehmet ÜZER
Bünyan Hacıoğlu / Deputy Director : Süleyman FİDANLI

AÇIKLAMALAR / EXPLANATIONS

○ ZUHUR / EXPOSURE

⊕ YATAK / ORE DEPOSIT

✕ İŞLETME / MINE

✕ ESKİ İŞLETME / OLD MINE

● Yerleşim merkezi
Urban center

METALİK MADENLER
METALLIC MINERALS

ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER
INDUSTRIAL RAW MATERIALS

Ag

Gümüş
Silver

Au

Altın
Gold

B

Bor
Boron

Cmh

Çimento Hammaddeleri
Cement Raw Materials

Dol

Dolomit
Dolomite

CuPbZn

Bakır-Kurşun-Çinko
Copper-Lead-Zinc

Fe

Demir
Iron

Fld

Feldispat
Feldspar

Hg

Civa
Mercury

Kao

Kaolin
Kaolinite

Kcm

Kum-Çakıl
Sand-Gravel

Mag

Magnezit
Magnesite

Mika

Mika
Mica

Mn

Mangan
Manganese

Mr

Mermer
Marble

Ni

Nikel
Nickel

P

Fosfor
Phosphate

Per

Perlit

S

Kükürt
Sulphur

Sb

Antimuan
Antimony

Q

Kvars
Quartz

Tgki

Tuğla-Kiremit
Brick-Tile Building Stone

Titan

Titan
Titanium

U

Uranyum
Uranium

Zeo

Zeolit
Zeolite

Zim

Zımpara Taşı
Abrasive

3.5. Enerji

Birincil enerji kaynakları; güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, su enerjisi, biyogaz enerjisi, biyomas enerjisi, odun, kömür, petrol, jeotermal, doğalgaz olarak sıralanabilir. Manisa ilinde bu enerjilerden güneş enerjisi, odun enerjisi, kömür enerjisi, petrol enerjisi, jeotermal enerji ve doğalgaz enerjisi kullanılmaktadır.

İlin en büyük elektrik enerjisi üretim tesisi SEAŞ'a ait olan özelleştirme sürecindeki 990 Mw kurulu güce sahip Soma B termik santrali-dir. Santralin teorik kapasitesi yılda 8.186.000 ton kömür kullanılarak 6.721.000 kWh elektrik enerjisi üretimidir. Santralin en son üretim gerçekleşmesi 3.621.838.020 kWh olmuştur. Aşağıda bir bölümü özel sektöre ait olan enerji santrallerinin kurulu güç ve üretimleri gösterilmiştir.

Tablo 35. Manisa İli Termik ve Hidroelektrik Enerji Santralleri (2013)

SANTRAL ADI	STATÜSÜ	PRİMER ENERJİ KAYNAĞI	TOPLAM KURULU GÜCÜ (MW)	2013 YILI ÜRETİMİ (kWh)
SEAŞ (SOMA-A TES)	EÜAŞ	KÖMÜR (LİNYİT)	44	0
SEAŞ (SOMA-B TES)	EÜAŞ	KÖMÜR (LİNYİT)	990	3.621.832.120
AKSA / MANİSA TES	TES	DOĞALGAZ	115	432.480.637
MOSB ENERJİ / MANİSA TES	TES	DOĞALGAZ	140,22	617.427.442
SELKASAN	TES	DOĞALGAZ	9,9	34.648.320
KESKİNOĞLU	TES	NAFTA	3,5	46.955.158
GRANİSER	TES	DOĞALGAZ	5,4	43.799.100
DEMİRKÖPRÜ HES	EÜAŞ	SU	69	158.575.620

Kaynak; Manisa Valiliği İl İstatistikleri Brifingi 2013

Soma Termik Santrali

MOSB Enerji Santrali

Tablo 36. Manisa İli İlçelere Göre Elektrik Tüketimi (kwh) (2013)

İLÇELER		MESKEN	SANAYİ	DİĞER
ŞEHZADELER + YUNUSEMRE	Abone Sayısı kWh	142.158 285.588.162	272 554.409.733	29.541 279.694.241
AHMETLİ	Abone Sayısı kWh	6.952 95.597.810	5 892.816	2.323 12.361.682
AKHİSAR	Abone Sayısı kWh	70.436 92.143.330	88 82.073.745	20.335 97.547.711
ALAŞEHİR	Abone Sayısı kWh	39.157 52.473.098	51 31.091.759	13.046 91.681.229
DEMİRCİ	Abone Sayısı kWh	18.015 16.264.380	32 4.528.880	3.586 13.203.234
GÖLMARMARA	Abone Sayısı kWh	5.513 6.232.644	6 6.296.557	2.877 16.177.260
GÖRDES	Abone Sayısı kWh	17.024 12.409.347	7 1.315.821	2.974 12.268.286
KIRKAĞAÇ	Abone Sayısı kWh	17.755 18.828.632	9 1.953.599	5.371 23.271.322
KÖPRÜBAŞI	Abone Sayısı kWh	6.540 4.893.949	3 269.913	2.426 9.370.469
KULA	Abone Sayısı kWh	19.564 20.908.153	31 5.028.754	5.893 29.081.600
SALİHLİ	Abone Sayısı kWh	65.951 90.968.086	83 42.409.960	18.992 109.902.360
SARIGÖL	Abone Sayısı kWh	15.377 17.983.583	4 1.335.780	5.385 46.346.278
SARUHANLI	Abone Sayısı kWh	22.109 28.624.474	45 10.812.672	6.573 53.861.538
SELENDİ	Abone Sayısı kWh	8.735 7.121.133	yok 150.183	2.150 8.356.263
SOMA	Abone Sayısı kWh	45.140 62.146.596	35 116.895.946	7.726 45.468.431
TURGUTLU	Abone Sayısı kWh	59.104 87.532.194	123 167.941.029	16.323 91.452.697
TOPLAM	Abone Sayısı kWh	560.130 849.715.571	794 1.022.378.393	146.658 940.044.501
GENEL TOPLAM		2.867.167.319 kW h		

Kaynak; Manisa Valiliği İl İstatistikleri Brifingi 2013

Tablo 37. Sektörel Elektrik Kullanımı (kwh) (2013)

ABONE GRUBU	ADET	AKTİF (kWh)
Tarım	200.092	356.314.241
Maden Kömürü (linyit)	183	99.024.643
Maden Kömürü (Linyit Dışı)	23	557.212
Yiyecek Üretim tesisleri	3.375	116.762.617
Tekstil deri ve giyim ür. Tes.	1.026	9.274.041
Ağaç işleri ve Kağıt	462	5.126.522
Kauçuk sanayii	687	33.559.177
Kimya sanayii	193	8.153.908
Cam. Amyant. Grafit ürün. San.	1.203	120.441.982
Demirli metal sanayii	212	7.917.608
Demir dışı metal sanayii	84	1.474.122
Makine ve teçhizat yapımı	555	11.828.976
Diğer fabrikasyon sanayii	1.569	557.782.802
İnşaat	32.990	43.373.693
Kamu ve İdari hizmet sektörü	41.097	150.911.856
Ticaret, el sanatları ve diğer	63.365	383.111.716
Ulaşım ve taşıma	9.044	2.658.146
Genel aydınlatma	46.270	59.858.324
Mesken içi hizmetler	471.521	761.493.588
Diğer	24	77.074
TOPLAM	670.302	2.729.702.248

Kaynak; Manisa Valiliği İl İstatistikleri Brifingi 2013**3.5.1. Doğalgaz Kullanımı:**

İlimizde doğalgaz rezervi bulunmamaktadır. Bursa-Aliağa Doğalgaz Boru Hattı üzerinde bulunan ilimizde; Akhisar, Manisa, Turgutlu OSB'lerine doğalgaz verilmeye başlanmıştır. Doğal gaz 2006 yılı kış ayından itibaren Manisa Merkez'de konutlarda kullanılmaya başlanmıştır. 2014 yılında 85.392 abone tarafından 567.164.633 Sm3 doğalgaz tüketimi gerçekleştirilmiştir.

3.5.2. Rüzgar Enerjisi:**İşletmedeki Santraller**

Karakurt RES – Akhisar	: 6 Türbin 10.80 MW
Sayalar RES – Sayalar	: 38 Türbin 34.20 MW
Soma 1 RES – Soma	: 98 Türbin 88.20 MW
Soma RES – Soma	: 36 Türbin 90.00 MW
Kuyucak RES – Kırkağaç	: 14 Türbin 25.60 MW
AKRES – Akhisar	: 18 Türbin 45.00 MW
Soma RES – Soma	: 58 Türbin 52.20 MW
TOPLAM	: 268 Türbin 394MW

Manisa; rüzgar potansiyeli ve kurulu güç bakımından ülke toplamının %11.5'ine sahiptir. Bu konuda Balıkesir ve İzmir'in ardından 3. ildir. İl'de Rüzgar enerjisi yatırımları devam etmekte olup halihazırda 268 türbin toplam 394 MW kurulu güç ile ülke kalkınmasına hizmet vermeyi sürdürmektedir.

3.5.3. Jeotermal Enerji:

Manisa jeotermal kaynaklar yönünden çok zengin bir ildir. Bu kaynaklar antik çağdan bu yana geleneksel kaplıca ve tedavi amaçlı olarak kullanılmışlardır. Son yıllarda bu kaynaklar üzerine nitelikli termal turizm ve konaklama tesisleri yapımına başlanmıştır. Ülke düzeyinde marka olma yolunda ilerleyen 3 adet maden suyu tesisi (Alaşehir, Kula, Salihli) yine bu termal kaynak sularından yararlanmaktadır.

Jeotermal enerjinin ekonomisi ve çevreye olumsuz etkilerinin sınırlı oluşu gözetilerek son yıllarda Salihli ve Turgutlu da seracılık uygulamalarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu arada diğer illerdeki başarılı örnekler izlenerek Salihli şehrinin Jeotermal enerji ile ısıtılması projesi başarı ile hayata geçirilmiştir. Bu proje ile 6 kuyudan 6.946 aboneye jeotermal kentsel ısıtma yapılmaktadır.

Son 2 yıldan bu yana Alaşehir merkez olmak üzere jeotermal kaynaklardan elektrik enerjisi elde edilmesi konulu çalışmalar yoğunluk kazanmıştır.

Türkiye'nin en sıcak jeotermal sondaj kuyusu MTA tarafından Salihli ilçesi Köseali köyünde açılmıştır. Açılan bu kuyunun debisi 127 ton/saat olup 2.750 metre derinlikteki kuyu (akışkanın) dip sıcaklığı 287 C., kuyu ağzı sıcaklığı ise 145 C'dir. Yıllık kapasite 50 milyon kWh'dir.

Enerji Üretimi :

Türkerler A.Ş. tarafından kurulan 24 MWe gücündeki 1. santral jeotermal enerji üretimine başlamış olup 2. santral kurma çalışmaları sürmektedir.

1. EPDK'dan ön lisans alanlar :

- Zorlu Enerji: 45 MWe
- Maspo Enerji:140 MWe
- Enerjeo Kemaliye :24 MWe
- Sanko Enerji :15 MWe
- Mis Enerji: 15 MWe

2. EPDK'na başvuruda bulunanlar:

- Bergama Prestij, Sis Enerji, Sentez Jeo, Akça Enerji. Sektörde toplam 10 firma çalışmalarını sürdürmektedir.

Ruhsatlandırma:

İl'de muhtelif kullanımlar için 77 adet işletme sahası,110 adet arama sahası ruhsatlandırılmıştır.

Jeotermal ısıtma :

Salihli: 6 kuyudan 6.946 abone jeotermal kentsel ısıtma yapılmaktadır.

Soma Termik Santral Atık Sıcak Sularından Kentsel Isıtma:

2006 yılında başlayan "Enerji Verimliliğini Arttırmak Üzere Termik Santral Atık Isılarını Faydaya Dönüştürme Yöntemlerinin Araştırılması, Geliştirilmesi ve Binalarda Isıtma Uygulaması" projesi kapsamında Soma Termik Santralı pilot uygulama için seçilmiştir. Santral atık ısılarının BIS'de değerlendirilmesi için Soma Belediye Başkanlığı ile 8.100 konutun ısı ihtiyacını karşılayacak şekilde ısı satış sözleşmesi imzalanmıştır. Ocak 2014 de deneme işletmesi kapsamında SEAŞ tarafından bölgesel ısıtma sistemine kesintisiz ısı enerjisi sağlanmaya başlamıştır.

13.03.2014 tarihi itibarıyla yine deneme işletmesi kapsamında SEAŞ tarafından Soma Belediyesi'ne toplamda 1961 MWth (Megavat saat Termik) ısı enerji verilmiştir. Bu tarih itibarıyla Soma Belediyesi sorumluluğunda sistem 2400 abone sayısına ve 1300 KE (konut eşdeğeri) ısı kapasiteye ulaşmıştır. Toplam 15 milyon 600 bin TL yatırım gerçekleştirilmiştir. 8.100 konut kapasitesine ulaşıldığında toplam yatırımın 20 milyon TL ye ulaşması beklenmektedir.

Manisa ilinde Güneş enerjisinden de en geniş biçimde faydalanmak mümkündür. Özellikle güneşli bölgelerde sıcak su sağlamaya yarayan kolektörler il genelinde yayılım göstermiştir. Ekonomik oluşu, iletim-dağıtım gibi sorunların olmaması, çevre kirliliğine yol açmaması özelliklerinden dolayı tercih edilmekte ve en çok su ısıtma amacıyla kullanılmaktadır.

3.6. Turizm

Büyük bir değer taşıyan Yeni Han özel idaremizin çabasıyla ilin ticaret ve turizm hayatına kazandırılmıştır. Yine İl Özel İdaresi'nce Kula Zabunlar Evi'nin restorasyon çalışmaları tamamlanmış, Kula kentsel sit alanında dönüşüm başlatılmıştır. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün restorasyon programı çerçevesinde Hüsrev Ağa Hamamı, Çukur Hamamı gibi tarihi eserler de kültür hayatına kazandırılmıştır.

Manisa'nın adıyla bütünleşen, 2013 yılında 473. kez kutlanan Geleneksel Manisa Mesir Şenlikleri yaşatılan geleneklerimizin en eskilerinden biri olması ve özellikle Saçım Töreninin ilginç bir görüntü oluşturulması bakımından yerli ve yabancı turistler tarafından yoğun ilgi görmektedir. UNESCO'nun Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Hükümetlerarası Komitesi'nin 3-7 Aralık 2012 tarihleri arasında Paris'te yapılan 7. Toplantısının 6 Aralık 2012 tarihli oturumunda "Mesir Macunu Festivali'nin" İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne kaydedilmesi oybirliği ile kaydedilmiştir.

Sardes Örenyeri ve Bintepele Lidya Tümülüsleri (Kral Mezarları) UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne alınmıştır. Kula Volkanik Jeoparkı, UNESCO tarafından Türkiye'nin ilk jeoparkı ilan edilmiştir.

Manisa merkez ilçenin hemen güneyinde, Manisa'dan 24 km uzaklıkta olan Spil Dağı, 1969 yılında milli park ilan edilmiştir. Orman ve açıklık alanlar olmak üzere toplam 5505 hektarlık bir alanı kaplar. Manisa merkez ilçenin güneyindeki Spil Dağı Milli Parkı, 1500 m. yüksekliği ile 10–15 derece serinletici özellik taşıması, kanyon vadiler, dolin gölleri, lapyalar ve mağaralar gibi, karstik arazi şekillerine ve çok sayıda endemik bitki türüne sahip olması, ünlü Manisa lalelerinin doğal olarak yetişmesi, Niobe Ağlayan Kaya, Kibele Rölyefi ve Tantalos kalesi ile çeşitli arkeolojik, mitolojik veriler ve mağaraların bulunması, güzel manzaraları ve dağ havasıyla rekreasyon imkanları yaratması ve kışları ılık geçen Ege Bölgesi'nde, karın görülebileceği birkaç merkezden biri olması açısından, yerli ve yabancı turistler tarafından hayli rağbet görmekte, dağ turizmi ve treking açısından gelecek vaat etmektedir.

İlimiz inanç, dağ, flora, ekolojik, av, sağlık, foto safari, tarihsel ve kültürel turizm gibi çeşitli turizm çeşitleri için zengin olanaklar sunmaktadır. İlimiz, kültür turizmini geliştirme amaçlı proje kapsamında seçilen 15 marka kentten birisidir. Hristiyanlık için Sardes, Akhisar ve Alaşehir yerleşimleri dini turizm yönünden büyük değer ve potansiyel taşımaktadır. Sardes (Salihli), Aigai, Philadelphia (Alaşehir), Thyateri-a(Akhisar) antik kentleri önemli ve değerli turizm kaynaklarıdır.

Şifalı sular bakımından zengin bir bölgede bulunan Manisa, termal kaynaklar açısından da şanslı illerimizden biridir. Yörede bulunan önemli termal kaynaklar; Kurşunlu, Sart, Urganlı, Emir, Saraycık, Hisar, Menteşe Kaplıcaları ve Alaşehir, Salihli, Kula maden sularıdır.

Tablo 38. Turizm İşletme Belgeli Konaklama Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı (2014)

İLÇE ADI	TESİS SAYISI	ODA	YATAK
MERKEZ	7	496	999
SALİHLİ	2	163	372
TURGUTLU	2	95	187
AKHİSAR	1	52	104
SARIGÖL	1	21	42
KULA	2	25	50
TOPLAM	15	852	1754

Kaynak; Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2014

İl genelinde turizm işletme konaklama tesislerinde 1.754, belediye denetimindeki konaklama tesislerinde 4540 yatak kapasitesi olmasına rağmen, ilin mevcut turizm potansiyelini yeterince değerlendirebildiği söylenemez. Birçok turizm türüne ev sahipliği yapabilecek Manisa'yı ziyaret eden turist sayısı potansiyelin çok gerisinde kalmaktadır. 2014 yılında il ve ilçelerdeki oteller ve konaklama tesislerine gelen yerli ve yabancı turist sayısı 313.717 kişi; il müzelerini, içlerdeki ören yerlerini ve diğer tarihi yerleri ziyaret eden yerli ve yabancı turist sayısı 104.226 kişi; 2014 yılı toplam yerli ve yabancı turist sayısı 416.472 kişidir. Buna göre turistik yatak sayısı ve ulaştırma alanlarında oldukça düşük bir performans gösteren Manisa ilinin bu alanlara yönelik kamu ve özel yatırıma ihtiyacı olduğu görülmektedir.

Tablo 39. Turizm Yatırım Belgeli Konaklama Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı (2014)

İLÇE ADI	TESİS SAYISI	ODA	YATAK
MERKEZ	1	42	84
SALİHLİ	1	32	72
ALAŞEHİR	1	54	108
AKHİSAR	1	80	160
SOMA	2	138	276
TURGUTLU	1	72	144
TOPLAM	7	418	844

* Kaynak; Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2014

Tablo 40. Belediye Belgeli Konaklama Tesislerinin İlçelere Göre Dağılımı (2014)

İLÇE ADI	TESİS SAYISI	ODA	YATAK
MERKEZ	12	289	751
AKHİSAR	7	183	438
ALAŞEHİR	14	340	674
DEMİRCİ	4	65	176
GÖLMARMARA	1	12	30
GÖRDES	1	30	60
KIRKAĞAÇ	5	92	239
KÖPRÜBAŞI	3	46	151
KULA	4	137	302
SALİHLİ	11	471	1.172
SARIGÖL	3	35	132
SARUHANLI	1	17	36
SELENDİ	1	6	14
SOMA	6	140	280
TURGUTLU	5	193	446
TOPLAM	78	2.056	4.901

* Kaynak; Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2014

Tablo 41. 2014 Yılı Manisa İlinde Konaklayan Ziyaretçi Sayıları

İLÇE	YERLİ	YABANCI	TOPLAM TURİST	TOPLAM GECELEME SAYISI
ŞEHZADELER-YUNUS EMRE	136.720	15.553	152.273	221.263
AHMETLİ	0	0	0	0
AKHİSAR	53.211	2.001	55.212	63.446
ALAŞEHİR	14.492	17	14.509	17.550
DEMİRCİ	1.020	0	1.020	1.023
GÖLMARMARA	0	0	0	0
GÖRDES	8.709	0	8.709	8.709
KIRKAĞAÇ	0	0	0	0
KÖPRÜBAŞI	425	3	428	1.170
KULA	8.109	54	8.163	9.115
SALİHLİ	50.963	2.421	53.384	100.761
SARIGÖL	879	94	973	3.153
SARUHANLI	5.768	25	5.793	5.768
SELENDİ	1.334	0	1.334	1.334
SOMA	948	0	948	3.835
TURGUTLU	16.353	610	16.963	25.130
TOPLAM	298.931	20.778	319.709	462.257

* Kaynak; Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2014

2014 YILI MÜZE VE ÖREN YERLERİNİ ZİYARET EDEN TURİST SAYILARI

104.226

4. İLÇELERE GÖRE YATIRIM ORTAMI

4.1. MERKEZ (ŞEHZADELER-YUNUSEMRE)

Manisa Organize Sanayi Bölgesi

Manisa Büyükşehir Belediyesi olduğunda merkezde iki ilçe kurulmuştur. İdari bakımdan, Yunussemre ilçesinin batısında İzmir ilinin Bornova, Çiğli ilçeleri ile, kuzey yönünde Aliağa ilçesi, güneyinde ise Kemalpaşa ilçesi doğu tarafında ise yeni kurulun Şehzadeler ilçesi ile çevrilidir. Her iki ilçenin Güney kısmında Spil dağı, Kuzey yönünde ise Yunt dağı bulunmaktadır. Şehzadeler ilçesinin doğusunda Turgutlu ilçesi, batısında Yunussemre ilçesi, kuzeyinde Şakran ilçesi ve kuzey doğusunda Saruhanlı, güneyinde ise Kemalpaşa ilçesi bulunmaktadır. Merkezin yüzölçümü 2.125 km² dir.

Merkez ilçeler kara ve demiryolunun yanı sıra İzmir'e çok yakın olması ve sosyo-ekonomik bağlantılarının yoğunluğu nedeniyle İzmir'deki deniz ve hava limanlarından kolayca yararlanmaktadır. İzmir Limanı'na 44 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 58 km mesafede bulunan ilçe;

karayolu ile Aydın'a 156 km, Balıkesir'e 137 km, Denizli'ye 206 km, İzmir'e 36 km, Kütahya'ya 316 km ve Uşak'a 193 km uzaklıktadır.

İl'de ortalama sıcaklık 16.8 °C'dir. En sıcak aylar, ortalama sıcaklığın 30 °C'nin üzerine çıktığı Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarıdır. Yıllık sıcaklık ortalaması kışın (Ocak Ayı) 6 °C'nin altına düşmez. Yılda ortalama 25 gün donlu geçer. Yılda ortalama 107.5 gün sıcaklık 30 °C'nin üzerindedir. Ortalama olarak yılın 91 günü yağışlı geçmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı m² ye 750.3 kg'dır.

İlçeler ile Yunt dağı arasında kalan gediz ovasında çekirdeksiz sultani üzüm bağları, mısır ve sebze arazilerinde yoğun üretim yapılmaktadır. Yuntdağ Kırsal Bölgesinde ise genelde antep-fıstığı yetiştiriciliği, diğer bölgelerde zeytin, domates, biber, çilek ve yem bitkileri ekilişleri yapılmaktadır. Spil dağı eteklerinde ise kiraz, seftali ve zeytin yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Yunussemre ve Şehzadeler ilçeleri tarım alanları dağılımına bakıldığında, çekirdeksiz kuru üzüm, mısır, zeytin, kiraz, sebze ve karpuzun önemli yer tuttuğu görülmektedir. Bu ürünler ihracat olarak büyük katma değer sağlayan ürünlerdir. Merkezde bulunan 42.508 hektarlık tarım alanının % 54'ü tarla, % 21'i bağ, % 11'i zeytin, % 8'i sebze, % 6' s meyve yetiştiriciliği yapılan alanlardan oluşmaktadır. Hayvan varlığı ve hayvansal üretimde ise, 57 bin adet koyun, 20 bin adet siğir, 19 bin adet keçi 55 bin ton süt, 9 bin ton tavuk eti, 90 milyon adet yumurta, 331 ton bal üretilmektedir.

Manisa Merkez ilçelerin hemen güneyinde, Manisa'dan 24 km, İzmir'den ise, Ankara-İzmir yolu Sütçüler kavşağı üzerinden 17 km'lik bir yolla ulaşılabilen Spil Dağı, 1969 yılında milli park ilan edilmiştir. Orman ve açıklık alanlar olmak üzere toplam 5505 hektarlık bir alanı kapsar. Manisa Merkez İlçelerin güneyindeki Spil Dağı Milli Parkı, 1517 m. yüksekliği ile 10-15 derece serinletici özellik taşıması, kanyon Vadiler, dolin gölleri, lapyalar ve mağaralar gibi, karstik arazi şekillerine ve çok sayıda endemik bitki türüne sahip olması, ünlü Manisa Lalelerinin doğal olarak yetişmesi, Niobe Ağlayan Kaya, Kybele Rölyefi ve Tantalos Kalesi ile çeşitli arkeolojik, mitolojik veriler ve mağaraların bulunması, güzel manzaraları ve dağ havasıyla rekreasyon imkanları yaratması yerli ve yabancı turistlerce hayli rağbet görmektedir. Milli Parklar Bölge Müdürlüğüne alt yapı yatırımlarının tamamlanmış olması turizm yatırımcıları için gelecek vadetmektedir.

Yunussemre ilçesi Manisa'nın nüfus açısından en büyük ilçesidir. Organize sanayi bölgesi gelişmiş alt yapısıyla firmalara hizmet vermektedir. İzmir'e yakınlığının da sağladığı avantajlarla hızla gelişen bir ilçedir. Türkiye'nin en gelişmiş ve en büyük organize sanayi bölgelerinden birisine sahiptir. Manisa ili üzümü, kavunu, mesir macunu ile ünlüdür. Vestel grubu, Indesit, Bosch, Schneider, ECA, Eczacıbaşı, Ülker gibi birçok marka ve firma, üretim üssü olarak Yunussemre ilçesini tercih etmektedir. Bölgenin İzmir'den sonra ikinci büyük sanayi ve ticaret merkezidir.

MERKEZ 2013			
A- ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	42.508,1	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	2.045,0	Toplam Tarım Alanı	: 42.508,10 Ha.
Orman ve Tarıma Elverişsiz Alan	79.146,9	Sulanmayan Alan	: 13.003,80 Ha.
		Sulanabilir Alan	: 29.504,30 Ha.
Toplam Yüzölçüm	123.700		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	22.993,0	
Sebze Alanı	:	3.573,5	
Bağ Alanı	:	8.697,6	
Meyve Alanı	:	2.449,2	
Zeytin Alanı	:	4.688,1	
Nadas	:	106,7	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	19.408,4	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	42.401,4	
Toplam Tarım Alanı	:	42.508,1	
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	<u>Ekim Alanı (Ha.)</u>	<u>Üretim (Ton)</u>	<u>Verim (Kg./Ha.)</u>
Buğday	6.700,0	35.950,0	5.366
Mısır(dane)	12.296,0	165.996,0	13.500
Tütün	900,0	675,0	750
Üzüm Sofralık	1.020,0	16.800,0	16.471
Üzüm Kurutmalık	7.663,8	122.620,8	16.000
Kiraz	1.800,0	11.792,0	20 (kg/ağaç)
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Siğir Sayısı (Baş)	: 20.579	Kırmızı Et	: 3.467.708 Kg.
Kültür	: 14.021	Tavuk Eti	: 9.806.400 Kg.
Melez	: 3.536	Süt	: 55.326.406 Kg.
Yerli	: 3.022	Yumurta	: 90.750.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 57.065	Bal	: 331.500 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 19.352		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.210.500		
Yumurtacı	: 302.500		
Etçi	: 908.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 22.400		
Yerli	: 300		
Fenni	: 22.100		

Not: Yunusmre ve Şehzadeler İlçeleri Merkez içerisinde gösterilmiştir.

4.1.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.1.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.1.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi tescil belgeli 686 kuruluş mevcut olup, bunun 183'ü metal eşya makine, 101'i gıda, 67'si plastik ürünler, 54'ü elektrik elektronik ürünler sektöründe üretim yapmaktadır.
- Manisa OSB'de kümelenen büyük ölçekli bazı firmalar, dünya çapında tanınmış markaların sahibidir.
- Orta ve büyük ölçekli bu firmalar ileri teknoloji kullanarak ihraç malı ürünler üretmektedirler.
- Bölge, İzmir'e fiziki yakınlığı sebebiyle, metropol merkezin bütün alt yapı ve üst yapı kolaylıklarından birebir yararlanmaktadır.
- Sahip olduğu ulaşım imkan ve kolaylıklarına ek olarak, yapımı devam eden İzmir-İstanbul ve İzmir-Ankara otoyollarına ile İzmir-Ankara demiryolu tamamlandığında ilin kurumsal alt yapısı güçlenecektir.
- Spil Dağı Milli Parkı Gelişme Planı kapsamında alt yapı planlaması tamamlanmıştır.

4.1.1.1.2. Rekabet Gücü:

- Coğrafi konum, iklim ve toprak yapısının uygun olması nedeniyle tarımsal üretimde verim yüksektir.
- Üretim son yıllarda çeşitlenmekte ve iyi tarım uygulamaları yaygınlaşmaktadır.
- Manisa, İzmir'e kendi ilçelerinden bile yakın bir yerleşimdir.
- BALO projesi ve MOS-Lojistik uygulamalarıyla Manisa, lojistik avantajları en yüksek olan şehirlerinden biridir.
- İzmir- İstanbul otoyolu, İzmir-Ankara otoyolu ve İzmir-Ankara hızlı tren projelerinin kavşak noktasındadır.
- Uygun iklim koşulları nedeniyle, yılın asgari 9 ayında her türlü üretim ve dağıtım faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir.
- Doğalgazın varlığı enerji alt yapısı açısından önemlidir.
- Metropol kent İzmir ile Manisa arasında yer alan Spil Dağı'nın sahip olduğu doğal güzellikler ve iklim özellikleri, turizm yatırımcısı için bölgeyi cazip kılmaktadır.

4.1.1.1.3. Strateji:

- İzmir - Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" stratejik öneme sahiptir.

4.1.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Manisa Celal Bayar Üniversitesinin fakülte, yüksek okul, enstitü, araştırma merkezi ve laboratuvarlarının sahip olduğu tüm inovasyon ve ar-ge kapasiteleri, ildeki ekonomik gelişmenin temel hızlandırıcısıdır.
- Kuruluş tamamlanmak üzere olan Manisa Celal Bayar Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinin üniversite-sanayi işbirliğinde ortaya koyacağı inovasyon ve ar-ge imkanları mevcut sanayileşmeyi bir başka boyuta taşıyacaktır.
- Bölge üniversitelerinden Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nün ve bünyelerinde kurulan "Teknopark"ların sağlayacağı inovasyon ve ar-ge kapasitesi sektörel gelişmelere önemli katkı yapacaktır.

4.1.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.1.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Yüksek nitelikli iş gücü temininde İzmir'e yakınlık önemli bir avantaja sahiptir.
- Manisa'nın, O.S.B sayesinde giderek derinleşen üretim tecrübesi yetişmiş insan kaynağı potansiyelini artırmaktadır.
- Şehzadeler ve Yunusemre ilçelerinde halen faaliyette bulunan 535 firmada 44.827 kişi çalışmaktadır.
- İlçelerin nüfus büyüklüğü vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Sanayi kuruluşlarının ara insan gücü ihtiyacını karşılamada ve çalışanların teknolojik değişikliklere intibakında benzersiz görev icra eden "Elginkan Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi" nin varlığı büyük avantajdır.

4.1.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir Alsancak ve Aliağa limanlarına yakınlık ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından pozitif bir girdi olarak değerlendirilmektedir.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.
- Manisa OSB'de arsa metre kare fiyatlarının; peşin 40,00 TL taksitli 60,00 TL olması çevre OSB'lere göre önemli bir avantaj sağlamaktadır.
- Girdi temininde, mamul madde satışlarında yakın çevredeki Akhisar OSB, Turgutlu OSB, Kemalpaşa OSB, Çiğli Atatürk OSB , Aliağa OSB ile Manisa OSB'indeki firmalar arasında gerçekleştirilen girdi - çıktı ilişkileri önemli maliyet avantajları sağlamaktadır.

4.1.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.1.1.3.1. İç Pazar: Metropol merkez İzmir ve hinterlandında yaşayan yaklaşık 5 milyon nüfusun varlığı ilçedeki üretim için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle, Beyaz ve kahverengi eşyada Türkiye'nin en önemli üretim merkezidir. Bu sektörlerin oluşturduğu yan sanayi Türkiye için üretim yapmaktadır. Ayrıca, Türkiye otomotiv sanayinin ana tedarikçilerinin bir bölümü Manisa'dadır. Tarımsal üretim açısından ise, kiraz, çilek, biber, domates (sofralık, salçalık, kuru), mısır (dane ve slaj) ve karpuz bölgede iç pazara arz edilen ürünlerdendir.

4.1.1.3.2. Dış Pazar: Bölgede, çok sayıda dış pazar bağlantılı üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. Bölgenin sahip olduğu OSB'den dünyanın çok büyük kısmına ihracat yapılmaktadır.

4.1.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.1.1.4.1. Üniversite:

- Bölgede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı fakülte, yüksek okul, enstitü, araştırma merkezi ve bağlı diğer birimler mevcuttur.

4.1.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.1.1.4.3. Finans:

- Bölgede 48 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.1.1.5. DEVLET

4.1.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 142)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 145)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 150)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 152)

4.1.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.1.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Zeytin, Kiraz) ve Sebze (Domates, Biber, Patlıcan) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitki Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.1.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Mısır Ürünleri İşleme Tesis Yatırımları
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Üretim Tesis Yatırımları
- Tarım Alet ve Makineleri İmalat Tesis Yatırımları
- Entegre Mobilya İmalat Tesis Yatırımları
- Sınai Kalıp Üretim Tesis Yatırımları
- Elektrik Elektronik Devre Elemanları Üretim Tesis Yatırımları
- Kimya Sanayi(Boya,Deterjan, Sabun vb.) Üretim Tesis Yatırımları
- Baskı ve Ambalaj İmalat Tesis Yatırımları
- Kağıt Temizlik Ürünleri İmalat Tesis Yatırımları

4.1.2.3. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Güneşten Elektrik Enerjisi Üretim Tesisi Yatırımları

4.1.2.4. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Ekoturizm Tesis Yatırımları
- Çiftlik Turizm Tesis Yatırımları
- Kırsal Turizm Tesis Yatırımları

4.1.2.5. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.1.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Tohum Fidan ve Fide Yetiştiriciliği
- Yenilenebilir Enerji Yatırımları
- Eko Turizm Yatırımları

4.2. AHMETLİ

Salça Fabrikası

Ahmetli ilçesi, doğudan Salihli, batıdan Turgutlu, kuzeyden Gölarmara ve Saruhanlı, güneyden Ödemiş ilçeleriyle çevrilidir. Deniz seviyesinden yüksekliği 83 m. olan ilçenin yüzölçümü 310 km2 dir. Yerleşim yeri Gediz havzasında olup, doğal yapı genel olarak yüksek olmayan dağlar ve Gediz Ovası'ndan meydana gelmektedir. Güneyinde Bozdağlar, kuzeyinde Çal dağları bulunmaktadır. Ahmetli ilçe merkezi İç Anadolu'yu Ege'ye bağlayan E-96 İzmir-Ankara Devlet Karayolu üzerinde kurulmuştur.

İzmir-Ankara karayolu üzerinde bulunan Ahmetli; Manisa'ya 53 km, İzmir Limanı'na 109 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 125 km uzaklıktadır. İzmir-Uşak demiryolu hattının geçtiği ilçeye trenle de ulaşılabilir. İlçe ve çevresinde Akdeniz iklimi ve bitki örtüsü hakimdir. Yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı geçer.

Bir tarım ilçesi olan Ahmetli'de ekonomi hemen hemen tamamiyle tarım ağırlıklıdır. Tarımda makineleşme sağlanmış olup, modern tarım araç ve gereçleri geniş ölçüde kullanılmaktadır. İlçede tarım yapılan alan yaklaşık olarak 11.538 hektardır. Bu alanın 9.703 hektarlık kısmı sulanabilir olup, sulama DSİ kanaletleriyle Demirköprü Baraj'ından, Gökkaya pompa istasyonundan ve Ahmetli çayından yapılmaktadır. Tarımda ağırlıklı olarak üzüm, tütün, mısır ve yaş sebze-meyve üretimi yapılmaktadır. Ahmetli ilçesinin arazi dağılımına bakıldığında % 43 bağ alanı, % 23 tarla, % 17 zeytin, % 9 sebze , % 1 meyve alanından oluşmaktadır. İlçe genelinde büyük kısmı sulanabilir arazide olmak üzere 50.007 dekar bağ sahası mevcuttur. Yıllık toplam üretim 126.127 ton olup, bu miktarın %20 si sofralık yaş üzüm olarak satılmaktadır. Sebzeçilik genelde küçük aile işletmeleri şeklinde yapılmakta, büyük alanlarda üretim salça ve konserve fabrikaları için gerçekleştirilmektedir.

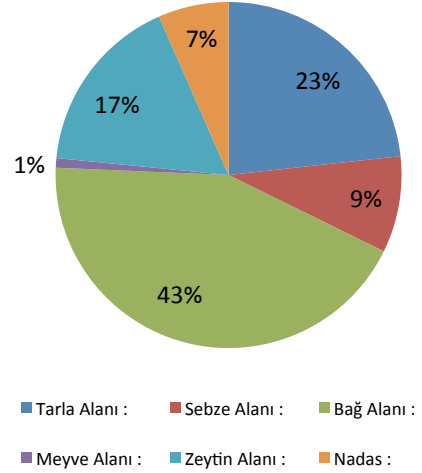
Hayvan varlığı ve hayvansal üretim miktarlarına bakıldığında, 7 bin ton piliç eti ve 2 milyon 500 bin adet yumurta üretiminin yanı sıra 6.700 koyun, 1000 adet keçi ve 1.300 sığır, 7 bin 500 ton süt ve 13 ton bal üretimi yapılmaktadır.

İlçede Celal BAYAR Üniversitesi'ne bağlı olarak; Muhasebe, Büro Yönetimi ve sekreterlik bölümlerine ait yüksekokullarda eğitim-öğretim devam etmektedir.

AHMETLİ İLÇESİ 2013

A- ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	11.538,3	Sulama Durumu	
Çayır Mera	292,0	Toplam Tarım Alanı	: 11.538 Ha.
Orman ve Tarıma Elverişsiz Alan	9.269,7	Sulanmayan Alan	: 1.835 Ha.
Toplam Yüzölçüm	21.100	Sulanabilir Alan	: 9.703 Ha.

B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)	
Tarla Alanı	: 2.684
Sebze Alanı	: 1.040
Bağ Alanı	: 5.007
Meyve Alanı	: 103
Zeytin Alanı	: 1.944
Nadas	: 760
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	: 8.094
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	10.778
Toplam Ekili-Dikili Alan	11.538
Toplam Tarım Alanı	11.538

C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	<u>Ekim Alanı (Ha.)</u>	<u>Üretim (Ton)</u>	<u>Verim (Kg./Ha.)</u>
Bağ	5.007	126.127	25.190
Buğday	1.065	4.047	3.800
Domates	506	40.326	79.696
Tütün	470	319	679
Mısır (Dane)	217	1.838	8.470

D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim

HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL URUNLER	
Kültür	: 1.329	Tavuk Eti	: 7.732.800 Kg.
Melez	: 1.865	Süt	: 7.560.866 Kg.
Yerli	: 158	Yumurta	: 2.550.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 6.745	Bal	: 13.600 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 1.051		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 724.500		
Yumurtacı	: 8.500		
Etçi	: 716.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 1.407		
Yerli	:		
Fenni	: 1.116		

4.2.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.2.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.2.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi sicil belgesi almış 9'u gıda, 2'si plastik ürünler üreten 11 firma ile birlikte toplam 13 firma mevcuttur.
- İlçede üretilen meyve ve sebzeler konserve işletmelerinde değerlendirilmektedir.
- İhracata yönelik söz konusu tesisler küçük ve orta ölçeklidir.

4.2.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İzmir-Ankara karayolu ilçeden geçmektedir. İzmir-Ankara otoyolu ve İzmir-Ankara hızlı tren projelerinin kavşak noktasındadır.
- İlin yüzölçümü olarak küçük ilçelerinden biri olmakla birlikte toprakları birinci sınıf polikültür sulu tarıma uygundur.
- Ağırlıklı olarak sanayi bitkileri üretilen İlçenin Salihli ve Turgutlu O.S.B'leri arasında yer alması ilave rekabet avantajları sağlamaktadır.
- İklim koşullarının uygun olması, her türlü üretim ve pazarlama faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine fırsat tanımaktadır.
- Urganlı Termal Turizm Merkezi'nin bir bölümünün Ahmetli İlçesi sınırları içerisinde yer alması rekabet gücü açısından önemlidir.

4.2.1.1.3. Strateji:

- Ahmetli'yi de kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımının planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge (Afyon, Kütahya, Manisa, Uşak) İli'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Ahmetli için de stratejik öneme sahiptir.

4.2.1.1.3. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölgede Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

4.2.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.2.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde Salihli, Turgutlu ve İzmir'e yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfusu vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Halen faaliyette bulunan 19 firmada 295 kişi çalışmaktadır.

4.2.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir'in Alsancak ve Aliağa Limanları'na yakınlık, ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından pozitif bir girdi olarak değerlendirilmektedir.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.

4.2.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.2.1.3.1. İç Pazar: Metropol merkez İzmir ve interlantında yaşayan yaklaşık 5 milyon nüfusun varlığı ilçedeki üretim için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle domates (sofralık, salçalık, kuru) ve mısır (dane ve slaj) işlenerek bölgede iç pazara arz edilmektedir.

4.2.1.3.2. Dış Pazar: Çevredeki çok sayıda dış pazar bağlantılı üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. İlçenin ana üretim kalemi olan kuru sultaniye üzüm çevredeki tesislerde işlenerek ihraç edilmektedir.

4.2.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.2.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmektedir.

4.2.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.2.1.4.3. Finans:

- Yörede 2 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.2.1.5. DEVLET

4.2.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.2.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.2.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Erik, Zeytin, Kiraz) ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.2.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Bakliyat Paketleme-Tasnifleme, Konserve Salça Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları

4.2.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Organlı Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları

4.2.2.4. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.2.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Sağlık Turizmi Yatırımları

4.3. AKHİSAR

Akhisar Zeytini ve Zeytinyağı

Akhisar, Ege Bölgesinin kuzeyinde, ovada kurulmuştur. Doğusunda Gördes, güneyinde Gölçüm, batısında Saruhanlı, kuzeyinde Kırkağaç, Soma, Balıkesir, Sındırgı ilçesi yer almaktadır. Denizden yüksekliği 93m, yüzölçümü 1754 km² dir.

Akhisar, İzmir Limanı'na 92 km, Adnan Menderes Havalimanı'na 110 kilometre uzaklıktadır. Ayrıca Akhisar, İzmir-İstanbul ve Salihli-Bergama karayolları üzerindedir. Akhisar'ın ulaşım yönünden diğer bir özelliği de çevresindeki ilçelerin birbirlerine ulaşmalarında merkez olmasıdır. İzmir-Bandırma ve İzmir-Ankara trenleriyle de ilçeye ulaşım mümkündür. İlçeden Akhisar-Salihli yolu üzerinden İzmir-Ankara karayoluna, Akhisar-Soma-Bergama yolu üzerinden de İzmir-Çanakkale sahil yoluna ulaşılabilir. İlçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği 94 m'dir. Genel olarak Ege ikliminin özelliklerinin görülmesi de verimliliği arttırmaktadır.

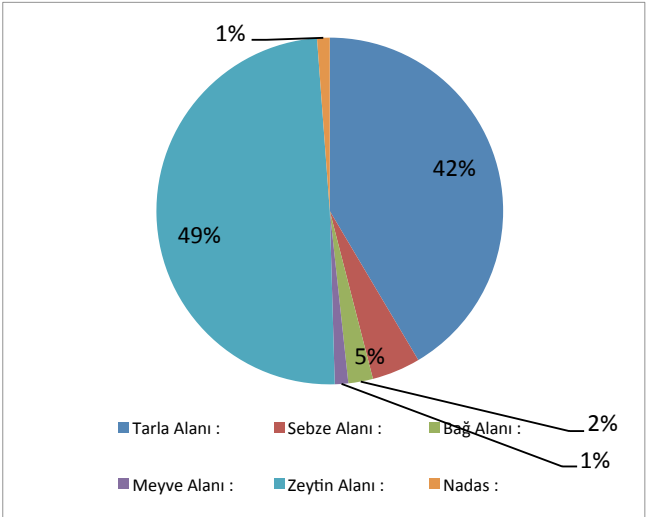
Yıllık ortalama sıcaklık 16 derecedir. Günümüze kadar ölçülen en yüksek sıcaklık 45 derece, en düşük sıcaklık ise -14 derecedir.

İlçe ekonomisinin % 70' i tarıma dayalı olan Akhisar'da; zeytin, çekirdeksiz üzüm yetiştirilen önemli ekonomik ürünler olup, buğday, arpa, mısır ve baklagiller diğer tarım ürünleridir. Akhisar yaklaşık 82.688 hektarlık tarım alanıyla çok büyük bir tarımsal potansiyele sahiptir. İlçenin tarım alanı dağılımına bakıldığında % 49 zeytin, % 42 tarla, % 5 sebze, % 2 bağ alanı, % 1 meyve alanından oluşmaktadır. Değişik sebze ve meyve türlerinin yetişmesine uygun olan bu topraklarda en önemli endüstri bitkisi tütün ve zeytin iken tütünün geleneksel önemi son yıllarda yerini zeytine bırakmıştır. TÜİK verilerine göre Akhisar'da toplam 10.445.000 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Bölgenin stratejik tarım ürünü olan zeytin üretiminde 2013 yılında 102 bin ton verim elde edilmiştir. Akhisar, Manisa ilçeleri içerisinde sofralık zeytin üretiminde % 75,6 payla birinci sırayı almaktadır. Özellikle yeşil zeytin salamuralık yönüyle Türkiye'de üretilen miktarın % 70'i, siyah zeytinde % 15'lik kısmı Akhisar ilçesinde üretilmektedir. Akhisar'ın toprak yapısı ve ikliminden (özellikle rüzgar) dolayı pek çok farklı cins zeytinin yetiştirilmesi, bu ilçemizi zeytin üreten diğer yörelere kıyasla ön plana çıkaran bir özelliktir. Türkiye'den Avrupa'ya ihraç edilen sofralık yeşil zeytinin önemli bölümü Akhisar zeytinidir.

İlçenin ekonomik potansiyeli tarım sektöründe olup, son yıllarda sanayi sektörüne yöneliş mevcuttur. Akhisar'ın konumu itibarıyla, demir ve karayolu ulaşım ağı içerisinde olması ekonomik yönden ilçeyi güçlendirmiştir. Sanayi sicil belgesine sahip 240 firmanın 143'ü gıda sektöründe faaliyet göstermektedir. Tarıma ve gıda sanayisine dayalı ekonomisinde en önemli grubu Zeytin işleme tesisleri ve Zeytin yağ işletmeleri oluşturmaktadır. Hayvan varlığı ve hayvansal üretim miktarları açısından kanatlı sektöründe tavuk yetiştiriciliği ön planda olup, Akhisar'da Türkiye'nin en büyük yumurtacı tavuk ve etçi broiler üreten tesisleri ile bir seramik fabrikası bulunmaktadır. İlçede hayvansal üretime bakıldığında, başta 1 milyar 200 bin adet yumurta, 30 bin ton tavuk eti, 33 bin adet koyun, 27 bin adet keçi, 13 bin sığır ve 28 bin ton süt ve 133 ton bal üretimi gerçekleştirilmektedir.

Türkiye de henüz gelişmekte olan ve toplam sayısı beş adet olan pastörize likit yumurta işletmesinden 1 adeti Akhisar ilçesinde kurulmuştur. AB standartlarında, ihracat için yeterli miktarda, kalitede yumurta ve yumurta ürünleri üretim potansiyeli bulunması ve İzmir ilindeki limanlara yakınlığı büyük avantajdır.

İlçede Celal BAYAR Üniversitesi'ne bağlı olarak; Tütün Ekspertizi Yüksek Okulu ve Meslek Yüksek Okulu Bilgisayar Programcılığı, Elektrik, Endüstriyel Tavukçuluk, Zeytincilik ve Zeytin İşleme Teknolojisi gibi bölümler bulunmaktadır.

AKHISAR İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	82.688,5	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	4.203,0	Toplam Tarım Alanı	: 82.688,50 Ha.
Orman ve Tarıma		Sulanmayan Alan	: 48.790,50 Ha.
Elverişsiz Alan	77.908,5	Sulanabilir Alan	: 33.898,00 Ha.
Toplam Yüzölçüm	164.800,0		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	: 34.290		
Sebze Alanı	: 3.740		
Bağ Alanı	: 1.900		
Meyve Alanı	: 1.036		
Zeytin Alanı	: 40.750		
Nadas	: 972		
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	: 47.426,0		
Toplam Ekili-Dikili Alan	: 81.716,0		
Toplam Tarım Alanı	: 82.688,5		
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Zeytin	40.750	102.000	2.503
Tütün	12.250	8.575	700
Mısır (Dane)	4.180	55.440	13.263
Buğday	12.850	52.785	4.108
Bağ	1.900	28.576	15.040
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 13.020	Kırmızı Et	: 887.686 Kg.
Kültür	: 1.700	Beyaz Et	: 29900598 Kg.
Melez	: 8.900	Süt	: 28.838.600 Kg.
Yerli	: 2.420	Yumurta	: 1.233.218.400 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 33.300	Bal	: 133.440 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 27.000		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 6.879.302		
Yumurtacı	: 4.110.728		
Etçi	: 2.768.574		
Kovan Sayısı (Adet)	: 8.900		
Yerli	: 0		
Fenni	: 8.900		

İlçenin sahip olduğu zengin mermer yataklarına dayalı olarak kurulacak yeni mermer çıkarma ve işleme tesisleri, tüketici pazarlara ve ihraç limanlarına yakınlığı nedeniyle isabetli yatırım konusu olarak görünmektedir. Hızla büyüyen Organize Sanayi Bölgesi, yapımına başlanan Zeytin İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, kurulma çalışmaları devam eden CBÜ Tarım Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesinin yaratmakta olduğu daha üst düzeyli talep koşulları gözlemlenmek suretiyle ilçede yeni ve nitelikli konaklama, yeme-içme, eğlence ve dinlenme tesisleri yapımı güncel hale gelmiştir.

4.3.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.3.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.3.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi tescil belgesi almış 166'sı gıda, 27'si metal eşya makine, 13'ü orman ürünleri, 16'sı plastik ürünler, 9'u tekstil olmak üzere 311 işletme mevcuttur.
- Bölgede bulunan OSB'de 41 faal tesis üretim yapmaktadır. Seramik, Orman ürünleri ve Kanatlı sektöründe ülke çapında tanınmış 3 firma bölgede konuşlanmış (Keskinoglu, Graniser, Yıldız Entegre) .
- Kurutulmuş meyve - sebze ve konserve üretiminde Dünya ölçeğinde üretim yapılabilir. Üretim yapılabilmektedir.
- Bölgenin en önemli tarım ürünü olan Zeytin'i daha iyi değerlendirmek üzere 135 hektarlık bir ihtisas Organize Sanayi Bölgesi kurulması çalışmasına başlanmıştır.
- Ülkenin en büyük entegre kanatlı üretimi (et işleme ve likit yumurta) tesislerinin varlığı kurumsallık adına önemlidir.

4.3.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçeden İzmir-İstanbul devlet karayolu geçmektedir. Yapımı devam eden İzmir-İstanbul oto yolu da ilçeden geçecektir.
- İzmir - Balıkesir demiryolu da ilçeden geçmektedir.
- İlçe İzmir Alsancak ve Aliağa Limanlarıyla, Adnan Menderes Hava Alanı'na yakındır.
- Yapımı devam eden Bergama-Soma-Akhisar-Salihli-Denizli bölünmüş yolu tamamlandığında ilçe'nin rekabet gücü daha da artacaktır.

4.3.1.1.3. Strateji:

- Akhisar'ı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımının planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge (Afyon, Kütahya, Manisa, Uşak) ili'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Akhisar için de stratejik öneme sahiptir.

4.3.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölge üniversitelerinden Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu ve Türkiye'de alanında tek yüksek öğrenim kurumu olma özelliğini taşıyan Tütün Ekspertliği Yüksek Okulu ilçede yer almaktadır.
- İlçede ihracat yapan kuruluşlarla yabancı sermaye kuruluşlarının ar-ge kapasiteleri önemlidir.

4.3.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.3.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde Manisa, Balıkesir ve İzmir'e yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfus büyüklüğü vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Akhisar OSB'de halen faaliyette bulunan 41 firmada 2.085 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulu –Tütün Ekspertliği Yüksek Okulunun varlığı, nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

4.3.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir deniz ve hava limanlarına yakınlık ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından pozitif bir girdi olarak değerlendirilmektedir.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.
- Akhisar OSB'de arsa metre kare fiyatlarının; peşin 30,00 TL taksitli 45,00 TL olması çevre OSB'lere göre önemli bir avantaj sağlamaktadır.

4.3.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.3.1.3.1. İç Pazar: İzmir, Bursa, İstanbul hattına yakınlık ilçedeki üretimler için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle zeytin (sofralık zeytin ve zeytin yağı) ve muhtelif sebzeler işlenerek bölgede iç pazara arz edilmektedir.

4.3.1.3.2. Dış Pazar: Çevredeki çok sayıda dış pazar bağlantılı üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. İlçenin ana üretim kalemi olan zeytin, zeytin yağı ve OSB'de yer alan seramik, tarım alet ve makineleri, orman ürünleri, hayvancılık kapsamında tavuk eti ve yumurta ihracata konu olmaktadır.

4.3.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.3.1.4.1. Üniversite:

-Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu ve Tütün Ekspertliği Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.3.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.3.1.4.3. Finans:

- Yörede 17 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.3.1.5. DEVLET**4.3.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.3.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.3.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Üzüm, Zeytin) ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.3.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş- Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça Yatırımları
- Zeytinyağlı Sabun Üretim Tesis Yatırımları
- Mısır Ürünleri İşleme Tesis Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Üretim Tesis Yatırımları

4.3.2.3. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları

4.3.2.4. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Mermer Üretim ve Değerlendirme Tesis Yatırımları

4.3.2.5. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları

4.3.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Üretim Tesis Yatırımları
- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları

4.4. ALAŞEHİR

Alaşehir, doğu-batı yönünde geniş bir düzlük olan "Alaşehir Ovası" üzerindedir. Akdeniz iklimi özelliğine sahiptir. Alaşehir ilçesinin ekonomisi birinci derecede tarıma bağlı, daha özelde sultani üzüm yetiştiriciliğine bağlı bir ekonomidir. Genelde ise Alaşehir'i, ekonomik olarak ayakta tutan üzüm, meyve, tütün, tahıl ve hayvancılıktır. Alaşehir ilçesinin 36.618 hektarlık tarım alanı kullanımına bakıldığında % 52 bağ alanı, % 34 tarla, % 4 zeytin, % 4 sebze, % 4 meyve alanından oluşmaktadır. Ülkemizin dış ve iç ticaretinde önemli yer tutan çekirdeksiz kuru üzüm üretimi, dünya üzüm üretiminde önemli bir yere sahiptir. 2013 yılı yaş üzüm üretimi 19.096 hektarlık alanda 281.238 ton olarak üretilmiştir. Türkiye'de üretilen üzümün içinde, Manisa ilinin payı % 30 oranındadır. Bunun büyük oranı Alaşehir ilçesinde üretilmektedir. Dünyada üzüm üretiminde ABD 1. sırada, Türkiye 2. sıradadır. Dünyada üretilen 838.000 ton üzümün 350.000 tonu ABD, 255.000 tonu Türkiye'de üretilmektedir. Türkiye üretiminin % 70' lik payı ise Manisa ilinde üretilmektedir.

Bozdağların kuzeye bakan yüksek kesimlerinde genellikle sebze ve meyve tarımı oldukça geniş yer kaplarken, güney kesimlerinde mera ve tahıl alanları bulunmaktadır. Bunun nedeni ise dağların kuzey yamaçlarının daha nemli olması, daha fazla su olanaklarının bulunmasıdır.

Alaşehir'de Organize Sanayi Bölgesi yoktur. İlçede Entegre Üzüm İşleme Tesisleri, Suma Alkol Fabrikası, kuru üzüm işletmeleri, un fabrikası ve Maden Suları işletmesi bulunmaktadır. Ürün sezonunda kurulan yaş sebze ve meyve işleme merkezleri Alaşehir için iyi bir ekonomik kaynaktır. Yaş olarak işlenen başta dünyaca ünlü sultani üzüm olmak üzere sebze ve meyveler Avrupa ülkelerine ve Rusya hemen hemen tüm dünyaya ulaşmaktadır. Alaşehir'de 60 üzüm ihracatı yapan firma, 40 tane de üzüm işletmesi bulunmaktadır. Yıllık ortalama 16.000 ton kuru üzüm, 80.000 ton yaş sofralık üzüm üretilmektedir. Bunun 67.000 tonu ihraç edilmekte, 23.000 tonu iç piyasada tüketilmektedir.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretim miktarlarına bakıldığında, büyük ölçüde 12 bin ton tavuk eti, 2 milyon adet yumurta, 60 bin adet koyun, 21 bin keçi ve 11 bin sığır ve 35 bin ton süt ile yetiştiriciliği yapılmaktadır.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak; Arıcılık, Tarımsal Kooperatifçilik, Bağcılık, Tarımsal Laboratuvar, Tıbbi Aromatik Bitkiler, Seracılık, Hasat Sonrası Teknolojisi bölümlerine ait yüksek okullarda eğitim, öğretim devam etmektedir.

Alaşehir Üzümlü

Alaşehir, Bozdağların kuzey eteklerinde kurulmuş, Manisa ilinin güneydoğusundadır. Alaşehir; batıdan Salihli, güneyden Nazilli, Kuyucak ve Kiraz, doğudan Sarıgöl, Eşme, kuzeyden Kula ilçeleri ile çevrilidir.

Manisa-Denizli devlet karayolu üzerinde bulunan Alaşehir Manisa'ya 110 km, Denizli'ye 96 km, İzmir Limanı'na 178 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 192 km uzaklıktadır. İzmir-Uşak demiryolunun geçtiği ilçe, demiryolu yolcu taşımacılığından da oldukça yararlanmaktadır.

ALAŞEHİR İLÇESİ 2013			
A-ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	36.618,8	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	4.116,0	Toplam Tarım Alanı	: 36.618,8 Ha.
Orman ve Tarıma	61.165,2	Sulanmayan Alan	: 12.461,4 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 24.157,4 Ha.
Toplam Yüzölçüm	101.900		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	12.262,0	
Sebze Alanı	:	1.256,5	
Bağ Alanı	:	19.096,0	
Meyve Alanı	:	1.515,3	
Zeytin Alanı	:	1.619,0	
Nadas	:	850,0	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	23.486,8	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	35.748,8	
Toplam Tarım Alanı	:	36.618,8	
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Buğday	5.452	23.048	4.227
Arpa	5.400	11.880	2.200
Zeytin	1.619	2.997	1.851
Bağ	19.096	281.238	14.728
Tütün	750	375	500
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 11.601	Kırmızı Et	: 638.600 Kg.
Kültür	: 5.910	Tavuk Eti	: 12522600 Kg.
Melez	: 5.294	Süt	: 35.825.500 Kg.
Yerli	: 397	Yumurta	: 2.040.300 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 59.977	Bal	: 14.003 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 21.369		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.166.301		
Yumurtacı	: 6.801		
Etçi	: 1.159.500		
Kovan Sayısı (Adet)	: 1.328		
Yerli	: 123		
Fenni	: 1.205		

İlçe her yıl giderek artan bir ivme ile yağ sebze ve meyve ihracatında bir bölgesel merkez olma yolundadır. Bu gelişme yılın belli bölümünde ilçede büyük bir nüfus hareketliliğine sebep olmaktadır. Ayrıca jeotermal enerji yatırımlarının hızlanması ve yoğunlaşması da önemli bir teknik insan gücünün yakın dönemde ilçede ikameti olgusunu gündeme getirecektir. Bu gelişmeler ışığında mevcutlara ilaveten daha nitelikli yeni konaklama, dinlenme ve yeme-içme tesislerinin yapımı ilçe için güncel hale gelmektedir.

4.4.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.4.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.4.1.1.1. Kurumsallık:

- Gümrük Müdürlüğü odağında gelişen tarımsal, sanayi, ambalaj, soğuk hava depoları ve işleme tesisleri ile büyüyen bir bölgesel dış ticaret merkezi olma yolunda büyük avantaj oluşturmaktadır.
- İlçede son yıllarda hızla artan yaş meyve ve sebze işleme tesisleri bulunmaktadır.
- İlçenin en önemli ürünü olan sultani üzümünden Suma üretim tesisi kurulmuştur.
- Jeotermal kaynaklardan elde edilen sıcak buhardan elektrik enerjisi üreten santraller kurulmuş ve üretime başlamıştır.
- Sanayi sicil belgesi almış 96 firma mevcuttur. Bunun 53'ü gıda, 11'u plastik, 7'si inşaat-toprak ürünleri alanında üretim yapmaktadır.
- Yaş ve kuru meyve işletmelerinden Dünya ülkelerine önemli ölçüde ihracat yapılmaktadır.

4.4.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçenin coğrafi konumu ve ulaşım ağları üzerindeki yeri önemlidir.
- Yapılmakta olan İzmir-Ankara otoyolu ve hızlı tren projeleriyle ve yapımı devam eden Bergama, Akhisar, Salihli, Alaşehir, Denizli, Antalya bölünmüş yol projesi ilçeye önemli avantajlar getirecektir.
- Salihli organize sanayi bölgesine ve Denizli'ye yakınlık ilçenin avantajları arasındadır.
- İlçenin tarihsel üretim geleneği, çok uygun doğa, toprak ve iklim koşulları önemli rekabet avantajları sağlamaktadır.
- Hristiyanlığın Batı Anadolu'daki ilk yedi kutsal merkezden biri (St. Jean) ilçede bulunmaktadır.

4.4.1.1.3. Strateji:

- Alaşehir'i de kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ili'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Alaşehir için de stratejik öneme sahiptir.
- İlçenin sahip olduğu ve bir bölümü kullanıma başlanmış jeotermal enerji kaynakları stratejik bir değerdir. Salihli ile birlikte geliştirilecek Jeotermal seracılık uygulamaları, devam eden jeotermal elektrik santrali yatırımları; jeotermal ilçenin ekonomik hayatının merkezine koymuştur.

4.4.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölge üniversitelerinden Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizli Pamukkale Üniversitesi ve Yüksek Teknolojisi Enstitüsü bünyesinde kurulan "Teknopark"ların sağlayacağı inovasyon ve Ar-Ge kapasitesi Alaşehir'in gelişimine katkı yapmaktadır ve yapacaktır.
- Jeotermal enerji sektöründeki gelişmeler İlçe için değerli bir inovasyon uygulamasıdır.
- Bölgede büyük ölçekte üretilen sofralık üzüm ve kuru üzümünden kalitesi düşenlerin Suma fabrikasında değerlendirilmesi ürünün katma değerini artırmaktadır.

4.4.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.4.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde Denizli'ye ve Salihli'ye yakınlığı önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfus büyüklüğü vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- İlçedeki toplam 92 sanayi ve tarım işletmesinde 2788 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulunun varlığı, nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

4.4.1.2.2. Maliyetler:

- İlçe, İzmir-Uşak demiryolu ağı üzerinde bulunması,
- İlçe'nin, Aliaga ve Alsancak Limanları'na nispi yakınlığı ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından avantajdır.
- Yapımı devam eden Çandarlı limanına Denizli, Alaşehir, Salihli gibi önemli üretim bölgelerine kesintisiz demiryolu ulaşımını sağlamak bakımından kısa vadede yeni bir demir yolu hattı ihtiyacı ortadadır.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.

4.4.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.4.1.3.1. İç Pazar: İzmir ve Denizli'ye yakınlık önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle domates (sofralık, salçalık, kuru), biber, barbunya, taze fasulye, sofralık yaş üzüm, kiraz, elma bölgede iç pazara arz edilmektedir.

4.4.1.3.2. Dış Pazar: Çevredeki çok sayıda dış pazar bağlantılı üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. Bölgenin öne çıkan tarımsal ürünleri çevredeki tesislerde işlenerek ihraç edilmektedir.

4.4.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.4.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.4.1.4.2. Kamu:

-İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.4.1.4.3. Finans:

- Yörede işlem gerçekleştiren 11 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.4.1.5. DEVLET

4.4.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.4.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.4.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Kiraz) ve Sebze (Domates, Biber, Fasulye,Barbunya) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.4.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Asma Yaprığı İşleme Tesis Yatırımları

4.4.2.3. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Jeotermal Elektrik Enerjisi Üretim Tesisi Yatırımları

4.4.2.4. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları
- Ekoturizm Tesis Yatırımları
- Çiftlik Turizm Tesis Yatırımları

4.4.2.5. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.4.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Gıda Ürünleri, Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Meyve Suyu Tesis Yatırımları
- Jeotermal Elektrik Enerjisi Üretim Tesisi Yatırımları

4.5. DEMİRCİ

Demirci Halı Atölyeleri

Demirci ilçesi, Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu bölümünde yer alır. İl merkezine olan 159 km uzaklığı sebebiyle en uzak ilçe konumundadır. Doğu ve kuzeydoğusunda Kütahya, kuzeyinde Balıkesir, güneyinde Selendi, Kula, batısında Gördes ve kısmen de Köprübaşı ilçeleriyle çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 1233 km² dir. Demirci ilçesi denizden yüksekliği 850 m ile en yüksek ilçedir.

Manisa'ya en uzak ilçelerden biri durumun- da olan Demirci, günlük ulaşımını başta İzmir olmak üzere Salihli, Manisa, Akhisar, Balıkesir, Sındırgı ve Simav üzerinden sağlamaktadır. Bu merkezlerin dışında Ankara-İzmir E23 devlet karayolu üzerinden Uşak-Simav yolu ile Uşak'tan ulaşılabilir.

Manisa merkeze Salihli üzerinden 175 km, İzmir Limanı'na 218, İzmir Adnan Menderes Hava Limanı'na 232 km uzaklıktadır. İlçenin ana arter olarak yararlandığı diğer karayolu ulaşımı ise Akhisar üzerinden İzmir-İstanbul devlet karayoludur.

İlçede tarım ve hayvancılık ile geçinen aile sayısı 8.000 civarındadır. İlçe ekonomisi ağırlıklı olarak tarım, hayvancılık ve halıcılığa dayalıdır. İlçenin yüzölçümünün % 35'lik kısmını kapsayan tarıma elverişli arazi 34.777 hektar olup bunun 3.375 hektarlık kısmında sulu tarım yapılmaktadır. Hububat ürünleri yetiştiricilerin genelde kendi ihtiyaçları oranında olup, ekonomik olarak tütün, kiraz, haşhaş, elma, hünnap, antepfıstığı, ceviz ve zeytin üretimi yapılmaktadır. 580.500 meyve veren ağaçtan oluşan kiraz potansiyeli ile Demirci bir merkez konumundadır.

Kırsal kesimde yaşayan halkın geneli kiraz, yayla bağcılığı, elma, ayva, antepfıstığı, hünnap, figani efendi eriği ve tarım ürünlerini üretip pazarlamak suretiyle geçimlerini sağlamaktadır. Demirci ilçesinin 34.777 hektarlık tarım alanının dağılımına bakıldığında % 75 tarla alanı, % 13 meyve alanı, % 4 zeytin, % 3 sebze, % 2 bağ alanından oluşmaktadır.

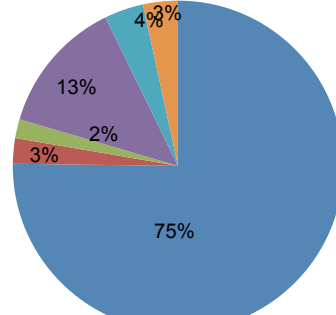
Demirci'nin mevcut arazisinin dağlık ve kıraç olması, çayır ve mera alanlarının çok düşük kalması sebebiyle entansif hayvancılık gelişmiştir. Süt hayvancılığı yaygınlaşmış olup, sığır ırkının çoğunluğunun kültür ve kültür melezi Holstein ırkı olması sebebiyle yüksek süt verimi alınmaktadır. Kıl keçisi sayısı otlak sorunu nedeniyle hızla azalmakta, Saanen ırkı keçinin yaygınlaştırılması çalışmaları devam etmektedir.

Demirci'nin mevcut arazisinin dağlık ve kıraç olması nedeniyle 62 bin adet koyun ve 9.500 adet keçi yetiştiriciliği yapılmakla birlikte, merkeze yakın düz yerlerde entansif hayvancılık işletmelerinden Süt hayvancılığı yaygınlaşmış olup 50 bin ton süt, kanatlı sektöründe 7.700 ton tavuk eti, 6 milyon adet yumurta ve 13 ton bal üretilmektedir.

19. yy. dan günümüze Demirci, Türkiye halıcılığın önemli merkezlerinden biri olmuştur. El dokuma halıcılıkta Gördes İlçesi ile birlikte uzun yıllar bir marka değer olarak iç ve dış pazarda talep görmüştür. Son yıllarda giderek zayıflayan el halıcılığının aksine makine halıcılığı büyük gelişme göstermiş, Cami halıcılığında %70'lere ulaşan pazar payı ile büyük ebatlı makine halısında ünü ülke sınırlarını aşan bir gelişme sağlamıştır.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak; Eğitim Fakültesi, Muhasebe Programı ve İthalat, İhracat Programı bölümlerine ait yüksek okullarda eğitim öğretim devam etmektedir.

DEMİRCİ İLÇESİ 2013

A-ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	34.777,1	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	1.776,0	Toplam Tarım Alanı	: 34.777,1 Ha.
Orman ve Tarıma	86.446,9	Sulanmayan Alan	: 31.402 Ha.
Elverissiz Alan		Sulanabilir Alan	: 3.375 Ha.
Toplam Yüzölçüm	123.000		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	25.994,9	
Sebze Alanı	:	862,7	
Bağ Alanı	:	640,5	
Meyve Alanı	:	4.563,6	
Zeytin Alanı	:	1.324,3	
Nadas	:	1.179,0	
Tarım Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:	212,1	
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	7.391,1	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	33.386,0	
Toplam Tarım Alanı	:	34.777,1	
Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :			
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Kiraz	3.189	6.963	3.240
Zeytin	1.324	1.233	931
A. Fıstığı	432	129	216
Buğday	11.760	21.168	1.800
Arpa	4.475	8.502	1.900
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 17850	Kırmızı Et	: 112.055 Kg.
Kültür	: 3.215	Tavuk Eti	: 7.776.000 Kg.
Melez	: 12.120	Süt	: 50.508.970 Kg.
Yerli	: 2.515	Yumurta	: 6.540.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 62.380	Bal	: 13.100 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 9.510		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 730.700		
Yumurtacı	: 21.800		
Etçi	: 720.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 3.870		
Yerli	: 340		
Fenni	: 3.400		

4.5.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.5.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.5.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi sicil belgesi alan 36 işletmenin 6'sı gıda, 2'si orman ürünleri, 2'si inşaat toprak, 22'i tekstil işletmesidir.
- Büyük ebatlı halı dokumada uzmanlaşmış 21 halı üretim tesisi bulunmaktadır.

4.5.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçenin coğrafyası, iklimi ve toprak yapısı ihracata uygun kaliteli meyve üretilmesine elverişlidir.
- İlçenin tarihsel süreç içinde halıcılık konusunda uzmanlaşmış olması rekabet gücü açısından önemlidir.
- İlçenin bozulmamış doğal, toplumsal, kültürel yapısı, sakin yaşam alanı (cittaslow) cazibesi oluşturmaktadır.
- Demirci Hisar Kaplıcaları'nın Termal Turizm Merkezi olarak belirlenmesi turizm yatırımlarına yönelik rekabet gücünü arttırmaktadır.

4.5.1.1.3. Strateji:

- Demirci'yi de kapsayacak biçimde İzmir - Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Demirci için de stratejik öneme sahiptir.

4.5.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulunun varlığı Demirci'nin gelişiminde hızlandıran etki yaratacaktır.

4.5.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.5.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçe'nin nüfusu vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden yeterlidir.
- Faaliyette bulunan 35 firmada 748 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulunun varlığı,

4.5.1.2.2. Maliyetler:

- Türkiye halıcılığının 3 önemli merkezi olan Demirci, Simav ve Sındırgı ilçelerinin fiziki yakınlığı ve yoğun iktisadi ilişkileri, halıcılık kümelenmesi için önemli fırsatlar ve maliyet avantajları sağlamaktadır.

4.5.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.5.1.3.1. İç Pazar: Bölgede üretilen temel özelliği büyüklük olan halılar, geleneksel yöntemlerle üretilen sebze ve meyveler iç pazara sunulan temel ürünlerdir.

4.5.1.3.2. Dış Pazar: İlçede üretilen halılar çoğunlukla Ortadoğu'ya ihraç edilmektedir.

4.5.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.5.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte, nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.5.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.5.1.4.3. Finans:

- Yörede işlem gerçekleştiren 6 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.5.1.5. DEVLET

4.5.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.5.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.5.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Kiraz, Zeytin, Sofralık Çekirdekli Üzüm) ve Sebze (Salatalık, Biber,Fasulye) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.5.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları

4.5.2.3. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Mermer Değerlendirme Tesis Yatırımları

4.5.2.4. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları (Hisar Termal Turizm Merkezi)
- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları
- Yayla Turizmi Tesis Yatırımları

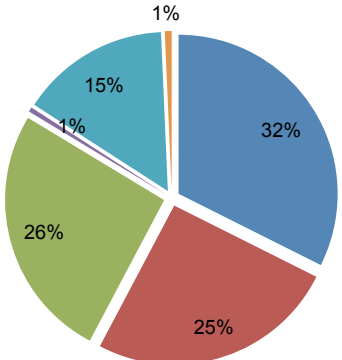
4.5.2.5. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.5.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Organik Tarım Yatırımları
- Termal Turizm ve Eko Turizm Tesis Yatırımları
- Halıcılık Tesis Yatırımları

GÖLMARMARA İLÇESİ 2013			
A-ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	8.954,8	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	482,0	Toplam Tarım Alanı	: 8.954,8 Ha.
Orman ve Tarıma	23.563,2	Sulanmayan Alan	: 1.018,5 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 7.936,3 Ha.
Toplam Yüzölçüm	33.000,0		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	2.900,7	
Sebze Alanı	:	2.270,0	
Bağ Alanı	:	2.320,0	
Meyve Alanı	:	42,1	
Zeytin Alanı	:	1.360,0	
Nadas	:	62,0	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	5.992,1	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	8.892,8	
Toplam Tarım Alanı	:	8.954,8	
			
Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :			
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Bağ	2.320	16.600	7.155
Mısır(Dane)	940	12.960	13.787
Domates	900	57.000	63.333
Biber	850	3.250	3.824
Zeytin	1.360	4.532	3.332
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 2.934	Kırmızı Et	: 93.372 Kg.
Kültür	: 1.852	Tavuk Eti	: 3.186.000 Kg.
Melez	: 1.082	Süt	: 7.810.300 Kg.
Yerli	: -	Yumurta	: 2.460.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 11.588	Bal	: 4.550 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 2.525		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 303.200		
Yumurtacı	: 8.200		
Etçi	: 295.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 450		
Yerli	: -		
Fenni	: 450		

Marmara gölünün su ürünleri ve turizm alanında taşıdığı bütün potansiyellerin yeni proje ve yatırımlarla değerlendirilmesi ilçe ekonomisine getireceği çeşitlenme ve boyutlanma nedeniyle önem arz etmektedir. İlçe sınırları içindeki Lidya Kral Mezarlarının turizm etkinliklerine bir değer olarak daha yoğun katılımı ilçeye ilave kazanımlar sağlayacaktır.

4.6.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.6.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.6.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi sicil belgesi alan firma sayısı 11 olup, bunun 4'ü tekstil, 2 si gıda, 2'si zirai aletler, 2'si inşaat toprak işleme tesisidir.

4.6.1.1.2. Rekabet Gücü:

- Yapımı tamamlanan Gördes barajından ilçe topraklarının borulu sistemle sulanabilecek olması tarım üretiminde verimliliği yükseltecektir.
- Yapımı devam eden Salihli, Gölarmara, Akhisar yolunun tamamlanması rekabet gücünü artırıcı bir etki yapacaktır.
- Akhisar ilçesine ve İzmir İstanbul kara yoluna yakınlık önemli bir avantajdır.
- Yörede yer alan Marmara Göl'ündeki floara-fauna ve çevresindeki tarihi değerler ile ürün çeşitliliği yöreye rekabet gücü kazandırıcı unsurlardır.

4.6.1.1.2. Strateji:

- Gölarmara'yı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Gölarmara için de stratejik öneme sahiptir.

4.6.1.1.3. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölge, yeniliğe açık olması ve modern üretim tekniklerini uygulamaya yatkınlığı açısından dikkat çekicidir.

4.6.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.6.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü temininde Manisa'ya yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfusu vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden yeterlidir.
- İlçe'de halen faaliyette bulunan 9 firmada 198 kişi çalışmaktadır.

4.6.1.2.2. Maliyetler:

- Salihli ve Akhisar ilçe OSB'lerine yakın olması pazarlama ve üretim maliyetleri açısından avantaja sahiptir.
- Kurulmakta olan Akhisar zeytin OSB'nin hinterlandında bulunması ilçe açısından maliyet avantajları kazandırmaktadır.

4.6.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.6.1.3.1. İç Pazar: Salihli, Akhisar ekseninde yer alması üretim için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle domates (sofra-lık, salçalık, kuru), lahana ve mısır (dane ve slaj) işlenerek bölgede iç pazara arz edilmektedir.

4.6.1.3.2. Dış Pazar: İlçenin önemli bir üretim kalemi olan kuru sultaniye üzüm çevredeki tesislerde işlenerek ihraç edilmektedir.

4.6.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.6.1.4.1. Kamu:

-İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.6.1.4.2. Finans:

2.4.3.1. Yörede işlem gerçekleştiren 2 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.6.1.5. DEVLET

4.6.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.6.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.6.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Zeytin, Üzüm, Kavun, Karpuz) ve Sebze (Domates, Salatalık, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları

4.6.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş Meyve-Sebze, Konserve Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Tesis Yatırımları

4.6.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları
- Göl Rekreasyon Tesis Yatırımları

4.6.2.4. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.6.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Gıda Ürünleri, Dondurulmuş Meyve-Sebze, Konserve Yatırımları
- Eko Turizm Yatırımları

4.7. GÖRDES

Gördes ilçesi, Manisa ilinin kuzeydoğusunda yer almaktadır. İlçe doğusunda Demirci ve Köprübaşı, güneyinde Salihli, batısında Akhisar, kuzeyinde ise Balıkesir, Sındırgı ile çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 769 km² olup deniz seviyesinden yüksekliği ise 650 m dir.

Manisa Merkez'e 107 kilometre uzaklıktaki Gördes, doğudan Demirci, güneyden Salihli ve kuzeyden Balıkesir ile komşudur. Büyük merkezlerle ulaşım yoğunluk olarak Akhisar İlçesi üzerinden İzmir-İstanbul devlet karayolu kullanılarak sağlanmaktadır. İzmir-Ankara devlet karayoluna ve Kütahya istikametine Demirci üzerinden de ulaşılabilir. İzmir Limanı'na 160 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 174 km. uzaklıktadır.

İlçe toprakları küçük akarsu vadileriyle yarılmış bir yayla görünümündedir. İlçede yazlar kurak ve sıcak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Ormanlık alanlar ilçenin toplam alanının % 45'i gibi önemli bir alana sahiptir. İlçe halkının en temel geçim kaynağı bağcılık, meyve, sebze tarımı ve hayvancılıktır. Gördes ilçesinin 30.835 hektarlık tarım alanı kullanımına bakıldığında % 74tarla, % 7 zeytin, % 2 sebze, % 3 meyve alanından oluşmaktadır. Dağlık alanlarda, Kültür ve melez ırklarında büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve küçükbaş hayvanlardan koyun ve keçi yetiştiriciliği, büyük ölçüde etlik piliç ve yumurta tavukçuluğu da hızla gelişmektedir.

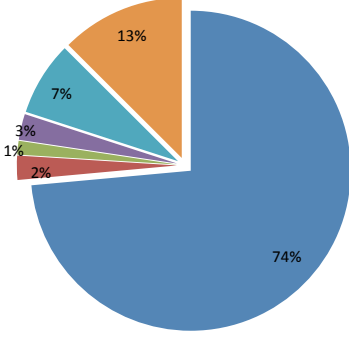
İlçede uzun yıllardan beri geçim kaynağı olan halı dokumacılığında kullanılan düğüm tekniği, dünya literatürüne "Gördes Düğümü" olarak geçmiştir. İpler saf yünden elde edilmekte ve doğal boyalarla boyanmaktadır. Bu yüzden halıların renkleri yıllarca solmamakta ve canlılığını yitirmemektedir. Ancak, makine halıcılığının hızla gelişmesi karşısında son yıllarda el dokuması yapan kişi sayısı çok azalmıştır.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretim miktarlarına bakıldığında özellikle 11 bin ton tavuk eti, 5 milyon adet yumurta, 45 bin koyun, 45 bin keçi ve 21 bin sığır, 37 bin ton süt ile 10 ton bal üretimi yapılmaktadır.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak; Muhasebe Programı, Büro Yönetimi ve Sekreterlik bölümlerine ait yüksek okullarda eğitim öğretim devam etmektedir.

Önemli bir bölümü Gördes'de çıkarılan Zeolit Madeni

GÖRDES İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	30.835,2	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	2.610,0	Toplam Tarım Alanı	: 30.835,2 Ha.
Orman ve Tarıma	59.654,8	Sulanmayan Alan	: 25.755 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 5.080 Ha.
Toplam Yüzölçüm	93.100,0		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	: 22.605,2		
Sebze Alanı	: 750,0		
Bağ Alanı	: 425,0		
Meyve Alanı	: 805,0		
Zeytin Alanı	: 2.300,0		
Nadas	: 3.850,0		
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	: 4.280,0		
Toplam Ekili-Dikili Alan	: 26.885,2		
Toplam Tarım Alanı	: 30.835,2		
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Tütün	5.578	3.960	710
Buğday	9.200	1.748	190
Haşhaş	984	314	319
Patates	325	9.375	28.846
Kiraz	500	1.230	2.460
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 21.125	Kırmızı Et	: 125.011 Kg.
Kültür	: 6.640	Tavuk Eti	: 11.016.000 Kg.
Melez	: 13.125	Süt	: 37.400.767 Kg.
Yerli	: 1.360	Yumurta	: 4.920.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 45.717	Bal	: 9.850 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 13.748		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.036.400		
Yumurtacı	: 16.400		
Etçi	: 1.020.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 890		
Yerli	: 255		
Fenni	: 635		

Zeolit ve titanyum madeni Türkiye rezervlerinin en büyük yüzdesi ilçede bulunmakta olup, bu madenlerin işletilmesi, ilçenin orta vadeli gelişme gündemi içindedir. Büyük ölçekli ve ileri teknoloji kullanan bir madencilik yatırımı olarak üretime başlayan Nikel Tesisleri, ilçe madenciliği için milat görevi yapmakta ve yeni yatırımların önünü açmaktadır. İlçe madenciliğinin bu ve benzeri yatırımlarla sağlayacağı sosyo-ekonomik canlanma ilçede yeni konaklama, yeme-içme yatırımlarını tetiklemektedir.

4.7.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.7.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.7.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi sicil belgesi olan 12'si gıda ve 3'ü kimya tesisi, 2'si metal eşya makine, 2 inşaat toprak sanayi olmak üzere toplam 32 işletme bulunmaktadır.
- Sözleşmeli tarım kapsamında İlçede üretilen sebzeler bölgedeki konserve fabrikaları tarafından değerlendirilmektedir.
- Gördes Halısına Türk Patent Enstitüsü tarafından coğrafi işaret alınmıştır.
- Tütün ve haşhaş gibi iki değerli sanayi bitkisi üretimine halen devam edilmektedir.

4.7.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçede organik tarım üretimine uygun araziler mevcuttur.
- Bölgenin iklim ve coğrafi yapısı ihracata uygun kaliteli kiraz üretiminin gerçekleştirilmesine elverişlidir.
- İlçenin bozulmamış doğal, toplumsal, kültürel yapısı, sakin yaşam alanı (cittaslow) cazibesi oluşturmaktadır.

4.7.1.1.3. Strateji:

- Gördes'i de kapsayacak biçimde İzmir - Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge (Afyon, Kütahya, Manisa, Uşak) ili'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Gördes için de stratejik öneme sahiptir.

4.7.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- İlçede, Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.
- Bir özel sektör kuruluşu tarafından işletilmeye başlanan Nikel madeninin üretimi aşamasında ileri teknoloji kullanılmaktadır.

4.7.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.7.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçe nitelikli iş gücü temininde Akhisar ve Salihli'ye yakındır.
- İlçe'nin nüfusu, vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden yeterlidir.
- Halen faaliyette bulunan 15 firmada 239 kişi çalışmaktadır.
- İlçe mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumları ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterlidir. Ayrıca Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı bir Meslek Yüksek Okulu ilçede bulunmaktadır.

4.7.1.2.2. Maliyetler:

- Arazi ve işgücü maliyetleri oldukça düşüktür.

4.7.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.7.1.3.1. İç Pazar: Akhisar ve Salihli gibi büyük merkezlere yakınlık iç pazar açısından önemlidir. Özellikle, bölgenin sahip olduğu yüksek rakım nedeniyle çekirdekli sorfralık üzüm kalitesinin yüksekliği ürünün iç pazardaki talebini arttırmaktadır.

4.7.1.3.2. Dış Pazar: Bir Nikel üretim tesisi faaliyete başlamış olup, yakın bir gelecekte ihracata mümkün olacaktır.

4.7.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.7.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.7.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.7.1.4.3. Finans:

- Yörede işlem gerçekleştiren 2 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.7.1.5. DEVLET**4.7.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.7.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.7.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Kiraz, Zeytin, Sofralık Çekirdekli Üzüm) ve Sebze (Salatalık, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.7.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş Meyve-Sebze, Konserve Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Tesis Yatırımları

4.7.2.3. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Zeolit Madeni Değerlendirme Tesis Yatırımları

4.7.2.4. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları
- Yayla Turizmi Tesis Yatırımları

4.7.2.5. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.7.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Organik Tarım Yatırımları
- Maden Sektörü Yatırımları
- Kırsal Turizm Yatırımları

4.8. KIRKAĞAÇ

İlçenin denizden yüksekliği 200 m dir. Kırkağaç ilçesinin; doğusunda Balıkesir ve Sındırgı, güneyinde Akhisar, batısında Kınık, kuzeyinde ise Soma ile çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 543 km2 dir. İlçe merkezinin denizden yüksekliği 180 metredir.

Kırkağaç, Manisa'nın Merkezi'ne 79 kilometre, Akhisar'a 23 kilometre, Soma'ya 13 kilometre uzaklıktadır. İstanbul-İzmir karayolu Kırkağaç'a bağlı Gelenbe beldesinden geçmektedir. Özel araçları ile ilçeye gelecek olanlar, İstanbul-İzmir yolunu kullanarak Gelenbe kasabası yol ayrımından veya Akhisar ilçesindeki yol ayrımından Kırkağaç'a ulaşabilir.

Yıllık ortalama yağış miktarı 600-700 mm civarındadır. Ova kısımlarında havalar kışın ılık, yazın sıcak geçer. Dağlık kesimde kışlar biraz sert, karlı ve soğuk, yazlar daha serin geçer. İlçenin çok verimli toprakları (alüvyonlu) vardır. Kırkağaç'ta iklim Akdeniz iklimi ağırlıklı, Akdeniz iklimi ve kara ikliminin etkisi altında olup yazlar sıcak ve kurak (+41), kışlar soğuk ve yağışlı (-11) geçmektedir.

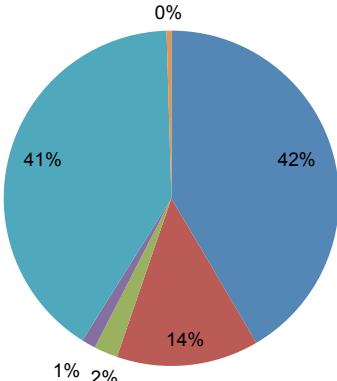
Kırkağaç nüfusunun % 85 i geçimini tarımla sağlamaktadır. İlçede tütün, kavun, üzüm, domates, hububat ve zeytin yetiştiriciliği yapılmaktadır. İlçede hayvancılık çok azdır. Kırkağaç'ta yetiştirilen kavunun lezzetli ve dayanıklı olması nedeniyle adını duyurmuş ve ilçenin simgesi "kavun" olmuştur. Çiftçilere ait soğuk hava depolarında askıda bekletilen kavunların pazarlama süresi uzatılarak sonbahar ve kış aylarında yüksek fiyat ile değerlendirilmektedir. Kırkağaç ilçesinin 21.597 hektarlık tarım alanı kullanımına bakıldığında % 42 tarla, % 41 zeytin, % 14 sebze, % 2 bağ ve % 1 meyve alanından oluşmaktadır.

Hayvan varlığına bakıldığında; etlik tavuk yetiştiriciliği ile 4 bin ton beyaz et, yumurtacı tavuk yetiştiriciliği ile 1 milyon 800 bin adet yumurta başta olmak üzere dağlık ve tepelik alanlarda 34 bin adet koyun ve 15 bin adet keçi yetiştirilmekte olup, düz alanlarda ise entansif sığır yetiştiriciliği ile 7 bin adet kültür, melez ve yerli sığır üretimi yapılmaktadır.

Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak; Bilgisayar Programcılığı, Elektrik Programı, Bilgisayarlı Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümlerine ait yüksek okullarda eğitim öğretim devam etmektedir.

Kırkağaç Kavunu

KIRKAĞAÇ İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	21.597,5	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	936,0	Toplam Tarım Alanı	: 21.597,5 Ha.
Orman ve Tarıma Elverişsiz Alan	31.766,5	Sulanmayan Alan	: 10.008,4 Ha.
Toplam Yüzölçüm	54.300,0	Sulanabilir Alan	: 11.589,1 Ha.
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	8.971,5	
Sebze Alanı	:	2.965,0	
Bağ Alanı	:	495,0	
Meyve Alanı	:	288,7	
Zeytin Alanı	:	8.777,3	
Nadas	:	100,0	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	12.526,0	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	21.497,5	
Toplam Tarım Alanı	:	21.597,5	
			
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Zeytin	8.777	25.373	2.891
Kavun	870	34.800	40.000
Mısır (Dane)	2.090	28.720	13.742
Buğday	3.234	11.586	3.583
Domates	750	41.100	54.800
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 7.173	Kırmızı Et	: 86.292 Kg.
Kültür	: 4.183	Tavuk Eti	: 4.287.600 Kg.
Melez	: 1.990	Süt	: 20.934.945 Kg.
Yerli	: 1.000	Yumurta	: 1.837.500 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 34.163	Bal	: 15.232 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 15.350		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 403.125		
Yumurtacı	: 6.125		
Etçi	: 397.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 815		
Yerli	: 72		
Fenni	: 743		

4.8.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.8.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.8.1.1.1. Kurumsallık:

- İlçe tarımsal marka değeri olan "Kırkağaç Kavunu" için Türk Patent Enstitüsünden coğrafi işaret belgesi almıştır.
- Kavun'dan elde edilen katma değeri artırmak amacıyla ilçede Zafer Kalkınma Ajansı kaynaklarıyla finanse edilen "Kırkağaç Kavunu muhafaza ve değerlendirme tesisi" faaliyete geçmiştir.
- Sanayi sicil belgesi almış olan 25 tesisten 18'i gıda sektöründe üretim yapmaktadır.

4.8.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçe, Bergama'dan başlayıp Akhisar- Salihli üzerinden Denizli ve Antalya'ya uzanan bölünmüş yol üzerinde bulunmaktadır.
- Yapımı devam eden İzmir-İstanbul oto yolu ilçe yakınından geçecektir.
- İlçe, İzmir-Balıkesir demiryolu üzerindedir.
- İlçe, kurulmakta olan Çandarlı limanına yakındır.
- İlçe, Soma - Akhisar koridorunda hızla yaygınlaşan Rüzgar Enerjisi Santrallerinin merkezinde yer almaktadır.
- Kurulması planlanan Soma-Çandarlı yeni demiryolu hattı ilçe için önemlidir.

4.8.1.1.3. Strateji:

- Kırkağaç'ı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ili'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Kırkağaç için de stratejik öneme sahiptir.

4.8.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölgede Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.
- İlçe yakınında kurulmakta olan Akhisar Zeytin İhtisas Organize Bölgesinin ilçe zeytinciliğine sağlayacağı inovasyon ve ar-ge olanakları önemlidir.

4.8.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.8.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçe'nin nüfusu, vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden yeterli durumdadır.
- Nitelikli işgücü temini açısından ilçenin Akhisar ve Soma'ya yakın olması bir avantajdır.
- İlçede halen faaliyette bulunan 22 firmada toplam 153 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayısı ve öğrenci kapasitesi yeterlidir. Bölgede ayrıca, Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren bir Meslek Yüksek Okulunu bulunmaktadır.

4.8.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir Alsancak ve Aliğa limanlarıyla, yapımı devam eden Çandarlı limanına yakınlık, ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından olumlu bir faktördür.
- İlçe içinden geçen demiryolu hattı, maliyet unsurları yönünden pozitif bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

4.8.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.8.1.3.1. İç Pazar: Bölgede çiftçilere ait soğuk hava depolarının varlığı, kavunun özellikle turistik lokasyonlara pazarlama süresini artırmaktadır. Bölgenin Kırkağaç sınırında yer alan, Akhisar Zeytin İhtisas OSB'ne yakınlığı bölge zeytinciliği için pazar olanaklarını genişletmektedir.

4.8.1.3.2. Dış Pazar: Bir marka değeri olarak Kırkağaç kavunu dış pazar potansiyeli yüksek bir ürün olmasına rağmen, bu potansiyel henüz değerlendirilmemektedir.

4.8.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.8.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmektedir.

4.8.1.4.2. Kamu:

-İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.8.1.4.3. Finans:

-Yörede 4 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.8.1.5. DEVLET**4.8..5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.8.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.8.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Kavun, Zeytin) ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Üretim Tesis Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.8.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş Meyve-Sebze, Konserve Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Tesis Yatırımları

4.8.2.3. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları

4.8.2.4. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları

4.8.2.5. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.8.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Meyve(Kavun,Zeytin) ve Sebze(Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları
- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.9. KÖPRÜBAŞI

Köprübaşı Çileği

İlçenin; doğusunda Salihli, Gördes, güneyinde Salihli, batısında Demirci, kuzeyinde ise Gördes, Demirci ile çevrilidir. Köprübaşı ilçesi, Manisa'nın kuzeydoğusunda, Salihli-Demirci karayolu üzerinde kurulmuş, ve deniz seviyesinden yüksekliği 250 m olup yüzölçümü 283 km² dir.

Manisa'nın kuzeydoğusunda bulunan ilçe, Salihli-Demirci devlet karayolu üzerinde olup, İl Merkezi'ne 120 kilometre, Salihli'ye 51 kilometre, Demirci'ye 50 kilometre, Gördes'e 36 kilometre uzaklıktadır. Büyük merkezlerle olan ulaşımın özellikle Salihli üzerinden İzmir-Ankara devlet karayolu ile, daha düşük oranda Demirci-Gördes üzerinden İzmir-İstanbul Devlet karayolu ile sağlanmaktadır. İlçe İzmir Limanı'na 164 km, İzmir Adnan Menderes Hava Limanı'na 178 km uzaklıktadır.

İlçe Akdeniz iklimi ağırlıklı, Akdeniz iklimi ve kara ikliminin etkisi altındadır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı geçmektedir.

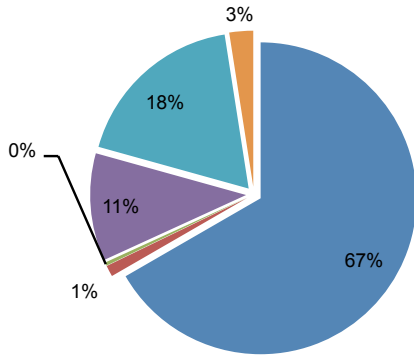
Nüfusun % 85 i tarımla uğraşan ilçenin ekonomisi tarıma dayalıdır. Köprübaşı ilçesinin 10.885 hektarlık tarım alanları dağılımına bakıldığında % 67 tarla, % 18 zeytin, % 11 meyve, % 1 sebze alanından oluşmaktadır. Köprübaşı ilçesi tarımsal üretim deseni son on beş yıl içerisinde büyük bir dönüşüm yaşanmıştır. Yıllarca kuru tarım ürünleri olan tütün ve buğday yetiştirilen arazilerde artık, modern tarım yöntemlerinden olan damla sulama sisteminin bölgede uygulanmasıyla, 1.074 hektarında meyve, diğer bölümünde 1.757 hektarında zeytin yetiştirilmektedir. İlçeye son yıllarda gelen yatırımcılar 2.000 dekar arazide Kiraz, 3000 dekar arazide Badem, 4000 dekar arazide Ceviz, 10.000 dekar arazide Zeytin yetiştiriciliği yatırımı yapmışlardır. İlçede 3.500 dekar arazide organik zeytin yetiştiriciliği yapılmaktadır. konvansiyonel tarımın yapılmadığı ari alanlarda organik tarımın yapılabileceği araziler mevcuttur.

Bölgedeki nüfusun giderek yaşlanması ve miraslı arazilerin bölünerek küçülmesi ve parçalı olması karlı bir üretim yapılmasını engellemektedir. Köprübaşı ilçesinde tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan 13.000 dekar tarım arazisi mevcuttur. Bu nedenle yatırımcıların küçük arazileri satın alarak ekonomik büyüklükte bir tarım alanı elde ederek modern tarım yatırımları yapmaları mümkündür. Köprübaşı merkezinde ve yakın köylerde küçük aile işletmeciliği olarak yapılan çilek üretimi 3500 dekarlık alana ulaşmıştır. Dışarıdan gelen yatırımcılar tarafından daha büyük arazilerde çilek yetiştiriciliği yapılmakta olup, diğer çiftçilerin de ürünleri satın alınarak Alaşehir ilçesinde bulunan gümrük müdürlüğünden yurt dışına ihraç edilmektedir.

İlçede kanatlı hayvan yetiştiriciliği yapan ve ulusal firmalara fason üretimi gerçekleştiren çiftçilere ait 95 adet Broiler etlik piliç kümesi bulunmaktadır. Yeni yatırım onayı verilen 26 adet kümes inşaatının yapımı devam etmektedir. Hayvansal üretime bakıldığında, 12 bin ton tavuk eti, 900 bin adet yumurta üretimi ve 10 bin ton süt üretimi yapılmaktadır.

Bölgede küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği işletmesi kurulabilecek geniş düz ve meyilli araziler bulunmaktadır. Su ürünleri avcılığının yapıldığı Demirköprü baraj gölünde, doğal yolla üreyen balıklardan ekonomik cinsler olan pullu sazan, sudak, yayın balığı ile birlikte alabalık ve aynalı sazan üretimine yönelik ağ kafeslerde balık yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Hafta sonları ve resmi tatillerde amatör balıkçılık yapılabilmektedir. Baraj gölü çevresi yatırımcılar açısından eko turizm ve çiftlik turizmi tesisleri kurulabilecek uygun yerlerdir.

Celal Bayar Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulu İşletme, Harita Kadastro Bölümleri öğretimine devam etmektedir.

KÖPRÜBAŞI İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAGILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	10.885,2	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	255,0	Toplam Tarım Alanı	: 10.885,2 Ha.
Orman ve Tarıma	32.759,8	Sulanmayan Alan	: 8.596,6 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 2.288,6 Ha.
Toplam Yüzölçüm	43.900,0		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	6.430,6	
Sebze Alanı	:	111,2	
Bağ Alanı	:	33,9	
Meyve Alanı	:	1.074,7	
Zeytin Alanı	:	1.757,0	
Nadas	:	238,3	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:	1.250,5	
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	2.976,8	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	9.407,4	
Toplam Tarım Alanı	:	10.885,2	
			
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Buğday	1.438	3.345	2.326
Tütün	1.700	1.020	600
Haşhaş	159	80	502
Susam	154	647	4.201
Çilek	350	10.500	30.000
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Siğir Sayısı (Baş)	: 4.171	Tavuk Eti	: 12.436.200 Kg.
Kültür	: 0	Süt	: 10.095.513 Kg.
Melez	: 3.128	Yumurta	: 900.000 Adet
Yerli	: 1.043	Bal	: 1.570 Kg.
Koyun Sayısı (Baş)	: 29.100		
Keçi Sayısı (Baş)	: 2.900		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.154.500		
Yumurtacı	: 3.000		
Etçi	: 1.151.500		
Kovan Sayısı (Adet)	: 280		
Yerli	: 0		
Fenni	: 280		

Türkiye uranyum rezervlerinin %31,24'ü ilçede olup, ilçenin geleceğinde bu değerli ve stratejik madenin işletilmesi ve sürecin ilçe ekonomisine kazandıracakları günceldir. Demirköprü Baraj gölünün ilçe sınırları içindeki kesiminde turizm ve su ürünleri alanında yeni proje ve yatırımların hayata geçirilmesi günceldir. İlçede başlayan büyük ölçekli organik tarım çabalarının, yerel ve kamusal yeni teşvik destek ve tanıtımlarla çoğaltılması ilçenin gelişimi açısından önemlidir.

4.9.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.9.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.9.1.1.1. Kurumsallık:

- İlçe'de sanayi sicil belgeli 10 firma mevcut olup, bunun 6'sı gıda, 2'si, plastik ürünler alanında üretim yapmaktadır.
- İl dışı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen büyük ölçekli zeytin ve meyve plantasyonlarında modern tarım yöntemleri kullanılması ilçe için yeni bir gelişmedir.
- Tarım işletmelerinde üretilen bu ürünlerin mahallinde işlenmesi konusunda öncü gıda sanayi tesisleri kurulmaya başlamıştır.
- Emek yoğun üretim söz konusudur.

4.9.1.1.2. Rekabet Gücü:

- Köprübaşı ilin yüzölçümü olarak küçük ilçelerinden biri olmakla birlikte organik tarıma uygun arazilere sahiptir.
- Tarım arazisi fiyatları diğer ilçelere kıyasla önemli ölçüde düşüktür.
- İlçede üretilen çilek, zeytin ve diğer meyvelerin ihracata hazırlanması ve ihracı için Alaşehir gümrüğüne yakınlık rekabet gücünü artırıcı bir unsur olarak değerlendirilebilir.

4.9.1.1.3. Strateji:

- İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı, tüm ilçelerde olduğu gibi Köprübaşı için de alan kullanımı yönü ile değerli bir planlama aracı niteliği taşımaktadır.
- TR33 2014-2023 Bölge Planı" Köprübaşı için de stratejik öneme sahiptir. Bu plan ilçenin gelecek on yılı içindeki ana yönelişlerini alacağı sektörel destekleri göstermesi açısından değerli bir planlama dokümanıdır.

4.9.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölgede, büyük ölçekli Zeytin ve meyve işletmelerinin bir bölümü organik üretim yapmaktadır. Bu işletmeler, ileri teknikler kullanmakta ve bünyelerinde kurdukları işleme tesislerinde işlenmiş gıda maddeleri üretmektedirler.
- Bölgede, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

4.9.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.9.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçenin sahip olduğu doğal kaynak ve potansiyel itibarıyla yapılacak yeni yatırımların gerektirdiği iş gücü Salihli'den temini mümkündür.
- Vasıfsız işgücünün ise ilçe merkezi ve kırsal yerleşimlerden temini mümkündür.

4.9.1.2.2. Maliyetler:

- İlçenin ürettiği tarımsal ürünlerin yakındaki Salihli OSB'de işlenebilir olması maliyetler yönüyle nispi bir avantaj teşkil etmektedir.
- İlçenin Demirci Salihli yolu üzerinde bulunması, bu yolun Demirci üzerinden Simav ve Sındırgı irtibatı bölgenin tarımsal yatırım ortamı olarak değerini artırmaktadır.

4.9.1.3. TALEP KOŞULLARI

- 4.9.1.3.1. İç Pazar:** Bölgede üretilen ürünlerin niteliği nedeniyle iç pazar potansiyeli yüksektir. Özellikle, çilek, badem, zeytin iç pazara arz edilmektedir.

- 4.9.1.3.2. Dış Pazar:** Organik zeytin ve zeytin yağı dış pazardan talep bulmaktadır.

4.9.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.9.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Hasan Ferdi Turgutlu Teknoloji Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.9.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.9.1.4.3. Finans:

- Yörede işlem gerçekleştiren 2 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.9.1.5. DEVLET**4.9.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.9.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.9.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Çilek, Badem, Zeytin, Ceviz) ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.9.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Reçel, Meyve Suyu Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Tesis Yatırımları

4.9.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları
- Göl Rekreasyon Tesis Yatırımları

4.9.2.4. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.9.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Organik Tarım Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları

4.10. KULA

Etrafı tepelerle çevrili, çanak şeklinde volkanik bir arazi üzerinde kurulmuş olan ilçenin kuzeyinde Demirci ve Selendi, güneyinde Alaşehir, doğusunda Eşme (Uşak), batısında Salihli ilçeleri yer almaktadır. Kula ilçesi, Akdeniz iklimi ve Karasal iklim arasında bir eşik niteliğinde olmasından dolayı bitki örtüsünde değişiklikler göstermektedir. İlçenin yüzölçümü 960km² olup, deniz seviyesinden yüksekliği 720 m. dir.

İzmir-Ankara karayolu üzerinde bulunan Kula, Manisa'ya 119 km, İzmir Limanına 130 km, İzmir Adnan Menderes Hava Limanına 146 km uzaklıktadır. Kırsal turizm potansiyeli olan bütün yerleşim birimlerine asfalt kaplama köy/mahalle bağlantı yollarından ulaşılabilir. Kula, Manisa'ya 119 km, İzmir Limanına 130 km, İzmir Adnan Menderes Hava Limanına 146 km uzaklıktadır. Kırsal turizm potansiyeli olan bütün yerleşim birimlerine asfalt kaplama köy/mahalle bağlantı yollarından ulaşılabilir.

İlçenin ekonomik durumu kırsal kesimde tarım ve hayvancılığa bağlıdır. Nüfusun %25 i hayvancılıkla uğraşmaktadır. Ayrıca ilçe merkezinde dokumacılık, dericilik, ayakkabıcılık, halı-kişim dokumacılığı da uğraşlar arasındadır. Genel olarak tahıl, tütün, haşhaş, nohut, meyve-sebze yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Kula ilçesinin 35.563 hektarlık tarım alanları kullanımına bakıldığında % 85 tarla, % 5 meyve, % 5 sebze, % 2 zeytin, % 1 bağ alanından oluşmaktadır. Tarımsal üretimde öne çıkan ürünler sırasıyla, buğday, fiğ, tütün, susam ve zeytindir. Hayvan varlığı ve hayvansal üretimde başta 13 bin ton tavuk eti olmak üzere, 188 bin adet koyun, 39 bin adet sığır, 101 bin ton süt, 26 bin adet keçi ve 6 ton bal üretimi yapılmaktadır.

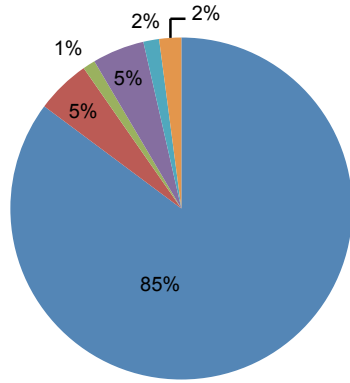
İlçenin yer aldığı toprak parçası 3. Jeolojik zaman sonunda meydana gelen faylarla beliren volkanik dağlarla örtülmüştür. Bu volkanik tepeler Kula platosu üzerinde yaklaşık 5.060 hektar alana kadar yayılan püskürme merkeziyle değişik bir görüntü vermektedir. Kula'ya Katakekaumene (yanık diyar) denmesinin sebebi de budur. İlçe topraklarından geçen en önemli akarsu Gediz Nehri'dir.

İlçenin en önemli özelliklerinden birisi turistik ve tarihi yerlerinin çok olmasıdır. İlçe; volkanları, tarihi evleri, kaplıcaları, Kuladokya (peribacaları), camileri, türbeleriyle görülmeye değer bir ilçedir. Osmanlı mimarisinin özelliklerini taşıyan Kula Türk Evleri, Türk halkının yaşantısını yansıtan değerli birer sanat eserleridir. Emre köyünde Tapduk Emre'nin türbesi ve Yunus Emre'nin mezarı bulunmaktadır.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulunda İşletme Yönetimi, Bilgisayar Programcılığı gibi bölümler öğretimine devam etmektedir.

Kula'nın Önemli Değerleri

KULA İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	35.563,3	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	2.335,0	Toplam Tarım Alanı	: 35.564,3 Ha.
Orman ve Tarıma	54.301,7	Sulanmayan Alan	: 30.684,9 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 4.878,4 Ha.
Toplam Yüzölçüm	92.200,0		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	30.297,7	
Sebze Alanı	:	1.824,5	
Bağ Alanı	:	420,0	
Meyve Alanı	:	1.751,3	
Zeytin Alanı	:	530,0	
Nadas	:	739,8	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	4.525,8	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	34.823,5	
Toplam Tarım Alanı	:	35.563,3	
			
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Buğday	12.245	40.037	3.270
Susam	1.294	582	450
Arpa	3.810	14.326	3.760
Fiğ	5.533	37.834	6.837
Tütün	2.300	1.380	600
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 39.485	Kırmızı Et	: 274.168 Kg.
Kültür	: 929	Tavuk Eti	: 13.176.000 Kg.
Melez	: 32.689	Süt	: 101.872.118 Kg.
Yerli	: 5.876	Yumurta	: 7.800.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 188.056	Bal	: 6.629 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 26.939		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.246.000		
Yumurtacı	: 26.000		
Etçi	: 1.220.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 2.801		
Yerli	: 96		
Fenni	: 2.705		

Kula; turizmde sağladığı yeni gelişmeler, değişim ve dönüşüm ışığında, zengin mutfağı ve el sanatları alanındaki yetkinliğini de göstererek İzmir-Ankara yolunun imkanlarından daha fazla yararlanmalıdır. Yol boyunca uygun alanlara kurulacak butik tesislerle, yıllık yolcu trafiği 15-20 milyon kişi arasındaki bu yoğunluktan ekonomik anlamda payına düşeni almalıdır. İlçenin ve ilin bütün özgün değerlerinin yüksek hijyen koşullarında ve albenili tarzda sunulduğunu yeme içme, satış ve konaklama tesislerinin yapımı ilçenin ekonomik hayatına boyut katacaktır.

4.10.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.10.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.10.1.1.1. Kurumsallık:

- Deri sanayi tarihsel üretim geleneğine sahiptir.
- Deri ihtisas Organize Sanayi bölgesi için müteşebbis heyet oluşturulmuş ve yer seçimi yapılmıştır.
- Kula'da sanayi sicil belgeli 156 firma bulunmaktadır. Bunların 59'u deri, 22'si metal eşya makina, 5'i orman ürünleri, 8'si tekstil, 32'si gıda sektöründe faaliyet göstermektedir.
- Söz konusu tesisler küçük ve orta ölçeklidir.
- İlçede büyük ölçekli üzüm bağlarından elde edilen üzümlerden butik şarap tarzı üretim yapılmaktadır.
- Kula Emir Kaplıcaları ve çevresi Termal Turizm Merkezi statüsünde planlama kapsamına alınmıştır.
- Kula Jeoparkı, UNESCO Uluslararası Jeoparklar Ağı'na dahil edilmiştir.

4.10.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçe, Ankara-İzmir devlet kara yolu ve yapımı süren Ankara- İzmir otoyolu üzerinde bulunmaktadır.
- Uşak ve İzmir gibi iki önemli merkeze oldukça yakındır.

4.10.1.1.3. Strateji:

- Kula'yı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge İli'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Kula için de stratejik öneme sahiptir.
- Emir Kaplıcaları'nın Termal Turizm Bölgesi ilan edilmesi ve turizm yatırımcıları için sağlanan ilave teşvikler stratejik öneme haizdir.

4.10.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölgede Manisa Celal Bayar Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu vardır.
- Jeotermal enerjinin Emir kaplıcalarında seracılık sektöründe girdi olarak kullanılabilir olması, İlçe için değerli bir inovasyon potansiyeli taşımaktadır.
- İlçe'de organik yumurta üreticiliğine başlanmıştır.

4.10.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.10.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü temininde Uşak ili ve Salihli'ye yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfus varlığı vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Halen faaliyette bulunan 70 firmada 858 kişi çalışmaktadır.
- İlçe mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterlidir. İlçede, Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı bir Meslek Yüksek Okulu bulunması nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.
- Yeni yatırımlar için gerekli emek yoğun işlerde kullanılacak vasıfsız iş gücü yeterli seviyededir..

4.10.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir gibi büyük pazara, Uşak gibi sanayi ve üretim gücü yüksek merkeze, Salihli gibi gelişme potansiyeli yüksek bir ilçeye yakınlık önemli bir avantajdır.

4.10.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.10.1.3.1. İç Pazar: Bölgede mevcut atılımcı girişimci kültürün varlığı, iç pazarda ilçenin daha dinamik yer almasını sağlayan önemli bir güçtür. Uşak ve Salihli OSB lerine olan yakınlık pazar açısından önemlidir.

4.10.1.3.2. Dış Pazar: İlçe de dış Pazar koşulları yeterince olgunlaşmamıştır.

4.10.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.10.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.10.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.10.1.4.3. Finans:

- Yörede Ulusal ve Uluslararası işlem gerçekleştiren 7 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.10.1.5. DEVLET**4.10.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.10.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.10.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Ceviz) ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitki Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Üretimi Yatırımları

4.10.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Et İşleme Tesis Yatırımları

4.10.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları (Emir Kaplıcaları Bölgesi)
- Kültür Turizmi Tesis Yatırımları
- Çiftlik Turizm Tesis Yatırımları

4.10.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Termal Sağlık Turizmi Yatırımları
- Büyük ve Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Yatırımları
- Kültür Turizmi Yatırımları

4.11. SALİHLİ

Manisa merkezine 73 km, İzmir Limanı'na 96, Adnan Menderes Hava Alanı'na 114 km uzaklıkta Salihli'de Akdeniz iklimi hakimdir. Yıllık sıcaklık ortalaması 16,4 °C dir (kış: 3-4 °C, yaz: 17 °C). İstisnalar haricinde sıcaklık yıl boyu +5 ila 30 °C arasında seyretmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarı 500 mm civarındadır. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı Akdeniz iklimi görülmektedir. İlçe, denizden 125 m yükseklikte ve yüzölçümü 1302 km2 dir.

İlçe ekonomisi, tarım ve tarıma dayalı ticaret ve sanayi ağırlıktadır. Başlıca yetiştirilen tarımsal ürünler çekirdeksiz üzüm, buğday, arpa, mısır, zeytin ve domates tir. Ayrıca çeşitli sebze ve meyve yetiştirilmekte olup, bunlardan Gökköy ve Allahdiyen köylerinde yetiştirilen kiraz çevrede "Salihli Kirazı" adıyla coğrafi işaret alınmıştır. Salihli ilçesinin 58.159 hektarlık tarım alanı kullanımına bakıldığında % 55 tarla, % 20 bağ, % 13 zeytin, % 8 sebze, % 4 meyve alanından oluşmaktadır. Salihli ilçesi Tekelioğlu köyünde organik tarım faaliyetleri 1985 yılında Avrupa'daki gelişmelerden farklı şekilde, ithalatçı firmaların istekleri doğrultusunda, ihracata yönelik olarak başlamıştır.

Hayvancılık da önemli gelir kaynağı olup, başta 53 bin ton piliç eti, 352 milyon adet yumurta üretimi başta olmak üzere 75 bin koyun, 9 bin keçi ve 40 bin adet sığır yetiştiriciliği ile 89 bin ton süt ve 158 ton bal üretimi yapılmaktadır.

Gediz Nehri üzerine kurulu Demir köprü Barajı bulunmaktadır. Barajdan; sulama, taşkından koruma, enerji ve balık avcılığı ve ağ kafeslerde Alabalık ve Sazan balığı yetiştiriciliği konularında faydalanılmaktadır. Demirköprü Baraj Gölü ve Marmara Gölünde su ürünleri ve turizm konulu proje ve yatırımlar gerçekleştirme konusu güncel gündem içindedir. Bozdağlarında konuşlanmış ilçe köylerinin coğrafi değer ve avantajlarını kırsal turizm yoluyla gelir ve kazanca çevirmeleri için yatırımcılara detaylı tanıtım ve kolaylaştırıcılık yapılması gereği vardır.

Bölgede bulunan Salihli belediyesine ait Kurşunlu Kaplıcaları; romatizmal hastalıklar, siyatik, lumbago, kireçlenmelerde, nevrid, nevralji gibi hastalıklarda, kırık çıkık, çeşitli cilt hastalıklarında, bazı kadın hastalıklarında, böbrek rahatsızlıkları ile taş ve kum dökümünde yarar sağlamaktadır. Aynı yörede 4 yıldızlı Termal Hotel yerli ve yabancı turistlere hizmet vermektedir. Ayrıca, bu sıcak su kaynakları sayesinde Salihli kentinin Jeotermal enerji ile ısıtılması projesi başlamış, kentin bir kısmına bağlanan sistem çalışmaları devam etmektedir.

Tarihte ilk altın parayı basan Lidya Krallığının başkenti bugün Salihli ilçesi sınırlarında yer alan Sard kentidir. Bin tepeler bölgesinde Lidyalılardan kalma Tümülüsler ve kral mezarları bulunmaktadır.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi, Meslek Yüksek Okulunda Bilgisayar Programcılığı, Deri Konfeksiyon, Moda Tasarımı, Tekstil Teknolojisi gibi bölümler öğretime devam etmektedir.

Salihli'nin Önemli Değerleri

Salihli ilçesi; doğusunda Kula ve Alaşehir, kuzeyinde Demirci, Gördes ve Akhisar, batısında Turgutlu, güneyinde Ödemiş ilçeleri ile çevrilidir. Güneyinde 2157 m. yükseklikte Bozdağlar silsilesi bulunmaktadır. Ulaşım hem demiryolu hem de karayolu ile sağlanmaktadır. İzmir-Ankara karayolu ve İzmir-Uşak demiryolu Salihli ilçe merkezinden geçmektedir. Afyon-Uşak yönünden gelenler genelde demiryolunu tercih etseler de E96(İzmir-Ankara) karayolu yoğunluklu kullanılan ulaşım yoludur.

SALİHLİ İLÇESİ 2013					
ARAZİ DAGILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI			
Tarım Alanı	58.159,2	A- Sulama Durumu			
Çayır-Mer'a Alanı	6.896,0	Toplam Tarım Alanı	: 58.159,2 Ha.		
Orman ve Tarıma	75.044,8	Sulanmayan Alan	: 27.579,2 Ha.		
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 30.580,0 Ha.		
Toplam Yüzölçüm	140.100,0				
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)					
Tarla Alanı	:	30.767,2			
Sebze Alanı	:	4.514,3			
Bağ Alanı	:	10.966,5			
Meyve Alanı	:	2.053,5			
Zeytin Alanı	:	7.138,0			
Nadas	:	226,0			
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:	2.493,7			
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	24.672,3			
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	55.439,5			
Toplam Tarım Alanı	:	58.159,2			
Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :					
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları					
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)		
Bağ	10.966,5	194.581	17.743		
Buğday	13.312	70.466	5.293		
Zeytin	7.138	22.319	3.127		
Domates	2.995	191.750	64.023		
Dane mısır	43.650	54.710	1.253		
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim					
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER			
Sığır Sayısı (Baş)	:	40009	Kırmızı Et	:	661.936 Kg.
Kültür	:	2.347	Tavuk Eti	:	53.728.562 Kg.
Melez	:	35.555	Süt	:	89.481.540 Kg.
Yerli	:	2.197	Yumurta	:	352.576.800 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	:	75.353	Bal	:	158.896 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	:	9.090			
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	:	6.150.123			
Yumurtacı	:	1.175.256			
Etçi	:	4.974.867			
Kovan Sayısı (Adet)	:	19.862			
Yerli	:	230			
Fenni	:	19.632			

Salihli ilçesinde oluşturulan Organize Sanayi Bölgesi'nin 1. kısmında genellikle bölgede yetişen sebze ve meyvelerin işlendiği tarıma dayalı tesisler kurulmuş olup, Organize Sanayi Bölgesi genişletme çalışmaları devam etmekte ve 2. kısımda yeni yatırımlar için alanlar açılacaktır.

4.11.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.11.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.11.1.1.1. Kurumsallık:

- Salihli Organize Sanayi Bölgesi giderek artan yatırımcı teveccühü ve ihtisaslaşma eğilimi ile ilçede tarımı ve sanayiye birlikte sürükleyici bir yapı olarak kendini göstermektedir.
- İlçede Sanayi Sicil Belgesi almış 215 adet firmadan; 98'inin gıda, 10'unun deri işletmesi, 15'inin metal eşya makine, 24'ünün inşaat toprak, 8'inin plastik ürünler, 8'inin zirai alet ve 6'sının orman ürünleri işletmesi olması bölgenin gıda ve tarımsal sanayi üzerinden geleceğini şekillendirmekte olduğunu ortaya koymaktadır.
- Organize Sanayi Bölgesinde 42 adet faal tesis bulunmaktadır. Bu firmaların 3'ünün dünyaca tanınmış gıda firmalarından olması, bölgenin giderek artan ihracat potansiyelini ve üretim yelpazesinin çeşitliliğini sağlamaktadır. Böylece, Salihli OSB, bölgede tarım ve sanayinin birbirini besleyen ve geliştiren bir yapıya kavuşmasını sağlamaktadır.
- Salihli Kurşunlu ve Çamur Kaplıcaları ve çevresi Termal Turizm Merkezi statüsünde planlama kapsamına alınmıştır.

4.11.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçenin coğrafi konumu ve bunun sağladığı ulaşım kolaylıkları en önemli rekabet avantajıdır.
- Salihli çok uygun iklim koşulları, geniş yüzölçümü ve buna bağlı olarak sulanabilir arazilerinin varlığı ilçenin tarımsal üretimdeki rekabet edebilirliğini artırmaktadır.
- Yapımı devam eden İzmir-Ankara otoyolu, İzmir-Ankara hızlı tren projesi tamamlandığında ilçenin, rekabet yönünden bölgenin en değerli yatırım alanlarından biri olacağı beklenmektedir.
- Yapımı devam eden Bergama, Soma, Akhisar, Salihli, Denizli, Antalya yolu üzerinde bulunan ve inanç turizmi yönünden büyük önem taşıyan ilk 5 kilisenin varlığı bu yola "İnanç Turizmi Yolu" niteliği kazandırmaktadır. Salihli bu yoldan turizm değerleri yönüyle yararlanacak ilçelerin başında gelmektedir.
- OSB'nin demiryoluna bağlanmamış olması ve doğal gaz imkanlarından faydalanamaması önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır.
- Bölgede büyük ölçekli Jeotermal ısıtma seracılık uygulamalarının başlaması ilçenin geleceği adına yeni yönelişlere işaret etmektedir.
- Bölgede yayla turizmine uygun potansiyel alanlar mevcuttur.

4.11.1.1.3. Strateji:

- İlçedeki; Kurşunlu Termal Turizm Merkezi sahip olduğu tedavi edici değerler, çevresindeki doğal zenginlikler, Sardes antik kenti, Kula kentsel siti ve Bintepe Lidyalı mezarları ile çok değerli bir turizm odağı olma potansiyeline sahiptir.
- Gölarmara gölü ve Demirköprü baraj gölü, sahip olduğu doğal güzellikler, flora ve fauna değerleri ile önemli bir turizm yatırım alanıdır.
- İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı, tüm ilçelerde olduğu gibi Salihli için de alan kullanımı yönü ile değerli bir planlama aracı niteliği taşımaktadır.
- "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Salihli için de stratejik öneme sahiptir. Bu plan ilçenin gelecek on yılı içindeki ana yönelişlerini alacağı sektörel destekleri göstermesi açısından değerli bir planlama dokümanıdır.

4.11.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Salihli Meslek Yüksek Okulu ve kuruluş çalışmaları süren Salihli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, bölge üniversiteleri bünyesinde kurulan çok sayıda Teknoparkın sağlayacağı bilimsel destek ilçenin inovasyon ve ar-ge kapasitesini geliştirecektir.
- İlçede üretime geçen, kullandığı üretim teknikleri ve alan büyüklüğü olarak sektöründe öncü sayılabilecek "Jeotermal seracılık" uygulamaları ilçe tarım sektörüne kazandırdığı demonstratif değer yönüyle önemlidir.
- İlçede çok uzun süredir üretilen ve bilinen "Salihli Kirazı", "Salihli Odun Köfte" nin Türk Patent enstitüsünden coğrafi işaret almış olması inovasyon yönüyle değerli bir gelişmedir.

4.11.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.11.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçe nüfus büyüklüğü, merkezi konumu, ulaşım kolaylıkları ve sağladığı kentsel konfor nedeniyle nitelikli işgücünün kolaylıkla temin edilebileceği koşullar taşımaktadır.
- Metropol merkez İzmir'e 90 km mesafede bulunması nitelikli insan gücünün temini açısından avantaj teşkil etmektedir.

- Salihli OSB'de halen faaliyette bulunan 42 firmada 3.500 kişi çalışmaktadır.
- İlçede bulunan Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu, Mesleki Teknik orta öğretim kurumları insan gücü temini açısından önemli kurumlardır.

4.11.1.2.2. Maliyetler:

- İzmir Alsancak ve Aliğa Liman'larına nispi yakınlık ulaşım maliyetleri yönüyle lojistik avantajlar taşımaktadır.
- Uşak ve Denizli gibi sanayileşmede belli bir ivme yakalamış iki şehre nispi yakınlık girdi maliyetleri yönüyle önemli potansiyel ve avantajlar taşımaktadır.
- OSB' nin ikinci bölge oluşturma amaçlı başladığı genişletme çalışmaları arsa temini açısından kolaylıklar sağlamaktadır.
- Salihli OSB'de arsa metre kare fiyatlarının; peşin 20,00 TL olması çevre OSB'lere göre önemli bir avantaj sağlamaktadır.

4.11.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.11.1.3.1. İç Pazar: Metropol merkez İzmir ve hinterlandında yaşayan yaklaşık 5 milyon nüfusun varlığı ilçedeki üretim için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle, kiraz, şeftali, kayısı, zeytin, domates (sofralık, salçalık, kuru) ve mısır (dane ve slaj) işlenerek bölgede iç pazara arz edilmektedir. OSB'de üretilen çok sayıda ürün ve kiremit fabrikalarında yapılan üretim iç pazara sunulmaktadır.

4.11.1.3.2. Dış Pazar: Çevredeki çok sayıda dış pazar bağlantılı üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. İlçenin ana üretim kalemi olan kuru sultaniye üzüm çevredeki tesislerde işlenerek ihraç edilmektedir. İlçe ürettiği meyve ve sebzeleri yakınındaki Alaşehir gümrüğünden ihraç edebilmektedir.

4.11.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.11.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu ve kurulma çalışmaları süren Salihli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.11.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.11.1.4.3. Finans:

- Yörede Ulusal ve Uluslararası işlem gerçekleştiren 17 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.11.1.5. DEVLET

4.11.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.11.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.11.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Zeytin, Kiraz) ve Sebze (Domates, Biber, Patlıcan) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.11.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Mısır Ürünleri İşleme Tesis Yatırımları
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları
- Alabalık İşleme Tesis Yatırımları
- Süt ve Süt Mamülleri Üretim Tesis Yatırımları
- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Üretim Tesis Yatırımları

4.11.2.3. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Altın Madeni İşleme Tesis Yatırımları

4.11.2.4. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Güneşten Elektrik Enerjisi Üretim Tesisi Yatırımları

4.11.2.5. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları (Kurşunlu-Çamur Kaplıcaları Bölgesi)
- Ekoturizm Tesis Yatırımları
- Çiftlik Turizm Tesis Yatırımları

4.11.2.6. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımları

4.11.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Jeotermal Seracılık Yatırımları
- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Termal Sağlık ve Kırsal Turizm Tesis Yatırımları

4.12. SARIGÖL

Sarıgöl ilçesi Manisa iline 142 km uzaklıkta, Gediz ovasının başlangıç noktasının doğusunda yer almaktadır. İlçenin doğusunda Denizli'ye bağlı Güney ilçesi, ve Uşak iline bağlı Eşme ilçesi, güneyinde Buldan ve Kuyucak, batısında ise Alaşehir ilçesi vardır. Yüzölçümü 423 km² olup denizden yüksekliği 320 m dir.

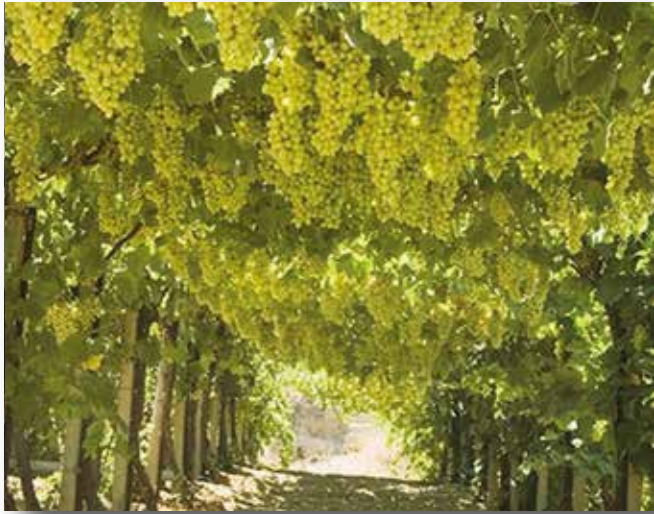
Manisa ilinin güneydoğu ucunda yer alan Sarıgöl, batıda Kula ilçesi, kuzeydoğuda Uşak, doğuda Denizli ve güneyde Aydın illeri ile komşudur. Manisa-Denizli karayolu üzerinde bulunan Sarıgöl Manisa'ya 142 km, İzmir Limanı'na 160 km, Adnan Menderes Hava Alanı'na 170 km, Denizli'ye 85 km uzaklıktadır.

İlçede tipik bir Akdeniz iklimi hüküm sürmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Yaz dönemi altı aylık sıcaklık ortalaması 32 derece, kış dönemi en düşük altı aylık sıcaklık ortalaması eksi 3 derecedir.

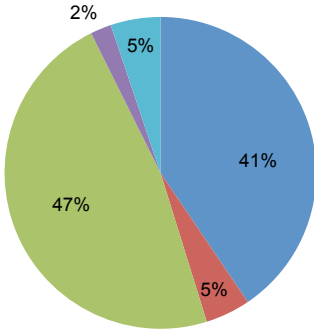
İlçe ovasının verimli topraklarında çekirdeksiz sofralık sultaniye üzüm üretimi önemlidir. İlçe ovaları Buldan-Derbent köyü yanında kurulan Buldan Barajı, Avşar köyü yakınında kurulan Avşar Barajı ve şebekesi ile sulanmaktadır. İlçenin toprakları her çeşit ürünün yetişmesinde elverişlidir. Sarıgöl ilçesinin 17.733 hektarlık tarım alanının dağılımına bakıldığında % 47 bağ, % 41 tarla, % 5 zeytin, % 5 sebze, % 2 meyve alanından oluşmaktadır. Sarıgöl Ovası, dünyanın en kaliteli çekirdeksiz sofralık Sultaniye üzümünün yetiştirildiği tek ovadır. Yılda ortalama 139 bin ton yaş üzüm yetiştirilmektedir. Bağlarda üzüm asmalarının sıra üzerinde örtü kullanımı daha fazla, daha kaliteli, daha güvenli ve daha ekonomik ve sezon dışında üretimin pazarlanabilir ürün elde edilmesini sağlamaktadır. İlçenin Güney doğusunda bulunan ve ilçeye göre 494 m kadar yüksek olan üzüm ovasında tütün yetiştirilir. İlçeye bağlı Dindarlı Köyü'nde sonbahar döneminde yetiştirilen kaliteli sofralık domatesin yurt. içinde tercih edilmektedir. Dindarlı Köyü domates ile haklı bir ün kazandı.

Kızılcukur köyünde mısır darısı, elma, şeftali, erik, ceviz, badem, kestane ve sofralık üzüm yetiştirilir. İlçe çerçevesindeki köylerde ise çekirdeksiz üzüm, zeytin, tahıl, susam, her türlü yazlık ve kışlık sebze yetiştirilir.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, 1.700 ton tavuk eti, 1 milyon 600 bin adet yumurta, 26 bin adet koyun, 13 bin adet sığır ve 6.800 keçi ile 49 bin ton süt ve 1.5 ton bal üretimi yapılmaktadır.

Sarıgöl Çekirdeksiz Sultani Üzüm

SARIGÖL İLÇESİ 2013			
ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	17.733,3	A- Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	618,0	Toplam Tarım Alanı	: 17.733,3 Ha.
Orman ve Tarıma	23.248,7	Sulanmayan Alan	: 7.508,1 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 10.225,2 Ha.
Toplam Yüzölçüm	41.600		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	7.188,5	
Sebze Alanı	:	827,0	
Bağ Alanı	:	8.417,3	
Meyve Alanı	:	384,0	
Zeytin Alanı	:	916,5	
Nadas	:		
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	10.544,8	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	17.733,3	
Toplam Tarım Alanı	:	17.733,3	
			
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Bağ	8.417,3	139.782	16.607
Buğday	3.883,0	13.785	3.550
Tütün	1.508,0	679	450
Zeytin	916,5	3.693	4.029
Arpa	480,0	1.104	2.300
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 13.532	Kırmızı Et	: 55.971 Kg.
Kültür	: 13.478	Tavuk Eti	: 1.760.400 Kg.
Melez	: 0	Süt	: 49.069.550 Kg.
Yerli	: 54	Yumurta	: 1.644.600 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 26.950	Bal	: 1.350 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 6.820		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 172.280		
Yumurtacı	: 5.482		
Etçi	: 163.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 300		
Yerli	: 60		
Fenni	: 240		

4.12.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.12.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.12.1.1.1. Kurumsallık:

- İlçede üretimi yapılan kaliteli sofralık üzümü işleyip ihraç eden tesislerin mevcuttur.
- Söz konusu tesisler küçük ölçekli ve emek yoğunudur.
- Sanayi sicil belgesi almış 9'u gıda, 2'si plastik ürünler üretim tesisi olmak üzere 15 firma bulunmaktadır.

4.12.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçe Manisa Sultani Üzümlü adıyla markalaşan ürünün en kalitelisini üretmektedir.
- Üzümün alan bazında örtü altına alınarak pazarlama süresinin doğal olarak 3 ay uzatılması ciddi gelir artışı ve talep yaratmaktadır.
- İlçe konum olarak Denizli, Alaşehir, Salihli gelişme ekseninde bulunmaktadır.
- Tarım topraklarının büyük çoğunluğu sulanabilmektedir.
- İlçe, Alaşehir gümrük müdürlüğü'ne oldukça yakındır.
- İlçe, Salihli, Alaşehir, Uşak demiryoluna çok yakındır.
- İlçenin bozulmamış doğal, toplumsal, kültürel yapısı, sakin yaşam alanı (cittaslow) cazibesi oluşturmaktadır.

4.12.1.1.3. Strateji:

- Sarıgöl'ü de kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Sarıgöl için de stratejik önem taşımaktadır.

4.12.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Üzüm bağlarının bölgede örtü altına alınması böylelikle pazarlama süresinin uzatılması ve katma değerinin artırılması sektörde ilk uygulamadır.
- Sultani yaş üzümün kurutulması sürecindeki iklimsel riskleri azaltmak açısından Güneş enerjisiyle kapalı ortamlarda kurutulması inovatif bir uygulamadır.

4.12.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.12.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde Denizli'ye ve Alaşehir'e yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfus varlığı vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Sanayi sicil belgesi almış 19 firmada 446 kişi çalışmaktadır.

4.12.1.2.2. Maliyetler:

- Uygun iklim ve toprak yapısı tarımsal üretim için maliyet avantajına sahiptir.
- Denizli ve Alaşehir'e yakınlık ilçeye sağladığı dışsalıklar nedeniyle yeni yatırımlar için maliyet avantajları taşımaktadır.

4.12.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.12.1.3.1. İç Pazar: İlçede ağırlıklı olarak üretilen çok kaliteli yaş ve kuru sultani üzümün Pazar talebi yüksektir.

4.12.1.3.2. Dış Pazar: Üretilen ve örtü altında pazarlama süresi uzatılan kaliteli sultani üzümler yakındaki Alaşehir gümrüğünden ihraç edilmektedir.

4.12.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.12.1.4.1. Üniversite:

- Bölgede Celal Bayar Üniversitesine bağlı bir Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

4.12.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.12.1.4.3. Finans:

- Yörede Ulusal ve Uluslararası işlem gerçekleştiren 5 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.12.1.5. DEVLET**4.12.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.12.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.12.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Sofralık Çekirdekli-Çekirdeksiz Üzüm ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.12.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Bakliyat Paketleme- Tasnifleme, Konserve Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları
- Sirke, Pekmez, Şıra Üretim Tesis Yatırımları
- Asma Yaprağı Salamura Tesis Yatırımları

4.12.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Tarım Turizmi Tesis Yatırımları

4.12.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Sofralık Çekirdekli-Çekirdeksiz Üzüm ve Sebze (Domates, Biber) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Bakliyat Paketleme, Tasnifleme, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları

4.13. SARUHANLI

İlçe kuzey ve kuzeydoğusundan Akhisar ve Gölarmara batısından Kınık-Bergama, güneyinden Turgutlu ve Ahmetli, güneybatısından Manisa ile çevrelenmiştir. İstanbul-İzmir karayolunun ilçenin içinden geçmesi nedeniyle kuzey ve güney yönünden karayolu ile ulaşım oldukça kolaydır. İzmir-Ankara ve İzmir-Bandırma demiryolunun da ilçeden geçişi alternatif ulaşım sağlamaktadır. Manisa İl Merkezine 19 km, İzmir Limanı'na 59 km, Adnan Menderes Hava Alanı'na 77 km uzaklıkta olan ilçe oldukça rahat bir ulaşım imkanına sahiptir. Yüzölçümü 898 km² ve denizden yüksekliği 43 metredir. İlçe Akdeniz iklimi etkisinde, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer.

Saruhanlı ilçesi düz ve verimli bir arazi olan Gediz Ovası üzerinde yer alır. Halkın başlıca geçim kaynağı tarımdır. Verimli toprak, uygun iklim, gübre ve sulama imkanına çiftçinin bilinçli çalışmaları eklenince polikültür bir tarım yapılmaktadır. İlçede 6 çeşit ana ürün [zeytin, bağ, tütün, buğday, mısır ve sebzeçilik (domates, biber, hıyar)] ekili-dikili alanların büyük bir bölümünü kapsamaktadır. Saruhanlı ilçesinin 39.168 hektarlık tarım alanı dağılımına bakıldığında % 40 tarla, % 29 zeytin, % 22 bağ, % 8 sebze, % 1 meyve alanından oluşmaktadır.

İklim özellikleri nedeniyle ilçemizde yılda 2 ürün almak mümkündür. Genel olarak buğdaydan sonra ikinci ürün olarak mısır ve yem bitkileri ekimi tercih edilmektedir. İlçede son yıllarda sebze ekilen alanların artması nedeniyle; çiftçiler, kuru domates, közlenmiş biber ve kornişon tipi salatalık gibi alternatif değerlendirme şekillerine yönelmiştir. Ayrıca yetiştirilen zeytinler salamura ve zeytinyağı, şaraplık üzümler de şarap olarak değerlendirilmektedir. Bunlara bağlı olarak tarıma dayalı sanayi hızlı bir gelişme göstermiştir. Son dönemde kuru domates işleme, zeytinyağı, zeytin işleme ve paketlenme, şarap ve konserve fabrikaları kurulmuştur. Kuru/salçalık domates, turşuluk hıyar ve biber, organik ürünler sözleşmeli yetiştiricilik modeli uygulanmaya başlanmıştır.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, 22 bin ton tavuk eti, 750 milyon adet yumurta, 28 bin adet koyun, 17 bin adet keçi, 5 bin sığır ve 15 bin ton süt ile 7 ton bal üretimi yapılmaktadır.

Saruhanlı Tarımsal Değerleri

SARUHANLI İLÇESİ 2013			
A- ARAZI DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	39.168,7	Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	1.428,0	Toplam Tarım Alanı	: 39.168,7 Ha.
Orman ve Tarıma	37.903,3	Sulanmayan Alan	: 10.648,7 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 2.8520,0 Ha.
Toplam Yüzölçüm	78.500		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	15.457,9	
Sebze Alanı	:	3.030,0	
Bağ Alanı	:	8.695,5	
Meyve Alanı	:	456,6	
Zeytin Alanı	:	11.528,7	
Nadas	:		
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	23.710,8	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	39.168,7	
Toplam Tarım Alanı	:	39.168,7	
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Zeytin	11.529	12.446	1.080
Bağ	8.696	171.850	19.763
Mısır	6.260	92.500	14.776
Buğday	6.193	28.073	4.533
Tütün	1.910	1.528	800
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 5185	Kırmızı Et	: 94.581 Kg.
Kültür	: 5.050	Tavuk Eti	: 21.984.998 Kg.
Melez	: 0	Süt	: 14.823.870 Kg.
Yerli	: 135	Yumurta	: 750.000.000 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 28.565	Bal	: 7.430 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 17.550		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 4.535.648		
Yumurtacı	: 2.500.000		
Etçi	: 2.035.648		
Kovan Sayısı (Adet)	: 690		
Yerli	:		
Fenni	: 690		

Manisa-Saruhanlı-Akhisar yolu; Manisa'nın bütün değerlerini ve üretimlerini neredeyse tüm Türkiye'ye tanıtır ve satabileceği bir coğrafi mecradır. Bu önemli yol bağlantısı, yıllık yaklaşık 7,5 milyon araç ve 30 milyon yolcuyu konuklamaktadır. Bu hat üzerinde özel projelerle yapılacak özgün tesislerde Manisa'nın bütün marka ürünlerini görmek, satın almak, yiyip içebilmek mümkün kılınmalıdır. Bu tesisler durup bakıran, bakıp mola vermeye özendiren konseptlerle kurgulanmalıdır. Manisa çıkışından itibaren Saruhanlı'yı geçerek Akhisar çıkışı il sınırına kadar olan güzergah, bu tür tesisler için en uygun kuruluş yerleridir.

4.13.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.13.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.13.1.1.1. Kurumsallık:

- Sanayi sicil belgesine sahip kayıtlı toplam 69 firmanın 39'u gıda, 12'si zirai aletler, 4'ü pamuk işleme alanında faaliyet göstermektedir.
- İlçede sanayi bitkileri üretimi alanında tarihsel üretim tecrübesi mevcuttur.
- İlçede ihracata yönelik olarak kurutulmuş meyve - sebze ve konserve üretimi yapan işletmeler bulunmaktadır.
- Bölgede büyük ölçekli kanatlı sektörü kuruluşlarının entegre tesisleri yer almaktadır.

4.13.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İzmir - İstanbul devlet karayolu üzerinde bulunması, yapımı devam eden İzmir-İstanbul oto yolunun ilçeden geçecek olması bir avantajdır.
- İzmir - Balıkesir demiryolunu ilçeden geçmektedir.
- Yeni yatırımlar ve projeler için ilçede uygun büyüklük ve nitelikte araziler mevcuttur.
- İlçe, limanlara ve havaalanına yakındır.
- İlçe, metropol ve finansal merkez İzmir'e yakındır.

4.13.1.1.3. Strateji:

- Saruhanlı'yı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Saruhanlı için de stratejik öneme sahiptir.

4.13.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- İl'e en yakın ilçe olması sebebiyle Manisa Celal Bayar Üniversitesinin tüm ar-ge ve inovasyon imkanlarından yararlanmaktadır.
- Kuruluş çalışmaları devam eden "Manisa CBÜ Teknoloji Geliştirme Bölgesi" ne yakındır.

4.13.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.13.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde İzmir'e ve Manisa'ya yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfusu vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Halen faaliyette bulunan 70 firmada 2.241 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulu varlığı, nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

4.13.1.2.2. Maliyetler:

- Uygun iklim koşulları sayesinde yılın asgari 9 ayında her türlü üretim ve dağıtım faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir.
- Liman'lara yakınlık ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından önemli bir avantajdır.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.

4.13.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.13.1.3.1. İç Pazar: Metropol merkez İzmir ve interlantında yaşayan yaklaşık 5 milyon nüfusun varlığı ilçedeki üretim için önemli bir iç talep potansiyeli oluşturmaktadır. Özellikle, üzüm, mısır (dane ve slaj), domates (sofralık, salçalık, kuru), biber, salatalık, bölgede iç pazara arz edilmektedir.

4.13.1.3.2. Dış Pazar: Çevredeki çok sayıda dış pazar bağlantılı gıda işleme üretim tesisinin varlığı dış ticaret açısından kurumsal bir alt yapı oluşturmaktadır. İlçenin ana üretim kalemi olan kuru sultaniye üzüm çevredeki tesislerde işlenerek ihraç edilmektedir.

4.13.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.13.1.4.1. Üniversite:

- İlçedeki CBÜ'ye bağlı Meslek Yüksek Okulunun varlığı, ilçenin CBÜ'nün tüm fakülte ve laboratuvarlarına fiziki yakınlığı önemli bir destekleyici unsurdur.

4.13.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.13.1.4.3. Finans:

- Yörede işlem gerçekleştiren 7 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.13.1.5. DEVLET

4.13.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.13.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.13.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Zeytin,) ve Sebze (Domates, Biber, Kornişon Salatalık) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Bildircin Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.13.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Mısır Ürünleri İşleme Tesis Yatırımları
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları

4.13.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Çiftlik Turizmi Tesis Yatırımları

4.13.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Meyve (Üzüm, Zeytin) ve Sebze (Domates, Biber, Kornişon Salatalık) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Konserve, Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Çiftlik Turizm Yatırımları

4.14. SELENDİ

Selendi İlçesi Manisa İlinin en son ve en doğusunda bir yerleşim birimidir. Kuzeyinde Kütahya ili Simav ilçesi ve Demirci, batısında Kula ve Demirci ilçeleri, doğusunda Uşak, güneyinde yine Uşak ve Kula ile sınırını oluşturmaktadır. Yüzölçümü 751 km² olup denizden yüksekliği 525 metredir. İlçe Ankara-İzmir karayoluna 16 km Simav'a 56 km, Demirci'ye 60 km, Kula'ya 38 km, İl merkezi Manisa'ya 158 km uzaklıktadır. Ulaşım imkanı olarak İzmir-Ankara bağlantılı karayolunun kullanılabileceği Selendi, İzmir Limanı'na 182 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 200 km mesafede bulunmaktadır. İlçe Ankara-İzmir asfaltına 16 km lik yine asfalt yolla bağlıdır.

İlçe merkezi ortalama 390 metre yükseklikte olmasının yanında etrafında çember şeklinde sıra dağlar yer almaktadır. İlçe merkezinden başlayan düz arazi çok tatlı eğimlerle dağların zirvesine ulaşır. Genel olarak kışların, çok soğuk olmayan orta sertlikte bir hava durumu yaşanır. İlçe arazileri genellikle dağlık dalgalı, kısmen de ovalık olup, Ege Bölgesi'nin karakteristik ılıman iklimi hüküm sürer. İlçenin denizden yüksekliği 525 metre olup Manisa il merkezine olan uzaklığı 155 km, Uşak il merkezine ise 50 km dir.

Kuru tarım yapılan dağlık bölgelerde yüksek kaliteli tütünlerin üretilmesine uygun bir toprak yapısı vardır. İlçenin önemli gelir kaynaklarından birisi tütüncülük olup, son yıllarda sulu tarıma açılan bölgelerde kiraz, ceviz ve sebze üretiminde de artışlar gerçekleşmiştir. Selendi ilçesinin 36.072 hektardan oluşan tarım alanları kullanımına bakıldığında % 85 tarla, % 8 meyve, % 2 sebze, % 1 zeytin alanından oluşmaktadır. Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, büyük ölçüde koyun yetiştiriciliği olmak üzere, sığır ve keçi yetiştiriciliği ile arıcılık yapılmaktadır.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, 40 bin adet koyun, 15 bin adet sığır, 7 bin adet keçi ve 44 bin ton süt, 3 bin ton tavuk eti, 7.5 milyon adet yumurta ve 3 ton bal üretimi yapılmaktadır.

Organik Tavukçuluk

SELENDİ İLÇESİ 2013			
ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	36.072,1	A- Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	2.831,0	Toplam Tarım Alanı	: 360.72,1 Ha.
Orman ve Tarıma	32.696,9	Sulanmayan Alan	: 34.630,1 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 1.442,0 Ha.
Toplam Yüzölçüm	71.600		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	30.566,5	
Sebze Alanı	:	884,0	
Bağ Alanı	:	82,1	
Meyve Alanı	:	2.890,5	
Zeytin Alanı	:	234,7	
Nadas	:	1.414,3	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	4.091,3	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	34.657,8	
Toplam Tarım Alanı	:	36.072,1	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Buğday	12.489	24.978	2.000
Arpa	3.685	7.370	2.000
Tütün	6.000	4.800	800
Kiraz	1.317	4.603	3.494
Ceviz	1.040	300	288
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 15.239	Kırmızı Et	: 35.705 Kg.
Kültür	: 11.238	Tavuk Eti	: 3.024.000 Kg.
Melez	: 3.493	Süt	: 44.187.518 Kg.
Yerli	: 508	Yumurta	: 7.575.900 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 40.770	Bal	: 3.730 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 7.170		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 305.253		
Yumurtacı	: 25.253		
Etçi	: 280.000		
Kovan Sayısı (Adet)	: 980		
Yerli	: 150		
Fenni	: 830		

Geçmişte bir süre çalıştırılmış ve üretim yapılmış olan Çinko-Kurşun-Bakır madeni rezerv sahalarında, o günden bu yana gelişen yeni madencilik teknolojileri ışığında yeniden üretim imkanları araştırılmalıdır. Değişen beslenme alışkanlıkları, sağlıklı beslenme adına gelişen tüketici duyarlılıkları, yükselen Pazar talepleri; ilçenin bakır doğasını ve topraklarını, her türden organik üretimler için değerli kılmaktadır.

4.14.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.14.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.14.1.1.1. Kurumsallık:

- İlçede yetişen Antep fıstığını pazara hazırlamak üzere kurulmuş 1 adet işleme tesisi mevcuttur. Sanayi sicil belgesine sahip 5 gıda kuruluşu bulunmaktadır.

4.14.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçede sulu tarıma yeni açılan bölgelerde, diğer ilçelerdeki sebze konserve fabrikalarına hammadde olarak kullanmak üzere, kornişon salatalık ve biber üretimi yapılmaktadır.
- İzmir - Ankara devlet kara yoluna ve yapımı devam İzmir – Ankara oto yoluna yakın olması avantajdır.
- İlçenin doğal yapısı, toprak ve iklim koşulları organik tarım yönünden ciddi avantajlar içermektedir.
- İlçede kamu destekleriyle yeni uygulanmaya başlayan meyvecilik projeleri, bölgenin tarım kimyasallarından uzak yapısıyla birlikte pazar yönünden ilave avantajlara sahiptir.
- Yapılmakta olan Selendi Yarbasan yolu ile Selendi-Kuşu-Simav yolu ilçenin çevresel iktisadi çekim merkezlerine erişimini kolaylaştıracaktır.
- İlçenin bozulmamış doğal, toplumsal, kültürel yapısı, sakin yaşam alanı (cittaslow) cazibesi oluşturmaktadır.

4.14.1.1.3. Strateji:

- Selendi'yi de kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ilinin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Selendi için de stratejik öneme sahiptir.

4.14.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- İlçenin iktisadi etkileşiminin en fazla olduğu Uşak ilindeki hızlı sanayi ve teknolojik gelişmeler ilçedeki potansiyel yatırımcılar açısından ar-ge ve inovasyon yönüyle fırsatlar barındırmaktadır.

4.14.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.14.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Emek yoğun yatırımlar için bölgede yeterince iş gücü mevcuttur.
- Nitelikli iş gücü temininde Uşak'a yakınlık önemli bir avantajdır.

4.14.1.2.2. Maliyetler:

- İlçede tarım arazilerinin ve yatırım yapmaya uygun arsaların uygun fiyatlarla temini mümkündür.
- İlçenin sahip olduğu bozulmamış ve kirlenmemiş doğal ve toplumsal yapısı içerdiği dışsalıklar nedeniyle ciddi maliyet avantajları sağlayabilir.

4.14.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.14.1.3.1. İç Pazar: Ürettiği otantik kilimler, süt ürünleri, meyve ve sebze ürünleri, antep fıstığı pazar talebi yüksek ürünlerdir.

4.14.1.3.2. Dış Pazar: Dış ticarete ilişkin çevresel şartlar henüz oluşmamıştır.

4.14.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.14.1.4.1. Kamu:

- Sosyo ekonomik gelişmişlik endeksine göre 689. sıradadır. Bu nedenle, her türden kamu kuruluşunun ilçeye yatırım yapacaklara yönelik ciddi teşvik ve destekleri bulunmaktadır.
- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel il ve ilçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.14.1.4.2. Finans:

- Yörede Ulusal 1 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.14.1.5. DEVLET

4.14.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.14.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.14.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Ceviz, Kiraz,) ve Sebze (Kornişon Salatalık) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Orman Fidan Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tavukçuluk Yatırımları
- Kültür Mantarı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Aromatik ve Tıbbi Bitkiler Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Bitkisel Üretim Yatırımları

4.14.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- 3.2.1. Gıda Ürünleri; Konserve Tesis Yatırımları
- 3.2.2. Orman Ürünleri Üretim Tesis Yatırımları

3.3. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Kurşun, Çinko, Bakır İşleme Tesis Yatırımları

4.14.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Kırsal Turizm Tesis Yatırımları

4.14.2.4. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

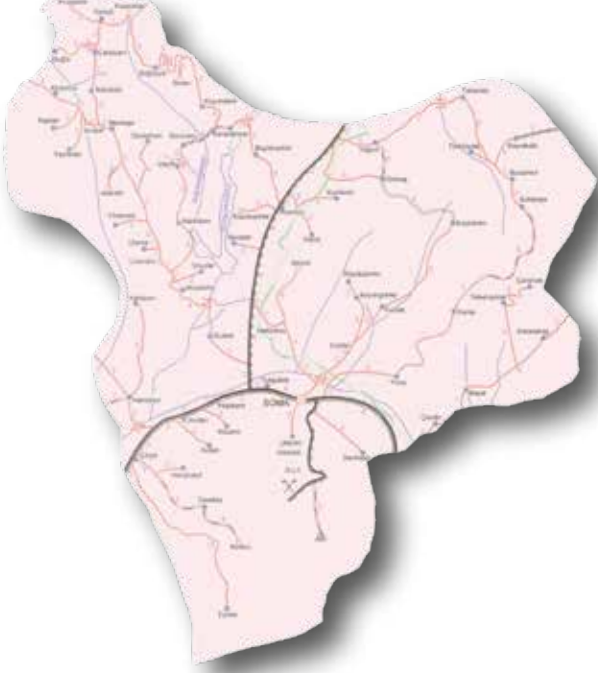
- Soğuk Hava Deposu Tesis Yatırımı

4.14.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Meyve (Ceviz, Kiraz) Sebze (Kornişon Salatalık) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Kanatlı, Küçükbaş, Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Yatırımları
- Organik Tarım Yatırımları

4.15. SOMA

Soma ilçesi; doğusunda Kırkağaç, batısında İzmir, Kınık ve Bergama, kuzeyinde Balıkesir, Savaştepe ve İvrindi ilçeleri, güneydoğusundan Akhisar ile çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 826 km², denizden yüksekliği 200 metredir.

İzmir Limanı'na 135 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 153 km, Manisa il merkezine 93 km mesafedeki Soma ilçe merkezi Kırkağaç-Kınık-Savaştepe karayollarının kavşak noktasında, Bergama-Akhisar karayolu ile İzmir-Bandırma Demiryolu üzerindedir. Turgutalp yerleşimi üzerinde kurulu olduğu Akhisar-Soma-Bergama karayolundan yararlanmaktadır.

Şehir merkezi "Sarıkaya Dağı" kuzey eteklerinin meydana getirdiği tatlı meyilli araziden Bakırçay çevresindeki ovaya doğru uzanmaktadır. İlçede yetiştirilen tarım ürünleri buğday, arpa, tütün ve ayrıca zeytin, domates, kavun üretimi de yapılmaktadır. Soma ilçesinin 21.847 hektar tarım alanı dağılımına bakıldığında % 61 tarla, % 10 sebze, % 23 zeytin, % 2 meyve alanından oluşmaktadır. Hayvan varlığı ve hayvansal ürünler üretimi ise; ağırlıklı olarak piliç eti ve koyun yetiştiriciliği ile kültür, melez ve yerli sığır yetiştiriciliği de yapılmaktadır. Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, 16 bin ton tavuk eti, 6.8 milyon adet yumurta, 9 bin adet koyun, 3.600 adet keçi, 3.800 sığır ve 6.800 ton süt ile 12 ton bal üretilmektedir.

Türkiye'nin en kaliteli "Linyit Kömürü" yataklarına sahip olan ilçede "Ege Linyitleri İşletmesi Müessese Müdürlüğü", buna bağlı 3 İşletme Müdürlüğü ile TEAŞ ve SEAŞ Termik Santrallerinin mevcudiyeti, ilçenin her geçen gün büyümesine ve gelişmesine katkı sağlayarak iş merkezi açısından da cazibe merkezi haline getirmiştir.

İlçede Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak; Elektrik Programı, Maden Programı, İş Makinaları bölümlerine ait yüksekokullarda eğitim öğretim devam etmektedir.

Maden Ocağı - Soma

SOMA İLÇESİ 2013			
ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	21.847,0	A- Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	1.373,0	Toplam Tarım Alanı	: 21.847,0 Ha.
Orman ve Tarıma	59.480,0	Sulanmayan Alan	: 18.977,0 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 2.870,0 Ha.
Toplam Yüzölçüm	82.700		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	12.969,5	
Sebze Alanı	:	2.106,0	
Bağ Alanı	:	55,0	
Meyve Alanı	:	299,1	
Zeytin Alanı	:	4.810,0	
Nadas	:	900,0	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:	707,4	
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	7.270,1	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	20.239,6	
Toplam Tarım Alanı	:	21.847,0	
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Buğday	7.450	26.525	3.560
Zeytin	4.180	8.786	2.102
Domates	750	60.000	80.000
Kavun	700	8.400	12.000
Arpa	1.870	5.610	3.000
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Sığır Sayısı (Baş)	: 3.877	Kırmızı Et	: 395.446 Kg.
Kültür	: 199	Beyaz Et	: 16.895.487 Kg.
Melez	: 2.550	Süt	: 6.875.958 Kg
Yerli	: 1.128	Yumurta	: 95.100 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 9.197	Bal	: 12.705 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 3.698		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 1.564.714		
Yumurtacı	: 317		
Etçi	: 1.564.397		
Kovan Sayısı (Adet)	: 2.600		
Yerli	: 160		
Fenni	: 2.440		

4.15.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.15.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.15.1.1.1. Kurumsallık:

- Türkiye Kömür İşletmelerine bağlı olarak faaliyet gösteren Ege Linyitleri İşletmesi Müessesesi, işletme ölçek ve üretim büyüklüğü ile sektörünün en önde gelen kuruluşlarından.
- Kırk yılı aşkın süredir üretimde bulunan Soma Termik Santralleri ürettikleri enerji yanında sektör için okul görevi de yapmıştır.
- C.B.Ü'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Soma Meslek Yüksek Okulu enerji ve maden teknolojileri alanında etkili bir öğretim kurumudur.
- Sanayi sicil belgesi almış olan 27'si gıda, 6'ı inşaat toprak, 6'sı metal eşya makin, 4'ü plastik ürünler olmak üzere toplam 62 firma bulunmaktadır.
- Soma Menteşe Kaplıcaları ve çevresi Termal Turizm Merkezi statüsünde planlama kapsamına alınmıştır.

4.15.1.1.2. Rekabet Gücü:

- İlçe, İzmir-Balıkesir demiryolu üzerinde bulunmaktadır.
- Bergama, Akhisar, Salihli, Denizli, Antalya bağlantılı bölünmüş turizm yolu İlçe içinden geçmektedir.
- İlçe, yapımı devam eden Çandarlı limanına yakındır.
- Organize Sanayi Bölgesi yatırım programına alınmıştır. Bu bağlamda, müteşebbis heyeti oluşturulmuş ve yer seçimi yapılmıştır.
- Çandarlı-Soma yeni demiryolu hattının planlama aşamasındadır.

4.15.1.1.3. Strateji:

- Soma'yı da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni Planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge İli'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Soma için de stratejik öneme sahiptir.
- Menteşe Kaplıcaları Termal Turizm Bölgesi ilan edilmiştir.

4.15.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölgede, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı bir Meslek Yüksek Okulunun bulunmaktadır.
- İlçede, enerji ve madencilik alanında uzmanlaşmış büyük ölçekli iki kurum bulunmaktadır.

4.15.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.15.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- İlçe'nin nüfusu vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Halen faaliyette bulunan 36 firmada 15.400 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulu varlığı, nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.

4.15.1.2.2. Maliyetler:

- Demiryolu ve karayolu erişimi ilçede maliyetleri etkileyen olumlu bir faktör olarak değerlendirilmektedir.
- OSB ve Çandarlı limanı tamamlandığında ilçenin kuruluş yeri değeri artacak ve üretim maliyetleri düşecektir.

4.15.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.15.1.3.1. İç Pazar: Bölgenin maden potansiyeli nedeniyle, iç pazara, linyit kömürü ve bununla beslenen elektrik enerjisi sunmaktadır. Bununla birlikte, tarım ürünleri açısından, zeytin, domates ve kavun başlıca ticari ürünlerdir.

4.15.1.3.2. Dış Pazar: Dış ticaret koşulları henüz oluşmamıştır.

4.15.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.15.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmektedir.

4.15.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.15.1.4.3. Finans:

- Yörede 14 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.15.1.5. DEVLET**4.15.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:**

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tubitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.15.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI**4.15.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI**

- Meyve (Zeytin, Kiraz,) ve Sebze (Fasulye, Domates) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.15.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Zeytin İşleme ve Zeytinyağı Tesis Yatırımları
- Çimento Üretim Tesis Yatırımları
- Termik Santral Uçucu Külleri Değerlendirme Tesis Yatırımları
- Gıda (Helva, Bakliyat işleme ve paketlenme) Tesis Yatırımları

4.15.2.3. ENERJİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları
- Termik Santral Tesis Yatırımları
- Kömürden Petrol Üretim Tesis Yatırımları
- Kömürden Sinai Gaz Üretim Tesis Yatırımları

4.15.2.4. MADEN SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Yüksek Güvenlikli Linyit Üretim Tesis Yatırımları

4.15.2.5. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Soma Menteşe Kaplıcaları Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları
- Sevişler Baraj Gölü Çevre Yerleşimleri Kırsal Turizm Tesis Yatırımları
- Darkale Köyü Kültür Turizm Tesis Yatırımları

4.15.2.6. DİĞER SEKTÖR YATIRIMLARI

- Lojistik Merkez Tesis Yatırımları

4.15.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Rüzgardan Elektrik Enerjisi Üretim Tesis Yatırımları
- Madencilik Tesis Yatırımları
- Lojistik Merkez Tesis Yatırımları

4.16. TURGUTLU

Turgutlu ilçesi, Manisa ilinin üç büyük ilçesinden biridir. Doğusunda Ahmetli ilçesi, batısında Manisa ili, Kemalpaşa ilçesi, kuzeyinde Gölarmara ve Saruhanlı ilçesi, güneyinde Ödemiş ve Bayındır ilçeleri ile çevrilidir. İlçenin yüzölçümü 430 km² olup, deniz seviyesinden yüksekliği 78 metredir.

Turgutlu, İzmir-Ankara karayolu güzergahında bulunmaktadır. İzmir-Uşak demiryolu da ilçenin içinden geçmektedir. İzmir'e hava yolu ve deniz yolu ile gelenler demiryolu ve karayolu ile Turgutlu'ya kolayca ulaşabilirler. Manisa il merkezine 28 km, İzmir Limanı'na 54 km, Adnan Menderes Hava Limanı'na 66 km uzaklıkta bulunan ilçe ulaşım bakımından oldukça avantajlı konumdadır.

İlçe, Gediz Nehri'nin güneyinde olup, verimli tarım alanlarına sahiptir. İlçenin kuzey ve güneyi dağlıktır. Kuzeyinde Çal Dağı, güneyinde ise Bozdağlar'ın devamı olan Çatma Dağı bulunur. Bu dağların yüksek kesimleri ormanlıktır.

İlçe ekonomisi tarıma dayalı olması sebebiyle tarımsal üretim ile toprak sanayi mamulleri üretimi ağırlık kazanmaktadır. 16 firma ihracat belgesine sahiptir.

İlçe topraklarının verimli olması ve Akdeniz ikliminin hüküm sürmesi nedeniyle bu topraklarda her türlü sebze, meyve, tahıl, endüstri ürünlerinden çekirdeksiz üzüm, pamuk, tütün yetiştirilmektedir. Ürünler hem yurt içinde hem de yurt dışında tüketilmektedir. Arazinin çoğunluğu Gediz Ovasında ve sulu tarım yapılmaktadır. Turgutlu ilçesinin 24.990 hektarlık tarım alanlarının dağılımına bakıldığında % 33 bağ, % 32 tarla, % 16 sebze, % 14 meyve, % 5 zeytin alanından oluşmaktadır. İlçede özellikle tarım alanlarında büyük ölçüde Sultani üzüm, erik, domates, biber, zeytin, kiraz, incir ve elma, üretimi yapılmakta olup yurt içi ve yurt dışında pazarlanmaktadır.

Hayvan varlığı ve hayvansal üretime bakıldığında, 39 bin ton tavuk eti, 108 milyon adet yumurta, 21 bin sığır, 9 bin koyun adet, 7 bin adet keçi ve 44 bin ton süt ile 74 ton bal üretilmektedir. İlçeye bağlı Urganlı Termal Kaplıcaları mevcut olup, özel sektör tarafından işletilmektedir. merkeze 13 km uzaklıkta ve faaldır.

İlçe merkezinde Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Teknoloji Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu öğretim vermektedir.

Tuğla Fabrikası

TURGUTLU İLÇESİ 2013			
ARAZİ DAĞILIMI (Ha.)		TARIMSAL YAPI	
Tarım Alanı	24.990,3	A- Sulama Durumu	
Çayır-Mer'a Alanı	333,0	Toplam Tarım Alanı	: 24.990,3 Ha.
Orman ve Tarıma	29.276,7	Sulanmayan Alan	: 5.704,9 Ha.
Elverişsiz Alan		Sulanabilir Alan	: 19.285,4 Ha.
Toplam Yüzölçüm	54.600		
B- Tarım Alanı Kullanımı (Ha.)			
Tarla Alanı	:	8.020,0	
Sebze Alanı	:	3.895,4	
Bağ Alanı	:	8.149,0	
Meyve Alanı	:	3.641,0	
Zeytin Alanı	:	1.194,9	
Nadas	:	90,0	
Tarıma Elv.Olup Kullanılm.Arazi	:		
Bağ-Bahçe Alanları Toplamı	:	16.880,3	
Toplam Ekili-Dikili Alan	:	24.900,3	
Toplam Tarım Alanı	:	24.990,3	
		Tarla Alanı : Sebze Alanı : Bağ Alanı : Meyve Alanı : Zeytin Alanı : Nadas :	
C- Önemli Tarımsal Ürünlerin Ekiliş ve Üretim Miktarları			
	Ekim Alanı (Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg./Ha.)
Bağ	9.149	81.100	8.864
Dane Mısır	4.000	53.200	13.300
Buğday	2.350	12.100	5.149
Erik	1.400	4.762	3.401
Domates	1.600	75.000	46.875
D- Hayvan Varlığı ve Hayvansal Üretim			
HAYVAN VARLIĞI		HAYVANSAL ÜRÜNLER	
Siğir Sayısı (Baş)	: 21.300	Kırmızı Et	: 3.841.459 Kg.
Kültür	: 18.919	Tavuk Eti	: 39.293.228 Kg.
Melez	: 1.200	Süt	: 44.254.775 Kg.
Yerli	: 1.181	Yumurta	: 108.178.800 Adet
Koyun Sayısı (Baş)	: 9.200	Bal	: 74.100 Kg.
Keçi Sayısı (Baş)	: 7.200		
Mev.Tavuk Sayısı (Adet)	: 3.998.858		
Yumurtacı	: 360.596		
Etçi	: 3.638.262		
Kovan Sayısı (Adet)	: 7.800		
Yerli	: 0		
Fenni	: 7.800		

4.16.1. REKABET GÜCÜ ELMAS MODELİNE GÖRE İLÇENİN ANALİZİ

4.16.1.1. FİRMA STRATEJİSİ VE REKABET YAPISI

4.16.1.1.1. Kurumsallık:

- İlçe'de toplam 295 adet sanayi sicil belgeli firma mevcuttur. Bunun 76'sı gıda, 49'u inşaat toprak, 46'sı metal eşya makina, 18'i zirai aletler, 12'si orman ürünler, 10'u plastik ürünler sektöründe faaliyet göstermektedir.
- Kurutulmuş meyve - sebze ve konserve üretiminde Dünya ölçeğinde üretim yapılabilmektedir.
- Söz konusu tesisler küçük ve orta ölçeklidir.
- Emek yoğun üretim söz konusudur.
- Yöre Uşak- Kula – Salihli – Turgutlu- Bağyurdu- Kemalpaşa'yı kapsayan 170 km'lik alanda yer alan organize sanayi bölgesi zincirinde optimum bir noktada yer almaktadır.
- İlçe'de yer alan yüz yılı aşkın sanayi geleneği (toprak ve gıda) çok önemli bir makine imalat yan sanayi sektörü oluşturmuştur. Hatta Turgutlu toprak sanayinde yer alan tuğla kiremit üretimi ile ilgili bir fabrikanın sanayi ekipmanının tamamını üretebilmektedir.

4.16.1.1.2. Rekabet Gücü:

- Turgutlu ilin yüzölçümü olarak küçük ilçelerinden biri olmakla birlikte topraklarının yarısı birinci sınıf polikültür sulu tarıma uygundur.
- Manisa ve İzmir'e en yakın ilçedir.
- Türkiye'nin en büyük ve ilk lojistik köyü Kemalpaşa'da kurulmuş olup, Turgutlu'ya çok yakındır.
- İzmir- İstanbul otoyolu, İzmir-Ankara otoyolu ve İzmir-Ankara hızlı tren projelerinin kavşak noktasındadır.
- Uygun iklim koşulları ve yılın asgari 9 ayında her türlü üretim ve dağıtım faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir.
- Doğalgazın varlığı enerji alt yapısı açısından önemlidir.

4.16.1.1.3. Strateji:

- Turgutlu'yu da kapsayacak biçimde İzmir Manisa 1/100.000 ölçekli "Çevre Düzeni planı"nın hazırlanması, geleceğe yönelik olarak ilçede alan kullanımını planlaması açısından stratejik öneme sahiptir.
- 10. Kalkınma planına temel teşkil eden ve Manisa'nın da dahil olduğu 4 bölge ili'nin geleceğini tasarlayan "TR33 2014-2023 Bölge Planı" Turgutlu için de stratejik öneme sahiptir.
- Urganlı Kaplıcaları'nın Termal Turizm Merkezi ilan edilmesi ve turizm yatırımcıları için sağlanan ilave teşvikler stratejik öneme haizdir.
- Kıt kaynak enerji ile sınırsız ihtiyaç gıdanın optimum kombinasyonu olan "Jeotermal Seracılık"ın öncü ve örnek uygulamalarından birinin Urganlı'da gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

4.16.1.1.4. İnovasyon ve Ar-Ge Gücü:

- Bölge üniversitelerinden Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Yüksek Teknolojisi Enstitüsü bünyesinde kurulan "Tekno-park"ların sağlayacağı inovasyon ve Ar-Ge kapasitesi Turgutlu'nun gelişiminde hızlandıran etkisi yaratacaktır.
- Jeotermal enerjinin Urganlı'da seracılık sektöründe girdi olarak kullanılması İlçe için değerli bir inovasyon uygulamasıdır.
- İlçe'de üretim yapan Dünya'nın en önemli kanatlı hayvan üreticisi firmalar tarafından artıkların değerlendirilerek yem sanayisine hammadde üretmek üzere iki Rendering tesisi kurulmuştur.

4.16.1.2. GİRDİ KOŞULLARI

4.16.1.2.1. İnsan Kaynağı:

- Nitelikli iş gücü teminde İzmir'e yakınlık önemli bir avantajdır.
- İlçe'nin nüfus büyüklüğü vasıfsız iş gücü talep eden sektörler yönünden önemli bir avantaj teşkil etmektedir.
- Turgutlu OSB'de halen faaliyette bulunan 38 firmada 3.000 kişi çalışmaktadır.
- İlçe'de mesleki ve teknik eğitim veren orta öğretim kurumlarının sayıca ve öğrenci kapasitesi yönüyle yeterliliği ve Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı olarak öğretimini sürdüren Meslek Yüksek Okulu ile Teknoloji Fakültesi'nin varlığı, nitelikli iş gücünün temini açısından sürdürülebilirliği sağlayacaktır.
- Nitelikli iş gücünün yöreye çekilmesi açısından, yörenin alt ve üst yapısındaki iyileştirmeler ile oluşturulan uygun yaşam alanları etkili olacaktır.

4.16.1.2.2. Maliyetler:

- Liman'lara yakınlık ulaşım maliyetlerini düşürmesi açısından pozitif bir girdi olarak değerlendirilmektedir.
- İzmir gibi büyük pazar potansiyeline sahip olan bir metropole yakınlık önemli bir avantajdır.
- Turgutlu OSB'de arsa metre kare fiyatlarının; peşin 40,00 TL taksitli 60,00 TL olması çevre OSB'lere göre önemli bir avantaj sağlamaktadır.

4.16.1.3. TALEP KOŞULLARI

4.16.1.3.1. İç Pazar: İzmir ve Manisa'ya yakın olması ve nüfusun büyüklüğü önemli bir iç pazar avantajı sağlamaktadır.

4.16.1.3.2. Dış Pazar: İlçede önemli sayıda ihracata yönelik faaliyet gösteren firma bulunmaktadır.

4.16.1.4. İLGİLİ VE DESTEKLEYİCİ KURULUŞLAR

4.16.1.4.1. Üniversite:

- Yörede yer alan Celal Bayar Üniversitesi'ne bağlı Hasan Ferdi Turgutlu Teknoloji Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu yörenin eğitim düzeyini yükseltmekte ve nitelikli iş gücünü desteklemektedir.

4.16.1.4.2. Kamu:

- İlgili Merkez kuruluşlarının yerel İl ve İlçe teşkilatları, Zafer Kalkınma Ajansı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, İlçe'de yatırımlara ve yatırımcılara destek veren başlıca kurumlardır.

4.16.1.4.3. Finans:

- Yörede Ulusal ve Uluslararası işlem gerçekleştiren 18 adet banka şubesi bulunmaktadır.

4.16.1.5. DEVLET

4.16.1.5.1. Teşvik ve Vergiler:

- 3. Bölge teşvik destekleri (Bknz. Sayfa 132)
- Zafer kalkınma ajansı destekleri (Bknz. Sayfa 140)
- Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı ve TKDK destekleri (Bknz. Sayfa 141)
- Kosgeb destek tablosu (Bknz. Sayfa 144)
- Tübitak destekleri (Bknz. Syfa 149)
- Sosyal Güvenlik Bakanlığı Teşvikleri (Bknz. 151)

4.16.2. İLÇENİN SEKTÖRLERE GÖRE ÖNE ÇIKAN POTANSİYEL YATIRIM KONULARI

4.16.2.1. TARIM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Meyve (Üzüm, Erik, Zeytin, Kiraz, İncir) ve Sebze (Domates, Biber, Patlıcan) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Fidan ve Fide Yetiştiriciliği Yatırımları
- Mısır Yetiştiriciliği Yatırımları
- Seracılık Yatırımları
- Süs Bitkileri Yetiştiriciliği Yatırımları
- Damızlık Süt İnekçiliği Yatırımları
- Koyun Yetiştiriciliği Yatırımları
- Etçi ve Yumurtacı Tavuk Yetiştiriciliği Yatırımları
- Arı Yetiştiriciliği Yatırımları
- Et Besi Hayvancılığı Yetiştiriciliği Yatırımları

4.16.2.2. İMALAT SANAYİ SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Gıda Ürünleri; Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Bakliyat Paketleme- Tasnifleme, Konserve Salça, Meyve Suyu Yatırımları
- Güneş Isıtmalı Üzüm Kurutma Tesis Yatırımı
- Mısır Ürünleri İşleme Tesis Yatırımları
- Kuru Üzüm İşleme Tesis Yatırımları
- Toprak Ürünleri; Seramik, Porselen Eşya İmalat Tesis Yatırımları

4.16.2.3. TURİZM SEKTÖRÜ YATIRIMLARI

- Organlı Termal Sağlık Turizm Tesis Yatırımları
- Bozdağlar Bölgesi Kırsal Turizm Tesis Yatırımları

4.16.3. ÖNGÖRÜLEN ÖNCELİKLİ ALT SEKTÖR YATIRIM ÖNERİLERİ

Manisa Yatırım Rehberinin ortaya koyduğu veriler, tespit edilen potansiyel ve değerler ışığında; aşağıda ilçeye göre belirlenmiş sektörel niş yatırım proje önerilerinin uygulanması halinde hem yatırımcıların hem de ilçenin daha yüksek bir fayda ekseninde buluşacakları öngörülmektedir.

- Meyve (Üzüm, Erik, Zeytin, Kiraz, İncir) ve Sebze (Domates, Biber, Patlıcan) Yetiştiriciliği Yatırımları
- Gıda Ürünleri, Dondurulmuş-Kurutulmuş Meyve-Sebze, Bakliyat Paketleme-Tasnifleme, Konserve Salça, Meyve Suyu Yatırımları

5. MANİSA YATIRIM ORTAMI SWOT ANALİZİ

5.1. GÜÇLÜ YANLAR-ÜSTÜNLÜKLER:

- 5.1.1. Tarihsel planda çok sayıda büyük uygarlığa ev sahipliği yapması
- 5.1.2. İlin tüm ilçelerinin, 12 ay boyunca her türlü üretim ve iktisadi faaliyeti yürütmeye uygun iklim koşullarına sahip olması
- 5.1.3. Akhisar, Salihli, Soma, Turgutlu gibi kendi kendine yeterli, yeni yatırımlar için uygun koşullara sahip, bölgesel çekim merkezi niteliği taşıyan büyük ilçelerin varlığı
- 5.1.4. İl'de alan kullanımının plan disiplinine bağlanmasını sağlamak üzere; 1/100.000 ölçekli İzmir-Manisa Çevre Düzeni Planı'nın uygulamaya konmuş olması,
- 5.1.5. Nüfus artış hızı oranının ve il dışından göçün stabil hale gelmesi,
- 5.1.6. Büyükşehir statüsünü alması ile çoğalan yetki ve mali kaynaklarla İlin tüm altyapı sorunlarının hızla çözüm sürecine girmesi
- 5.1.7. Coğrafi konum ve ulaşım avantajları nedeniyle İzmir'in sahip olduğu tüm fırsat-avantaj ve olanaklardan birebir yararlanıyor olması
- 5.1.8. Karayolu ve demiryolu ulaşımı açısından tarihsel kavşak noktasında bulunması,
- 5.1.9. İzmir-İstanbul, İzmir-Ankara Otoyolu ve İzmir-Ankara Hızlı tren Projelerinin kısa vadede tamamlanacak olması
- 5.1.10. İlin teşvik uygulamasında 3. Bölgede avantajlarından yararlanıyor olması
- 5.1.11. İlin ihracatta sağladığı yüksek performans ve ihracat yapan farklı sektörlerdeki çok sayıda kuruluşun varlığı
- 5.1.12. Yabancı sermaye kuruluşlarının Manisa'ya duydukları yatırım yapma ilgisi; bu kuruluşların getirdiği ileri teknolojiler ve kurum kültürü
- 5.1.13. Üstün kuruluş yeri avantajlarıyla Manisa, Akhisar, Salihli, Turgutlu gibi güçlü Organize Sanayi Bölgelerinin varlığı
- 5.1.14. İmalat Sanayi sektöründe gerçekleştirdiği büyük üretimler ve ürün çeşitliliği
- 5.1.15. Tükettiğinin 2,5 katı elektrik enerjisi üreten bir il olması,
- 5.1.16. İlin sahip olduğu; Termik, hidrolik, rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yerli ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının varlığı,
- 5.1.17. Alaşehir ilçesinde jeotermal enerjiden elektrik üretimine başlanması
- 5.1.18. Linyit, zeolit, nikel, uranyum, altın, kaolin, feldspat, mermer gibi çok çeşitli, değerli ve stratejik madenlerin varlığı
- 5.1.19. Tarımdaki büyük üretim gücü, üretim çeşitliliği ve taşıdığı gelişme potansiyeli
- 5.1.20. Yeni ekilişlere çabuk dönüşüm ve uyum sağlayan, yeni teknik ve uygulamalara yatkın büyük bir çiftçi kesiminin varlığı,
- 5.1.21. Tarım yapmaya çok uygun geniş ve verimli ovaların varlığı ve bu ovalarda ağırlıklı olarak polikültür sulu tarım yapılıyor olması
- 5.1.22. İl Yüzölçümünün %39'unun tarım arazisi, % 41'nin ormanlık alan olması, tarım alanlarının %45'5'inin sulanabilir olması,
- 5.1.23. Tarımsal sulama suyu kapasitelerine ilaveten başta Gördes Barajı olmak üzere çok sayıda baraj ve göletin daha tarımsal sisteme kazanılması,
- 5.1.24. Sulama sistemlerinde sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, kapalı-borulu sisteme ve damlama sulama yöntemine geçiş konusunda kamu ve üreticiler tarafından gösterilen güçlü çabalar.
- 5.1.25. Akhisar'da, Celal Bayar Üniversitesine bağlı "Tarım Bilimleri ve Teknolojisi Fakültesi"nin kurulacak olması,
- 5.1.26. 10 Fakültesi, 5 yüksekokulu, 15 meslek yüksekokulu, 23 araştırma ve uygulama merkezine sahip Celal Bayar Üniversitesinin varlığı,
- 5.1.27. Turgutlu'da, Celal Bayar Üniversitesine bağlı "Hasan Ferdi Turgutlu Teknoloji Fakültesi"nin kurularak öğrenime başlaması,

5.2. ZAYIF YANLARI-EKSİKLİKLER

- 5.2.1. İlde tüm yerleşimler itibariyle, kentleşmenin henüz tamamlanamamış olması, kimi ilçe ve yerleşimlerdeki kırsal yaşamın baskın karakteri,
- 5.2.2. İlçeler arası sosyo-ekonomik gelişme farklarının fazla olması,
- 5.2.3. Göçle gelen nüfusun kentsel yaşama yeterince uyum sağlayamaması,
- 5.2.4. Manisa'nın, TR33 bölgesindeki ayrıksı konumuyla potansiyellerinin ve çözüm bekleyen sorunlarının, İzmir ili ile birlikte değerlendirilme zorundalığının yeterince karşılık bulamaması
- 5.2.5. Potansiyel güç ve değerlerin, mukayeseli üstünlüklerin bilinip, ölçümlenememesi
- 5.2.6. Uygun yaşama ortamı olarak il ve ilçelerin değerini artıran ve iyileştiren sosyo kültürel (eğlenme, dinlenme, yeme-içme, konaklama vb.) tesis ve yatırımların istenen düzey ve yeterlilikte olmaması,

- 5.2.7.** İç ve dış tanıtım, bilinirlik ve markalar oluşturma konusundaki yetersizlikler.
- 5.2.8.** İlin tur güzergâhında bulunmaması, antik Sardes ve Aigai antik kentlerindeki kazıların tamamlanamaması, İnanç turizminde alanındaki varlıklarının yeterinde değerlendirilemeyeşi
- 5.2.9.** Kurumsal işbirlikleri yoluyla yaratılabilecek sinerji konusunda yeterince verimli ve başarılı bir performans gösterilemeyeşi
- 5.2.10.** Sanayi ve bilgi toplumunun gerektirdiği nitelik ve donanımına sahip işgücünün yerelden temin güçlüğü,
- 5.2.11.** İldeki vasıfsız işgücünün sayıca fazlalığı buna karşılık bu grubun sanayinin istediği niteliklerle donatımı konusundaki çabaların yetersizliği,
- 5.2.12.** İşletmelerin ağırlıklı olarak küçük ve orta ölçekli olması,
- 5.2.13.** Mevcut teşvik sisteminin özenlen sonuçları verememesi, ilçe ve sektör düzeyinde teşvik uygulamasına duyulan ihtiyaç,
- 5.2.14.** Tarım arazilerinin çok parçalı ve işletme ölçeklerinin küçük olması,
- 5.2.15.** Tarım ve sanayi sektörlerinde sağlanan gelişmelere, hizmet sektörünün yeterince eşlik edememesi,
- 5.2.16.** Gediz ve Bakırçay nehirleri başta olmak üzere su kaynaklarında yaşanan kirlilik,
- 5.2.17.** Katı atık depolama ve değerlendirme tesislerinin yokluğu,
- 5.2.18.** Bölge üniversiteleri ve bu üniversitelerin teknoparklarından istenen düzeyde fayda sağlanamayışı

5.3. FIRSATLAR

- 5.3.1.** İl'de yaşayanların sakin tabiatı, kanunlara ve kurallara uygun yaşayışı, çalışkanlığı gibi sosyal değer faktörlerinin katkısı
- 5.3.2.** Ulusal ve uluslararası kalitede Marka olmaya uygun çok sayıda değer varlığı
- 5.3.3.** Mesir Macunu ve geleneğinin tarihsellik odağında, tıbbi ve aromatik bitkiler üretim ve değerlendirilme imkanlarının fazlalığı,
- 5.3.4.** Tüm altyapı tesisleri tamamlanarak yatırıma hazır hale getirilen Spil Dağı Turizm Merkezine, Yap-İşlet-Devret yöntemi ile konaklama, eğlence, dinlenme ve spor tesislerinin kurulacak olması,
- 5.3.5.** Henüz turizme, günlük yaşama kazanılamamış çok sayıda doğal, termal, tarihsel ve kültürel değer varlığı,
- 5.3.6.** Bozdağlar ve Yundağları başta olmak üzere kırsal turizm yatırımları için çok sayıda uygun coğrafi alan, değer ve güzelliğin varlığı,
- 5.3.7.** Termal Turizm Merkezi olarak kabul ve ilan edilen 5 termal kaynağın; Jeotermal sağlık turizmi konusunda taşıdığı potansiyel ve değer,
- 5.3.8.** Enerji çeşitliliği ve sürdürülebilir enerji üretimi,
- 5.3.9.** Salihli ve Turgutlu Urganlı bölgesinde jeotermal ısıtılmalı seracılık faaliyetlerinin büyük ölçekli ve güçlü biçimde başlaması,
- 5.3.10.** Küresel bir yükselen değer konumuna gelen organik tarım konusunda ilin taşıdığı yatırım ve üretim fırsatları,
- 5.3.11.** Yeterince gelişemediği düşünülen Demirci, Gördes, Selendi, Köprübaşı gibi ilçelerdeki toprak varlığının organik üretilere uygunluğu,
- 5.3.12.** Köprübaşı gibi ilin görece en az gelişmiş ilçesinde kurulan büyük ölçekli organik zeytin çiftliklerinde üretilen organik zeytinyağlarının dünyanın en zor pazarlarında talep görmesi,
- 5.3.13.** Muhtelif üretimler için çok uygun toprak, su, iklim koşullarının varlığı,
- 5.3.14.** Yatırım programına alınan ve yapım süreçleri muhtelif aşamalarda sürdürülen Soma, Kula Deri İhtisas ve Akhisar Zeytin İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinin varlığı,
- 5.3.15.** OSB'ler çevre yatırımlarının tamamlanması ve arsa m2 fiyatlarının nispi ucuzluğu,
- 5.3.16.** Salihli OSB'nin süreç içinde bir gıda ihtisas bölgesi haline gelmesi, yabancı yatırımcıların bölgede üretime başlaması,
- 5.3.17.** İlin beyaz eşya, kahverengi eşya, otomotiv yan sanayii, sanayi kalıpcılığı alanında ciddi bir kümelenme potansiyeli taşıyor olması,
- 5.3.18.** Gördes ilçesinde en son teknoloji kullanılarak nikel üretmek üzere özel sektör tarafından bir maden üretim tesisi kurulması,
- 5.3.19.** Üretimler için güçlü bir Pazar olarak metropol merkez İzmir'e olan fiziksel yakınlığı,
- 5.3.20.** İzmir Adnan Menderes Havalimanı, İzmir Aliğa ve Alsancak Limanlarına yakınlık,
- 5.3.21.** İzmir Çandarlı'da Dünyanın en büyük limanlarından birinin kuruluyor olması,
- 5.3.22.** Alaşehir ve Manisa Gümrük Müdürlüklerinin varlığı,
- 5.3.23.** Celal Bayar Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesinin varlığı

5.4. TEHDİTLER

- 5.4.1. Bazı ilçeler arasında gözlenen yöresel gelişme geriliği ve yarattığı sorunlar,
- 5.4.2. İlin 1. Derecede deprem kuşağında bulunması,
- 5.4.3. Küresel iklim değişikliklerinin yaşama ortamlarına olumsuz etkisi,
- 5.4.4. Toprak su hava gibi alıcı ortamlarda yaşanan çevre kirlilikleri,
- 5.4.5. Kırsal alanlarda yaşamı iyileştirici, gelir ve geçim imkanlarını artırıcı bütün çabalara karşın bu yerleşimlerden şehirlere göçün düzenlenememesi,
- 5.4.6. Sağlıksız kentleşme, eğitimde yeterli nitelik artışının sağlanamaması,
- 5.4.7. Şehzadeler ve Yunusemre ilçeleri başta olmak üzere büyük ilçelerde yaşanan şehir içi trafik sorunları,
- 5.4.8. Uzman işgücü temini ve istihdamında yaşanan sorunlar,
- 5.4.9. Sahip oldukları tarihsel ve uluslararası şöhret, aldıkları coğrafi işaret belgesine rağmen, Yuntdağı, Kula ve Gördes Halılarının (halıcılığının) yaşadığı gerileme,
- 5.4.10. İldeki toprak sanayinin içinde bulunduğu ve çözümünde zorlanılan çok boyutlu sektörel sorunlar,
- 5.4.11. Tarım toprakları aleyhine yaşanan düzensiz kentleşme ve kısmen düzensiz sanayileşme,
- 5.4.12. Tarımda ve tarımsal üretimde kullanılan kimyasal girdilerin yarattığı sorunlar,
- 5.4.13. Yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının kullanımı ve su planlaması konularında geleceğe dönük sürdürülebilirlik sorunları,
- 5.4.14. Salma sulama ve yeraltı su kaynaklarının aşırı kullanımı nedeniyle, tarımsal sulamada sürdürülebilirlik açısından mevsimlere bağlı olarak yaşanması olası riskler,
- 5.4.15. Tarımsal ürün ekilişlerinin hala önemli ölçüde rastlantısallığa ve doğal koşullara bağlı olması,
- 5.4.16. Tarımsal ürünlerin pazarlamasında yaşanan dönemsel fiyat ve pazarlama sorunları,
- 5.4.17. Üzüm bağları ve zeytinliklerin gelecek planlaması yapılmaksızın aşırı genişlemesinin, dünya piyasalarındaki gelişmelere bağlı olarak yaratabilecekleri (yaşatabilecekleri) kırılganlık,
- 5.4.18. İl'de bazı ürünlerdeki monokültür tarımsal ekonominin, üretici kesimleri fiyat dalgalanmalarına açık hale getirmesi.

6. SANAYİ, TARIM, MADEN, ENERJİ VE TURİZM SEKTÖRLERİNDEKİ POTANSİYELLERİN DEĞERLENDİRİLMESİYLE SAĞLANACAK KATMA DEĞER

Bu çalışmanın rehberliğinde gerçekleştirilecek yeni yatırımlar, girişimler, uygulanacak projeler ve sağlanacak işbirlikleri sayesinde Manisa bölgesinde yaşanacak değişimler ve yaratılacak katma değer aşağıda belirtilmiştir.

6.1. İstihdam

Mevcut istihdam düzeyinin korunması, yeni istihdam imkanlarının yaratılması, istihdamın niteliksel düzeyinin yükseltilmesi, sektörel düzeyde birbirini besler ve destekler bir istihdam yapısının kurulması, işgücü arzı ve talebi arasında sağlıklı ve sürdürülebilir bir bağ oluşturması sağlanacaktır.

6.2. Üretim

Belirtilen sektörlerde mevcut üretimlerin sürdürülmesi, üretim süreçlerinin yükselen çevre standartları ve toplumsal duyarlılıklar ışığında daha temiz üretimler şeklinde biçimlendirilmesi, temel ekonomik sorun olan “sürdürülebilir üretim” konusunun tüm sektörlerde bir üretim gerçekliği olarak içselleştirilmesi, üretimin çeşitlendirilmesi yoluyla sağlanacak dışsallıklardan yararlanılması, pazar değeri hızla yükselen organik üretimler yoluyla yeni üretim fırsatlarının değerlendirilmesi sağlanacaktır.

6.3. Rekabet Gücü

Bölgenin sahip olduğu hammadde, lojistik imkanları, sanayi ve üretim tecrübesi bu çalışmanın sunduğu kazanımlar ile ulusal ve uluslararası rekabet gücünü artıracaktır. Bölgenin bilinirliği ve tanınırlığı, bölgede iş yapan uluslararası marka kuruluşların varlığı bu çalışma ile bu kuruluşların sağlayacağı ilave kazanımlar rekabet gücünü olumlu etkileyecektir.

6.4. Dış Ticaret

Bölgenin dış ticaretteki etkinliğinin korunması ve artırılması ihracatın çeşitlendirilmesi ve katma değeri yüksek alanlara yoğunlaştırılması, ülke ve ürün bazında yeni ihracat fırsatlarının hayata geçirilmesi, yeni firmaların ihracata özendirilmesi bu çalışmanın sunduğu imkanlarla daha erişilebilir kılınacaktır.

6.5. Sektörel Derinlik

Sektörel ilişkilerin kazandıracağı dışsallıkların üretim süreçlerine aktarılması, sektörel tecrübelerin paylaşılması, sektörel başarı öykülerinin firma düzeyinde içselleştirilmesi bu çalışmanın çıktıları ile daha etkili ve anlamlı hale gelecektir.

6.6. Girişimcilik Eğilimi

Bu çalışmanın rehberliğinde girişimcilik eğilimi bölgesel bir hız kazanacak, tarımda sağlanan sermaye birikiminin başta tarımsal sanayi olmak üzere imalat sanayinin diğer alt sektörlerine yönelimi hızlanacak, bölge dışı ve uluslararası girişimciler için bölgenin yatırım ortamı olarak çekiciliği daha da artacaktır. Girişimcilik faaliyetleri sonucunda kişisel gelirlerin, şirket karlarının, tüketimin ve mal varlıklarının yükselmesinden dolayı bölgedeki vergi matrahının büyümesine ve dolayısıyla kamu gelirlerinin artmasına katkı sağlayacaktır.

6.7. Büyüme ve Kalkınma

Bu çalışma sayesinde, potansiyel yatırım alanların vurgulanması nedeniyle, kaynakların doğru yerde, doğru zamanda ve doğru miktarda kullanımı sayesinde, yatırım etkinliği sağlanacaktır. Kaynakların etkin kullanımı, bölgede fırsat maliyetlerini minimize ederek, ekonomik büyümenin ve akabinde kalkınmanın önünü açacaktır.

6.8. Yenilik

Çalışmada yer alan ve önerilen üretim yenilikleri, yenilikleri teşvik ederek yeni ürünler ve üretim süreçlerini geliştirecektir. Yenilik, mal farklılaştırılması yoluyla karlılığın artmasına neden olacak ve monopolcü rekabet piyasası koşullarının geçerli olduğu piyasa tipi açısından, bölgede markalaşma ve marka bilinirliği süreçleriyle ulusal ve uluslararası kapsamda pazar payının büyümesi sağlanmış olacaktır.

6.9. Gelir Dağılımı

Bu çalışma, yukarıdaki maddeler açısından katkılar dikkate alındığında, refah düzeyinin yükseltilerek geniş bir toplumsal tabana yaygınlaştırılmasına ve orta sınıfın güçlendirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu sayede gelirin adil dağılımına katkı sağlanmış olacaktır.

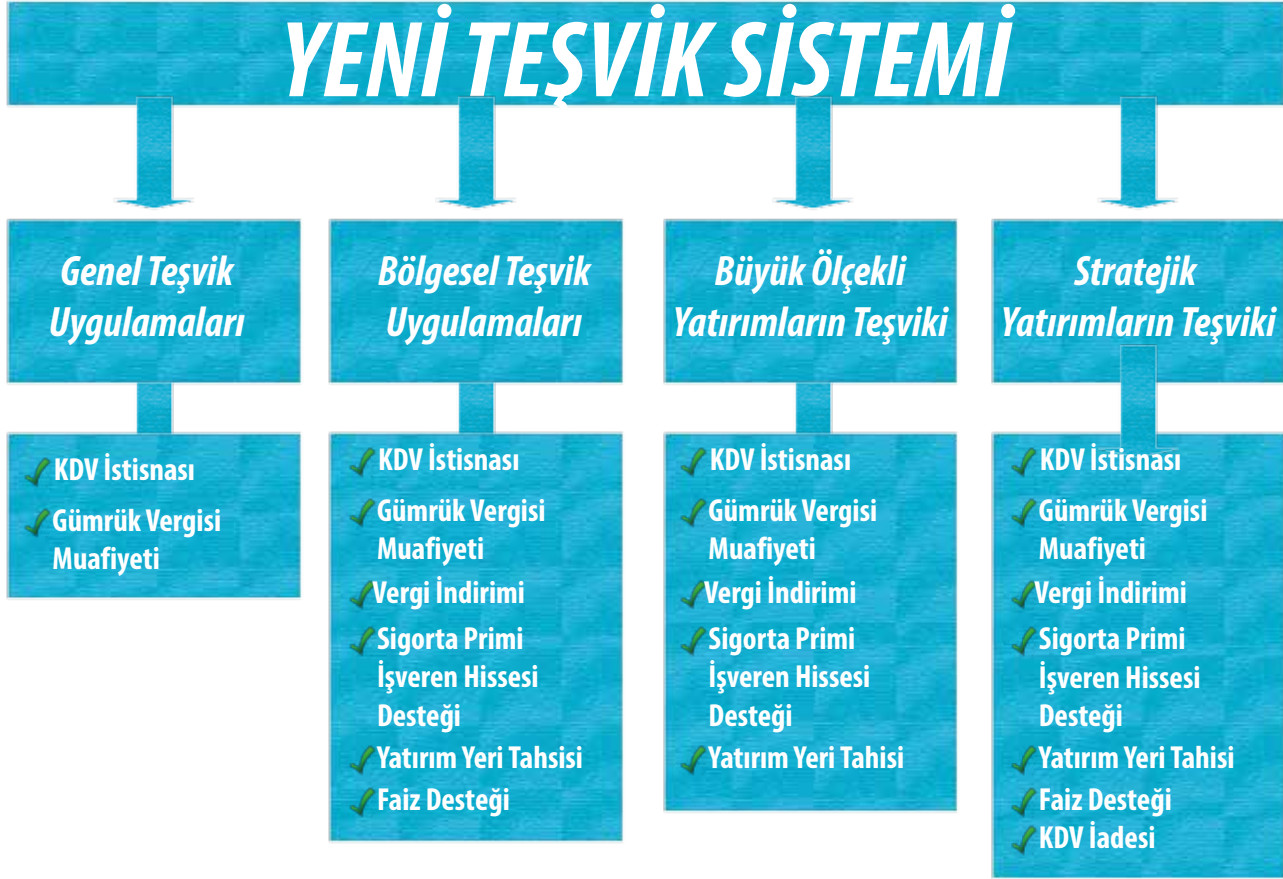
6.10. Yaşam Kalitesi

Çalışma sayesinde artacak olan yatırım eğilimi sayesinde, bölgedeki sermaye birikimindeki artışın etkisiyle, girişimcilik faaliyetlerinin çoğalması ve işletme sayısının artması sonucu paranın dolanım hızındaki artış, bölgede faaliyet gösteren diğer esnaf ve üretken grupların gelirleri üzerinde bir çarpan etkisi oluşturacaktır. Bu durumun yaratacağı, ekonomik gelişmenin yanı sıra, bölgedeki sosyal ve toplumsal olarak ortaya çıkacak olumlu gelişmeler bölgede yaşayan insanların alım gücünün artmasına, dolayısıyla bölgede refah ile birlikte daha mutlu insanların ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

7. BÖLGEDE YATIRIM TEŞVİKLERİ VE DESTEKLER

7.1. “Yeni Teşvik Sistemi”

Manisa teşvik sisteminde 3. bölgede yer almaktadır. Manisa’da gerçekleştirilecek yatırımlar, genel, bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırım teşviklerinden 3. bölgenin asgari sabit yatırım tutarı, oranı ve sürelerine göre yararlanır.

7.1.1. Genel Teşvik Uygulamaları

7.1.1.1. Temel Özellikler

Ülke genelinde geçerlidir.

Desteklenmeyecek yatırım konuları dışında tüm yatırımları kapsar.

7.1.1.2. Yararlanma Şartları

Yatırımların destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgari sabit yatırım tutarının;

-1. ve 2. Bölgelerde 1.000.000 TL,

- 3., 4., 5. ve 6. Bölgelerde ise (Manisa için) 500.000 TL olması gerekmektedir.

7.1.2. Bölgesel Teşvik Uygulamaları

7.1.2.1. Temel Özellikler

İller, 2011 SEGE (sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksi) verileri baz alınarak altı bölgeye ayrılmıştır.

Detek unsurları, süreleri ve oranları bölgenin gelişmişlik seviyesine göre farklılık göstermektedir.

Bölge için belirlenmiş sektörlere destek verilmektedir.

7.1.2.2. Yararlanma Şartları

İller itibarıyla belirlenen sektörler, aynı zamanda ilin bulunduğu bölgedeki sektör ve sabit yatırım tutarı şartlarını sağlamaları halinde desteklerden yararlanabilirler.

Bölgesel desteklerden faydalanabilecek sektörler ve asgari yatırım tutarları ile illerin bölgesel desteklerden yararlanabilecek sektörleri Kalkınma Bakanlığı karar ek -3 te yer almaktadır.

Tablo 42. Bölgesel Teşvik Uygulamalarında Sağlanan Destekler (2015)

DESTEK UNSURLARI			III. BÖLGE
			DESTEKLERİ
KDV İstisnası			VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti			VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	20
		OSB İçi	25
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB Dışı	3 yıl
		OSB İçi	5 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			VAR
Faiz Desteği	İç Kredi		3 Puan
	Döviz / Döviz Endeksli Kredi		1 Puan
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			YOK
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			YOK

Tablo 43. Desteklenen Sektörler ve Minimum Yatırım Tutarları (2015)

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Manisa'da Bölgesel Desteklerden Faydalanabilecek Sektörler	Asgari YatırımTutarı Veya Kapasitesi
1	121	Entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil olmak üzere entegre hayvancılık yatırımları (dipnot 1'de belirtilen asgari kapasite şartlarına uymayan yatırımlar hariç)	500 Bin TL
2	0500.0.04	Su ürünleri yetiştiriciliği (balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	500 Bin TL
3	15	Gıda ürünleri ve içecek imalatı (dip not 2'de belirtilen yatırım konuları hariç)	1 Milyon TL
4	17	Tekstil ürünleri imalatı (dip not 3'te belirtilen şartları sağlamayan iplik ve dokuma yatırımları hariç)	Tekstilin aprenmesi yatırımları için 10 Milyon TL, diğer yatırım konularında 1 Milyon TL
5	18	Giyim eşyası imalatı	1 Milyon TL'nin üzerindeki tevsii ve modernizasyon yatırımları
9	20	Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), hasır ve buna benzer örülerek yapılan maddelerin imalatı	2 Milyon TL
10	21	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	10 Milyon TL
14	2423	Kimyasal madde ve ürünlerinin imalatı	2 Milyon TL
20	26 (2693.2, 2694.1, 2695.1, 2695.3, 2695.4, 2610.2.03.01 hariç)	Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (fırınlanmış kilden, kiremit, biriket, tuğla ve inşaat malzemeleri, çimento, inşaat amaçlı beton ürünleri, hazır beton, harç, çok katlıyalıtım camları hariç)	2 Milyon TL
27	2720, 273	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi, metal döküm sanayi	2 Milyon TL
28	28	Metal eşya	2 Milyon TL
30	29	Makine ve teçhizat imalatı	2 Milyon TL
32	30	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	2 Milyon TL
33	31	Elektrikli makine ve cihazları imalatı	2 Milyon TL
34	32	Radio, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	2 Milyon TL
35	33	Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı	500 Bin TL
36	34	Motorlu kara taşıtı ve yan sanayi	Motorlu kara taşıtlarında yatırım tutarı 50 Milyon TL; motorlu kara taşıtları yan sanayinde yatırım tutarı 2 Milyon TL

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Manisa'da Bölgesel Desteklerden Faydalanabilecek Sektörler	Asgari Yatırım Tutarı Veya Kapasitesi
38	3591 ve 3592	Motosiklet ve bisiklet üretimi	2 Milyon TL
40	361	Mobilya imalatı (sadece plastikten imal edilenler hariç)	2 Milyon TL
41	5510.1.01, 5510.2.01, 5510.3.02, 5510.5.02, 5510.5.04	Oteller	3 yıldız ve üzeri
42	1318586	Öğrenci yurtları	100 öğrenci
43	6302.0.01	Soğuk hava deposu hizmetleri	1.000 metrekare
44	6302.0.03	Lisanslı depoculuk	1 Milyon TL
45	80 (809 hariç)	Eğitim hizmetleri (okul öncesi eğitim hizmetleri dahil, yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	500 Bin TL
46	8511.0.01-05, 8511.0.99, 8531.0.01-03	Hastane yatırımı, huzurevi	Hastane: 500 Bin TL Huzurevi: 100 kişi
47		Akıllı çok fonksiyonlu teknik tekstil	500 Bin TL
48		Atık geri kazanım veya bertaraf tesisleri	500 Bin TL
49		Kömür gazı üretimi (sentez gazı)	50 Milyon TL
50		Seracılık	20 dekar

* Karar Ek-3'ten hazırlanmıştır.

Dipnotlar:

1) Entegre hayvancılık yatırımlarında;

Üçüncü bölge (Manisa) için süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında 300 büyükbaş, et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında 500 büyükbaş/dönem, damızlık, damızlık büyükbaş entegre yatırımlarında 300 büyükbaş, damızlık küçükbaş entegre yatırımlarında 1.000 küçükbaş, süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında 1.000 küçükbaş/dönem ve kanatlı entegre yatırımlarında 200.000 adet/dönem asgari kapasite şartı aranır(damızlık kanatlı entegre yatırımlarında kapasite şartı aranmaz).

2) Gıda ürünleri ve içecek imalatı yatırımlarından "makarna ile entegre irmik yatırımları, şehriye, kuskus, yufka, kadayıf, prinç, ev hayvanları için hazır yem, balık unu, balık yağı, balık yemi, ekmek, rakı, bira, kuruyemiş, linter pamuğu, çay, fındık kırma/kavurma, hazır çorba ve et suları ve müstahzarları üretimi ile tahıl ve baklagil tasnif ve ambalajlanması" yatırımları bölgesel desteklerden yararlanamaz.

3) İplik ve dokuma (yün ipliği, akıllı ve çok fonksiyonlu teknik tekstil, halı tafting, dokunmuş-örülmüş kumak, çuval hariç) konularında sadece modernizasyon cinsindeki yatırımlar bölgesel desteklerden yararlanır.

7.1.3. Büyük Ölçekli Yatırım Teşviki

Teknoloji ve Ar- Ge kapasitesini artıracak, uluslararası alanda rekabet üstünlüğü sağlayacak yatırımların desteklenmesini hedefler.

Tablo 44. Büyük Ölçekli Yatırım Konuları (2015)

YATIRIM KONULARI	Asgari Sabit Yatırım Tutarları (Milyon TL)
Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı	1000
Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı	200
Liman ve Liman Hizmetleri Yatırımları	
Motorlu Kara Taşıtları Ana Sanayi Yatırımları	
Motorlu Kara Taşıtları Yan Sanayi Yatırımları	50
Demiryolu ve Tramvay Lokomotifleri ve/veya Vagon İmalatı Yatırımları	
Transit Boru Hattıyla Taşımacılık Hizmetleri Yatırımları	
Elektronik Sanayi Yatırımları	
Tıbbi Alet, Hassas ve Optik Aletler İmalatı Yatırımları	
İlaç Üretimi Yatırımları	
Hava ve Uzay Taşıtları ve/veya Parçaları İmalatı Yatırımları	
Makine İmalatı Yatırımları	
Nihai Metal Üretimine Yönelik Yatırımlar	

Tablo 45. Büyük Ölçekli Yatırımlar İçin Sağlanan Destek Unsurları (2015)

DESTEK UNSURLARI			III. BÖLGE
			DESTEKLERİ
KDV İstisnası			VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti			VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	30
		OSB İçi	35
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB Dışı	3 yıl
		OSB İçi	5 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			VAR
Sigorta Primi (İşçi Hissesi) Desteği			YOK
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			YOK

7.1.4. Stratejik Yatırımların Teşviki

Cari açığın azaltılmasına katkı sağlayacak katma değeri yüksek yatırımların desteklenmesini hedefler.

7.1.4.1. STRATEJİK YATIRIM DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

- Asgari sabit yatırımın 50 milyon Türk Lirasının üzerinde olması,
- Yurtiçi toplam üretim kapasitesinin ithalattan az olması,
- Katma değer in asgari %40 olması (rafineri ve petrokimya yatırımlarında bu şart aranmayacaktır),
- Son bir yıl içerisinde gerçekleşen toplam ithalat tutarının 50 milyon ABD dolarının üzerinde olması.

Tablo 46. Büyük Ölçekli Yatırımlar İçin Sağlanan Destek Unsurları (2015)

DESTEK UNSURLARI		III. BÖLGE
KDV İstisnası		VAR
Gümrük Vergisi Muafiyeti		VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	50
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		7 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi		VAR
KDV İadesi		VAR (Sadece 500 milyon TL ve üzeri yatırımlar için)

7.2. “Zafer Kalkınma Ajansı Destekleri”

Kalkınma Ajansları, Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulunun kararlaştırdığı ve Kalkınma Bakanlığının onayladığı Çalışma Programı ve Bütçe doğrultusunda hazırlanan ve finanse edilen Mali Destek Programları kapsamında destek sunabilmektedirler.

Bu programlar kapsamında, destek için öncelikli alanlar, örnek proje konuları ve başvuru koşulları Ajansların web-sitelerinde ilan edilmekte ve Başvuru rehberlerinde ayrıntılı bilgiler yer almaktadır.

Kalkınma Ajansları, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla;

- Yerel idarelere,
- Üniversitelere,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarına,
- Sivil toplum kuruluşlarına,
- Kâr amacı güden işletmelere,
- Kooperatif ve birliklere,

- **Gerçek ve tüzel kişilere**, proje veya faaliyetleri için “Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet destekleme Yönetmeliği’nde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde “mali ve teknik” olmak üzere iki konuda destek sağlanmaktadır.

7.2.1. Mali Destek Türleri:

7.2.1.1. Doğrudan Finansman Desteği

Belli dönemlerde Ajans bölge aktörlerinden Ajansa proje sunmaları için çağrı yapar. Her çağrının (destek programının) kendisine has öncelikleri, yani desteklemeyi hedeflediği konular vardır. Destek alabilmek için en başta projenizin destek programının öncelikleri ile uyuşması gerekmektedir. Her çağrının destek konuları farklı olduğu için her çağrıya başvuru yapabilecek kişi/kurumlar ile destek oran ve miktarları değişebilmektedir. Her çağrı kapsamında Ajansa sunulan projeler değerlendirilir ve başarılı projelere hibe destekleri sağlanır. Zafer Kalkınma Ajansı, ilgili mevzuat gereği proje bütçesinin **özel sektörde** en fazla **%50’sini** hibe olarak verebilmektedir. Destek miktarı yararlanıcıya (başarılı proje sahibine) bir seferde değil, projenin uygulama süresi boyunca, normal şartlarda üç aşamada (ön ödeme, ara ödeme, nihai ödeme) aktarılmaktadır.

Proje teklif çağrısı başlatıldığında öncelikli ücretsiz ve herkese açık bilgilendirme ve eğitim toplantıları gerçekleştirilmekte ve kritik hususlar açıklanmaktadır. Bu toplantıların ardından yardım masaları oluşturulmakta, tüm paydaşlara takıldıkları teknik noktalarda destek verilmektedir. Ayrıca internet sitesinde “Sıkça Sorulan Sorular” kısmında paydaşlar tarafından sorulmuş, cevaplanmış pek çok sorunun cevabı bulunabilir ve kritik bilgilere ulaşılabilir.

Tüm bu destekler ile ilgili Zafer Kalkınma Ajansı yılda bir kez mali destek programı açıklayarak farklı sektörlerde destekler vermektedir. Her destek programının başında bir Başvuru Rehberi yayınlanmaktadır. Başvuru rehberinde; destek verilecek öncelikli konular, projelerin hangi kriterlere göre puanlanacağı, projenizin kapsamında doldurmanız gereken evraklar ve tüm kritik hususlar başvuru rehberinde yer almaktadır. Bu destekleri ile ilgili detaylı bilgiler ajansın resmi sitesi olan **www.zafer.org.tr** adresinden takip edilerek alınabilir.

Ayrıca Manisa’da Yatırım Destek Ofisi bulunmaktadır. Manisa Yatırım Destek Ofisi (Manisa YDO), Manisa’daki iş ve yatırım imkanlarının yerli ve yabancı yatırımcılara tanıtımını üstlenen, yatırımların planlı ve koordineli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan birimdir. Manisa YDO’nun, görevlerini hızlı, şeffaf, Manisa’ya en yüksek faydayı sağlayacak şekilde ve hizmet kalitesini sürekli artırarak gerçekleştirmesi amaçlanmaktadır. Manisa YDO, 5449 sayılı kanunun 5. ve 16. Maddeleri ile Kalkınma Ajanslarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in ilgili maddelerinde belirtilen iş ve işlemleri gerçekleştirmek için hazırlanan Yatırım Tanıtımı ve Yatırım Destek Strateji belgesine göre hareket etmektedir. Görevleri ile ilgili olarak Genel Sekreter’e sorumlu olan Manisa YDO, sunduğu tüm yatırım destek hizmetlerini ücretsiz gerçekleştirmektedir.

İletişim:

Telefon : +(90) 236 237 29 47

Fax : +(90) 236 239 49 51

E-mail : manisaydo@zafer.org.tr

7.3. “Tarım, Hayvancılık ve Kırsal Kalkınma Destekleri”

7.3.1. Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri

7.3.1.1. KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARINI DESTEKLEME PROGRAMI

DESTEK KAPSAMI : Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırımlar ile mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar ya da kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar

KİMLER BAŞVURABİLİR: Gerçek ve tüzel kişiler

Tablo 47. Ekonomik Yatırımlar

YATIRIM KONULARI		YATIRIM TUTARI	DESTEK VERİLEN İLLER*	DESTEK ORANI
Bitkisel ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması	Yaş meyve sebze tasnif, paketlenme ve depolama	3.000.000	39 İL	50%
	Tohum işleme, paketlenme ve depolama	3.000.000	81 İL	
	Diğer	1.000.000	81 İL	
Hayvansal ürün işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		3.000.000	39 İL	
Su ürünleri işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		3.000.000	39 İL	
Hayvansal orjinli gübre işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması		2.000.000	81 İL	
Alternatif enerji kaynakları kullanan yeni seraların yapımı		3.000.000	81 İL	
Soğuk hava deposu yapımı		1.000.000	81 İL	
Çelik silo yapımı		1.000.000	81 İL	
Tarımsal üretime yönelik Modern Sabit Yatırımlar	Küçükbaş ve kanatlı hayvan yetiştiriciliği, Mantar yetiştiriciliği, kültür balıkçılığı	1.000.000	39 İL	
	Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği	1.500.000		
Alternatif enerji kaynakları üretim tesisleri*		3.000.000	81 İL	

*39 il: Adana, Adıyaman, Antalya, Artvin, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bolu, Edirne, Eskişehir, Gaziantep, Gümüşhane, Hakkari, İstanbul, İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Muğla, Niğde, Rize, Sakarya, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tunceli, Zonguldak, Bayburt, Kırıkkale, Batman, Şırnak, Bartın, Iğdır, Yalova, Karabük, Kilis, Osmaniye ve Düzce

Tablo 48. Bireysel Sulama Yatırımlarının Desteklenmesi

DESTEK KAPSAMI	Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş bireysel sulama makine ve ekipmanları alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler
YATIRIM KONULARI	- Tarla içi damla sulama sistemi kurulması - Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması - Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması - Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması - Center pivot sistem yağmurlama sulama makinesi alınması - Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması - Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	· Gerçek kişiler için · Tüzel kişiler için · Hibe Desteği Oranı : 100.000 TL : 200.000 TL : %50

Tablo 49. Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi

DESTEK KAPSAMI	Bu Tebliğ, kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için çiftçilerin makine ve ekipman alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gereken usul ve esasları kapsar.	
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler	
DESTEKLENEN MAKİNE-EKİPMANLAR	· Anıza doğrudan ekim makinesi · Arıcılık makine ve ekipmanı · Balıkçı gemilerinde soğuk depo · Balya makinesi · Bahçe traktörü · Biçerbağlar · Biçerdöver ürün hasasında kullanılan verim ölçer kiti · Canlı balık nakil tankı · Çayır biçme makinesi · Çeltik fide dikim makinesi · Çiftlik gübresi dağıtma makinesi · Dal parçalama makinesi · Diskli tırmık · Dip kazan · El traktörü · Fındık toplama makinesi · Fındık, mısır, çeltik, ayçiçeği, k. Çekirdeği kurutma makineleri · File sisteminin kurulması · Güneş kolektörü · Kimyevi gübre dağıtma makinesi · Mibzer · Mini yükleyici · Motorlu tırpan · Pamuk toplama makinesi · Pancar söküm makinesi · Patates söküm makinesi · Pülverizatör · Sap parçalama makinesi · Sap toplamalı saman makinesi · Silaj makinesi · Sıra arası çapa makinesi · Su ürünlerinde buzlama makinesi · Su ürünleri için kuluçka dolabı · Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı · Süt analiz cihazı · Tambur filtre · Taş toplama makinesi · Tarım römorkları · Toprak frezesi · Yem hazırlama makinesi · Zeytin hasat makinesi	
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	· Hibeye Esas Yatırım Miktarı; Gerçek Kişilerde : 50.000 TL ü Tüzel kişilerde : 100.000 TL · Hibe Desteği Oranı : %50	

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 10.05.2014 tarih ve 28996 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'de (Tebliğ No: 2014/10)" yer almaktadır.

7.3.2. TKDK Destekleri

Tablo 50. IPARD Programı kapsamında verilen AB Hibe Destekleri

TEDBİR ADI	HARCAMA LİMİTLERİ (ENAZ-EN FAZLA) (AVRO)	DESTEK ORANI (%)
101-1 Süt üreten tarımsal işletmelere yatırım	15.000 - 1.000.000	50-65
101-2 Et üreten tarımsal işletmelere yatırım		
- Bütçe kalemi-1 (Kırmızı et)	20.000-1.000.000	50-65
- Bütçe kalemi-2 (Kanatlı et)	15.000-500.000	50-65
103-1 Süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması		
-Bütçe kalemi-1 (Süt işleme tesisleri)	50.000-3.000.000	50
-Bütçe kalemi-2 (Süt toplayan üretici örgütleri)	25.000-1.000.000	50
103-2 Et ve et ürünleri işlenmesi ve pazarlanması		
-Bütçe kalemi-1 (Kırmızı et işleme ve pazarlama)	30.000-3.000.000	50
-Bütçe kalemi-2 (Kanatlı et işleme ve pazarlama)	30.000-3.000.000	50
103-3 Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması	50.000-1.250.000	50
103-4 Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	50.000-1.500.000	50
302-1 Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi	5.000-250.000	50
302-2 Yerel ürünlerin ve mikro işletmelerin geliştirilmesi	10.000-400.000	50
302-3 Kırsal turizm	15.000-500.000	50
302-4 Kültür balıkçılığının geliştirilmesi	15.000-400.000	50

IPARD, Avrupa Birliği (AB) tarafından aday ve potansiyel aday ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan, Katılım Öncesi Yardım Aracı'nın (Instrument for Pre-Accession Assistance-IPA) Kırsal Kalkınma bileşenidir.

IPARD, Avrupa Birliği'nin Ortak Tarım Politikası, Kırsal Kalkınma Politikası ve ilgili politikalarının uygulanması ve yönetimi için uyum hazırlıklarını ve bu kapsamda politika geliştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır.

IPARD desteği çok yıllı "Kırsal Kalkınma Programı" kapsamında uygulanmaktadır. Bu süreçte Avrupa Komisyonu ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından birlikte finanse edilecek destek programları uygulanacaktır.

7.3.2.1. IPARD Programının Amacı

Avrupa Komisyonu tarafından 25 Şubat 2008 tarihinde onaylanan Kırsal Kalkınma (IPARD) Programı; Türkiye'nin katılım öncesi dönemdeki öncelikleri ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için kapasite oluşturmayı hedeflemekte, işletmeleri AB standartlarına yükseltmeyi amaçlamaktadır.

7.3.2.2. IPARD Programının Desteklediği Tedbirler

IPARD Programının desteklediği tedbir başlıkları şöyledir;

- Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar
- Süt Üreten Tarımsal İşletmeler
- Et Üreten Tarımsal İşletmeler
- Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanmasının, Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar
- Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması • Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- Kırsal Ekonomik Faaliyetlerin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi
- Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve Geliştirilmesi
- Yerel Ürünlerin ve Mikro İşletmelerin Geliştirilmesi
- Kırsal Turizm
- Kültür Balıkçılığının Geliştirilmesi

7.4. “KOSGEB Hizmet ve Destekleri”

Desteklenen Sektörler

- Madencilik ve taş ocaklığı
- İmalat
- Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
- Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
- İnşaat
- Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı
- Ulaştırma ve depolama
- Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
- Bilgi ve iletişim
- Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler
- İdari ve destek hizmet faaliyetleri
- Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor
- Diğer hizmet faaliyetleri

Destek Programları

- Genel Destek Programı
- Ar-ge, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Programı
- Kobi Proje Destek Programı
- Girişimcilik Destek Programı
- Tematik Destek Programı İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı
- Gelişen İşletmeler Piyasası Kobi Destek Programı
- Finansman Destekleri (Kredi Faiz)

Kosgeb Hizmet ve Destekleri Veri Tabanına Kayıt

Bir işletmenin KOSGEB Desteklerinden yararlanabilmesi için öncelikle veri tabanına kayıt olması gerekmektedir. Veri tabanına kayıt işlemleri için <http://www.kosgeb.gov.tr> adresinden “E-KOBİ” tıklanıp KOSGEB’ e ilk kayıt linkini seçip işletmeye ait bilgiler girilir kaydedilip sonraki sayfada KOBİ Bilgi Beyannamesi doldurulur.

7.4.1. Genel Destek Programı

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- Proje hazırlama kapasitesi düşük KOBİ'ler ile KOSGEB hedef kitlesine yeni dahil olmuş sektörlerdeki KOBİ'lerin de mevcut KOSGEB desteklerinden faydalanması,
- KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması,
- Mevcut KOSGEB desteklerinin revize edilerek daha fazla KOBİ'nin bu desteklerden yaygın şekilde faydalanması,
- KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek amacıyla genel işletme geliştirme faaliyetlerinin teşvik edilmesi,
- KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar paylarını artırmak amacıyla tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin geliştirilmesi.

GENEL DESTEK PROGRAMI DESTEKLERİ	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI	
		1. ve 2. Bölgeler	3., 4., 5. ve 6. Bölgeler
Yurt İçi Fuar Desteği	30.000	50%	60%
Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	10.000		
Tanıtım Desteği	10.000		
Eşleştirme Desteği	15.000		
Bağımsız Denetim Desteği	10.000		
Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	20.000		
Danışmanlık Desteği	15.000		
Eğitim Desteği	10.000		
Enerji Verimliliği Desteği	30.000		
Tasarım Desteği	15.000		
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	20.000		
Belgelendirme Desteği	10.000		
Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	20.000		

7.4.2. AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi,
- Teknolojik fikirlere sahip tekno-girişimcilerin desteklenmesi,
- KOBİ'lerde Ar-Ge bilincinin yaygınlaştırılması ve Ar-Ge kapasitesinin artırılması,
- Mevcut Ar-Ge desteklerinin geliştirilmesi,
- İnovatif faaliyetlerin desteklenmesi,
- Ar-Ge ve İnovasyon proje sonuçlarının ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasına yönelik destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulması.

PROJE SÜRESİ

- Ar-Ge ve İnovasyon Programı için en az 12 (on iki), en çok 24 (yirmi dört) ay,
- Endüstriyel Uygulama Programı için en çok 18 (on sekiz) ay,
- Her iki program için de Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilir.

AR-GE, İNOVASYON VE ENDÜSTRİYEL UYGULAMA DESTEK PROGRAMI		Destek Üst Limiti (TL)	DESTEK ORANI (%)
Ar-Ge ve İnovasyon Programı			
İşlik Desteği		İşliklerden bedel alınmaz	
Kira Desteği		12.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Başlangıç Sermayesi Desteği		20.000	100
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	5.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	25.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	
Endüstriyel Uygulama Programı			
Kira Desteği		18.000	75
Personel Gideri Desteği		100.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gid. Desteği		150.000	75
Makine-Teçhizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		200.000	75

7.4.3. Girişimcilik Destek Programı

Programın Amacı

- Girişimciliğin desteklenmesi
- Girişimciliğin yaygınlaştırılması
- Başarılı işletmelerin kurulması

Programdan Kimler Yararlanabilir

- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler,
- Girişimciler
- İşletici Kuruluşlar (İş Geliştirme Merkezi'ni yönetmek üzere kurulan tüzel kişilik)

Programın Kapsamı

Bu program,

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi,
- Yeni Girişimci Desteği,
- İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği
- İş Planı Ödülünden oluşur.

7.4.3.1. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, kendi işini kurmak isteyen girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracağı işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla düzenlenir.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri;

- KOSGEB birimleri tarafından düzenlenen,
- Ulusal veya uluslararası projeler kapsamında, KOSGEB tarafından yürütülen,
- KOSGEB ile işbirliği içerisinde çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenen eğitimler,
- Üniversiteler tarafından örgün eğitim kapsamında verilen girişimcilik dersleri'dir.
- Bu eğitimler, 24 saati atölye çalışmalarından oluşan toplam 70 saatlik eğitimler olup; genel katılıma açık ve ücretsiz eğitimlerdir.

7.4.3.2. Yeni Girişimci Desteği

Destekten Kimler Yararlanabilir

Bu destekten;

- Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ni,
- KOSGEB Genç Girişimci Geliştirme Programı'nı,
- Küçük Ölçekli İşletme Kurma Danışmanlığı Desteği (KÖİDD) Programı'nı tamamlayarak eğitime veya programa katıldığını belgeleyen ve - işletmesini kurangirişimciler,
- İŞGEM'de yer alan işletmeler yararlanabilir.

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3., 4., 5. ve 6. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri Ödemesiz	3.000	60	70
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği		15.000		
İşletme Giderleri Desteği		12.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	70.000	Kadın Girişimci ve Özürlü Girişimciye %70 uygulanır.	Kadın Girişimci ve Özürlü Girişimciye %80 uygulanır.

Destekten Yararlanma Koşulu ve Başvuru

Programdan yararlanmak isteyen işletmelerin www.kosgeb.gov.tr adresindeki KOSGEB Veri Tabanı'na kayıt olması ve KOSGEB Hizmet Merkezi'ne iş planı ve ilgili belgeler ile birlikte başvurusu yapması esastır.

7.4.3.3. İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği

KOBİ'lere işletme geliştirme koşulu, destek ağlarına ulaşım, finans kaynaklarına erişim imkânı, uygun koşullarda iş yeri mekânı, ortak ofis ekipmanı ve ofis hizmetleri sunmak amacıyla kurulacak bir İŞGEM'in, kuruluş ve işletme giderlerine destek sağlanmaktadır.

Desteğe Kimler Başvurabilir?

Belediyeler,
Üniversiteler,
Özel İdareler,
Kalkınma Birlikleri,
Meslek Kuruluşları,
Kâr amacı gütmeyen kooperatifler.

Destek Unsurları, Oranı, Süresi ve Üst Limiti

İŞGEM Kuruluş Desteği süresi en fazla 18 ay,
İŞGEM İşletme Desteği süresi en fazla 36 ay'dır.

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3.,4.,5. ve 6. Bölge)
İŞGEM Kuruluş Desteği	Geri Ödemesiz	750.000	60	70
- Bina Tadilatı - Mobilya Donanım - İŞGEM Yönetim		(600.000 125.000 25.000)		
Desteği		100.000	60	70
- Personel - Eğitim, Danışmanlık - Küçük Tadilat		(30.000 50.000 20.000)		

Destekten Yararlanma Koşulu ve Başvuru

İŞGEM kuruluş ve işletme desteği için KOSGEB Hizmet Merkezi'ne iş planı ve ilgili belgeler ile birlikte başvuru yapılması esastır. Destekten yararlanmak isteyen işletici kuruluş, www.kosgeb.gov.tr adresindeki KOSGEB Veri Tabanına kayıt olur.

7.4.3.4. İş Planı Ödülü

Üniversiteler tarafından örgün eğitim kapsamında verilen "Girişimcilik" dersini alan öğrenciler arasında İş Planı Ödülü Yarışması düzenlenir. İş Planı Ödülünden yararlanmak isteyen üniversite KOSGEB'e başvurur. İş planları ilk üç dereceye girmiş olan öğrencilerden, en fazla 24 ay içinde işini kurmuş olmaları kaydı ile;

- Birinciye 15.000 TL,
- İkinciye 10.000 TL,
- Üçüncüye 5.000 TL ödül verilir.

7.5. “TÜBİTAK Destekleri”

7.5.1. Teknogirişim Desteği

Teknogirişim Sermaye Destek Programı ile girişimcilerin, teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için, fikir aşamasından pazara kadar olan faaliyetlerin desteklenmesi, böylece nitelikli girişimciliğin özendirilmesi ve uluslararası rekabet gücü olan, yenilikçi, teknoloji düzeyi yüksek ürün ve hizmetleri geliştirebilen başlangıç firmalarının oluşturulması amaçlanmıştır.

7.5.1.1. Destek Süresi

- Aşama 1’de uygulayıcı kuruluşa, TÜBİTAK Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı kapsamında sağlanacak destek ile yürütülecek faaliyetlerin destek süresi uygulayıcı kuruluş belirleme çağrısında belirtilir.
- Aşama 2 kapsamında iş planlarına ilişkin proje faaliyetlerinin destek süresi ek süreler de dahil olmak üzere en fazla onsekiz (18) aydır.
- Aşama 3 kapsamında desteklenecek projeler için TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı’na ilişkin Uygulama Esaslarında belirtilen destek süreleri geçerlidir.

7.5.1.2. Destek Miktarı

Aşama 1 için TÜBİTAK Yenilik ve Girişimcilik Alanlarında Kapasite Artırılmasına Yönelik Destek Programı hükümleri geçerli olup uygulayıcı kuruluşlara sağlanacak destek tutarı ve içeriği uygulayıcı kuruluş belirleme çağrısında belirtilir.

Aşama 2 için;

- Teminat alınmaksızın geri ödemesiz (hibe) olarak verilecek teknogirişim sermaye desteği en fazla yüz elli bin (150.000) TL’dir. Bu tutarın proje desteği üst sınırı yüz on bin (110.000) TL ve sermaye desteği üst sınırı kırk bin (40.000) TL’dir.
- Teknogirişim sermaye desteği üst sınırları Bilim Kurulu tarafından arttırılabilir.
- İş planına, destek kararının alındığı yılda geçerli Bilim Kurulu kararı ile alınmış olan teknogirişim sermaye desteği üst sınırı destek süresince uygulanır.

Aşama 3 için TÜBİTAK KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı hükümleri geçerlidir.

7.5.1.3. Desteklenen Gider Kalemleri

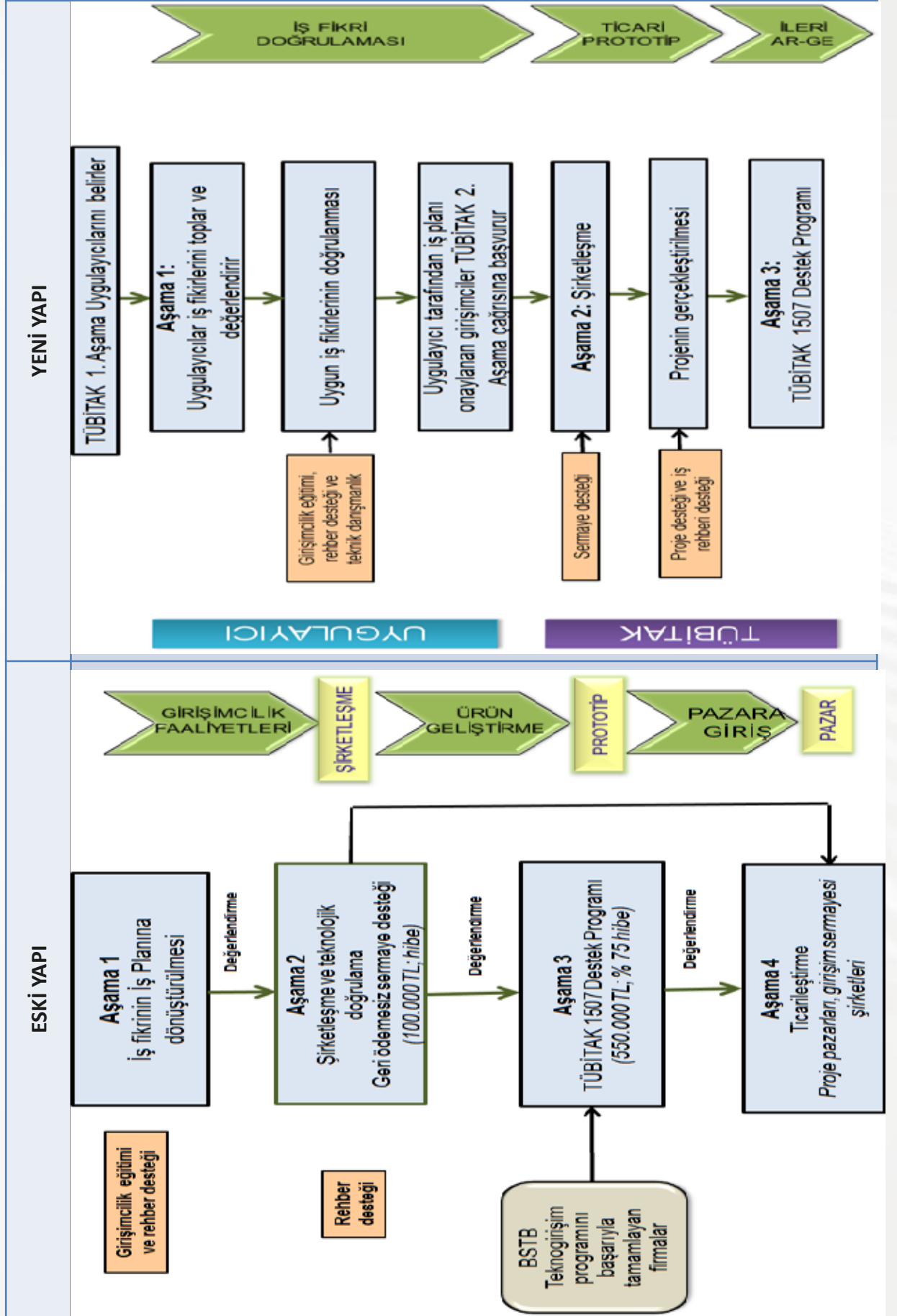
- Personel giderleri,
- Seyahat giderleri,
- Alet, teçhizat, yazılım ve yayın alım giderleri,
- Malzeme ve sarf giderleri,
- Yurtiçi ve yurtdışı hizmet alım giderleri,

Not:Bilim Kurulu’nun 07/03/2015 tarihli kararı ile yürürlüğe giren “TÜBİTAK Teknogirişim Sermaye Desteği Programı Uygulama Esasları” ile getirilen yapısal değişikliklere bir sonraki sayfadan ulaşılabilir.

Yapıdaki Farklılıklar

TÜBİTAK

7.6. “Sosyal Güvenlik Bakanlığı Destekleri”

7.6.1. Giriş

Çeşitli tarihlerde yapılan çok sayıda yasal düzenlemelerle, çoğu birbiriyle örtüşecek şekilde istihdam teşvik ve destekleri getirilmiştir. Bu destek ve teşviklere bakıldığında;

- Bir kısmının geçici süre ile yürürlükte olacağı, bir kısmının ise devamlı olduğu,
- Bir kısmı sosyal güvenlik mevzuatında düzenlenmişken, bir kısmının da başka mevzuatta düzenlenmiş olduğu, görülmektedir. Bu durum mevzuatın hem izlenmesini güçleştirmekte, hem de yapılacak tercihleri zorlaştırmaktadır.

Konunun özetlenmesi ve istihdam için getirilen sosyal güvenlik primleriyle ilgili teşvik ve desteklerin bir bütün olarak görülebilmesine yardımcı olunması hedeflenmektedir. Bu çerçevede aşağıda konu teşvik / destek türleri itibarıyla özetlenecek, ayrıca bir özet tablo da bültenin sonunda yer alacaktır.

7.6.2. SGK Primi İşveren Payında Beş Puanlık İndirim

7.6.2.1. Mevzuat

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu madde: 81 (15.05.2008 tarih ve 5763 sayılı Kanunla değişik)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (19.08.2008/2008-93)

7.6.2.2. Destek Kapsamı

İşverenler açısından;

5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinin (ı) bendine göre; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden, bu Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran, özel sektör işyeri işverenleri yararlanabilir.

Resmi nitelikteki işyerleri için indirimden yararlanılması mümkün değildir.

Sigortalılar açısından;

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden, özel nitelikteki işyerlerinde, 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında çalıştırılan ve uzun vadeli sigorta kollarına tabi bulunan sigortalılardan dolayı yararlanılabilecektir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Genelgesinde yapılan açıklamaya göre;

- Sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlardan,
- Yurt dışında çalışan sigortalılardan,
- Aday çırak, çırak ve öğrencilerden,
- Harp malulleri ile 3713 ve 2330 sayılı Kanunlara göre vazife malullüğü aylığı alanlardan yalnızca kısa vadeli sigorta kollarına tabi olanlardan,
- Ceza infaz kurumları ile tutukevleri bünyesinde oluşturulan tesis, atölye ve benzeri ünitelerde çalıştırılan hükümlü ve tutuklulardan,
- Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen meslek edindirme, geliştirme ve değiştirme eğitimine katılan kursiyerlerden dolayı beş puanlık prim indiriminden yararlanılması mümkün bulunmamaktadır.

7.6.2.3. Destek Koşulları

Malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinin işveren hissesinin beş puanlık kısmının Hazinece karşılanabilmesi için;

- Muaccel sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması,
 - Aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içinde verilmesi,
 - Tahakkuk etmiş sigorta primlerinin, işveren hissesinin Hazinece karşılanmayan kısmı ile sigortalı hissesinin tamamının yasal süresi içinde ödenmesi,
- gerekmektedir.

7.6.2.4. Destek Tutarı

Yasal koşullara uyulması durumunda, kapsama giren sigortalılara ilişkin malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden işveren hisselerinin beş puanlık kısmı, Hazinece karşılanmaktadır.

7.6.2.5. Diğer Konular

6111 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikle; gerek diğer bir prim desteği kapsamına, gerekse beş puanlık prim desteği kapsamına giren bir sigortalı için, ilgili kanunda mükerer yararlanılamayacağı hususunda bir düzenleme bulunmayan hallerde, aynı dönemde aynı sigortalı için iki ayrı kanunda öngörülen prim desteklerinden yararlanılması olanaklı hale getirilmiştir. Bu durumda, her iki destek kapsamına giren sigortalılardan dolayı öncelikle beş puanlık prim desteğinden, ardından diğer kanunda öngörülen destekten yararlanılabilecektir.

Bu düzenlemeyle;

- 4447 sayılı Kanun'un geçici 7, geçici 9 ve geçici 10. maddesinde (Ek istihdam prim desteği),
- 4857 sayılı Kanun'un 30. maddesinin altıncı fıkrasında (Özürlü istihdamı prim desteği),
- 5510 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinde (Yatırım teşvikleri kapsamında sağlanan prim desteği),
- 5225 sayılı Kanun'un 5. maddesinde (Kültür yatırım ve girişimlerinde sağlanan prim desteği),
- 5746 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasında (Ar-Ge faaliyetlerinde sağlanan prim desteği),

öngörülen sigorta prim desteğinden yararlanılması sırasında, öncelikle beş puanlık prim desteğinden yararlanılacak, ardından belirtilen Kanunlarda öngörülen desteklerden, işveren hissesine isabet eden beş puanlık kısım düşüldükten sonra kalan işveren hissesi üzerinden ilgili kanunlarda öngörülen oranlar üzerinden yararlanılabilecektir.

7.6.3. Özürlü İstihdamı Destekleri

7.6.3.1. Mevzuat

- 4857 sayılı İş Kanunu madde: 30 (15.05.2008 tarih ve 5763 sayılı Kanunla değişik)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (19.08.2008/2008-77)

7.6.3.2. Destek Kapsamı

İstihdam edilen özürlülere ilişkin sigorta primi desteğinden, özel sektör işverenlerince çalıştırılan özürlü sigortalılardan dolayı yararlanılabilmektedir.

Kamu işyerlerinde (genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile bunlara bağlı işletmeler, sermayesinin yarısından fazlası bunlara ait olan işyerleri ve diğer kamu işyerlerinde) çalıştırılan özürlü sigortalılar için, teşvikinden yararlanılması mümkün değildir. İş Kanunu hükümleri çerçevesinde yer altı ve su altı işlerinde özürlü işçi çalıştırılması yasak olduğundan, bu faaliyetleri yapan işyerlerinde fiilen yer altı ve su altı işlerinde çalıştırılanlardan dolayı sigorta primi işveren hissesi teşvikinden yararlanılması mümkün değildir.

7.6.3.3. Destek Koşulları

İstihdam edilen özürlülere ilişkin sigorta primi desteğinden yararlanabilmek için;

- Gerekli başvuru ve prosedürlerin yerine getirilmiş olması,
- Türkiye İş Kurumu İl/Şube Müdürlüklerinden onaylatılacak, özürlü statüsünde çalıştırılan sigortalılarla ilgili istenen bilgileri içeren ve örneği SGK Genelgesi ekinde yer alan belgenin aslı ile birlikte işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne müracaat edilmesi,
- Çalıştırılan sigortalılarla ilgili olarak 506 sayılı Kanun uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içinde verilmesi,
- Yasal süresi içinde verilmiş olan aylık prim ve hizmet belgeleri kapsamında tahakkuk eden sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden kısmı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine isabet eden kısmının tamamının ödenmesi, gerekmektedir.

7.6.3.4. Destek Tutarı

4857 sayılı Kanun'un 30. maddesinde, özel sektöre ait;

- Aynı il içinde elli veya daha fazla işçi çalıştırılmasından dolayı yüzde üç oranında kontenjan dahilinde çalıştırılması gereken her bir özürlü sigortalı için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamının,
- Elli veya daha fazla sigortalı çalıştıran işverenlerin kontenjan fazlası olarak çalıştırdıkları özürlü sigortalılar ile yükümlü olmadıkları halde özürlü sigortalı çalıştıran işverenlerin çalıştırdıkları her bir özürlü sigortalı için prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primine ait işveren hisselerinin yüzde ellisinin, Hazinece karşılanması öngörülmüştür.

7.6.4. Ek İstihdamı Desteği (4447 sayılı Kanun geçici madde 7)

7.6.4.1. Mevzuat

- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu geçici madde: 7 (15.05.2008 tarih ve 5763 sayılı Kanunla değişik)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (01.08.2008/2008-73)

7.6.4.2. Destek Kapsamı

Destek kapsamına; 01.07.2008 tarihinden önceki altı aylık dönemde prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı sigortalılar dışında olması şartıyla, bu tarihten önceki bir yıllık dönemde işyerine ait prim ve hizmet belgelerinde bildirilen ortalama sigortalı sayısına ilave olarak, aynı tarihten itibaren bir yıl içinde işe alınan ve fiilen çalıştırılanlar girmektedir.

7.6.4.3. Destek Koşulları

4447 sayılı kanun'un geçici 7. Maddesinde düzenlenen sigorta primi desteğinden yararlanabilmek için;

- Sigortalının işe girişi tarihi itibarıyla, erkek ise 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük, kadın ise 18 yaşından büyük olması,
- Sigortalının, Ocak 2008 – Haziran 2008 aylarına ilişkin aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması,
- Sigortalının, 01.07.2008 – 30.06.2009 döneminde işe alınmış olması,
- Sigortalının, fiilen çalışması,
- İşyerinin ilave istihdam koşulunu sağlamış olması,
- Kapsama giren sigortalılara ilişkin 4447 sayılı Kanun çeşidi seçilmek suretiyle düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinin, yasal süresi içinde verilmiş olması,
- Tahakkuk etmiş sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden kısmı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine isabet eden kısmın tamamının ödenmesi, gerekmektedir.

7.6.4.4. Destek Tutarı

4447 sayılı Kanun'un geçici 7. maddesinde öngörülen şartları taşıyan sigortalıların işe girdiği tarihten itibaren prime esas kazanç alt sınırı üzerinden tahakkuk eden işveren hissesi sigorta priminin;

- Birinci yıl için yüzde yüzü,
 - İkinci yıl için yüzde sekseni,
 - Üçüncü yıl için yüzde altmışı,
 - Dördüncü yıl için yüzde kırkı,
 - Beşinci yıl için yüzde yirmisi,
- İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanır.

7.6.4.5. Diğer Konular

- Mevcut bir işyerinin kapatılarak, değişik bir ad veya unvan ya da bir iş birimi olarak aynı faaliyette açılması veya çalışan sigortalıların bütün olarak devredilmesi halinde teşvik uygulanmamaktadır.
- İlişkili şirketler arasında istihdamın kaydırılması, şahıs işletmelerinde işletme sahipliğinin değiştirilmesi gibi ek bir kapasite ve istihdam artışına neden olmayan, sadece teşviklerden yararlanmak amacıyla yapılan işlemler hakkında işveren hissesi sigorta prim teşviki uygulanmamaktadır.

7.6.5. Ek İstihdamı Desteği (4447 sayılı Kanun geçici madde 9)

7.6.5.1. Mevzuat

- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu geçici madde: 9 (28.01.2010 tarih ve 5951 sayılı Kanunla değişik)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (11.09.2009/2009-113)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (23.02.2010/2010-33)

7.6.5.2. Destek Kapsamı

İşsizlik Sigortası Kanunu'nun geçici 9. maddesiyle, 18.08.2009 – 31.12.2009 tarihleri arasında, 2009/Nisan ayına ilişkin olarak düzenlenmiş aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı olmayıp işe alınanlar kapsama alınmıştır.

Düzenleme 5951 sayılı Kanun'la değiştirilmiş, 2009 yılı Ekim ayına ilişkin olarak düzenlenen aylık prim ve hizmet belgesinde kayıtlı olanlara ek olarak 01.01.2010 – 31.12.2010 döneminde işe alınanlar da destek kapsamına alınmıştır.

7.6.5.3. Destek Koşulları

5951 sayılı Kanun'la değişik 4447 sayılı İşsizlik sigortası Kanunu'nun geçici 9. maddesine göre, destekten yararlanabilmek için;

- Sigortalının, 01.01.2010 – 31.12.2010 döneminde işe alınmış olması,
 - İşe alınış tarihinden önceki üç aylık dönemde verilen aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması,
 - Sigortalının, fiilen çalışması,
 - İşyerinin ilave istihdam koşulunu sağlamış olması,
 - Kapsama giren sigortalılara ilişkin olarak düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinin, yasal süresi içinde verilmiş olması,
 - Tahakkuk etmiş sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden kısmı ile İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmayan işveren hissesine isabet eden kısmın tamamının ödenmesi,
- gerekmektedir.

7.6.5.4. Destek Tutarı

4447 sayılı Kanun'un geçici 9. maddesinde öngörülen şartları taşıyan sigortalıların işe girdiği tarihten itibaren prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesi altı ay süresince işsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

7.6.6. Ek İstihdamı Desteği (4447 sayılı Kanun geçici madde 10)

7.6.6.1. Mevzuat

- 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu geçici madde: 10 (13.02.2011 tarih ve 6111 sayılı Kanunla değişik)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (07.06.2011/2011-4)

7.6.6.2. Destek Kapsamı

Destek kapsamına;

- 01.03.2011 ile 31.12.2015 tarihleri arasında işe alınan
- 18 yaşından büyük
- Sigortalının işe alındığı tarihten önceki altı aylık dönemde verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmayan
- İşletmede fiilen çalışan
- Ortalama sigortalı sayısına ilave olarak çalıştırılan personel girmektedir.

7.6.6.3. Destek Koşulları

İşsizlik Sigortası Kanunu'na eklenen geçici 10. maddede yer alan destekten yararlanabilmek için aşağıdaki koşulların sağlanması gerekmektedir:

- Sigortalının 01.03.2011 ile 31.12.2015 tarihleri arasında işe alınmış olması
- Sigortalının 18 yaşından büyük olması
- Sigortalının işe alındığı tarihten önceki altı aylık dönemde Kurumumuza verilmiş aylık prim ve hizmet belgelerinde kayıtlı olmaması
- Sigortalının fiilen çalışması
- İşyerinin özel sektör işverenlerine ait olması
- Sigortalının ortalama sigortalı sayısına ilave olarak çalıştırılması
- İşyerinin yasal ödeme süresi geçmiş prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcunun bulunmaması
- Aylık prim ve hizmet belgesinin Kurumumuza yasal süresi içinde gönderilmesi
- Tahakkuk eden sigorta primlerinin yasal süresi içinde ödenmesi

7.6.6.4. Destek Tutarı

5510 sayılı Kanun'un 81. maddesinde sayılan ve 82. maddesi uyarınca belirlenen prime esas kazançlar üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesine ait tutarı, işe alınan tarihten itibaren işsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

7.6.6.5. Destekten yararlanma süresi

Sigorta primi işveren hissesi desteğinden yararlanma süresi, kapsama giren sigortalının yaşına, mesleki yeterlik belgesi sahibi veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi ya da Türkiye İş Kurumunca düzenlenen iş gücü yetiştirme kursunu bitirip bitirmediğine, Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olup olmadığına göre belirlenmektedir.

Bu ölçütler çerçevesinde destekten yararlanma süreleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

SİGORTALININ DURUMU		DESTEK SÜRESİ
1. 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadın sigortalılar		
	1.1. Mesleki yeterlilik belgesi sahibi olup belgede belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınan ve/veya çalıştırılanlardan:	
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olmayanlardan dolayı	48 ay
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olanlardan dolayı	54 ay
	1.2. Mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi ya da Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kursunu bitirip belgede belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınan ve/veya çalıştırılanlar:	
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olmayanlardan dolayı	36 ay
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olanlardan dolayı	42 ay
	1.3. Mesleki yeterlilik belgesi sahibi olmayan, mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi ya da Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kursunu bitirmeyenlerden	
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olmayanlardan dolayı	24 ay
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olanlardan dolayı	30 ay
2. 29 yaşından büyük erkek sigortalılar		
	2.1. Mesleki yeterlik belgesi sahibi veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi ya da Türkiye İş Kurumunca düzenlenen işgücü yetiştirme kursunu bitiren ve belgede belirtilen meslek ya da alanlarda işe alınan ve/veya çalıştırılanlar	
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olmayanlardan dolayı	24 ay
	Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olanlardan dolayı	30 ay
	2.2. Mesleki yeterlik belgesi almamış veya mesleki ve teknik eğitim veren orta veya yüksek öğretimi ya da Türkiye İş Kurumunca işgücü yetiştirme kursunu bitirmemiş, ancak Türkiye İş Kurumuna kayıtlı işsiz olanlardan dolayı	
	6 ay	

7.6.7. Ar-Ge ve Destek Personeli İstihdamı Teşvikleri

7.6.7.1. Mevzuat

- 5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun madde: 3
- Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama ve denetim Yönetmeliği

7.6.7.2. Destek Kapsamı

Destek kapsamına;

- Ar-Ge merkezlerinde, kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan vakıflar tarafından veya uluslararası fonlarca desteklenen Ar-Ge ve yenilik projelerinde ve rekabet öncesi işbirliği projelerinde çalışan Ar-Ge personeli
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nun geçici 2. maddesi uyarınca ücreti gelir vergisinden istisna olan Ar-Ge personeli
- Ar-Ge personel sayısının yüzde onunu aşmamak kaydıyla destek personeli, girmektedir.

7.6.7.3. Destek Koşulları

Kapsamdaki çalışanlar için destekten yararlanabilmek için, 5746 sayılı Kanun türü seçilerek düzenlenmiş olan aylık prim ve hizmet belgelerinin, yasal süresi içinde Kuruma verilmesi gerekmektedir.

7.6.7.4. Destek Tutarı

5746 sayılı Kanun kapsamına giren sigortalıların, kapsama giren çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, Maliye Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanmaktadır.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren işletmelerin, bu işyerlerinde fiilen çalışan ve ücretleri gelir vergisinden istisna tutulan personelin, bu çalışmaları karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan sigorta primi işveren hissesinin yarısı, her bir çalışan için beş yıl süreyle Maliye Bakanlığı bütçesine konan ödenekten karşılanmaktadır.

7.6.8. Teşvik Belgeli Yatırımlarda İstihdamı Teşvikleri

7.6.8.1. Mevzuat

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ek madde: 2 (5921 sayılı Kanun'la eklenen madde)
- Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Genelgesi (29.06.2011/2011-54)

7.6.8.2. Destek Kapsamı

Sigorta primi işveren hissesi desteğinden, Hazine Müsteşarlığınca düzenlenen teşvik belgesinin tamamlama vizesinin yapıldığı (yatırım yapıldığı) işyerlerinden dolayı yararlanılabilmektedir.

Destekten, büyük ölçekli yatırımlar ile bölgesel uygulama kapsamında desteklenen yatırımlardan, tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesinde kayıtlı istihdamı aşmamak kaydıyla;

- Komple yeni yatırımlarda, teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımın sağlanan,
- Diğer yatırımlarda yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsellik özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına ilave edilen, sigortalılardan dolayı yararlanılabilir.

7.6.8.3. Destek Koşulları

Destek kapsamına giren personele ödenen ücretlerde, destekten yararlanabilmek için;

- Yasal ödeme süresi geçmiş sigorta primi, işsizlik sigortası primi, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması/ yeniden yapılandırılmış veya tecil ve taksitlendirilmiş olması,
- 6183 sayılı Kanun'un 22/A maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı tahsilat dairelerine müracaat tarihinden önceki 15 gün içinde vadesi geçmiş borcunun bulunmaması,
- Aylık prim ve hizmet belgelerinin 25510 no.lu kanun numarası seçilerek yasal süresi içinde Kuruma gönderilmesi,
- Sigorta primlerinin yasal süresi içinde ödenmesi, gerekmektedir.

7.6.8.4. Destek Tutarı

Kapsama giren personel için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı, yatırım yapılan bölge ve sektöre bağlı olarak belli bir süre Hazine tarafından karşılanabilmektedir.

7.6.9. Kültür İşletmelerinde İstihdamı Teşvikleri

7.6.9.1. Mevzuat

- 5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu madde: 5
- 5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 1)

7.6.9.2. Destek Kapsamı

Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunuyla getirilen gelir vergisi stopajı indiriminden, kültür yatırımı ve kültür girişi belgesi almış kurumlar vergisi mükellefleri yararlanabilmektedir.

7.6.9.3. Destek Koşulları

İndirimden yararlanma koşulları şunlardır:

- Kültür yatırımı belgesi veya kültür girişi belgesi alınmış olması gerekir.
- İndirim sadece kültür yatırımı ve girişi belgesi olan yerlerde fiilen çalıştırılan işçilerin ücretleri için uygulanır. Bu işyerlerine ilişkin bordrolarda gösterilmiş olsa dahi, fiilen bu işyerlerinde çalışmayan işçiler açısından indirimden yararlanılamaz.

7.6.9.4. Destek Tutarı

Belgeli yatırım veya işletmede çalıştırılan işçilerin ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin;

- Yatırım aşamasında üç yılı aşmamak kaydıyla % 50'si,
 - İşletme aşamasında ise yedi yılı aşmamak kaydıyla % 25'i,
- verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden terkin edilir.

Yatırım veya girişim belgesinin yukarıda belirtilen sürelerden daha kısa olması halinde indirimden, belgede yer alan süre kadar yararlanılabilir. Belgelerde yer alan sürenin daha uzun olması durumunda, indirimden yararlanılacak süre yatırım aşaması için üç yılı, işletme aşaması için de yedi yılı aşamaz.

7.6.9.5. Diğer Konular

- Belgeli kültür yatırımlarını veya işletmelerini Kültür ve Turizm Bakanlığının izni ile kiralayan veya devralan kurumlar vergisi mükellefleri de kalan süre için indirim uygulamasından yararlanabilirler.

7.6.10. Teşvik ve Desteklerde Tercih Olanağı

Yukarıda 6.6.2. bölümünde belirtildiği üzere, gerek diğer bir prim desteği kapsamına, gerekse beş puanlık prim desteği kapsamına giren bir sigortalı için, ilgili kanunda mükerrer yararlanılamayacağı hususunda bir düzenleme bulunmayan hallerde, her iki destek kapsamına giren sigortalılardan dolayı öncelikle beş puanlık prim desteğinden, ardından diğer kanunda öngörülen destekten yararlanılabilecektir. Buna göre;

- 4447 sayılı Kanun'un geçici 7, geçici 9 ve geçici 10. maddesinde (Ek istihdam prim desteği),
- 4857 sayılı Kanun'un 30. maddesinin altıncı fıkrasında (Özürlü istihdamı prim desteği),
- 5510 sayılı Kanun'un ek 2. maddesinde (Yatırım teşvikleri kapsamında sağlanan prim desteği),
- 5225 sayılı Kanun'un 5. maddesinde (Kültür yatırım ve girişimlerinde sağlanan prim desteği),
- 5746 sayılı Kanun'un 3. maddesinin üçüncü fıkrasında (Ar-Ge faaliyetlerinde sağlanan prim desteği),

öngörülen sigorta prim desteğinden yararlanılması sırasında, öncelikle beş puanlık prim desteğinden yararlanılacak, ardından belirtilen Kanunlarda öngörülen desteklerden, işveren hissesine isabet eden beş puanlık kısım düşüldükten sonra kalan işveren hissesi üzerinden ilgili kanunlarda öngörülen oranlar üzerinden yararlanılabilecektir.

Öte yandan, aynı sigortalı için 5 puanlık destek dışında, birden fazla desteğin söz konusu olması durumunda, bu desteklerden birisinin tercih edilmesine yasal bir engel bulunmamaktadır. Buna göre örneğin, özürlü bir Ar-Ge personeli için; önce beş puanlık indirim uygulanacak, daha sonra ise özürlülere sağlanan destekten veya Ar-Ge çalışanına sağlanan destekten, tercih edilen birisinden yararlanılabilecektir.

7.6.11. Destek Türleri İtibariyle Sağlanan Avantaj Tutarları Tablosu

Bir önceki bölümde de açıklandığı üzere, beş puanlık indirimden sonra, aynı sigortalı için birden fazla destekten yararlanmak olanaklı ise, desteklerden birisinin tercihine yasal bir engel yoktur.

Gerek yapılacak tercihte yardımcı olmak amacıyla, gerekse de sağlanan destek tutarının görülebilmesi amacıyla, destek türleri itibariyle sağlanan avantajları gösteren bir tablo aşağıda yer almaktadır.

Teşvik / Destek	Yasal Dayanak	Sağlanan avantaj (TL)	
		Taban ücrette	Tavan ücrette
Öncelikle uygulanacak destek			
SGK primi işveren payında beş puanlık indirim	5510 sayılı Kanun Madde 81	41,85	272,03
Sonra uygulanacak destekler			
Özürlü istihdamı desteği (zorunlu)	4857 sayılı İş Kanunu Madde 30	121,37	121,37
Özürlü istihdamı desteği (gönüllü)	4857 sayılı İş Kanunu Madde 30	60,69	121,35
Ek istihdam desteği	4447 sayılı Kanun Geçici madde 7	121,37-24,27	121,37-24,27
Ek istihdam desteği	4447 sayılı Kanun Geçici madde 9	121,37	121,37
Ek istihdam desteği	4447 sayılı Kanun Geçici madde 10	121,37	788,87
Ar-Ge ve destek personeli istihdamı	5746 sayılı Ar-Ge Kanunu Madde 3	60,69	394,44
Teşvik belgeli yatırımlarda ek istihdam teşviki	5921 sayılı Kanun Madde 2	121,37	121,37
Kültür işletmelerinde istihdam teşviki	5225 sayılı Kanun	60,69/30,35	394,44/197,22

NOTLAR:

- 4447 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yer alan destek, yıllar itibariyle % 100 ile % 20 arasında değişmektedir.
- Kültür yatırımları ve girişimlerinde destek, yatırım aşamasında üç yılla sınırlı olarak % 50, işletme aşamasında yedi yılla sınırlı olarak % 25 oranında hesaplanmaktadır.
- Hesaplamalarda sigorta primi işveren payı % 19,5 oranı dikkate alınmıştır.

8. MANİSA'DA İŞ KURMAK

Yeni yasal düzenlemelerle, **Manisa** yatırımcılar için son derece elverişli bir iş ortamı sunmaktadır. Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi girişimciler, kişinin uyruğuna ya da ikamet ettiği yere bakılmaksızın, bir gün içinde şirket kurabilmektedir. Şirketin tescil ve kuruluş işlemleri aynı gün içinde tamamlanabilmektedir. Manisa'da iş kurmanın ilk adımı olarak yatırımcılar Manisa Ticaret ve Sanayi Odası bünyesinde bulunan Ticaret Sicil Memurluğunda "İş Kayıt Formu" doldurmalıdır.

Bunu izleyen adımlar şunlardır:

- Noter onaylı "Şirket Kuruluş Sözleşmesi"nin ibrazı.
- Şirket sermayesinin %0.04'ünün bir devlet bankasına ya da Türkiye Merkez Bankası'na yatırılması
- "Şirket Kuruluş Formu"nun doldurularak Ticaret Sicil Memurluğu'na kayıt yaptırılması

Uluslararası şirketler Türkiye'deki faaliyetlerine, yatırım geliştirme stratejilerine bağlı olarak değişik biçimler altında başlayabilmektedir. Ancak en yaygın işletme türleri Limited Şirket (Ltd. Şti.), Anonim Şirket (A.Ş.), Şube Şirketler ve İrtibat Bürolarıdır.

8.1. VERGİLER

Manisa'da yatırım maliyetleri Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir. Uygulamaya koyulan yeni Kurumlar Vergisi Kanunu ile Türk Kurumlar Vergisi Mevzuatı'nın hükümleri çok daha anlaşılır olarak tanımlanmış ve uluslararası standartlara uygun objektif hükümler halinde düzenlenmiştir.

8.2. GELİR VERGİSİ

2015 Yılı (G.V.K madde:103) Gelir Vergisi Tarifesi

12.000 TL'ye kadar	15%
29.000 TL'nin 12.000 TL'si için 1.800 TL, fazlası	20%
66.000 TL'nin 29.000 TL'si için 5.200 TL (ücret gelirlerinde 106.000 TL'nin 29.000 TL'si için 5.200 TL), fazlası	27%
66.000 TL'den fazlasının 66.000 TL'si için 15.190 TL (ücret gelirlerinde 106.000 TL'den fazlasının 106.000 TL'si için 25.990 TL), fazlası	35%

8.3. VERGİ TEŞVİKLERİ

- Öncelikli Kalkınma Bölgeleri
- Teknoloji Geliştirme bölgeleri
- Organize Sanayi Bölgeleri
- Serbest Bölgeler
- Araştırma ve Geliştirme
- Özel Eğitim Kurumları
- Kültürel Yatırımlar ve İşletmeler

9. MANİSA İL'İNE AİT İSTATİSTİKİ GÖSTERGELER

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Sırası	Türkiye'deki Payı
Genel Bilgiler						
Alan (göl dahil), km2		Km2	779.993	13.229	17	1,70%
Alan (göl hariç) km2		Km2	769.604	13.096	18	1,70%
Belediye sayısı	2013	Adet	1.364	17	31	1,20%
İlçe sayısı	2013	Adet	970	17	13	1,80%
Köy sayısı	2013	Adet	18.214	0	52	0,00%
Adalet						
Cezaevine Giren Hükümlü Sayısı	2011	Kişi	80.096	2.125	8	2,70%
Toplam Ceza İnfaz Kurumu Sayısı	2011	Adet	371	12	4	3,20%
Çevre ve Belediye Hizmetleri						
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	2012	Yüzde	92	94	29	
Belediyelerde kişi başı günlük atıksu miktarı	2012	litre/kişi-gün	190	119	13	
Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun belediye nüfusu içindeki payı	2012	Yüzde	68	35	44	
Belediyelerdeki toplam atıksu arıtma tesisi sayısı	2012	Adet	460	6	22	1,30%
Atıksu yönetimi hizmetleri çevresel yatırım harcamaları (TL)	2012	TL	928.511.682	0	48	0,00%
İçme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	2012	Yüzde	98	98	51	
Belediyelerde kişi başı temin edilen günlük su miktarı	2012	litre/kişi-gün	216	164	71	
İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	2012	Yüzde	56	31	39	
Su temini işleri ve hizmetleri çevresel yatırım harcamaları	2012	TL	1.340.905.567	9.356.229	21	0,70%
Kişi başı ortalama belediye atık miktarı	2012	kg/kişi-gün	1,12	1,27	56	
Atık hizmeti verilen nüfusun toplam nüfus içinde oranı	2012	Yüzde	83	79	25	
Atık hizmeti verilen nüfusun belediye nüfusu içinde oranı	2012	Yüzde	99	100	1	

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER

Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Sırası	Türkiye'deki Payı
Genel Bilgiler						
Dış Ticaret						
İhracat	2013	Bin \$	151.802.637	3.849.318	7	2,50%
İthalat	2013	Bin \$	251.661.250	3.242.215	8	1,30%
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	2013	Yüzde	60,3	118,7	44	
Kişi Başına İthalat	2013	\$	3.282	2.385	8	
Kişi Başına İhracat	2013	\$	1.980	2.831	6	
Eğitim						
Okuma yazma bilmeyen (6+Nüfus)	2013	Kişi	2.654.643	38.571	62	1,50%
6+Nüfusta Okuma yazma bilmeyenlerin 6+Nüfusa oranı	2013	Yüzde	4	3,11	22	
Okuma yazma bilen (6+Nüfus)	2013	Kişi	64.374.134	1.201.279	22	1,90%
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen (6+Nüfus)	2013	Kişi	14.053.831	229.700	49	1,60%
İlkokul mezunu (6+Nüfus)	2013	Kişi	14.994.232	403.414	2	2,70%
İlköğretim mezunu (6+Nüfus)	2013	Kişi	13.018.720	236.866	48	1,80%
Ortaokul veya dengi mezunu (6+Nüfus)*	2013	Kişi	2.828.299	44.934	56	1,60%
Lise veya dengi mezunu (6+Nüfus)*	2013	Kişi	12.085.335	183.376	55	1,50%
Yükseköğretim veya fakülte mezunu (6+Nüfus)*	2013	Kişi	6.706.780	97.199	53	1,40%
Toplam Okul Sayısı (Okulöncesi+ ilkokul+ortaokul+ortaöğretim)	2013	Adet	83.204	1.620	15	1,90%

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER

Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'deki Sırası	Türkiye'deki Payı
Genel Bilgiler						
Toplam Öğretmen Sayısı (Okulöncesi+ ilkokul+ortaokul+ortaöğretim)	2013	Kişi	911.216	16.228	16	1,80%
Toplam Şube Sayısı (Okulöncesi+ ilkokul+ortaokul+ortaöğretim)	2013	Adet	688.121	12.014	16	1,70%
Toplam Öğrenci Sayısı (Okulöncesi+ ilkokul+ortaokul+ortaöğretim)	2013	Kişi	17.532.988	267.127	18	1,50%
Enerji						
Toplam Elektrik Abonesi Sayısı	2011	Adet	32.564.000	602.417	-	
Kişi başına toplam elektrik tüketimi	2012	Kw/h	2.577	2.560	26	
Kişi başına sanayi elektrik tüketimi	2012	Kw/h	1.220	1.294	24	
Kişi başına mesken elektrik tüketimi	2012	Kw/h	600	576	26	
Göç						
Aldığı Göç	2012-2013	Kişi	2.534.279	36.257	15	1,40%
Verdiği Göç	2012-2013	Kişi	2.534.279	36.989	20	1,50%
Net Göç Hızı	2012-2013	Binde	-	-0,54	38	

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'de ki Sırası	Türkiye'de ki Payı
İşgücü						
İşgücüne katılma oranı	2013	Yüzde	50,8	55,5	12	
İşsizlik oranı	2013	Yüzde	9,7	5,1	3	
İstihdam oranı	2013	Yüzde	45,9	52,7	9	
İş Demografisi						
Toplam Girişim Sayısı	2012	Adet	3.474.992	63.658	11	1,80%
Kültür						
Sinema Salonu Sayısı	2012	Adet	1.998	28	12	1,40%
Seyirci Sayısı (Sinema)	2012	Kişi	39.002.190	157.129	32	0,40%
Tiyatro Salonu Sayısı	2011-2012 sezonu	Adet	606	9	12	1,50%
Seyirci Sayısı (Tiyatro)	2011-2012 sezonu	Kişi	5.621.066	48.024	18	0,90%
Halk Kütüphanesi Sayısı	2012	Adet	1.112	22	10	2,00%
Bin kişi başına halk kütüphanelerinden yararlanan sayısı	2012	Kişi	258	428	30	
Ödünç verilen materyal sayısı (Halk Kütüphaneleri)	2012	Adet	6.790.817	228.112	4	3,40%
Müze sayısı	2012	Adet	188	2	24	1,10%
Müze ve öğrenim yerleri ziyaretçi sayısı	2012	Kişi	28.781.308	70.243	32	0,20%
Medeni Durum						
Hiç evlenmedi (15+Nüfus)	2013	Kişi	15.723.234	241.038	69	1,50%

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER

Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'de ki Sırası	Türkiye'de ki Payı
İşgücü						
Evli (15+Nüfus)	2013	Kişi	36.701.526	724.053	7	2,00%
Boşandı (15+Nüfus)	2013	Kişi	1.870.053	32.911	23	1,80%
Eşi öldü (15+Nüfus)	2013	Kişi	3.124.295	73.177	28	2,30%
Kaba Evlenme Hızı	2013	Binde	7,89	7,69	42	
Kaba Boşanma Hızı	2013	Binde	1,65	1,72	23	
Yıl İçindeki Evlenme Sayısı	2013	Adet	600.138	10.366	14	1,70%
Yıl İçindeki Boşanma Sayısı	2013	Adet	125.305	2.315	11	1,80%
Milli Gelir						
Cari fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi	2001	Milyon TL	2.600	2.978	15	
Cari fiyatlarla Kişi Başına Düşen Gayri Safi	2001	\$	2.146	2.459	15	
Nüfus						
Toplam nüfus	2013	Kişi	76.667.864	1.359.463	14	1,77%
Şehir nüfusu	2013	Kişi	70.034.413	1.359.463	14	1,94%
Köy nüfusu	2013	Kişi	6.633.451	0 -		0,00%
Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki	2013	Yüzde	91,35	100	1	
Köy nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı	2013	Yüzde	8,65	0 -		
Nüfus yoğunluğu (Km kareye kişi sayısı)	2013	Yüzde	100	104	23	
Yıllık Nüfus Artış Hızı	2012-2013	Binde	13,7	9,83	46	

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'de ki Sırası	Türkiye'de ki Payı
İşgücü						
Sağlık						
Toplam Hastane Sayısı	2012	Adet	1.483	30	8	2,02%
Toplam Hastane Yatak Sayısı	2012	Adet	200.072	3.889	12	1,94%
Yüzbin kişi başına hastane yatak sayısı	2012	Adet	265	289	23	
Ölüm Sayısı	2013	Kişi	372.094	8.498	9	
Bebek Ölüm Hızı	2013	Binde	10,8	8,8	30	
Kaba Ölüm Hızı	2013	Binde	4,9	6,3	25	
Seçim						
Mahalli idareler seçimi katılım oranı	2009	Yüzde	84,2	89	5	
Halk Oylaması Seçmen Sayısı	2010	Kişi	38.369.099	829.406	9	2,16%
Halk Oylaması Katılım Oranı	2010	Yüzde	73,7	86,4	13	
Milletvekili Genel Seçimi-Seçime Katılma Oranı	2011	Yüzde	83,16	91,58	-	

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'de ki Sırası	Türkiye'de ki Payı
Tarım						
Toplam Tarım Alanı	2013	Dekar	238.106.715	5.010.556	10	2,10%
Ekilen Tarla Alan	2013	Dekar	196.630.850	4.890.759	5	2,50%
Ekilen Tarla Alanının Toplam Tarım Alanına	2013	Yüzde	82,58%	97,61%	25	
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin	2013	Dekar	156.180.591	2.640.133	16	1,70%
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin	2013	Yüzde	65,59%	52,69%	64	
Nadas	2013	Dekar	41.475.865	119.797	48	0,30%
Nadas Alanının Toplam Tarım Alanına Oranı	2013	Yüzde	17,42%	2,39%	57	
Sebze Bahçeleri Alanı	2013	Dekar	8.084.876	341.932	5	4,20%
Sebze Bahçeleri Alanının Toplam Tarım	2013	Yüzde	3,40%	6,82%	12	
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin	2013	Dekar	32.320.346	1.907.930	4	5,90%
Meyveler, İçecek ve Baharat Bitkilerinin	2013	Yüzde	13,57%	38,08%	15	
Süs Bitkileri Alanı	2013	Dekar	45.037	764	8	1,70%
Süs Bitkileri Alanının Toplam Tarım Alanına	2013	Yüzde	0,02%	0,02%	12	
Tütün	2013	Ton	90.000	27.681	1	30,80%
Üzüm (Sofralık-Çekirdeksiz)	2013	Ton	498.006	260.544	1	52,30%
Üzüm (Kurutmalık-Çekirdeksiz)	2013	Ton	957.049	854.117	1	89,20%
Domates (salçalık)	2013	Ton	3.878.220	690.257	3	17,80%
Zeytin (Sofralık)	2013	Ton	390.000	76.415	2	19,60%
Zeytin (Yağlık)	2013	Ton	1.286.000	52.787	9	4,10%
Bitkisel Üretim Değeri	2013	Bin TL	92.489.688	2.609.546	9	2,80%
Canlı Hayvanlar Değeri	2013	Bin TL	57.656.092	1.257.336	10	2,20%
Hayvansal Ürünler Değeri	2013	Bin TL	40.459.321	291.758	30	0,70%
Kişi Başına Bitkisel Üretim Değeri	2013	TL	1.206	1.920	28	
Kişi Başına Canlı Hayvanlar Değeri	2013	TL	752	925	45	
Kişi Başına Hayvansal Ürünler Değeri	2013	TL	528	215	61	

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

MANİSA İLİNE AİT İSTATİSTİKSEL GÖSTERGELER						
Gösterge Adı	Yıl	Ölçü Birimi	Türkiye	Manisa	Türkiye'de ki Sırası	Türkiye'de ki Payı
Turizm						
Gelen Turist Sayısı-Toplam	2013	Adet	47.673.682	86.338	43	0,20%
Gelen Turist Sayısı-Yerli	2013	Adet	7.334.551	5.453	75	0,10%
Gelen Turist Sayısı-Yabancı	2013	Adet	40.290.052	31.808	48	0,10%
Ulaştırma						
İl ve devlet yolu	2013	Km	63.496	1.098	15	1,70%
Otoyol	2013	Km	2.127	0	21	0,00%
Köy yolu	2013	Km	323.043	5.782	14	1,80%
Demir yolu	2013	Km	9.718	264	10	2,70%
Motorlu Kara Taşıtları Sayısı	2013	Adet	17.939.447	479.962	9	2,70%
Toplam Trafik Kazası Sayısı	2013	Adet	161.306	3.961	10	2,50%
Bir milyon Nüfusta Trafik Kaza Sayısı	2013	Adet	2.104	2.914	23	
Bin Kişi Başına Otomobil Sayısı	2013	Adet	123	124	28	
Vergi						
Kurumlar Vergisi Mükellef Sayısı	2013	Adet	-	7.605	-	
Gelir Vergisi Mükellef Sayısı	2013	Adet	-	78.864	-	
Vergi Geliri Tahakkuk Tutarı	2013	TL	-	2.565.009.617	-	
*Vergi geliri Tahsilat Tutarı	2013	TL	-	2.015.786.127	-	
Vergi Geliri Tahsilat Oranı	2013	Yüzde	-	79,00%	-	
Yatırım						
Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Yatırım Projelerinin Toplam Yatırım Tutarı	2012	Milyon \$	3.906	170	6	4,40%
Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Yatırım Projelerinin Toplam	2008-2012	Milyon \$	27.087	663	12	2,40%
Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Yatırım Projeleri	2012	Adet	236	11	5	4,70%
Uluslararası Sermayeli Şirketlerin Yatırım Projeleri (2008-2012 yılları toplamı)	2008-2012	Adet	1.121	43	7	3,80%

Kaynak; TÜİK Manisa İli İstatistik Göstergeleri 2014

10. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Manisa İli' nin ekonomik gelişimini sağlıklı ve planlı bir şekilde gerçekleştirmek, sürdürülebilir hale getirmek ve bölgeye yatırım yapmak isteyen yatırımcıları bilgilendirmek ve yönlendirmek amacı ile gerçekleştirilen bu çalışma, bölgedeki sektörel üretim alanlarının rekabetçilik gücünü analiz etmektedir. Bölgeye yeni yatırımların ve yatırımcıların gelmesi noktasında önemli katkı sağlayacağı öngörülen çalışma ile Bölge'de var olan sektörlerin rekabetçilik analizleri yapılmış, öne çıkan alt sektörlerin rekabet gücü analiz edilerek, rekabet üstünlüğü taşıyan veya taşıma potansiyeli olan sektörel üretim alanları belirlenmiştir.

Bu çalışmada, Manisa ilinin mevcut ve potansiyel üretim alanları için, yatırımcılara yol göstermek amacıyla gerçekleştirilen rekabet analizi Porter'ın Elmas Modeli üzerine temellendirilmiştir. Çalışmada istenilen analizin yapılabilmesi için yarı-yapılandırılmış mülakat, odak grup ve anket uygulamalarına başvurulmuştur. Analizin temelini oluşturan anket uygulaması Manisa iline ait onyedili ilçede sektör yetkililerine uygulanmıştır. Yapılan anket ve mülakatlar sonucunda elde edilen verilerin değerlendirilmesi Elmas Modeli'nin dört köşesi ve bunların alt faktörleri baz alınarak onyedili ilçe için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda, Manisa ili geneli dikkate alındığında, temel sektörler açısından bir genelleme yapılacak olursa, elmasın ilk köşesini oluşturan faktör koşulları incelendiğinde, Manisa ili, nitelikli işgücü, fiziki altyapı ve teknoloji kullanımı gibi alanlarda rekabetçi gözükmemektedir. Diğer taraftan kaliteli hammaddeye ulaşım kolaylığı, enerji kullanımı ve yeterli finansman kaynaklarına erişim gibi alanlarda da rekabetçi avantaja sahip olduğu gözlemlenmiştir.

Talep koşulları ele alındığında Manisa'da faaliyet gösteren firmaların yeterli düzeyde kaliteyi ve marka bilinirliğini elde ettiği gözükmemektedir. Vestel grubu, Indesit, Bosch, Schneider, ECA, Eczacıbaşı, Ülker gibi birçok marka ve firmaların Manisa'da olmaları bu manada önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, bölgede yer alan sektörlerin hitap ettiği alıcıların, sektördeki firmaları geliştirmeye ve ilerlemeye yöneltecek düzeyde bir bilince sahip oldukları analiz sonucunda belirlenmiştir. Var olan bu avantajlarla birlikte, hem iç hem de dış pazarlarda sektördeki firmaların Pazar payı yeni yatırımlarla birlikte arttırılacağı öngörülmektedir. Manisa'nın İzmir'in liman interlantına en yakın bölge olması, her iki alanda da önemli bir potansiyele sahip olduğunu ve bu alanda gelişebileceğini göstermektedir.

Firma yapısı ve stratejisi açısından incelendiğinde bölgedeki firmaların çoğunluğunun küçük ve orta ölçekte olduğu, profesyonel bir yönetimin ise ancak büyük ölçekli firmalar arasında yaygınlaştığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda sektörün, firma kurumsallaşma düzeyi, firma pazarlama stratejileri ve Ar-Ge alt faktörleri açısından rekabet gücünün giderek artmakta olduğu belirlenmiştir.

Elmasın son köşesini oluşturan ilgili ve destekleyici kuruluşlar açısından Manisa geneline bakıldığında, tedarikçiler açısından önemli bir avantaja sahip olduğu gözükmemektedir. Alternatif tedarikçi sayısının yüksek oluşu ve tedarikçilerin yakınlığı gibi faktörler rekabet gücünü arttırmaktadır. Ancak sektörlerin; üniversite, sivil toplum kuruluşları ve destekleyici devlet kuruluşları ile olan ilişkileri yeterince geliştirilmesi beklenmektedir. Bununla birlikte, Manisa'nın 3. teşvik bölgesinde yer alması yapılan yatırım teşviklerinin cazip olmasına neden olmaktadır ki bu da sektörde yapılması muhtemel yerli ve yabancı yatırımları önemli ölçüde etkilemektedir.

Yatırım programında olup yapımı devam eden kamu yatırım projelerinin tamamlanması, Manisa'nın yatırım ortamı olarak mevcut değerini daha da artıracaktır. Bu kapsamda yapılmakta olan yeni gölet ve barajlarla, sulama tesislerinin İl'de sulama ekonomisini iyileştireceği, tarımsal üretimde sürdürülebilirliği uzun dönemde güvence altına alacağı görülmektedir.

Çalışma sonucunda; kimi ilçelerde doğal kaynakların öne çıktığı, kimisinde de coğrafi konumun belirleyici olduğu görülmüştür. Tüm ilçeler için iklim ile İzmir Alsancak-Aliağa Limanlarına ve Adnan Menderes Hava Limanına nisbi yakınlığın en önemli ortak avantaj olduğu saptanmıştır.

İlçelerin birbirlerine ve görece daha az gelişmiş ilçelere sundukları çok sayıda dışsallığın yatırım kararlarında anlamlı ve değerli bir faktör olabileceği görülmüştür.

Başta Manisa Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere diğer OSB'lerinin de kendilerinden ve birbirlerinden öğrenen bölge oldukları, kuruluş yeri avantajlarını çok iyi değerlendirdikleri; İlde yatırım yapan yabancı sermayeli firmaların rekabet, kalite ve teknoloji çitasını yükselttikleri bu çalışmanın değerli çıktıları arasındadır.

Manisa'da var olan yatırım ortamına ilişkin ihtiyaçların giderilmesine, sürdürülen üretim faaliyetlerinin geliştirilerek çeşitlendirilmesinde ve bölgeye yeni yatırımların-yatırımcıların çekilmesine yönelik bazı öneriler, avantajlar ve bu öneriler çerçevesinde oluşturulabilecek stratejiler aşağıda sıralanmaktadır.

- İzmir-İstanbul, İzmir-Ankara otoyolları başta olmak üzere önemli kamu alt yapı yatırımlarının hızla tamamlanması gerekmektedir.
- İldeki mevcut Akhisar, Salihli, Turgutlu OSB'lerinin en kısa sürede demiryoluna bağlanmaları önem arz etmektedir.
- Salihli Organize Sanayi Bölgesinin doğal gaze kavuşturulması, yatırımcılara enerji tedarikinde avantaj sağlayacaktır.

- Programda olup yapımı süren Akhisar, Salihli, Turgutlu OSB'lerdeki atık su arıtma tesislerinin tamamlanarak istenilen verim ve yeterlilikte çalıştırılmaları beklenmektedir.
- İldeki Depolama ve Soğuk Zincir Potansiyelinin Geliştirilmesi için belirli alanların depolama alanı olarak belirlenmesi ve soğuk hava depolarının kurulmasına yönelik finansman ve proje çalışmaları yapılmalıdır.
- Önümüzdeki süreçte tarıma dayalı ve imalat sanayi sektörlerinde ihtisas yatırım bölgeleri olarak gerçekleştirilmesi, yatırım süreçlerini hızlandıracak ve güçlendirmesi beklenmektedir.
- Tarım-Sanayi Entegrasyonun Sağlanmasına yönelik tarım demonstrasyon çalışmaları farklı ürünle ve değişik yerlerde yapılmalı, tarım, sanayi işbirliğinde üniversitenin yönlendirici fonksiyonunun ihmal edilmemesi sağlanmalıdır.
- İl'de bulunan 5 Termal Turizm Merkezi'nde, hazırlanan üst planlara uygun olarak yeni termal sağlık turizmi tesisleri yapımı açısından elverişli koşullar bulunmaktadır.
- Kırsal Turizm ve Diğer Alternatif Turizm Olanaklarının Araştırılması ve Geliştirilmesine yönelik çalışmalar, önem arz eden yörelerden başlanarak yapılmalıdır.
- Hayvancılığın Geliştirilmesi için mandıra, süt işlemeçiliği, besi çiftliklerinin sayısı artırılması, çiftliklerin Avrupa standartlarında hijyen koşullarını yerleştirmesi sağlanmalıdır.

Yukarıda ifade edilen stratejiler çerçevesinde geliştirilebilecek projelere örnek olarak;

- Lojistik Merkezler Kurulması,
 - İhtisas Yatırım Bölgeleri kurulması,
 - Meyvecilik ve Örtü Altı Tarımını Geliştirme Projeleri,
 - Yaş Sebze Ve Meyve Entegre Depolama Ve Ambalaj Tesis Projeleri,
 - Hayvancılığı Geliştirme Projeleri,
 - Organik Tarım, Alternatif Ürünler, İyi Tarım Uygulamaları ve Organik Arıcılık Projeleri,
 - Mikro Kredi Uygulamaları
 - Lisanslı Depoculuk ve Soğuk Hava Depolarının Kurulması,
 - Tarımsal İşletmelerin ve Tarıma Dayalı Sanayi Tesislerinin Modernizasyonu
 - Tarımsal Pazarlamanın Geliştirilmesi ve Çiftçi Örgütlerinin Güçlendirilmesi,
 - Kırsal Turizm Başta Olmak Üzere Alternatif Turizmin Geliştirilmesi ve Yerel Ürünlerin Markalaşmasının Sağlanması,
- projeleri verilebilir.

Genel olarak bakıldığında tarım ve sanayinin gelişmiş olduğu Manisa bu sektörlerde birçok alanda önemli avantajlara sahiptir. Özellikle hammadde, tedarikçi ve finansman kaynakları alanlarında sahip olduğu avantajlar adı geçen sektörleri önemli derecede rekabetçi kılmaktadır. Dünya'daki gelişmelere paralel olarak fiziki altyapıdaki iyileştirmeler, Dünya markası firmaların Manisa tercihleri, firmalar arasında giderek artan yüksek teknoloji kullanımı ve ihracat çabaları Manisa İl'ini tüm ilçeleri ile birlikte değerli bir yatırım ortamı yapmaktadır.

11. YARARLANILAN KAYNAKLAR

- 11.1-** “Seçilmiş Göstergelerle Manisa 2013”, TÜİK Yayını, Yayın No:4202, Ankara, Eylül 2014
- 11.2-** “TR 33 Bölgesi 2014-2023 Bölge planı”, Cilt 1: Ana Plan, Zafer kalkınma Ajansı yayını
- 11.3-** “TR 33 Bölgesi Mevcut Maden Kaynakları ve Stratejileri”, Zafer Kalkınma Ajansı yayını, Proje No: ZAFER/11-01/DFD-07, Kütahya 2012
- 11.4-** “İl İl Türkiye’nin Yeraltı Kaynakları” MTA Genel Müdürlüğü, Ankara, 2002
- 11.5-** “Manisa İli Yerel Ekonomik Gelişme Programı 2014-2018” YEGEP, 1. Taslak, Basılmamış Hizmete Özel Doküman, Zafer Kalkınma Ajansı
- 11.6-** “TR 33 Bölgesi Yenilik Stratejisi” – Zafer Kalkınma Ajansı
- 11.7-** Manisa’da Sanayileşme ve Sosyoekonomik Gelişme, Erdiñ Karaköse, Manisa 2004
- 11.8-** “İdeal Kent Manisa 2023, Arama Konferansı”, Manisa Ticaret ve Sanayi Odası, TEPAV, Manisa 19-20-Aralık-2009
- 11.9-** “İller Arası Rekabet Endeksi 2011” Mehmet Ufuk Tutan, Burak Çapraz; EGEV-Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı, İzmir 2013
- 11.10-** “Ege Bölgesi Ekonomik ve Sosyal Durum Raporu”, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Ankara Ağustos-2003
- 11.11-** “IPARD Programı ile Manisa’da Kırsal Turizmin Geliştirilmesi Projesi”, TKDK Manisa Koordinatörlüğü, ERSA Danışmanlık, Manisa Şubat-2015
- 11.12-** “Turgutlu İnovasyon Temelli Kümelenme Stratejik Planı”, Turgutlu Belediye Başkanlığı, Mart-2013
- 11.13-** “Ege Bölgesi Gelişim Projesi Çalışmaları Cilt 1-2”, EGEV Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı, İzmir-2003
- 11.14-** “81 Kent 81 Vizyon”, NEF-Kentsel Vizyon Platformu, 2014
- 11.15-** “Sayılarla Manisa 2013-2014” TÜİK
- 11.16-** “Manisa Turizm Marka Kent Strateji Kalkınma Planı” Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2013
- 11.17-** Sanayi ve Ticaret Bakanlığı - Manisa Sanayi Potansiyeli ve Yatırım Alanları Araştırması, Yayın No:148, 2004
- 11.18-** TÜİK Resmi Web Sitesi
- 11.19-** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Web Sitesi

AVRUPA'NIN EN İYİ ve EN UYGUN YATIRIM KENTİ MANİSA

Manisa Ticaret ve Sanayi Odası

Merkez Efendi Mah.
Mimarsinan Bulvarı
No:127

Tel : +90 236 231 10 45
Fax : +90 236 231 20 45
E-Posta : info@manisatso.org.tr